

Bibliothèque numérique

medic@

**Du Chesne, Joseph (sieur de La
Violette). Tetras gravissimorum totius
capitis affectuum... Adjectus est in
eorundem morborum curatione...
ingens selectissimorum
medicamentorum spagyricorum
numerus... Josepho Quercetano,...
auctore**

Marpurgi : typis P. Egenolphi, 1606.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?34023>

Mus. C. TETRAS Tab. 28°

GRAVISSIMORUM TOTIUS CAPITIS AFFECTUUM;
 N° 13
 CA-24023

EX DOCTISSIMORUM MEDICORUM, tum Dogmaticorum, tum Hermeticorum, assiduis vigiliis & accurata Theorix & Praxis observatione elucubrata.

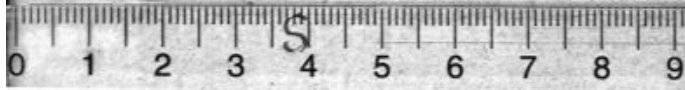
ADJECTUS EST IN EORUNDem morborum curatione, præter vulgarem Medendi methodam, ingens selectissimorum Medicamentorum Spagyricorum numerus; quæ magno cum fructu addisci & administrari possunt.

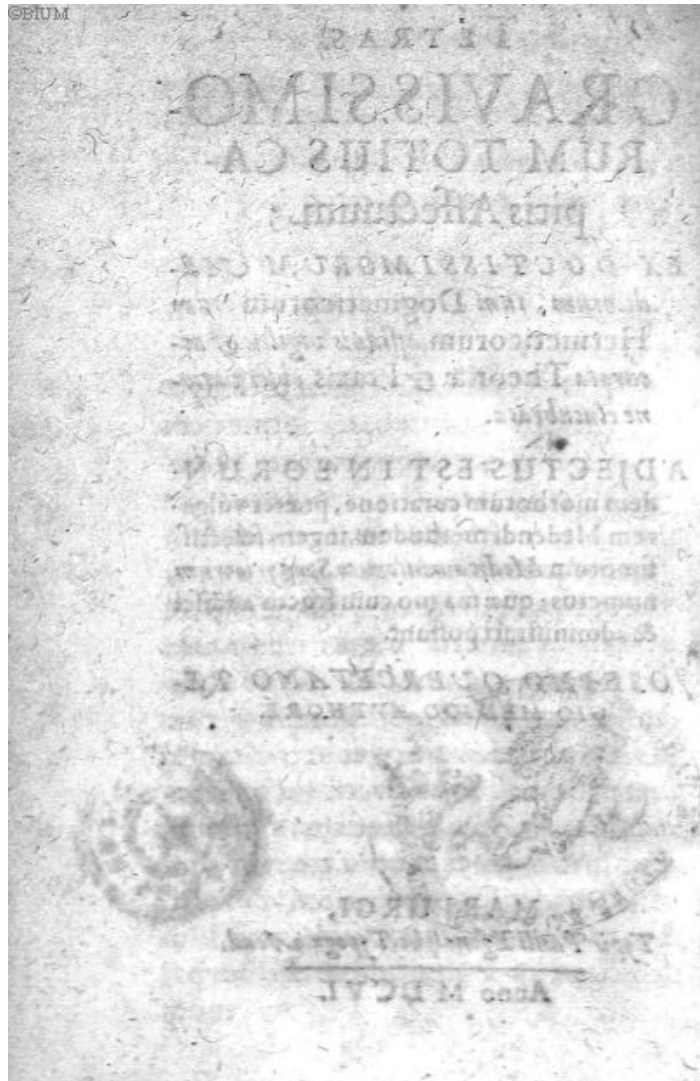
JOSEPHO QUERCETANO REGIO MEDICO AVTHORE.

MARPURGI,
 Typis Pauli Egenolphi, Typogr. e Acad.

Anno M DC VI.

EPIST. NUNCUP.

tuoq; nomini hunc nostrum commē-
tariolum, tanquam recentem fœtum,
hoc est, ab eo demum tempore, quo à
te dimissus sum, ex utraq; schola em-
bryonatum (ut chemicè loquar) cur
nuncupem, & Celsitudini Tuæ inscri-
bam ac consecrem, duplex est causa:
Una quidem, ut fidelissimi, quo jam
tibi devinctus sum, obsequii, ac officii
testimonium exhibeam: Altera, quæ
longè præstâtior est, quòd tibi omnis
literaturæ facilè Principi, & instru-
ctissimæ scientiarum officinæ, nihil
non in literarum studiis reconditum
admodû perspicaci tuo examini me-
ritò excutiendum debeat. Tu enim
is es, qui omni literarum genere cu-
mulate eruditus, potes de gravissimis
cujusvis scientiæ arcanis differere: De
quo etiam tanta apud omnes concit-
ata est opinio ac fides, quibus notus
es (ut apud omnes nominis tui per-
quàm celebris fama percrebuit) ut de
quibusvis in omni scientiarum gene-
re difficultatibus enucleandis, plus
quàm

EPIST. NUNCUP.

quàm Gordonio nodo etiam intricatis, ad te iudicium & veritatis enodanda sententia æquissimè deferatur, palmaq; rectæ pronuntiandæ sententiæ concedatur. Quid enim est, quod ferox & acre ingenium tuum, tanquam fecundissimis saluberrimi cœli virtutibus imprægnata tellus, non producat? Ea enim cœli facie ac compositione natus videris, ut omnem omnium astrorum in te cōtractam feclicitatem nemo non iudicet: quorum impressionibus quanta ubiq; emicet tua virtus, toti orbī conspicuum est. Sed in primis, quæ in te relucent divinitus concessæ dotes, Pietas videlicet & Justitia, firmissimæ imperiorum columnæ, quanti fieri te ab omnibus oporteat, satis superq; edocēt. At quid mirum, cùm fortes soleant creari fortibus: eosq; progenitores longa retrò seculorum serie habueris, qui nihil quàm pietatem ac justitiam unquam spirarint & coluerint, ut totus, non tantùm Germaniæ, sed omnium terrarum

EPIST. NUNCUP.

rarum etiam orbis, virtutibus eorum
ac gestis adhuc ubiq; personet? Ma-
cigitur, Princeps, a vitis virtutibus, qui
in ætate vix etiam matura, sapientissi-
mam senectam prudentiâ, consiliis &
judiciorum maturitate æmularis, nec
non adæquas: Sic progenitorum tuo-
rum virtutis vestigia ingressus es, ut ea
etiam longè lateq; multis antè gressi-
bus superaveris. Nec mirum, si qui-
dem avitarum virtutum progressus
usq; adeò longa sublimationum serie
firmam stabilivit consistentiam, ut in
te uno tandem Philosophicus ille vir-
tutum lapis, post varias rotationes,
perfectus consideat ac conquiescat:
nec nisi in posteròs tui multiplicatio-
ne augeri possit. O quàm fœlicem
prædicabat divinus ille Philosophus
Rempubl. cujus gubernatores essent
philosophi, aut in quâ Principes phi-
losopharentur! Hoc nimirum ille ab
antiquis Chaldæis, Persis, & Ægyptiis
ædoctus, qui neminem ad principa-
tum promovebât, qui & Theologiam
& So-

EPIST. NUNCUP.

& Sophiam, jusq; divinum & humanum eruditissimè non calleret. Hanc scilicet adeptà est Respub. tua fœlicitatem, ut quæ tantum, quantus es, Principem nacta sit, cui triplex illud sapientiæ genus æquali libramine (ne dicam graviore) cum sapientissimi illius Hermetis Trimegisti summa eruditione insideat: siquidem vel ab incunte ætate & Sacræ literæ, & vera rerum naturalium Sophia, cum Jurisprudentia, fixissimum in te domicilium ac sedem constantissimam posuerunt. Hanc antè viam sequuti tui Proavi, pietatis, inquam, & justitiæ alumni ac summi cultores, Dei beneficia cumulatè in se suosque subditos congesserunt: Nec minùs omnium amorem ac gratiam *φιλανθρωπία* sua sibi devinxerunt, quàm pietate Deum optimum maximum conciliarunt. Hos quùm tu non tantùm sequaris, sed multis etiam parasangis ac stadiis præcurras: Dei pariter hominumq; omnium, benevolentiam ac gratiam in te tradu-

);(4 xisti

EPIST. NUNCUP.

xisti ac conservaſti. Quin & tantò majorem Regum Principumq; tibi amicitiam conciliaſti, ſubditorumq; ſtudia & obſequia captiſti, quanto majores etiam tuos virtutibus omnibus antevertiſ. Sed in hoc rarum eſt tuum exemplum, qui omnibus aliis Principibus (abſit invidia dicto) præluces, ut clementia cœli ac larga liberaliſq; ſyderum benignitas, nedum Dei Optimi prodiga indulgentia, profuſaq; manus, in te uno omnia ſcientiarum genera coacervarint: quarum ac ne unius quidem, ejuſq; vel minimæ, vix aliud ingenium fuerit capax, ut tanta profuſione nunquam quiſquam divinam ejuſmodi benignitatem ſit conſequutus. Quid enim eſt, quod te fugit? Si linguarum idiomata primò ſpectemus, ubiq; videberis eſſe natus & educatus, aut ſaltè quintas linguarum omnium ac gentium eſſentias in te contraxiſſe. Sive enim Hebraicè, Græcè, Latinè, Hebræi, Græci & Latini loquentem te audiant, omnes te
ſuum

EPIST. NUNCUP.

suam agnoscant, & terrarum suarum
indigenam ac oriundum glorientur:
Si Illyricè, Italicè, Hispanicè, Germa-
nicè (quæ tibi vernacula est lingua)
Gallicè, Anglicè, omnes ejusmodi na-
tiones de tua origine contendant, &
singulæ, ut suam, te sibi omnibus viri-
bus & magna concertatione vindicent.
Sed & hæc inter cætera minima sunt,
etsi nõ usq; adeò exigua, quin sublime
ac divinum tuum ingeniũ prorsus ar-
guant, & inspiciendum omnibus præ-
beant. Longiùs autem progressus es,
qui istis corticibus non hæseris, sed ex
eis perfectè nucleum erueris. Quor-
sum enim linguarum cognitiones, si
in usum non revocantur, & sensa sub
eis comprehensa negliguntur ac flocci
fiunt? Præter enim insignem illa-
rum cognitionis fructum, quo cum om-
nibus totius orbis Principibus age-
re potes, & colloqui: nec non mutua
consilia, arcanaq; citra Interpretem
communicare: medullas etiam ipsa-
rum linguarum, hoc est, cœli, terræq;
(5 secre-

©BIUM

EPIST. NUNCUP.

secreta mysteria sub illis latentia non exuxisti modò, sed planè exhausti: ita ut nihil Chaldæa, Judæa, Ægyptia, Arabia, Hispania, Italia, Illyria, Gallia, Germania, Anglia, reconditi haberint, quod prorsus ex illorum scriptis summo iudicio & industria nō emuneris. Hujus rei fidem faciunt tot monumenta jam à te edita: tot sententiæ & divinæ & humanæ in privata consuetudine, ac cum doctis viris colloquiis, ex facundo tuo ore promanantes, idem testantur *ἁποκάλυψις* illa tua tot vasorum, fornacum, Vulcanorum peritissimorum, Ignium generibus ac omni pretiosissimæ suppellectilis specie instructissima, te non corticem linguarum ad fastum quæsisse: sed nucleum illis inclusum, quò non Celsitudinem ingenii tui pasceres, sed omnibus ubiq; prodesse ac auxilio esse: longè secus, ac illæ sitibundæ auri spongiæ, quæ auro perpetuò inhiant: cum arcana naturæ tantùm rimari consilium tibi fuerit, eaq; in utilitatem

EPIST. NUNCUP.

tem publicam referre, ut abundè ex laboratorio tuo videre est, quod cum omnis generis essentiis, salibus, spiritibus, magisteriis, arcanis instructissimum ac refertissimum sit, abundè ex eo, quicquid in gravissimis morbis desideratur, expiscari, ac mutuari liceat; tanta est tua erga omnes benignitas ac liberalis animus. Cùm enim usque adeò sagax sit tibi ingenium, ut multa Hippocraticæ ac Galenicæ medicinæ (inter cætera) deesse deprehenderis, in iisq; rebus, quæ longa, ex naturali proprietate & origine sua, vita fruuntur, longam vitam inclusam esse fatis acriter animadverteris, quæ extracta à corpore, & omnibus suis impedimentis expedita, facillè nostræ commisceatur, vitalesq; ejus spiritus recreet, ac balsamum naturalem refocillet: totus incubuisti, ut quæ ex variis linguis, arcana ejusmodi interpretantibus, haurire potuisti (ut multa præclarè ac perfectè) ea non ad rem tuam augendam, sed ad communem homi-

EPIST. NUNCUP.

hominum salutem, utilitatemque omnia conferas. O dignum te Principe encomium, qui non te tibi, sed Deo, Patriæ ac Parentibus, nec non omnibus hominibus natum esse didiceris! Quis non laudet institutum tuum, quis non miretur solertiam, ingenii tui magnitudinem, in beneficiendo studium, alacritatem ac promptitudinem? Hoc scilicet intellexerat etiam, piæ memoriæ, Parens ille tuus, qui juventutem tuam doctissimis totius orbis viris erudiendam commisit, ut disciplinas omnes, artes & scientias, tum serias & graves, tum delicatioris ac amœniores jucundioresque animo recreando, ac celebrandis Dei laudibus, omni harmoniæ ac musici concentus genere idoneas, cerneres, ut vix ex ephœbis excedens Pandoram scientiarum, virtutumque omnium alteram, præ te jam ferres.

Quis enim & in hoc postremo artium genere te æquet, nedum superet? qui & suavissima voce & canoris
omnis

EPIST. NUNCUP.

omnis generis organis , dum aërem demulces, omnia ad te pellicias ac rapias, ut Phœbus ipse palmam testudinis, lyræq; musicæ tibi invideat: Musæ omnes ereptam sibi victoriam indignentur? Sed & in Metaphysicis, Mathematicis, Philosophicisq; aliis disciplinis ac scientiis, quàm sis versatus, ut neminem in his versatorem, subtiliorem ac acutiorem videre liceat, satis superq; ex ipsis etiam tuis elucubrationibus ac familiaribus colloquiis liquet, ut nihil demum in te desiderari possit, quo ad benè beateq; vivēdi exemplum omnibus non præluceas, & cujusvis, vel totius etiam orbis imperii præclarè & fœliciter administrandi non sis capax. Sed vereor, ne, dum, nescio quo, ad celebrandas tuas laudes, alioqui immensas, spiritu abripior, & cumulum earum attingere contendo, Ingenii mei tenuitas eas potius deterat, quàm incremento ullo, aut etiam digno encomio satis ornare possit.

Tantum

EPIST. NUNCUP.

Tantum hoc adjiciam, Illustrissime Princeps, ut pro candore, humanitate, benevolentia & mansuetudine, quibus viros bonos & literatos omnes amplecteris, me, etsi illorum infimum, intueri digneris: nostraque, quae tibi ex candidissimo pectore voventur, scripta, si gratia tua digna sunt, prout exquisitè de omnibus pronunciare potes, Tuæ Celsitudinis clypeo, adversus nebulones, maledicos ac virulentos homines, protegere ac tueri velis. Datum ex Musæo nostro Lutetiæ Parisiorum, Idibus Decembris 1605.

*Illustrissimæ Tuæ Celsitudinis
Clienſ obſequentiſſimus*

Jos. Quercetanus.

JOSE-

JOSEPHUS QUER-
CETANUS BENEVOLO
Lectori S. D.

Habes hic, suavissime Lector, de qua-
tuor gravissimis omnium morbis tra-
ctatum: quem cum ex affectuum ma-
gnitudine, causarum occultarum diffi-
cultate, curandiq; methodo, juxta dogmaticam
veterum disciplinam, plerunq; parum efficaci,
necessarium & perutilem esse dicerem: putavi,
pro ingenii mei viribus, ex utraq; schola, tum
Hippocratica, & Galenica, tum Hermetica &
Spagyrica, opera pretium fore, eum contexere.
Scio tamen, fortasse tibi multisq; aliis ingratum
fore nostrum hunc laborem: At cum tam gra-
vibus morbis, & auxilium presentissimum de-
siderantibus ex Galenicis dogmatis succurri
semper non possit. (ut satis omnes compertum ha-
bent) cum multis aliis doctissimis viris jam pri-
dem ad eundem scopum collimantibus tentavi,
vel ante viginti sex aut septem annos etiam pro-
ponere & explicare remedia, qua verè essent
medica, & scopum veri certiq; medici attinge-
rent. Quid enim laudis est, medici titulo insi-
gniri, si morbum non tollas? Quorsum tot rati-
onationes & contentiones illa medica de humo-
ribus,

ribus, cōplexionibus, & theorematibus medicis,
si ad usum, quicquid disceptatur, revocatum ni-
hil prodest? Habebis igitur in nostro hoc tracta-
tu nō confarcinatas hinc inde vulgarium medi-
camentorum formulas, qua utcumq; (si Deus pla-
cet) auxilium praestent: sed, quanta potuit fieri,
diligentia nostra primū inventas, dein elabo-
ratas, ac demum multis experimentis compro-
batas, nec non ex doctissimorum virorum labo-
ribus ac mutuis colloquiis haustas: ut, si ani-
mum ad haec nostra excutienda appulerisc, Che-
mica auxilia, alioqui propemodum omnibus in-
visa, tuta & certa, ac vulgaribus etiam pra-
stantiora deprehendas. Utriusq; tamen schole
nos sequi vestigia, hoc est, theoremata, tibi per-
suasum habeas: quae imitari, & utriusq; schola,
in remedium praesertim preparatione, discrimen notare, ac certitudinem amplecti, si voles,
poteris. Hunc si nostrum laborem gratum esse
tibi intellexero, ad alia etiam fortè praestantiora
meditanda, ac in lucem edenda, magis ac magis
animum compelles. Te tamen deniq; hīc moni-
tum velim, ut, si quid acerbius in nostro hoc tra-
ctatu dictum occurrat: id solis tribus aut qua-
tuor quibusdam Censoribus maledicis, ac in-
vidis gerronibus, non autem vel universae Do-
gmaticorum sectae, cujus alumnus sum, vel bonis
verisq; medicis, quos tanquam Praeceptores ac
fratres suspicio & colo, dicatum intelligas. Vale.

E P I-

475 500

EPIGRAMMA

HERMANNI KIRCHNERI
J. U. D. C. P. Cæsarei, Histor. Academiæ
MAURITIANÆ, & pro tem-
pore Facultatis Philolophi-
cæ Decani.

FAtidicus memorant quercus quondam esse locutas,
Dodonaq; sacri cultus honoris erat:
Magnus ad Macedo consilium oracla terendis,
Credita vim superi quercus habere soni.
Vana superstitio! te, QUERCETANE, perito
Credamus Phœbi verius ore loqui.
Tu Regum accessu, tu cultu dignior, artis
Qui Cortina tue dia vocandus eris.
Quem, velut ex Phario regno olim Persa petebat,
Quorum consiliis ager haberet opem;
Liligera regione vocans MAURITIUS Hæcsum
Regnator, merita laudis honore tulit.
Felix ingenii, quem Princeps ille probavit,
Sensus cui tripodis iudice major inest!
Felicis atate, sati te auctore libelli,
Illos astra super fama superstes ager.
Ante virere Iovis cessabit quercus Eilex,
QUERCETANE tui quàm monumenta styli.

HEXAMETRO-JAMBICUM

RODOLPHI GOCCLENI PHILO-
sophi in Academia Marp. in laudes longè
lateq; Clarissimi Dn. Quercetani.

ET QUERCETANE ex incertis Hermeticus audis,
Theoricus simul sagax, & Practicus,
** De -

*Dogmaticos calles, Hippocraticosq; peritus,
 Galenicosq; priscos cum recentibus.
 Naturæ quam cæcâ mihi mysteria pandis!
 Altissimæ hoc indaginis: magni ingenii.
 Nota tibi varia est ratioq; modusq; medendi,
 Impressionum gnatas es cœlestium.
 Nota tibi ante alios ratio Spagyrica multos,
 Laboriosa ritè Naturæ æmula.
 Vim medicatricem quantam Mineralia præstent,
 Cùm rectè habent, morbis vel in gravissimis,
 Te novisse, docet liber hic. Hunc profer in auras.
 In liberis librisq; longùm vivitur.
 Dotibus his verè per totum nobilis orbem,
 Flore diu bonoq; vive publico.*

*Secura & audax omnia perpeti,
 Damni futura nescia flebilis,
 Humana gens pejor parente
 In vitium scelus omne tendit.
 Imbelle, at audax Lapeti genus,
 Furore plenum ter temerario
 Ignem intulit sub fraude dirum
 Gentibus innocuis dolosâ.
 Subdulto at igni ex æthereâ domo,
 Mox turba morborum & nova febrium
 Tristisq; pestis, digna pœna
 Subsequitur sceleris peracti.
 Hinc nata nostris anxietatibus
 Est ansa, nostro sanguine fervido
 Vix expianda; hinc nostra proles
 Præpropera peritura morte.
 At QUERCUS ingens & soboles sacra
 Iovis supremi, dote Machaonis
 Imbuta, nunc imis miserta
 Suppeditat medicum medullis*

Nostra

Nostro dolori; Te puto nobilis
 Clarosq; natum sanguine, te puto
 O nata, QUERCETANE, nostris
 Sollicitudinibus medela.
 Dudum insolentis tu Veneris luem,
 (Qua nata cecis sevit ab ignibus,
 Et singulos artus pererrans
 Exagitat miserum, dolore
 Pellente somnum) vel placidâ levas
 Solâ diatâ, vel truenlentius
 Altas medullas lancinantem
 Mercurio mediante tollis.
 Infeſta morbi nota Podagrici
 JOSEPHÉ dudum sevit tibi:
 Ignota non est huic medela
 Fontibus è Chymicis petita.
 Non sevit ultra Tartareus dolor
 Renes, vel internè latera occupans,
 Et calculus mordaxq; arena
 Te medicante fugit magistro.
 Aſi nunc Caduci, nunc Apoplexia,
 Vertiginisq; & nunc Paralyſeos
 Tu liſſe vires ſavientes
 Specificis jurvat inſuetis.
 Sic magne magnis ſubvenias malis
 Dextrâ potente atq; artibus inclytis,
 Noſtrisq; ab oris pelle ſtultum
 Iapetum, Iapetiſq; prolem.
 Ignotus auro, aut non color ullus eſt
 Terris avaris dum latet abditum,
 Docta ſed effoſſum manu, mox
 Et pretium & color urit omnes.
 Arcana ſido pectore ſi oculis
 Noſtroſq; in uſus promere denegas,
 Aut livida longè invidendam
 Invidia maculam ſubibis;

*Aut culpam avara desidia audies.
 Hac ergo Momis linquere candidus
 Pergas; at ultrò nos docendo
 Perpetuam mercare famam.
 Nam lucubratis condita noctibus,
 Doctiq; dextra scripta volumina
 Vivunt, & ibunt planè eodem,
 Quo Hippocratis labor & Galeni.
 Sic solus ipsum non reparabile
 Seclum priorum nostraq; tempora
 Vinctes, tuamq; artem indolemq;
 Posteritas sapiet futura.*

Jacobus Mosanus Medicinæ Do-
 ctor, & in aula Cassellana Medi-
 cus Ordinarius.

ERgòne credibile est (*novus id quod Censor hiat
 Insulso eructat*) tibi QUERCETANE, veternum
Nepenthes generasse tuum, lentumq; soporem;
 Ut, quia nec lachrymæ viresq; Papaveris insint,
 Morosè ante tamen tricenos plus minus annos,
Aubertum contra, tua confecisse volebas
 Ex Opio plenis *Opiatica Laudana*, buccis?
 Non equidem invideo, miror magis, inter & illos
 Qui sapere, & soli Naturæ scrinia passim
 Perreptasse volunt, agirari hæc frivola, nullis
 Digna Cothurnatis Medicorum ad pulpita verbis,
 Nimirum è *Salibus* vis est Narcotica justis
 Elicienda modis, quæ compositura decenter
 Nobile *Nepenthes*, post se longo agmine linquit
 Infælix Opium; cujus nec viribus usum,
 Multiplici tamen effectu hinc *Opiatica* vincit
Laudana: Non igitur sunt ingredientia utrinq;
 Una eademq; , licet vi significantur eadem.
 Scilicet illud erat: sed *lividus omnia Livor*
Impetis, & morsu dentis male conficit attri.

Erge

Ergo hæc evolves cùm QUERCETANE, protervæ
 Esse hæc Fortunæ, nec ob id metuenda videri,
 Sed risu spargenda & contemnenda putabis.

Idcirco si fortè aliquis tua scripta, vel audax,
 Quod vellem minus, optaret tibi carpere mores:
 Tecum agita, & simili tibi met succurre medela
 Atq; tuis: *Neq; enim potis est compefcere quisvis
 Invidia stimulos; cum sentit maxima visus
 Attribui; quæve ipse nequit prestare; repostâ
 Alterius sub mente videt, majoraq; semper
 Hac fieri, ac sensim alterius procedere sortem
 Inspicit; at medio in spatio dolet ipse relinqui.*

Tu verò has Larvas contra, vel inania monstra
 Fortius ingredi, & quæcunq; recessibus abdit
 Non ignava, suis *Natura*, potentibus ausis,
 Erue. Posteritas sic te venerabitur omnis
 Provida; quæ nulla invidia, nulloq; malignæ
 Mentis inardescet vitio, verùm omnia recto
 Judicio expendens nunquam fecisse minoris
 Ista volet, quàm sint. *Quin hæc majora putabit
 Illa eadem, ut se pôit in longum proferet, ETAS.*

*Ioh. Hartmannus, Professor Mathematicus
 in Illustri Academia MAURITIANA,
 qua est Marburgi
 Cattorum. F.*

ELEGIDION
 IN AUREUM LIBELLUM TOTI
ιατενωτάτῃ ἰατεῖ D. JOSEPHI QUERCETANI,
 Med. Regii, &c.

O Deus, in qua nos servâsti tempora, multis
 Exclamant, ferro qua graviora premunt!
 O Deus, in qua me servâsti tempora, Et ipse
 Exclamo, ex auro splendidiora micant.

*** 3

Cun

*Cuncta ruunt in pejus eis, ferrugōq; cuncta
 Exest, in putridum mox reditura lutum.
 In melius mihi multa fluunt, aurumq; reducit
 Nostra Rota in priscum seclā futura brevi.
 Caligunt oculi, cor languet, membra senectā
 Mundi illis frigent, visceraq; ima rigent.
 Perficiunt animorum oculi hoc mihi clarius, acri
 Decrepit usq; orbes corpore, mente viget.
 Ut propiora Diis rerum primordia, sic nunc
 Ultima principiis sunt propiora suis.
 Sunt mala mixta, malis magnus tamen usus in istis,
 Nempe probant, acuunt, perficiuntq; bonum.
 Nunc ver Musarum, nunc formosissima messis
 Floret, & a lolius surgit amœna seges.
 Crimina creverunt, crevitq; Scientia Iusti,
 Schismata creverunt, cognitioq; Dei.
 Morborum increscunt fera monstra, trucesq; tyranni,
 Herculea opponit robora Iova Pater.
 Argutos Argos non ap' yōs en vehit Argo,
 Symplegadam spretis, aripedumq; minis.
 Vela volant, remi impellunt, regit, urget Iason,
 Qui Iovis à quercu nomen & omēn habet.
 Iam Dodonaâ sonat hæc oracula quercu, ô
 Discite, quis auri vellera pulcra placent.
 Hic horti Hesperidum, hic sacratâ ex arbore glandes,
 Ramum hinc si carpas, aureus alter adest.
 Floreat ille, agris umbram det, roscaida sudet
 Carus mella, Jovi à fulmine tutus agat.
 Liligeros ornetq; oneretq; his fructibus hortos,
 Inq; horto, exciso hoc, floreat, orbe Dei.*

M. Henricus Petrus Schmalcal-
 dianus Hessus, φιλιατς.

Dum latet occulto rerum Medicina recessu,
 Et cæco Pelagi gurgite merfa jacet,

Attria

Atria mortales miseris Phœbea querelis
 Complent, & querula voce precantur opem.
 Sicciné s'preta tui jaceant fastigia regni?
 Et priscum pereat, præful Apollo, decus?
 Siccine perpetua miserum caligine Mundum
 Concessu mergant livida secla tuo?
 Ergone succumbet fractis *Medicina* columnis?
 Lugeat ornatu sic viduata suo?
 Millia morborum (*dolor heu!*) nos agmina torquet,
 Atq; adigunt siccam corda subire necem.
 Hactenus astrales è corpore tollere morbos
 Expertum *Medicæ* non fuit artis opus.
 Qualis *Lepra* furens, & *Hydrops*, & acuta *Podagra*,
 Et quos præterea semina fixa fovent.
 Posthuma fac tandem *Medicina* gloria surgat,
 Quæ satis obscura nocte sepulta fuit.
 Imbue *Pæoniæ* divinis flatibus auræ
 Præstantem ingenii divite dote virum.
 Amissæ tectos restauret ut artis honores,
 Restituat regni regia sceptrâ tui.
 Tunc ait excelsa miseratus ab arce gementes
 Mortales *Clarii* Præsles Apollo Chori:
QUERCETANE places, quo non præstantior alter
 Sacra *Machaoniæ* pocula libat aquæ,
 I celer, & nostro deduc è flumine rivos,
 Imbribus his hominum pectora anhela riga.
 Quæ latuere diu tandem mysteria pande,
 Et *Medicæ* curæ semina grata fere.
Ecce reviviscunt prisca vestigia veri,
Et viridi Lauro tempora cincta gerunt.
 Nam postliminio sortem miseratus acerbam,
 Exequeris *Clarii* jussa, **JOSEPHÉ**, Dei.
 Altior humanis tibi mens super æthera fertur,
 Mens divina Diis nata, **JOSEPHÉ**, sapit.
 Abdita difficilis scrutaris semina morbi,
 Tollis & instantis spicula dira necis.

Cim-

Cimmeria septras nostras caliginē mentes
Lumine collustras, clare JOSEPHI, tuo.
Hinc debere tibi nos infinita fatemur
Vota, dari Pylii secula longa senis,
Ut referas Medicos quàm plurima sospes in usus,
Maximaq; ingenii tot monumenta tui.
Invida non obstat minus æqui injuria Momi,
Quin reliquis publica des quoq; luce frui:
Erectura tuas virtus ad sidera laudes
Hæc patriæ vigeat tempus in omne tuæ.
Hæc quoq; te tandem celsis interferat astris,
Qua terris famæ culmina summa petis.

*Iohannes Ernestus Burggravius Nenn-
stadio-Palatini Philareti.*

HISTORIA CUIUS-
DAM NOBILISS. MULIE-
RIS EPILEPSIA AFFECTÆ,
quæ huic tractatui præbuit
argumentum.

Nobilis quadam mulier, eaq̄, juvenis,
utpote decimum octavum duntaxat
annum ingressa, & duos ab hinc an-
nos matrimonio juncta viro, licet ex parenti-
bus integræ sanitatis, ac ab omni hereditario
morbo prorsus ex optimâ suæ originis constitu-
tione, immunibus orta sit: primos quidem an-
nos satis habuit salubres: ut quæ omni vario-
larum & morbillorū aut exanthematum ge-
nere tunc caruerit, quibus tamen, ab ipso pri-
mo ortu, puerilis fermè omnium ætas inqui-
natur, quo tempore natura, ad sui operis con-
servationem, omnes conceptionis sordes solet
eludere ac repurgare. Quum verò illa annum
circiter duodecimum aut decimum tertium
attigisset, nec natura tunc temporis reser-
dis menstruorum claustris præfixi, satis inten-
ta esset, aliquo, fortè viarum aut nobiliorum
A 6 corpo-

Syndromē
symptomāt.
ex retent.
mensum.

corporis membrorum impedimento interpellata, cæpit juvenis tum virgo vitiosis coloribus defædari, & sensim ingravescente cachexia, palloribus infici: ut quæ etiam tum simul, & cordis palpitationibus, & capitis doloribus, & anhelitus difficultate, ac faciei albicante tetroq; tumore, atq; id genus aliis symptomatibus icæta sit. Quibus paulo post icteritia, cum lenta febre, adjuncta est: nec non continua atq; quartana. Neq; id satis: Quod enim longius ætate provehitur, hoc majore malorum copia premitur, & quasi obruitur, tandemq; & crebris vertiginibus, temporis serie crescentibus, usq; adeo atrociter impetitur, ut modo visu & voce (non tamen auditu) prorsus percellatur, modo omni judicio & cognitione destituatur. Idq; non semel tantum quotidie, sed etiam decies aut duodecies, in dies singulos, malum recrudesceat: Alioqui, extra paroxysmos, hilaris, lætiq; animi speciem satis præ se fert & exhibet, viridiorēq; colorem recipit. Cum autem paratur illi à morbo obsidio, prænuntios subodoratur sensim hos ad se accedere. Primo in gyrum illi rotatur caput: rubescit facies, exclamat, se ab hoste impeti,

Prædromi
paroxyf.

quod

quod confestim accidit: protrahiturq̄, insultus Epilept. praecedentes,
 iste ad integram horam. Hic notandum est,
 nunquam ei fluxisse menstrua: observatumq̄
 est, à quadam juniore puella crebris olim pa-
 voribus fuisse percussam. In isto morbo quos-
 vis illius regionis celeberrimos medicos in cū-
 ra experta est, quorum opera cachexiam qui-
 dem illam in meliorem corporis habitū com-
 mutavit. At vertigines & quo atrocius tor-
 quetur, malum, in quod consilium nostrum
 efflaguatur, nulla adhuc arte coerceri, nec re-
 tundi potuit.

Hac morbi historia, quae accuratè à quo-
 dam Pharmacopœo perscripta fuit, certam nobis
 fidem facit, Epilepticum esse affectū: eumq̄
 ab inferioribus corporis membris potius rēta
 tū ad dēvā derivari, quā idioradēvōs, pri-
 migenio affectu, cerebrum laborare. Quam-
 vis autem ex nobilib. agræ affecta conspectū
 & praesentia, licuisset nobis fortasse circumspē-
 tius rem totam expendere, & tutius, quod à
 nobis expectatur, consilium & auxilium pro-
 mittere: utpote qui oculis multa certissime no-
 tare soleamus: & corā de multis inquirere,
 qua non parum & ad firmam morbi cogni-
 tionem;

tionem, & ad validas curationum indicatio-
nes faciunt. Siquidem ex auditu multa nobis
de egrotantis complexione, ut vocant, tempe-
ramentis & vivendi ratione, ex visu ipsa in-
sultuum forma, ad accuratum iudicium neces-
saria, innotescunt. Veruntamen ex ipso scripto
satis superq̄, edocti sumus, quæ sedes sit morbi,
& ubi seminarium ac radix eius delitescat,
quiq̄, fructus, quamq̄, maligni, suo tempore
epilepticum insuliam inducentes, ex illa pro-
ducantur. Quæ duo capita, inter cetera o-
mnia, apprimè cognitu necessaria fuerunt.

Fons & ori-
go huius af-
fectus.

Vnde etiam colligimus, malum hoc suas in
tota sanguinis massa, ab ipso utero, tanquam
hereditario jure, tam in maribus quam fœ-
minis corrupta, vitata & infecta, scaturigi-
nes fixas habere. Quæ cum in muliere nobili,
de qua agimus, nunquam hætenus à suis im-
puritatibus, per variolas, morbillos, & alia
corporis emanatoria, à natura dicata, repar-
gata sit, & defæcata: prout citò vel tardè ejus-
modi purgationes accidunt, juxta balsami na-
turalis vim & robur, in aliis languidius &
remissius, in aliis vigentiùs existens: quemad-
modum in ipsis arvis videre est, quorum alia

Simile ex
Macrocosmo
peccatum.

fæcun-

fecundiora, alia aliis steriliora & infœliciora, ex radiorum etiam solarium, hanc vel illam terram obliquè vel directè, benignè vel malignè intuentium virtutibus modò citius, modò tardius, modò maturiores, modò crudiores, è sivo suo flores fructusq; explicant ac producant. Sic in hac nostra egrotante, cum nondum, ex nimia balsami vitalis imbecillitate, emunctoria pateant, tardiusq; sanguinis massa hereditariis suis sordibus expurgetur, sit, ut illa diutius, quam par est, retineantur, & ex ejusmodi radicum impuritatibus tot symptomata per univèrsum corpus diffundantur. Neq; id mirum: Si enim ex Galeno, toti corpori expurgando menstruus fluor à natura, inter cetera emunctoria, destinatus est: non absurdum fuerit, ex ejusmodi impuritatibus retentis, totum corpus ubiq; laborare.

Ex hoc igitur tam venenoso mali seminario: in quo, per totam sanguinis massam, tanta sordium impuritas recumbit, ex denegato præcipuè statis suis periodis mensium cursu, cujus vis est, insignem sanguini puritatem, summumq; vigorem conciliare, ab omniq; putrefactione massam illam penitus liberare, tot

Aqua à fluxu
præpedi-
ta putrefit.

tamq̃ varia symptomata concurrere necesse
est. Instar enim fluentis aquæ, in perpetuo suo
fluxu vitam conservantis: à quo si præpedia-
tur, aut ab eo separata, in quantum vis capaci-
vas reponatur, statim putrefit & corrumpi-
tur, destituta videlicet suo flore, in quo vita il-
lius consistit. Sic & sanguis libero suo aëre
& fluxu per obstructions interceptus, in quo
vita ejus posita est, statim depravatur & e-
moritur eo loco, ubi fluor ejus fuerit interpel-
latus. Sic enim Medici Hermetici sanguinem
in corpore microcosmi collocant, ut mare vel
Nilum in toto macrocosmo, aut aliqua illius
regione, constituunt. De qua sympathia aut
inter utrumq; mundum collatione & analo-
gia, fusiùs alibi, & ubicunq; dabitur locus, post-
hac adhuc pluribus agemus.

Sang. est
ma e Mi-
crocosmi.

Mechanicus
generationis
prædicti
morbi pro-
cessus.

Hac ratione igitur, in muliere ista nobili,
vitiatus & corruptus jam pridem sanguis, à
duodecimo aut decimo tertio ætatis anno, cæ-
pit viscera & membra nutritioni inservien-
tia obsidere: cujus infectionis aut contagii par-
te jecur, lien, & tota viscerum æconomia de-
pravata est, nec non circumvicina partes o-
mnes corporis. Unde ubiq; per versis omnibus,
multa

multa cruditates oborta sunt : ac inde icte-
 ritia, pallor virgineus, febres: ac tandem fre-
 quens illa vertigo, ortum & incrementū sum-
 pserunt. Quae quamvis ex doctorum medico-
 rum auxiliis & remediis utcumq; adjuta sit:
 manente tamen impuritatū seminario, ex
 quibus omnia in corpore pervertuntur, non
 dubium est, quin crudelitates crescant in dies,
 ex quibus genita varia ubique obstructions
 sanguinis fluxum, & aëris illius libertatem
 remorantes, mensruorumq; viam interci-
 pientes, varios paroxysmos & symptomatum
 concursus pariant. Unde potius incrementum
 morbi & habitum contrahat, quàm ullo sym-
 ptomate egra liberetur. Movetur enim natu-
 ra quidem ad sordium illarum expulsionem:
 sed cum impar sit mali viribus, auget potius,
 quàm minuit morbum. Omnis enim ma-
 teria commota, ut testatur Gal. deterior Gal. lib. 3. de
 est seipsa quieta. Præter igitur aliorum lo. aff.
 membrorum alia accidentia, cerebrum quoq;
 ipsum successu temporis his modis enervat-
 um fumisq; vaporibus & exhalationibus in
 ipsum continuè evehit, indeq; majore acrimo-
 nia & aciditate virulenta ac nitrosulphurea

qualitate contracta, ex simplici scotomate aut vertigine, quæ ab antiquis, vel ipso nomine, parva epilepsia insignita est, in generalem ac universalem totius corporis convulsionem, cum omnium sensuum deperditione, & motus depravatione, quam antiqui epilepsiam vocant, planè degeneravit. Veruntamen, quæ notatur in hoc subjecto, epilepsia potius sympathica, quàm idiopathica dici debet, quòd in ipsa cerebro, omni per se corruptione carente, sed ex acribus, acidis, malignisq; vaporibus, aut potius fumis & exhalationibus vitriolatis in ipsum clatis, & magna copia, qualitateq; venenosa receptis, forma fit sympathica potius, quàm idiopathica epilepsia. Ejusmodi enim perniciose qualitatis exhalationes cerebrum ita conturbant, caligine suffundunt, aciditate sua comprimunt, constringunt & coarctant, ut hoc modo expirationis ac respirationis libertas, quæ spiritum animale, à cerebro ad cor, & à corde vitalem ad cerebrum permeare necesse est, aëris sui intercepto cursu, prope tota eripiatur: unde concidit agra, tanquam exanimis & quasi prorsus extincta. Sed quum in nervorum & meningum genere, quæ

re, quæ exquisitissimi sensus sunt partes in cerebro: acrimonia, malignitate, ac virulentia vaporum sese vellicari eæ partes, compungi & erodi, ac acriter feriri sentiunt: hinc fit, ut inopino insultu, violentoq; & quasi per proditionem impetitur cerebrum, vel potentia animalis, cum causa morbifica, tanquam cum capitali hoste, confligat & collucetur: hæc ratione se in sese contrahat, & veluti in sua colligat arma: ut tum ab obstruentis, tum erodentis materia offensione se tueatur. Vnde spasmi & convulsi illi motus excitantur, nunc longiores, modo breviores, ob materiei halituose majorem vel minorem copiam: modo graviores, modo mitiores, ob illorū halituum qualitatem magis vel minus acrem ac virulentam. Eundem ferè motum patitur in singultu ventriculus: cum vel acris halitu mordetur aut vellicatur: vel cibo corrupto, aut alienæ qualitatis infestatur, vel cibi potusq; copia gravatur, ut scribitur à Galeno.

Atq; hæ sunt internæ ac præcipuæ causæ, ad quas in consultatione, ex communi consensu per celebri viros D. nostri primarii, morbum hunc revocavimus. Quod enim ad externas

A 5

attinet,

Origo paroxisimi epileptici.

Singultus ventriculi.

Causa ex-
terna.

astinet, parvorem videlicet, de quo in scripto ad nos misso fit mentio: Item ad depravatam vivendi rationē, qua virgines ejusmodi palloribus conflictatae uti continēe solent; eas causas, inquam, silentio pratermittimus: quūm ex iis indicationes curativa nequaquam peti debeant: cum à subjecto recedant, nec illi inhaereant: nisi quatenus antecedentium causarum pars potuit aliquando ab illis excitari. Quamquam quod ad parvorem attinet, is inter alias causas magnoperē potest spiritus commovere & perturbare: ac proinde cerebrum ad ejusmodi paroxysmos proclivē reddere: qui tamen raptim citō, solvuntur ac a volant: ut parvor ipse ex spe redintegrata statim abigitur.

Incommod.
ex pavore.

Hac itaq; sunt, quae accuratē expensa de natura morbi, de illius causis, & de partibus affectis indicavimus & pronuntiavimus: unde curationum indicationes duas in genere mutuabimur. Quarum altera morbi seminarium ac radicem spectet: altera verō fructus & paroxysmos inde nascentes excutiat.

Sed priusquam scopos illos curationis aggrediamur: par est, ex dogmaticorum & hermeti-
corum medicorum sententia, ut promissi-

2011.

mus, de essentia, sede, causis & formatione
 tanti, tamq̃, occulti & horrendi morbi, nos
 differere. Porro hoc utiq̃, malum tam formi-
 dabile & horrendum: quod ne post annū qui-
 dem vigesimum quintum creditur prorsus &
 indicatur ab omnibus medicis tractabile, ul-
 lam vè curationem admittere: eò nos compel-
 let, ut, relicta regia ac detrita via, aliā quan-
 dam spinosam etiam scabrosamq̃, & ambagi-
 bus de viis refertam ingrediamur, ut, quò ten-
 dimus, si non citius, saltem tutius appellamus:
 hoc est, cogemur singula cominùs rimari &
 excutere, quæ à dogmaticis medicis & Philo-
 sophis Hermeticis in naturam partis affecta,
 & tanti mali causas disputata sunt & judica-
 ta: unde facilius nobis aditus ad curam & re-
 media sternatur.

Quum autem hic morbus multis aliis af-
 fectionibus, tanquam germanis sororibus, hoc
 est, affinis, & quæ in ipsam epilepsiam pro-
 na sunt, aut contra, stipatus sit: opportunum
 ac justum fuerit argumentum, de singulis una
 eademq̃, via dicere: quum præsertim tanta sit
 illorum pernicies & exitium: ut potissimum
 hominis propugnaculum, ac fortissimam ar-

Epilep. pleu-
 res morbos
 habet sibi
 affines.

PARTI

CCXX

cem, cerebrum nempe, rationis & anima summam sedem, ausint invadere: hacq; obsidione & incautis insultibus proxfus aquent ea solo: ac extremam ruinam sensibus nostris tum internis, tum externis: nec non ipsis spiritibus, vita nostra assertoribus, intentent & moliantur: Vnde tota statim aedificii humani ruina, morsq; subita & inopina ingruat. Agnati autem & affines morbi, de quibus agere instituimus, prater epilepsiam, de qua hoc nostrum conceptum fuit imprimis consilium, sunt verigines, tanquam aliorum praecursores: apoplexia & paralyse, tanquam in extremo agmine collocati: quae summa vi cerebrum, ut supra dictum est, sensuum omnium, rationis & intellectus humani sedem, impetunt & oppugnant.

Sed ut ordine Medicorum utriusq; scholae opiniones afferamus: Dogmaticorum priore loco aequum est sententias expendere, de natura, differentiis & causis malorum huiusmodi: Ordinem autem ab ipsa Epilepsia: quae huius tractatus nobis suggessit argumentum. Et de eius natura, qualitate, magnitudine & ferocia, quae varia idcirco ei nomina indiderunt, edifferemus.

TETRAS

TETRAS GRAVISSIMO-
RUM TOTIUS CAPITIS AFFE-
ctuum, Epilepsia nempè, Vertiginis, Apople-
xia & Paralyseos ex doctis. Medic. tum Do-
gmaticorum, tum Hermetic. vigiliis &
accurata praxis observatione
elucubrata.

CAPUT I.

*De Epilepsia, ejusq; differentiis, causis & signis
sententia Dogmaticorum.*

Hic calamitosus affectus, ob ferociam & *Nomina E-*
pileps. varia
magnitudinem, varias appellationes va-
riaq; nomina, tum apud Philosophos, tum
Medicos, sortitus est, communi autem voca-
bulo Epilepsia à Græcis ferè omnibus appel-
latur, *ἀπὸ τῆς ἐπιλαμβάνειν*, quod cerebrum &
partes sibi subjectas ita apprehendat, ut fun-
ctiones illarum prorsus intercipiat, præser-
tim cerebri, quod idcirco omni propè motu
& sensu spoliatur in hoc affectu. Dicitur etiã
comitialis à Latinis: eò quod, qui erant huic
malo obnoxii, in comitiis eo frequenter cor-
riperentur, & in alium diem comitia rejice-
rentur. Plinio dictus est Sonticus: Lunaticus
Cælio: Divinus Apulejo: Sacer Hippocrati *Hip. lib. de*
morbo sacro,
& Tralliano, Hercules invictusq; Aristoteli *Trall. lib. 1.*
cap. 15.
probl. 1. sect. 30. Hercules enim melancholi-
cus

eus fuisse naturâ putatur, & morbum comitialeni sacrum ab illo & herculeum præci appellarunt, sed vult Gale. lib. 6. Epid. sacrum & herculeum dici, quòd ingens & immotus sit, quem difficilimè evulseris, quàm ab Hercule clavam. Aretius lib. 1. de causis & notis diuturnorum affectuum cap. 4. de hoc portentoso & terribili morbi genere hæc scribit: *Triste mediis fidius est ipsius invasionis spectaculum: turpis & ejus desinentia, cum stercore & lotio & spontina ventris solutione: ipsius quoque morbi origo mirabilis & præter hominum opinionem est: quippe nonnulli flagitiosis hominibus à Luna immitti existimant: cujus rei causa & sacrum morbum hanc nominant: Verum & aliis rationibus id nomen fuit ei impositum: aut ob magnitudinem (omne enim magnum sacrum dici consuevit) aut quòd humana ope tolli nequeat, sed divina, aut quoniam demone correptus homo videatur. Aut ob hæc simul omnia sacer morbus appellatus est. Nec immeritò, cum hominem omnium animalium potentissimum, regem, à quo omnia debellari debuerunt, tam subito prosternat: tamq; horrenda distensione, concussionem atq; torturam, atrocissimè dilaniet ac disperdat, cum magno astantium pavore & horrore. Unde aliquid sacri & divini, quod mentes nostras procellat, in eo latere, colligere liceat.*

Is au-

Is autem morbus (ut essentia & natura e-
 jus pateat) ab omnibus definitur esse, gene-
 ralis omnium corporis partium convulsio:
 non perpetua quidem, sicut in emprostho-
 no, opisthotono & tetano: sed quæ ex tem-
 porum accidat intervallis, idq; cum sensus
 abolitione & motus depravatione, ex senten-
 tia Gal. 3. de locis affectis, c. 5.

*Epilepsia des-
 finitio.*

Plures ejusdem constituuntur differentia, *Differentia:*
 quæ præsertim tum à loco affecto, tum à ma-
 gnitudine, desumuntur. A magnitudine,
 quòd aliàs gravior sit, aliàs mitior. A parte au-
 tem affecta tres numerantur differentia. U-
 na quæ fit per idiopathiam cerebri. Duæ reli-
 quæ sunt sympathicæ. Morbi enim ferè o-
 mnes, ut & Epilèpsia, fiunt per idiopathiam
 & sympathiam. Idiopathia duobus modis ac-
 cidit, vel per protopathiam, id est, generatio-
 nem causæ morbificæ in parte jam affecta:
 vel per appulsum ejusdem causæ ab iis, quæ
 extrinsecus veniunt, ut ab intemperie aliqua,
 vel ab aërea tempestate suscitata, tetrivapo-
 ribus quibusdam, vel fumis cerebro funestis:
 quales fumus cornuum, suffitus bituminis
 & lapidis gagatis esse creduntur: fit & per
 deutetopathiam, id est, secundariam affectio-
 nem: quando scilicet alterius partis vitio ce-
 rebrum afficitur, translata, seu transplantata
 causa morbifica ab aliquo loco in illud, reli-
 qua

Et a priorē radice, foco & seminario: quod per metaptosin fieri dicunt: quæ duplex à Dogmaticis constituitur: una critica, & semper ægroto salutaris, quæ *διαδοχη* appellatur: altera symptomatica, quæ metastasis dicitur, perpetuò ægrotanti exitialis.

At sympathica Epilepsia duobus modis excitatur, nempe per epigenesim, quæ fit, cum causa morbifica, per venas, arterias & nervos à priorē alio foco, unde promanat, quiq; non desinit subsistere, transfertur & propagatur in cerebrum (quæ ferè semper lethalis est.) Et per simplicem communicationem, quæ generis similitudine, vel operis societate, vel vasorum vicinia intercedit, accidere solet. Atq; hi sunt omnes sympathicæ & idiopathicæ Epilepsia modi. Hinc illæ tres Epilepsia differentia, quarum unam comatodem Cælius appellat, longè periculosissimam, aliam quæ diverso captu corpus afficiat, tertiam ex utraque mixtam. Vel, ut placet nonnullis, idiopathica hæc affectio Epilepsia propriè dicitur: sympathica verò alia vocatur analepsia, quæ ex vitio ventriculi emergit, alia verò catalepsia, quæ vel uteri, vel hypochondriorum, vel alicujus alius partis inferioris malè affectæ veneno suscitatur. Hac postrema specie nobilem mulierem illam ex signis prædictis conflictari indicavimus. Sed sunt & alia signa
dia-

diagnostica horrendaq; symptomata, quæ
 plerunq; horrendum hunc affectum comita-
 ri solent, quæ ab Aretæo apprimè describun-
 tur. At (inquit) in ipso morbi insultu sensibus ca- *Signa Epi-*
 pitus homo jacet: manus ipsi nervorum distentio- *lep. diagno-*
 ne convelluntur: crura verò non solum distracta *sica.*
 sunt, sed etiam huc atq; illuc à tendonibus pro-
 jiciuntur: cervix incurvatur: caput variè distor-
 quetur: siquidem nonnunquam pronum, ceu ac-
 cus, inflectitur, quando pectori maxilla adhere-
 scit: nonnunquam verò in scapulas refringitur,
 veluti iis, qui per vim crinibus trahuntur, usq;
 venit: quando modo in hanc, modo in illam par-
 tem, ad humeros admovetur. Sic miseri egri ma-
 gno hiatus aperiant: id siccum habent, linguam
 pralongam, ut periculum sit, ne aut magno vul-
 nere faucietur, aut penitus abscindatur. Inter-
 dum convulsione dentes inter se colliduntur: ocu-
 li inversi sunt: palpebra cum palpitatione fre-
 quenter debescunt: quòd si quando connivere
 velint, palpebra non immittuntur, sed alba ocu-
 lorum cernuntur ac subapparent, supercilia non-
 nunquam (ut iis, qui ad iram concitantur) in-
 glabellam attrahuntur: male rubentes palpitant,
 labia interdum quidem in acutum clauduntur,
 interdum verò, sed obliquè, dilatantur, quando
 in ridentis speciem dentibus circumtenduntur.
 Cervicis vasa distenduntur: vox ut vi strangu-
 latu aufertur: etiamsi vehementer inclames

B

non

18 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

non sentiant. Eorum vox nihil nisi gemitus & suspirium est: respiratio verò suffocatio quadam est, veluti in iis, qui laqueo strangulantur, inter initia arteriarum motus vehementes sunt & celeres & parvi, in fine verò magni, tardi & languentes. Quinetiam, ut magnis procellis concitatum mare, spumam ore profundunt, quando & tanquam jamdudum expulso morbo resipiscunt & resurgunt. Caterum quum à morbo quiescunt, ab initio membris segnes sunt, capitis gravitate premuntur, dissoluti sunt, languidi, pallentes, consternati animo: ob lassitudinem morbiq; verecundiam contristantur.

Cause Epilepsia duplices.

Causas tam gravis & horrendi affectus medici dividunt in externas seu primitivas: & internas, nempe antecedentes & conjunctas. Magna ex parte victus depravatus hanc passionem generat ex Gal. sententia Aph. 2. com. 45. & 5. de locis aff. cap. 6. Et alibi, sic scribit: *Fam olim vidimus, alios convulsione comitiali, ob oris stomachi vitium, correptos: cum aut non probe coxissent, aut vini meracioris plurimum potassent, aut Veneri immodica operam dedissent.* Idem sentit Avicennas 1. & 3. tractatu 5.

Externa.

Causas, inquit, moventes epilepsiam plerumq; adjuvant causa extrinseca, sicuti immoderantia cibi & potus, & satietas nauseativa, & mora longa in sole, & coitus plurimus, & exercitium super repletionem: & id, quod debilitat cor extimore.

more. Inter easdemmet causas externas recensentur suffitus bituminis; lapidis gagatis, cornu cervi; odor hepatis caprini affati, & ipsum hepar, dum editur, & pleraq; alia, quæ ab Aëcio commemorantur.

*Aët. tetr. 2.
serm. 2. c. 14.
Interna.*

Porro de causis internis & generationis modo, non una & eadem est omnium dogmaticorum sententia. Nonnulli enim ab humore crasso, eodemq; ferè semper frigido & obstruente, morbum procreari sentiunt. In contrarium multa à peritis medicis afferuntur, qui censent huiusce mali causam potius esse spiritualement, quàm corpoream: tenuem potius, quàm crassam. Cita enim illius morbi generatio & solutio materiei paucitatem, tenuitatemq; arguunt: quòd id per materiei crassitiam evenire nequeat. Si quidem crassa omnia difficulter moventur, ex omnium medicorum consensu. At Galenus, qui prioris est sententiæ, eodemmet utitur argumento, quo suam, quam crassitiei attribuit, confirmat sententiam 3. de locis affectis, cum inquit: *Non ab ariditate vacatione ve: sed à crasso semper humore, hanc affectionem induci argumento est, quod & subito fit, & solvitur confestim.* Nam subitanam meatuum obstructionem à crasso viscosoq; humore fieri constat. Sic medicis plerisq; omnibus persuasum est, hunc morbum à crasso glutinosoq; hu-

*Diversa de
caus. Epileps.
opiniones.*

*Gal. 3. de l.
aff. cap. 3.*

Gal. 3. meth.
cap. 2. lib. 2.
de symp. cau-
fis, cap. 7. de
atrabile c. 5.
lib. 7. de
hum. cap. 1.

more suboriri, sic docentibus Hipp. lib. de fa-
cro morbo: & Gal. pluribus in locis: Et Pau-
lo lib. 3. cap. 13. Imò ipsemet Galenus 4. de loc.
aff. loquens de sopore, apoplexia, & morbo
comitiali, inquit: *Horum trium morborum fri-*
giditas ac crassus aut omnino viscidus humor
causa est. Similiter 2. apho. cap. 45. hæc scribit:
Morbis enim comitialis proximus quodam-
modo est morbo, quem apoplexiã vocant, quum
idem locus in utroq. patiatur, & idem humor in
causa sit. Cui sententiæ astipulantur multi
neoterici, iiq; præstantes viri. Sed hanc *πιστα-*
νολογίαν demolitur cita illius morbi *λύσις*, præ-
ceptsq; & subitanea illius generatio. Quo fit,
ut multi alii per quã celebres dogmatici con-
trariam sequantur sententiam, ut supra mo-
nuimus. Quorum utiq; opinioni facile sub-
scribimus. Atq; ut illorum sententiam cor-
roboremus, & rationibus illorum aliquid
tantisper adjiciamus, dum fufius mox & aper-
tius mentem nostram explicemus; cum, quid
fenserint etiam Hermetici, abundè demon-
strabimus. Hoc unum nunc demum quære-
mus ex illis, qui in crassa ac corporea materia
epilepsiæ causam statuunt: & eandem esse
cum apoplexia materiam asserunt, inducti
scilicet & persuasi crassa illa Gal. opinione,
quã à crasso semper humore hanc affectione
fieri ratiocinatur, quòd citò generetur & sol-
vatur.

Refutatur
opin. errone.

vatur. Quæremus, inquam, si crassities mate-
 teriæ, subitaq; obstructio, in epilepsiæ subita *Causa Epi-*
 tam generationem & solutionem necessaria *lepsiæ non est*
 est, ut volunt, cur eo modo, confestim non *materia ali-*
 solvitur apoplexia, quâ constat præcipiti qui- *qua crassa.*
 dem insultu invadere, sed non ita citò desine-
 re, nec nisi ægerrimè aut longo post tempore,
 vel morte etiam sæpissimè finire. Si enim in
 causas epilepsiæ inducendæ concurrunt cras-
 si ac pituitosi humores, iiq; admodum mate-
 riales: cur inter externas causas, ab ipsis etiã
 comprobatas & receptas, recensentur, inglu-
 vies, immoderatus vini ejusq; generosi & ha-
 lituosi potus, intemperans luxuries, & coitus
 ingens, pavor & terror, halitus & vapores
 quarundam rerum, quas suprà jam commemo-
 ravimus, naribus excepti & olfacti? Num
 & hæ causæ in crassa scilicet positæ sunt ma-
 teria, quæ obstructionem generent, unde hic
 morbus nascatur? At contrà, potus & cibus
 ventriculo excipiuntur in crassa sua materia,
 nec nisi spirituosus halitibus & vaporibus in
 cerebrum efferuntur. Quod pariter de odo-
 ribus exitiosis dici potest, qui per halitus suos
 tantùm excipiuntur: hæc; ratione, non cras-
 sa sua materia, morbum inferunt. Quod ad
 causas internas, antecedentes videlicet & cõ-
 junctas attinet: jam satis in epilepsia, de qua
 suprà egimus, evicimus, eam sympathicam

B 3

esse

Causa epilep. est spiritalis.

esse potius, quàm idiopathicam. Quod quùm ita sit, nunquid causa eam generans, vel ex vitio ventriculi vel matricis, aut alicujus alius inferioris membri orta, ad cerebrum evehi debet, ut affectum procreet? Quæ si crassa est, quomodo attolletur, si spirituosis vaporibus & exhalationibus id non fiat? cum crassa & corpulentæ materiæ proprium sit, deorsum potius, quàm sursum, tendere? Ille ipse Galenus multis in locis idem mecum ipse loquitur, si rectè expendatur & intelligatur. Ut cum quinto de loc. aff. cap. 5. de epilepsia per consensum ventriculi scribens, exemplum de Gramatico adfert, qui, quoties docebat, meditabatur, irascebatur, morbo comitiali corripiebatur. Atqui hujusmodi spiritus affectiones, rectè ne humori crasso & gravi, qui naturâ deorsum vergit, tribuantur? Potest & alter Galeni locus in eundem scopum citari: qui de quodam puero exemplum adfert, cujus à crure ad femur, à femore ad coxam, mox ad cervicem, ad caput demum sensim ascendere vapor per sentiebatur, qui cerebro torporem inducebat, quo corripiebatur puer utque accidit vehementer, ut ne sentire ac ne intelligere quidem posset. Habetur & aliud exemplum de scorpionis ictu, quamvis hanc epilepsie speciem rarò contingere adnotaverit Aëtius.

Sed

Sed audiamus Arataũ, de accessione morbi comitialis hæc verba proferentem: Nonnullos verò & corripit a nervis, procul a capite positus, incipiens, quicunq; principium in consensum affectus inducunt. Itaq; magni pedum aut manuum digiti convelluntur, unde & dolor & stupor & tremor sequuntur. Atq; hæc in caput impetum faciunt, si & malum surrepens caput invasit. His porro fragor quidam redditur, perinde ac si à ligno aut lapide verberetur, quumq; ab humo surrexerunt, quedam, tanquam si ex infidiis vapulassent, commemorant. Hoc sanè patet illi, quibus primo id malum incidit, decipiuntur. Quibus verò familiare & consuetum est, simul atq; morbus in digitum impetum dedit, aut alicunde exortum est, qui propè eos adsunt, adiutores in clamant, futuramq; ab experimento calamitatem prospiciunt: obsecrant quoq;, ut membra, unde oritur malum, constringant, reflectant, dirigant: quin etiam ipsimet sibiipsis affecta membra, tanquam morbum inde eximentes, trahunt velluntq;: Atq; ita sibi met auxiliantes nonnunquam & nos ad egritudinis notitiam impulerunt.

His paucis satis liquet, quàm absurdè epilepsie causa semper ad crassam & pituitosam materiam referatur: quamq; sit dissimilis & aliena ab ea causa, quæ apoplexiam gignit, etsi contrà sentiat Galenus.

CAPUT II.

De causis vertiginis eorundem Dogmaticorum sententia.

ATQU ut res clarius demonstraretur, quis asserat, vertigines, quæ parvæ ab antiquis Epilepsiæ vocitantur, ex hujusmodi crassis, pituitosis & frigidis humoribus procreari?

Causa vertiginis externa.

Gal. 3. del. aff. cap. 8.

Si ad externas causas respiciamus, à quibus excitantur: propemodum similes illis comperientur, quæ à nobis in generationem Epilepsiæ commemoratæ sunt: quales sunt ingluviæ, vinum, & id genus alia: quæ vapores suos & fuligines in cerebrum efferunt. Id maxime accidit, inquit Galenus (de causis primitivis vertiginis loquens) quum vel sub sole æstuarint, vel aliam ob causam calefacto fuerint capite: aut ex calido vaporosoq; spiritu caput opplente, &c. Idem sentit Aëtius: *Facile capiuntur, inquit, ab hac affectione, quibus consueta excretiones sunt oppressæ. Sed & cruditas & ardores assidui, & ebrietates, affectionem hanc efficiunt.* Et idem author initio septimi cap. ejusdemmet libri ex Archigene & Posidonio hæc scribit, *vaporibus calidis & acerbis ad caput elatis, & animale in cerebro spiritum evertentibus, primum hebetudines quadam sunt, &c.* Quibus omnibus rationibus expensis,

fis, liquebit, ex solis vaporibus, in cerebrum elatis, ejusmodi vertigines excitari.

Quod ad antecedentes & conjunctas hujus mali causas attinet, hæc sunt, quæ scribit Galenus de Antecedentibus: *Fit vertigo, inquit, ab humore, cum spiritus crassius, in corpore moto.* Idem Galenus Aphorif. 3. com. 31. de causa conjuncta verba faciens: *Vertigines, inquit, accidunt propter spiritum vaporosum, qui in partibus cerebri inordinato motu cietur.* De vertiginibus item sympathicis & earum causis, quæ ex consensu partium inferiorum excitantur, idem Gal. diversis locis, cum de illis differit, eas omnes ad fumos, vapores & spirituosas exhalationes revocat. Quod videre est ex ejus commentario 31. in 3. lib. Aph. & 3. de loc. aff. cap. 8. Idem senserunt ipse Avicenna, Oribasius & alii: Ex quorum scriptis, omnes vertiginum causas, constabit, ad halituosos, vaporosos spirituososq; fumos potius, quam ad crassos & pituitosos humores esse referendas: sive spirituosus & fuliginosus illi vapores sedem suam fixerint in cerebro, aut aliunde eò delati fuerint. Quando enim ad plexum choroidem fertur tetra & fuliginosa anathymialis, per arterias cervicis: quo loco spiritus animalis flatulentos vapores gignit: ibidem & ubiq; iisdem vaporibus obruitur & suffocatur: Aut si in nervos opticos ea de-

Antecedentes.

Gal. aph. 3. com. 27.

Avicen. prima. tertii. tract. 5. Oribas. apho. 3. com. 20.

26 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

trudatur, ibi gyros & vertigines parit. Atque hujusmodi etiã & eadem causã epilepsiã necessariò tradendã sunt: quum vel ipse Galenus in lib. qui Introductio sive medicus appellatur, scripserit, caligines oculis offusas, & vertigines cognata esse vitia morbo caduco, quę ab iisdemmet causis prodeunt, atq; easdẽ sedes occupãt, hoc est, caput. Quod quum ita sit, consequitur, nequaquã unam & eandem esse epilepsię & apoplexię causam, quod tamẽ alio loco, à nobis jam citato, asseruerat Galen. quum apoplexiã origo ab eodem Gal. & ex omniũ propè medicorũ consensu, ex frigidiore, lenta, crassaq; pituita vel melãcholia progignatur, satisq; ostenderit, vertiginum, quę parvę sunt epilepsię, radices longẽ aliam habere naturã. Cũ autem inciderimus denudò in sermonem de apoplexia, quam Galenus prorsus epilepsiã affinem esse censuit, ut supra diximus: sive sedem, sive causas spectes. Quemadmodũ etiã re ipsã videmus, epilepticos multos re ipsã in apoplexiam delabi, ac vicissim apoplecticos sæpissimẽ insultibus epilepticis impeti: ex qua malorum complicatione mors sæpius ingruit. Exactè nobis & natura & sedes, causãq; tam horreni affectus, privatim excutienda sunt: cũ videamus, potissimum hominis propugnaculum, cerebrũ scilicet, nõ segnius, imò crudeliũs & ferociũs quã

*Non sunt
cause eadem
epil. & apop.*

*Paul. lib. 3.
cap. 18.
Gal. apb. 6.
cap. 56.*

quàm ab epilepsia, oppugnari & invadi: quàm omnes sensus uno momēto concidant & extinguantur, morsq; ut plurimum sequatur; aut saltem transeat morbus in resolutionem & quasi siderationem dimidii, aut etiam totius corporis nostri.

Accurata hæc perquisitio & examē, quod de hujusmodi affectu instituimus, clariùs fortasse nobis, quicquid occultū est & latitat in causis epilepsie, aperiet: hacq; ratione duobus istis gravissimis, atq; stupendissimis omnium malis, promptiorem & tutiorem opem ferre nobis licebit.

CAPUT III.

De apoplexia, ejusq; causis, differentiis & sententia Dogmaticorum.

Hujus itaq; morbi, quem siderationē & Ratio nomēni.
 attonitū Latini dicunt, Græci verò ἀποπληξίαν, ἀπὸ τῆς ἀποπλήξιν, hoc est, à percellendo vel percutiendo, nūcuparūt: quod qui ea corripuntur, veluti de cælo tacti & percussi videantur: vel quod tanquā ex lethali ictu & percussione repentinū faciant casum: hujus inquam morbi & naturam & differentiam, & partem affectam, & causas paucis ex Dogmaticorum sententia perquiram: Est enim repentina motus & sensus, adeoq; omnium facultatum animalium privatio. Sic Gal. Paul. Defin. apoplexia. Gal. 3. de h. aff. c. 10. Aëtius,

28 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

2. *aph. com.*
42. *Avic. 1.*
tertiū tract. 5
Cels. lib. 3. c.
27.

Signa Apo-
plex.

Paul. 1. 31c.
18. *Avic. 1.*
tertiū tract. 5

Aëtius, Avicennas, Celsus, & quotquot sunt, ferè omnes antiqui & neoterici medici eum nominant, taliq; nomine naturam ejus expriment. Qui autem hoc malo corripuntur, interdum nullis signis, aut indiciis aliis proximè antegressis, subitò cadunt: & veluti fulmine quodam icti, jacent attoniti, sine motu, sine sensu, sine mente: cum stertore interdum gravissimo: qui vocati non respondent: nec divulsis pilis, vel stimulo puncti quicquã sentiunt. Quam apoplexiam (inter quatuor, ipsius quas constituunt, differentias) gravissimã & actualissimam dicunt. Interdum nonnulla concurrere & precedere signa accidunt, ut gravitates & dolores capitis, vertigines & scotomiã, error judicii & univrsarum facultatum animalium: totius corporis tremor, dentium stridor: vox tremula & interrupta: in somno gravitas & pigritia: membrorum palpitatio, ac inprimis labiorum: jugularium venarum suspensio: extremitatum partium, sine ratione, algores: urina æruginosa, atra & punicea: de quibus consule Paulum & Avicennam. Apud quem videre etiam poteris, quibus signis apoplexia differat à caro seu sopore, ab uteri strangulatu, à syncope, ab extasi melancholica: ab epilepsia, à similibus deniq; affectibus apoplexiæ affinis.

Quum igitur ex superioribus compertum habeat

habeamus, focum & sedem apoplexiæ in af- Fomes & mi-
nera Apo-
plexia.
fectione cerebri existere: qua animalitas, ut
ita loquamur, tollitur, hoc est, sensum & mo-
tum corporis in omni apoplexia extingui: a-
liasq; cerebri functiones animales prorsus
aboleri (quæ quidem descriptio ex sympto-
matis tantum desumpta est.) Nunc videndū
est nobis, quæ sit illa affectio, quæ ex se pri-
mum uno momento, tam inopino & veluti
proditorio insultu, distributionem, cursum,
effluxum, & penetrationem spiritus animalis
in nervos, motui ac sensui dicatos, remorari
potest: eoq; modo viam omnibus elegantis-
simis animæ functionibus obstruere & inter-
cipere. Præterea expendendum est, an idem
sit cum epilepsia affectus, ratione sedis & cau-
sarum, ut censet Gal. An verò vicinus, affinis,
& germanus sit inter se uterq; affectus.

Quod si ita est, unde ambò inter utramq;
affectiōem nascetur differentia? qua epilep-
sia depravatū tantū motum, cum mem-
brorum concussione & torsione sustineat? In
apoplexia verò corpus omni motu sensuq;
prorsus sit destitutus? Adde apoplexiam, ut
plurimum in paralysem degenerare & termi-
nari: quod nunquam epilepsia contigit, ut o-
mnes tūm græci, tūm alii percelebres medi-
ci, quotidiana ipsa experientia nixi, uno ore
pronunciarunt, excepto uno solo Avicenna.

Uc

*Diff. apo-
plex. & epi-
lepsiæ Do-
gmaticorum*

Ut quæstionem hanc ex multorū dogmaticorum opinione expediamus: in apoplexia perfectam, completam, ac integram obstructionem ventriculorum & meatuum cerebri esse autumant: qua cursus & fluor animalis spiritus in nervorū genus prorsus abrum-pitur: quo fit, ut corpus sensu motuq; simul prorsus orbetur. At in epilepsia dimidiatam tantum obstructionē quandam augurantur, neq; eam omnium simul ventriculorum cerebri: sed quorundam tantum, qui sensum prorsus extinguendi, motū verò tantum depravandi vim habent: idq; ob nervorum varietatem: quorum alii sensui: alii verò motui à natura destinati sunt. Atq; hæc est, quam statuunt inter utrumque deploratissimum affectum differentiam dogmatici. At si cominùs intueamur & repetamus, quæ jam suprà de causis epilepsiæ edisseruimus: comperiemus, non tam ex humorum aut crasforum vaporum obstruente copia malum nasci, quàm ex maligna & venenata quadam qualitate, ex diametro cerebro opposita & noxia: Quod ex morfu scorpionis, qui epilepsiam induxit, & aliis testimoniis quàm plurimis, quæ huc afferri possent, nobis facilè innotescit: Ita ut inde liceat inferre, epilepsiam non tam organicum esse affectum, quàm totius substantiæ cerebri corruptorē ac depravatore, ac pro-
inde

inde longè aliud esse inter utrūq; hunc morbum discrimen, quàm statutum sit: quod dilucidè explicabimus, cum Hermeticorū sententiam excutiamus. Ut autem ad apoplexiam redeamus, & exactiùs tam subitæ sensus ac motus privationis causas rimemur: confirmabimus, quod suprà diximus: Impedimentum illud esse, quod spiritus animalis transitū in nervosas partes interpellat: communicationēq; ejus membris omnibus interdicit: eamq; affectionem, qua hujusmodi impedimentum causatur, unam & solam esse omnium istiusmodi symptomatum radicem: ac proinde concludemus, ἐμπεδίον esse, seu ἀίρωσιν, hoc est, obstructionem eam, de qua jam loquuti sumus, vel quandam coarctationem ac compressionem viarum & ventriculorū cerebri: qua præpeditur, quominus in cor spiritus animales transfundat, vel spiritus vitales ab eo excipiat: quos postea in partes nervosas trajiciat. Etenim si facultas vitalis denegetur cerebro, propter compressionem & obstructionem venarum jugularium, & artiarum caroditum, cerebrum jam quasi vita destitutum, & veluti sepultum, aut tenebris obrutum, nulla vi pollet, animales suos spiritus in nervosa membra diffundendi, & functiones suas per totū corpus obeundi. Nihil enim præstare potest, si vita destituatur,

*Causa sympt.
prom. apo-
plect.*

hoc

hoc est, vitali spiritu orbetur, cujus appulſu animatur, & ad particulares functiones, quæ ſecundæ ſunt energiæ, obeundas compellitur. Nam ſi ea vita, quam cerebro impertitur, ipſi deſit, ſecundas quoque energias deficere, & proprio motu prorsus privari neceſſe eſt. Quod in ſyncopis & uteri ſuffocationibus videre eſt: ubi cor præſertim, non cerebrum invaditur. Omnes enim animales cerebri facultates hic ſilent, tanquam extinctæ, omniq; ſenſu & motu orbantur corpõra, eodem prope, quo in apoplexia, modo: quod videlicet oppreſſo corde, vitali ſpiritu cerebrum deſtituatur. Sic Aſſyrii, ut teſtatur Alexander Bened. lib. 10. cap. de apoplexia, ſimilem prope modum affectionem juvenibus & antiquis inducunt, quibus præputium volunt circumcidere. Qui, ut doloris ſenſum omnem eripiant, colli & juguli venas conſtringunt ac comprimunt, eoſq; hoc modo tanquam apoplecticos, ſenſus & motus expertes reddunt. Atq; hæc de cauſa formali apoplexiæ dicta ſunt. Ubi tamen inquirendæ & inveſtigandæ ſunt iſtius obſtructionis & coarctationis particulares cauſæ. Quæ quidem cauſæ ſunt & externæ & internæ. Externæ ſunt, nimia frigoris intemperies, cerebrũ conſtringens, comprimens, & quaſi congelians: caloris vehementioris exceſſus, ipſum colliquans ac diſ-

*Cauſa ob-
ſtruct. parti-
culares.*

Externæ.

fol-

solvens: concussio capitis ex casu aut ictu excitata: & id genus aliæ externæ causæ, quæ internas commovent. Obstructio enim, ut ab ea ordiamur, à qua ipsa apoplexia procreatur sæpius, quàm à coarctatione & compressione, fit, aut ex humoribus in vasculis cerebri contentis, hoc est, in venis & arteriis à jugularibus & carotidibus, id est soporiferis, productis: aut ab humoribus extra illa vasa dispersis nascitur. Quæ ab humoribus in vasis contentis fit obstructio, ea tum generatur, cum humor, hoc est, sanguis crassus & melancholicus ea supra modum opplet vascula. Unde in cerebro species quædam phlegmonis oritur, ut vult Gal. quales in carnosis partibus, ex nimia sanguinis copia, ex vasculis resudante, aut copiosè affluente, incenduntur. Si quidem in ventriculos cerebri effusus sanguis eos replet, unde generatur obstructio, motu & sensu corpus destituens. Quæ si in arteriis fiat, spiritus vitalis ascensum in cerebrum prohibet: cujus inopia & defectu cogitur cerebrum suis functionibus & actionibus carere, ut supra diximus.

Interna.
Gal. comment. aphorif. 42. 2.

Atque hæc sunt istius obstructionis causæ. Eisdem externæ coarctationis causæ origines habent. At compressio arteriarum carotidum, qua vitalis spiritus in cerebrum ascensum intercipitur, si manu, aut laqueo fiat suffocatio:

C

catio:

catio: sive vapore aliquo eas partes opplente, ut in strangulata matricis fieri solet, alias habet causas, & rationes, quas aliò rejicimus explicandas: quòd eà ex Hermetica schola petendà sint.

Hæ sunt igitur causæ internæ & antecedentes apoplexiæ: quibus re ipsa cerebrum oppugnatur: & ex quibus meatus ac vias cerebri occludentibus, conjunctæ ipsæ affectus causæ nascuntur.

Supersunt aliæ causæ internæ, remotiores, ut diathesis & propensio naturalis ad hoc malum, sive aliunde, sive hæreditario quodam jure partæ: ut quibus cerebrum imbecillius ac intemperatius est: quibus crassum & amplum caput est, utpote multorum vaporum capax, quos nequeat aut coquere aut discutere. Nonnullæ sunt externæ, quæ gignunt, præparant, & aptas huic malo internas reddunt: qualis est ingluvies, aut cibi & potus excessus: usus ciborum frigidorum & vaporosorum: venus immodica: locorum & regionum natura & proprietas, nec non temporis constitutio, quæ huc multum confert: quòd hujusmodi affectus faciliùs hyeme, quàm alio tempore excitari soleat, juxta Hippoc. *Ætas etiam nullo negotio eum procreat: siquidem is ex sententia ejusdem Hippoc. aph. 31. primi lib. aphor. veteribus familia-*

ris

his est, atque idem generatur maximè ab anno quadragesimo ad sexagesimum usque, eodem Hippoc. teste 6. aph. 57. Cujus rei ratio est, quòd tunc temporis omnium humorum hi duo crassissimi, pituita scilicet & melancholia præcipuè in corpore abundant. Ex quibus, propter utriusque humoris communem crassitudinem, ut docet Gal. aphor. 6. com. 56. apoplexiæ & convulsiones enascuntur. Hunc autem inter stupendos & reformidandos affectus, gravissimum esse testatur ipse Hipp. quàm scribit: *Solvere morbum, quem apoplexiam vocant, fortem, impossibile: debilem verò non esse facile: quia in paralyfin plerunque desinit.* Unde colligere est, hujus morbi curam calamitosam & deploratissimam esse. Atque id ipsum est, quod scribit Ægineta his verbis: *Apoplexia morbus nequaquam aut raro curatur, ut que minetur mortem in propinquo.* Si verò etiam remedia admittat, ut plurimum cum partis alicujus resolutione discedit. Non est igitur perfecta hæc cura: sed potiùs universalis mali in particulares permutatio. Quo fit etiam, ut obiter de eo aliquid nobis dicendum sit.

B 2

CA 2

CAPUT IV.

In quo agitur de caufis & diff. Paralyfeos, e-
jusq; cum aliis affectibus affinitate, ex
mente Dogmaticorum.

QUOD igitur omnes Græci Paralyfin
vocañt, Latini nervorum refolutio-
nem interpretantur.

*Avic. 2. tert.
cap. de Pa-
ral.*

*Duplex Pa-
ralyfis.*

Hic autem affectus, ut loquitur Avicen-
nas, duplicem habet descriptionem: unam
propriam: alteram communem. Paralyfis
enim, inquit, quandoq; dicitur sermone ab-
folute: quandoq; sermone proprio, &c. Hanc
alii eodem sensu in exquisitam ac consum-
matam, & in imperfectam dividunt: exqui-
sitam vocantes eam, quâ sensus & motus
in una aut pluribus corporis partibus, in uno
aut altero corporis latere, extinctus est: Aut
cùm dimidia corporis pars, aut totum ipsum
corpus, à capite ad pedes, prorsus perculsum
est. Quùm verò motus tantùm, salvo sensu,
sublatus est: aut sensus, permanente motu,
extinctus, ea est, quam paralyfin imperfe-
ctam vocant. Verum quidem est, Galenum
scribere, cum motus sublatus est, integro re-
manente sensu, hunc affectum propriè dici
posse paralyfin. At sensu extincto, si motus
restat integer, ejusmodi membrum nō posse
pro-

propriè dici resolutum : at sensu destitutum.

Sed qui fieri potest, ut interdū motus per- *Quaestio.*
eat, citra sensus extinctionem : quū omnis
nervus, quantumvis durissimus, sit sensū ta-

ctus præditus ? Hanc Gal. quaestionem solvit *Solutio Gm*

quā optimè, cum scribit, quibusdam parti-
bus, utpote, inter alias, oculis & linguæ, mo-
tum & sensum per distinctos & diversos ner-
vos à natura impertiri : Aliis verò per eun-
dem nervum communicari. Hoc posito faci-
le intelligere est, cum soli motus nervi detri-
mentum acceperint, ipsum etiam motum so-
lūm vitari, citra ullam sensus jacturā, & con-
trā. At non ita facile res capi potest, cum ab
iisdem nervis motus & sensus prodeunt: si al-
ter istorum, altero manente integro, extingui
solus possit. Quū tamen experientia satis
nos hoc posse fieri, & sæpè cōtingere edoceat:
afferendæ sunt hujus dubii rationes, & ex-
pedienda solutio est. Dicimus igitur inter-
dum motum deleri posse, citra sensus deper-
ditionem : At nequaquam sensum, citra mo-
tus jacturam.

*Alia solutio
auctoria.*
Nisi enim paralysis gravissima, integra &
exquisita fuerit: motum quidem vitare po-
terit: at non sensum, quod motus majorem
animalium spirituum copiam, ad actiones suas
obeundas desideret: Sensus verò, utpote qui
patiatur, & non agat, paucis indigeat. At si
C 3 magnus

38 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

magnus est affectus, confirmatus, & altis radicibus corporis infixus: tunc utriusque simul apparet interitus: quum ne tantillum quidem spiritus animalis impertiri queat, qui ad sensum excitandum satis esse possit. Itaque in exquisita paralyti, certum est, utrumque perire: at in imperfecta & non plenè consummata, alterutrum stare potest.

Paralyt. & stuporis affinitas & diff.

Stupor, quem Græci *νάρκη* & *νάρκησις* vocant, est huius incompletæ paralyti cognatus morbus, in quo sensus motusque non prorsus pereunt: sed torpent & hebetes fiunt. Hoc vult Gal. 4. de sympt. causis, dum inquit: Si nervi à principio fiant stupidi: deinde omnino sensum & motum amittant, paralyti, id est, nervorum resolutio dicitur. Ex quibus patet paralytin à stupore, sola tantum magnitudine, differre. Est enim *μεσπομ*, & tanquam præcursor paralyti.

Alia paralyt. species.

Est & alia abusiva paralyti, & *απαρρηστικὴ* appellata: quæ nihil aliud est, quàm partium mollificatio & vis effeta: ut, quando quis penem arrire nequit, eum paralyticum nominare possumus, non eò quod spiritus aut facultas, sed pars ipsa suscipiens in vitio sit, de qua hinc non loquimur, non minùs quàm de ea, quæ paraplegia dicitur, quæque vel præfione, aut nervorum luxatione vertebrarum cervicis efficitur, aut ex humoribus, ex pul-

pulmone decumbentibus, de qua mentionem facit Hippoc. sectione 2. lib. 2 Epid. in muliere illa, cui resoluta manus dextra fuit, atque crus sinistrum, sine ulla mentis facieiq; alteratione, idque ex tusciculoso affectu.

Atque hæc est magna illa affinitas & societas inter ejusmodi morbos: præsertim inter apoplexiam & paralyfin, debili scilicet apoplexia in paralyfin desinente: hæcque est, quæ propriè paraplexia nominatur: cum totum videlicet corpus occupatur ab ipso capite ad infimas usque corporis partes, vel dimidia pars corporis tantum, quæ tunc dicitur hemiplexia vel hemiplegia, ut idem Gal. testatur. Pro. 3. com. 26. At illa longè deterior est hæc: quæ alterum tantum latus, aut unam duntaxat corporis partem obsidet, ut aurem, linguam, maxillam, labium, manum, coxam, pedem, quarum causæ & externæ & internæ accurate pervestigandæ sunt & excutiendæ, ut nempe intelligatur, num à cerebro vitiū oriatur, an verò à spina dorsi, unde nervorum origo producitur. Quæ partes præcipuæ, si ab hoc vitio & affectione immunes fuerint, querendum, num in aliquo particulari nervo causa hæreat: quæ si in eo est, an in toto ejus processu, an verò in parte aliqua locata sit, sive ea principium sit nervi, sive

*CANON CU-
RAS.*

medium, aut ipsa ejus extremitas. Siquidem radici & origini mali non alibi admovendum est remediū, ut cura rectè instituat. Quū enim cerebrum, spiritus animalis fons & origo: aut quū medullaris spina, via scilicet, per quam emergunt & diffunduntur in corpus nervi, sensui & motui dicati, oblata sunt & depravata: illa ipsa remediū experunt, nō pars resoluta. Exempli gratia: Si alicujus partis faciei motus perit, quærenda est causa & origo mali ex primis spinæ vertebri. Si sensus solus extinctus est, ex tertia nervorum cōjugatione vitium oritur. Si cum dimidia corporis parte, dextrā vel sinistrā, eadem faciei pars resoluta est, ab eadem parte cerebrum quoq; patietur & affectum erit. Si quæ sub facie positæ sunt partes omnes sunt resolutæ: principium spinæ percussum quoq; fuerit.

Causa hemiplex. unde petenda?

Quod ad hemiplexiarum causas attinet: eæ non sunt in tota spina quærendæ: sed in aliqua tantum ejus parte: ut si altera tantum coxarum resoluta est, ad lumbos tantum, nec aliū causa est revocanda. Si tota in transversum spina affecta est, omnes corporis partes inde patientur, quū suorum nervorum ex ea originem mutuentur. Si ex parte tantum laboret, pars quoq; corporis aliqua ex ea reportabit incommodum. Plura istorum videre licet apud Gal. ac in primis particulare exemplum,

emplum, quod de Pausania Syro adfert: qui ex casu in principio dorsi læsus, duos sinistrae manus digitos amiserat. Atq; ut omnia isthæc rectè comprehendantur & certò, peritissimum esse anatomix seu dissectionis necesse est, ut inde omnium nervorum origines, processus, & in partes distributiones teneantur. Interna autem particulares causæ, paralysis inducentes, apud eundem authorem videri possunt: atq; etiam cognosci ex iis, quæ jam à nobis de apoplexia dicta sunt. Si morbus ortum habuit ab externa aliqua causa, utpote, à prava vivendi ratione, à vehementiore frigore aut etiam calore, à casu aut ictu, ex ipsius ægri relatione disci possunt.

Caus. interna.

Externa.

CAPUT V.

In quo docetur, legitimam morborum anatomiam ex luce Naturæ Majoris mundi (cujus typus est homo) esse petendam: seminalesq; plurimorum morborum fomites atq; mimeras ex vitalibus variarum exhalationum tinturis seu fontibus scaturire atq; efflorescere demonstratur: Idq; ex sententia Hermeticorum.

SEd ecce obmurmurantes, & de nobis ex-
postulantes audio Hermeticos, quòd ac-
cura-

C 5

cura-

curatiùs & fusiùs, quàm par est, dogmaticorù
 partes, in naturam, differentias & causas supe-
 riorum affectuum, citra se excutiamus & susti-
 neamus, tandiuq; ipsos multis post stadiis à
 tergo relinquamus. Quibus tandè ut satisfa-
 ciamus, sciant illi, nos priorè honoris locum
 dogmaticis, tanquam nostris majoribus, & ex
 quorum schola prognati sumus, & à quibus
 ipsam accepimus potestaté, non ut ita loquar,
 dogmatizandi, sed liberè & docendi & scri-
 bendi, promississe ac designasse: ex quorum u-
 beribus educati, obtestati sumus, nunquam à
 partibus Asclepiadis discessuros, verumq; me
 ejus alumnù fore: nec unquã alterius doctri-
 nã sectatorem futurum, quàm veræ antiquæ.
 Nec videri deo jusjurandum infringere, si
 & Hermeticorum placitis adhæreã, ut quæ à
 secta dogmaticorù verbis potius quàm sen-
 tentia discrepent, si omnia rectè perpendan-
 tur. In hoc, ò Hermetici, me commodi vestri
 studiosissimù agnoscetis, quùm pretiosas ves-
 tras margaritas, rubinos, adamantes & sma-
 ragdos, auro dogmaticorum illustrem & ele-
 gans lumen conciliem, oculis ipsis videndù,
 idq; apertis verbis & methodica explicatio-
 ne, exhibuero: quantumq; verò cuilibet A-
 sclepiadi mysteria vestra, etsi Eleusinis longè
 obscuriora, occultiora, & confusiùs ac pertur-
 batiùs, vitio fortè & perversitate quorundam
 vestrorum

vestrorū sectatorum, descripta, admirationi potius quā rejectioni & vituperationi esse oporteat. Nō tamen velim aperta hac mea explanatione bobus aut porcis uniones & margaritas vestras tam illustres objicere, qui eas sua invidia & linguę maledicentia inquinant. Illis enim nō loquor. Attamen publicę utilitati potius consulendum, quā huiusmodi porcorū fędę conculcationis habenda ratio est. Attentis igitur auribus litis vestrę disceptationem ex me, pro vobis orante, excipite: Nō immeritō sanē nec absurdē homo microcosmus appellatur. Siquidē quicquid maiore mundo circum circa diffusum cōtinetur, totū hoc microcosmo, ceu cōpendio, contrahitur, ut scribit his verbis Greg. Nazianz. initio lib. de hominis opificio, quod etiam alibi annotavimus, hominē nempe à Deo post reliqua factū fuisse, ut Deus in ipso exprimeret, sub brevī quodā compēdio, quicquid diffusē ante fecerat. Neq; hīc de intellectuāli & cęlesti mundo, qui etiā in hoc cōpendio reperitur, velim verba facere: sed de elementari tantū, tanquā nobis proximo & adherēte, prout in superiorem & inferiorē regionē destinatus est. Quā etiam divisionem humanum corpus patitur: ut capus sit regio superior: vitales verō partes & nutritioni dicatę, utpote imo loco sitę, inferior aquę & terrę regio, seu

Homo dicitur
microcosmus.

Distributio
corp. humā.
in duos cę-
lestem, globos.

44 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

seu globus vocentur. Quemadmodum autē in terrę penetralibus, tum solis radiorum virtute, tum ipsius terrę calore nativo & proprio, multę exhalationum & vaporum species excitantur, quę mixtorum imperfectorum corporibus essentię causam tribuunt; utpote quę varia sulphurum, bituminum, saliumq; ac liquorum sive mercuriorum genera procreant: hæcquę calor utriusq; tum solaris, tum terrestris, nec non & astrorum influxus ratione, in elementari mundo, tanquā in suo continente, tot & tam varia contentorum genera, ex matricibus suis progenita cōspiciuntur. Haud secus in humano corpore evenit, quod & continentibus & contentis partibus constat, ut etiam alibi scripsimus; quarum solidiores, ligamentosę & carnosę seu molliores, cum elementis collatę, locorum & matricum officia in eo exercent: ut quę & principia hypostatica, & alias substantias varias, tam fixorum corporum, quā volatiliū, tam materiales, quā spirituosas essentias contineant. Quę quidem substantię contenta in ipsis matricibus dicuntur: quarum alia impetuosa, & huc & illuc fluctuantia sunt: alia sunt humectantia, alia effluentia. Impetuosa contenta sunt spiritus nostri tam naturales, vitales & animales (qui purissimi, sincerissimi, & maximē omniū ætherei sunt) quā

*Designat.
rerum in-
ternis.*

Spiritus.

quàm impuri, & malignam quandam qualita-
tem præ se ferentes. Humectantia sunt hu- *Humores.*
mores nostri naturales, tam utiles, quàm inu-
tiles & excrementitii. Effluentia verò seu ex-
halantia contenta, sunt halitus tùm sicci, tùm *Halitus.*
humidi, hi vapores dicti, alii fumi.

Fumida illa exhalatio, quùm sit ab arido
fumus expressus, calida, sicca, levis & subtilis,
semper in altum fertur, sulphuræ & igneæ
naturæ propinqua, ut quæ facillè ardeat, &
flammam concipiat, atq; sic incendat & u-
rat. Contrà vapor aut fluxus humidus, cùm
naturæ sit raræ, mercurialis, & aqueæ, si ab
externa caliditate, frigida sua qualitate spo-
liatus in aërem efferatur, & ibi frigore con-
crescat, pristinam suam naturam recipere co-
gitur, ita ut scilicet in aquæ naturam conver-
tatur & redeat.

Ut autem in majore mundo videre est, e-
jusmodi vapores & exhalationes, solis calore
& astrorum influxu: nec non propria ac in-
terna terræ caliditate excitatos, materiã tam
diversis ac stupendis meteoris ac corporibus
imperfectè mixtis sufficere, tùm in aërea re-
gione, tùm in ipsis terræ penetralibus: præ *Meteora*
fertim ex vaporibus mercurialibus, frigidis, *Macro-*
humidis, & naturæ aqueæ, nubes & pluvias, *smi.*
grandines, nives, gelu & ventos generari. At
ex sulphureis & calidis siccis, coruscationes,
toni-

tonitrua, presteres, fulmina, & id genus alia
Microcosmi. ardētia meteorora effingi. Sic in minore mun-
 do, hoc est, humano corpore, similes & iidem
 vapores ac exhalationes materiam multis &
 diversis meteoris efformandis suppeditant.
 Unde tot ac tam varia morborū genera, eaq;
 stupenda, modò mercurialia, frigida & humi-
 da modò sulphurea, calida & sicca, non forma
 quidem & accidente, sed substantia, hoc est,
 virtute essentiali talia, tum in inferiore ven-
 tre, tum superiore (hoc est, in capite & cere-
 bro) partibus utiq; terræ penentralibus, & ac-
 ris regioni correspondentibus, prorumpere
 palam est.

Et si autem hujusmodi vapores & exhalationes,
 nec non ex illis prodeuntes stupendi
 morbi & symptomata, physicis quibusdā ra-
 tionibus nitantur: ejusmodi tamen morborū
 causæ intellectus nostri captū plerunq; lon-
 gè superant (ut paulò antè diximus, cum de a-
 poplexia loqueremur) altiusq; repetendæ
 sunt origines, utpote quæ abditæ sunt & divi-
 næ. Atq; hic agnoscenda mentis nostræ imbecillitas,
 ut omnipotentiam, providentiam, ac sapientiam
 Dei suspiciamus, ac admiremur. Is enim subinde
 modò pluvias, modò tēpestates immittit: modò
 ejus generis morbos, atq; ad eò stupendos,
 omnemq; curam respicientes excitat, ut eorum
 causæ, nos, et si magna & studio-

*rd dēdy n
 morbis ejus-
 modi astralibus
 subest.*

studiosa indagine illas rimantes, prorsus fugiant aut lateant. Quod testatur ipse Jehovah, cum sic loquitur: Si in decretis meis, inquit, deambulaveritis, dabo vobis pluviam suo tempore. Si autem non audiveritis me, constituam super vos febrem, tabem, pestilentiam & scabiem, quæ non possit curari, ac dabo cælum, sicut ferrum, & terram sicut æs.

Attamen si citra tam altum volatum, physicis rationibus inquirendis acquiescimus, & naturam substantiarum spiritualium, hoc est, impetum facientium, & earum, quæ humectant, illarumque, quæ effluunt, excutiamus: quæ quidem in corpore nostro latitant: & tam bonis, quam mali radices in eo constituunt: earum utique, interna potius, quam externa, juxta vulgi morem, suscipienda erit anatomia. Ad quam, quod jam tractatu nostro, *de signaturis internis rerum*, abundè scripsimus, haud parvâ lucem afferet, nec non etiâ vini exemplum, quod anatomicè dissecimus: & sanguinis nostri sub vino etiâ dissecti, ob magnam utriusque analogiam inter se, rem non parum enucleabit. Ut enim vegetativum ab animali sumptum, varia concoctione in sensitivum commutatur, ut videre est in pane & vino, quæ in sanguinem convertuntur, sanguis verò in semen, ex quo generatur homo. Haud secus mineralis liquor, radicibus plantarum &

Vitalis minerarum morbisificarum anatomia.

vege-

vegetabilium exceptus, & absorptus, vegetabilis redditur, qui tandem in hominem transeunt, istiusmodi animalibus vescentem: ita ut pro ratione liquoris, sulphuris & salis mineralis, vel morbi mercuriales, vel sulphurei vel salini efflorescant. Atq; sic in homine videre licet sales saccharinos nutrientes, sales nitrosos, amaros, acutos, purgantes ac mundificantes: alios marinos, instar balsami conservantes: alios gemmeos: alios aluminosos, ponticos & adstringentes: alios deniq; vitriolatos, acidos, e surinos, appetitū & concoctionem excitantes. In eodem humano corpore varia præterea reperiuntur aliorum liquorum species: quorum alii dulces sunt: alii amari, falsi, adstringentes, pontici, acidi, & id genus alii, juxta variam sui mixtionem & quantitatem. Reperiuntur porro in eodem corpore tot bituminum, naphtharum, pinguedinum, resinarum, gummi, lachrymarū, atq; id genus aliorum sulphurum species, quot superiorum liquorum aut salium. Ex quibus sulphuribus, alia odorifera & fragrantia, eaq; recreantia: alia foetida & inficientia: alia papaverina ac soporifera: alia anodyna ac lenientia: alia septica & arsenicalia ac pestifera: alia vitalia & salutaria. Ad quarum rerū accuratam discussionem plus temporis requiratur, quàm ferat tractatus ratio.

Atq;

*Salia.**Sulphura.*

Atque ex his liquet, quomodo spiritus omnes nostri, sive puri & ætherei, sive impuri, venis & arteriis corporis contineantur: omnesq; corporis nostri liquores, sive utiles & nutritioni idonei, sive inutiles & excrementitii, ibidem inhæreant: ex quibus exhalationes omnes, & vapores sicci & humidi proficiuntur: qui in eodem corpore unà cum reliquis contineantur, & sæpè ipsum torqueant. Quomodo deniq; ejusmodi substantiæ salinam, sulphuream & mercurialem naturam possideant, metallicam proinde & vegetabilem: quarum aliæ dulciores & benigniores, naturaq; nostræ magis familiares in hepate convertantur in sanguinem: cujus syncerior & purior pars, per venas in dextrum cordis sinum delata, ibiq; subtilior reddita, & in essentiam quintam calore cordis vivifico circulata, per totum corpus, ad omnia membra nutrienda, per arterias diffundatur: nec non in cerebro subtilior, ac cœlestior reddita, sensibus omnibus ac intellectui etiam profit. Aliæ verò impuriore & excrementitiæ suis locis peculiariter servantur, dum per emunctoria propria, purgando corpori destinata, abigantur: utpote aliæ, per halituosas transpirationes: aliæ per sudores: aliæ crassiores & sordidiores, cuti adhærendo: Cum quibus simul & aliquid spirituum nostrorum, & caloris

*Sequestratio
puri ab im-
puro.*

D ris

ris innati exhalat & evanescit : nec non aliquid radicalis humoris, & vitæ nostræ nectaris pretiosissimi. Hæc quidem evaporatio aut resolutio, si sensim & lentè, ac leni velut igne Balnei maris à natura fiat, ad senilem usque ætatem tandem facilè decurrimus. Si contra præcipitanter & ab æstuante velut calore ac febrili, ardoreque colliquante: nec non motibus corporis violentis, ac animi perturbationibus, & affectuum dolorumque vehementia exprimatur ejusmodi exhalatio & dissolutio: hinc lipothymia, seu animi deliquia & syncopa, symptomata morti quàm proxima consequuntur.

*Scaturigo
morborum.*

At si quotidianæ ejusmodi exhalationes excrementitiæ in corpore retineantur & coërescantur, quo minus expirent, aut ab ipsa corporis cacochymia, aut à temperamento vitioso, aut ab ætate debiliore, aut à tempore & regione frigidiore, aut ab obstruente vitæ ratione: hæc sexcentorum morborum in corpore procreandorum ansam & materiam præbent.

Interceptio etiam generalis illius & secreti aëris corporis nostri, nec non ambientis, quo minus liberè inspiret & expiret (quæ operatio naturæ virtuti propria est, nunquam non ejusmodi functiones per cordis & artèriarum motum exercens) hoc, inquam, aëris impe-

impedimentum, vel à duriori cute, nec satis
perspirabili, vel ab aëris ambientis frigidiore
intemperie, aut ab alia ejusmodi causa alla-
tum, multis variisq; morborum gravissimo-
rum generibus excitandis radices & fomen-
ta præbet. Quod idem præstant & vasorum
nimia plenitudo, & fœces ac tartara humo-
rum, dum vasa opplent & obstruunt, hacq;
ratione Eurippos, hoc est, fluxum ac reflu-
xum quotidianum spirituum remorantur ac
interpellant: unde varii halitus & fumi ex-
citantur, corrumpuntur, incenduntur, qui
internas variorum affectuum & gravium
symptomatum causas suscitant: febrium sci-
licet, inflammationum internarum, cache-
xiæ, cardialgiæ, hysteriæ ac soporiferæ af-
fectionis, & aliorum infinitorum id genus.
Observandum est autem & notandum, quot-
quot vapores, fumi, halitus, fuligines quo-
tidie in corpore nostro generantur, & ex qui-
bus evaporationum ac exhalationum gene-
ribus tot ac tam varia, perinde ac in majore
mundo, metheora in nobis, sive frigida, sive
calida & ignea, humida vel sicca excitantur,
succorum ac substantiarum mercurialium,
sulphurearum & salinarum naturam redole-
re ac participare: à quibus etiam prodeunt &
exhalant, ut subjectæ substantiæ similem esse
deflu-

defluxum oporteat. Modestiores enim, benigniores ac utiliores vapores nunquam non à mercuriis aut liquoribus bonis & laudabilibus proficiscuntur, ut à sanguine sincero, qui ab omni superfluo ac corrupto humore, crudo aut retorrido, acris aut salis purus sit & defœcatus: benignoq; ac naturalis balnei nostri leni igne sit probè concoctus & dulcoratus.

*Generatio
somnia.*

Atq; his aut hujuscemodi dulcibus & benignis vaporibus, ut & aliis optimi nutrimenti, ejusdem caloris naturalis beneficio excitatis, perfusum & imbutum cerebrum, nec non referti nervi: condensatis utcunq; in illis partibus ejusmodi vaporibus animales spiritus, antea vigiles & mobiles, subsidere incipiunt, & quodammodo aggravari, membra antea labore agitata quiescere, & motum ac sensum paulatim deponere, suavi scilicet & placidissimo obrepente somno & quiete: dulcibus etiam & gratissimis perfusa insomniis.

*Causa diversitatis
insomniorum.*

At contra, si vapores ex liquoribus mercurialibus, iisque incoctis, etudis aut malignis humoribus exhalaverint, inde molestior somnus & gravior futurus est, nivosis insomniis, glacialibus, & diluvia effigiantibus, stipatus. Quæ quidem temperamento pituitoso & phlegmatico, ac mercurialibus humiditatibus referto, propria sunt. Biliosorum
verò

verò vapores, aut eorum, qui calidiore sunt sanguine, aut nitrosulphureo præditi, breviores in cerebro somnos conciliabunt: quorum somnia seu phantasmata, ac evanida rerum simulachra, nihil præter incendia, coruscationes, bella, furores, repræsentant. Sicut etiam melancholicorum halitus, nil nisi molestissimos somnos inducent, & in somniis deserta, cœmiteria, sepulchra, pavores, terrores, suspiria, lachrymas, & id genus alia exhibebunt.

Atq; hi sunt vaporum & exhalationum effectus, qui pro varia hominum natura & temperamentis varii etiam produci solent. Qui verò vapores caloris excessu & vehementia, ex sanguine, aut vitiosis & excrementitiis, ac non naturalibus: sed alienis humoribus procreantur: ii non in cerebro tantum, sed aliis etiam partibus, longè alios effectus, sinistros nempe & morbificos proferunt: præsertim si diutiùs in corpore retineantur, & ab eo exhalare, resolvi, aut dissipari per meatus, & occultos corporis ductus nequaquam possint.

Ista de primis exhalationum generibus & differentiis, qui mercuriales sunt liquores in corpore humano, dicta sint. Illi enim primi omnium expirant, ut in artificiosis distillationibus videre est. Hos sequantur calidiores

Exhal. sulphur. efflu.

res & sicciore, ac spiritualiores fumi, seu aquæ vitæ, ac benignioris ac suavioris sulphuris sanguinis nostri naturam redolentes: quique per temperatum caloris gradum è sanguine exhalantes, optimum & gratissimum spiritibus nostris alimentū erogant. Qui si ab extraneo & vehementiore calore, sive externo, ut à violentiore motu, sive interno, utpote aliqua calidiore intemperie, aut ardore febrili, hujusmodi fumi pellantur & urgeantur: ii aciores redditi, & aridiores, nec non incendio concipiendo adaptati, vigilias, deliria, & inquieta somnia inducunt: idq; juxta eam naturam & qualitatem variam, quam ex diversis calorum gradibus, ex variis hominum temperamentis, & humorum proprietatibus possident: sive etiam mercuriales, sive sulphurei, sive tartarei ii sint fumi, qui evaporant. Horum enim alii aciores & mordicantiores, alii minùs, alii tenuiores & spirituosiores, alii crassiores & densiores: qui, juxta variam illam suam conditionem, varios affectus in corpore suscitant.

Halitus aquosi & mercuriales densiores sunt & minùs spirituosii fumis calidis & ventosis, quòd hi de sulphure viscoso & glutinoso sanguinis nostri magis participant. Qui autem per secundum caloris gradum ex temperato & laudabili sanguine, exeunt fumi

aut

aut halitus, ii quiddam commune & affine habent cum subtili & vitali arteriarum nostrarum sanguine. At si ex corrupto sanguine & calidiore exurgunt hi vapores: quum plus, quam par est, incendio urgeantur, benigniores quidem & utiliores halitus evanescent. Alii nitrosulphuream & inflammabilem naturam induentes, in cordis sinus delati, synochum invalescentem aut decreascentem suscitant, prout ejusmodi halitus minus vel magis vitiosus: aut velocioris vel tardioris fuerit resolutionis.

At quæ ex humoribus excrementitiis exhalationes, utpote ex fœcibus & tartaro corporis nostri, emergunt, & violentiore impetu extruduntur, pro natura sui generis diversa, diversas quoq; morborum & symptomatum species inducunt.

CAPUT VI.

De natura & diff. fuliginum, earumq; valida atq; efficaci ad generat. morborum agendi potestate.

DE quarta & ultima evaporationis specie restat nunc dicere, quæ fuligines sunt, quibus aptius sublimationis nomē congruit: quod sicca & arida exhalationes efferantur: ut evaporationis nomen mercurialibus halitibus,

Natura fuliginum.

tibus, vaporibus & fumis rectè tribuatur: quòd, cum naturæ sint liquidioris, minore negotio evaporare etiam possint. At fuligines, mercuriali prorsus humore, & unctuofo liquore ferè destitutæ, salinam potius naturam, eamq; volatilem, crassiorisq;, densioris ac fœtidioris sulphuris materiam partim possident: partim verò viscosam quandam exhalationem, quæ huic tantùm sublimati speciei, quæ fuligo dicitur, producendæ gluten suppeditat. Quæ quidem fuligines, quàm liquore omni nutriente, recreante, nec non anodyno, & familiari nostræ naturæ, prorsus spoliatae sint: præterquam seminaria & radices vitiorum, in corpore nostro nihil procreant.

Different. Inter eas tamen hæc statuitur differentia, ut aliæ aliis sint periculosiores: & pro humeris & materia, vel sulphuræ vel tartaræ: naturalis, aut non naturalis conditione, magis vel minùs incommodi & detrimenti inferant. Ignis autem gradus, quo ejusmodi fuligines præparantur, quartus sit oportet, hoc est, violentissimus, ut qui spiritus omnes humidos & mercuriales, nec non subtiliora corporum sulphura absumpserit & exhausterit. Sic enim videre est, ex quovis ligno fuligines fieri, absorpto videlicet, priùs ab igne, mercuriali & ferè oleoso humore omni.

Inter istas autem fuligines (ut quotidiana constat

constat experientia) alia sunt subtiliores, alie
 vero crassiores & densiores. Alie salinam ma-
 gis naturam & substantiam possident, unde
 acriores redduntur: alia sulphurea, que flam-
 ma concipiendae aptiores sunt. Ejusmodi va-
 rietas cernitur in ligno quercino & abietino.
 Quernum enim & faginum, de natura salina
 magis participant: Abietinum vero de sulphu-
 rea. Quod si in majore mundo hoc fieri con-
 spicimus, certum est, & in microcosmo idem
 praestari, quum in eo & querna, fagina, & a-
 biegn ligna, potentia & substantia delitescant,
 non forma: quae immoderato nostro calore,
 tandem in actum erumpunt, ut diversas fuli-
 gines etiam excitent: variisque in locis sese subli-
 mantes, & variis membris adhaerentes, ac sese
 agglutinantes, unde varia morborum genera
 emergunt: quales sunt melancholiae, maniae, *Effectus fu-*
 praesertim cum in aeream regionem micro- *lig.*
 cosmi, hoc est, cerebrum evehuntur: ubi mi-
 crocosmica ejusmodi metheora generantur,
 ardentia & ignea, ut in majore mundo coru-
 scationes, fulmina, fulgura, varii cometae, &
 id genus alia ex propriis exhalationibus pro-
 creantur. Si autem ejusmodi fuligines vim
 habeant & naturam napellosam, aconitalem,
 auripigmentalem aut arsenicalem, in interna
 capitis parte, si evehantur, morbos pestilentiales
 ibi perducent, si in exteriori aliqua alia

58 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

parte, anthraces, carbunculos. At si membranis pectoris sublimata adhæserint, eam pleuritis speciem inducent, quæ non sit vulgaris, ex defluxione sanguinis in eas partes orta: sed pestilentialis. Aut si in inferiores partes corporis, vi & robore naturæ, cum excrementis protrudantur, eam in intestinis dysentericæ speciei progignent, quæ pestilentialis est, non alia ratione ipsum intestinum exulcerantes, & venenosam ac sphacelofam prorsus qualitatem inurentes, quàm si septicum aut causticum medicamentum affixum esset. Nō quòd illæ fuligines, citra alias sanguinis substantias, qualitatis hujus alienæ & malignæ solæ sint participes, concurrunt enim tum mercuriales, tum sulphuræ malignæ impuritates, quæ morbum augent, longè deteriorem reddunt, aut etiam multiplicant. Quemadmodum in pestilenti cōstitutione pestiferum venenum, aut arsenicale sulphur accensum, non unum tantum cor impetit: sed per totum corpus virus suum febremq; pestilentē diffundit: cujus effervescentia & malignitate aliæ duæ substantiæ in sanguine contentæ, sal nempe & mercurialis liquor, exardescunt, commoventur simul & inquinantur: ac inquinatæ virus etiam suum particulatim exerunt. Ex mercurialibus enim humoribus inquinatis, expurgationemq; sui per emunctoria molientibus,

bus, oriuntur in adenis emunctoriorum & glandibus tumores, bubones & apstemata pestifera. A fuliginibus verò & spiritibus salium septicis, prout variis in locis hærent, carbunculi & anthraces varii pestilentes, ubiq; efflorescunt. Cùm enim eæ fuligines sint, vel etiam arsenicales, non solùm naturam salis, ejusq; acerrimi: sed arsenicalis etiam obtinent, ut non escharam minorem aut mitiorem inducant, quàm si causticum aut septicum aliquod arsenicale violentissimum cuti affixum esset.

CAPUT VII.

Quæ sint morborum radices, & quo pacto signaturas suas in corpore humano explicent, clarius ostenditur.

ATQUE hæ sunt diversæ exhalationum aut evaporationum substantiæ: quas sanguis noster aliiq; succi, aut humores in corpore nostro contenti, possident: & ex quibus in eo, varia morborum genera originem habent, cùm extra temperamenti sui cancellos evagantur & excurrunt. Neque idè morborum causæ dicuntur, quòd tantùm sint vapores simplices, halitus, fumi & fuligines, acréæ & spirituosæ naturæ, aut calidæ, frigidæ, humidæ & siccæ qualitatibus: quod

*Impressio-
exhalatio-
num poten-
tes sunt mor-
borum radi-
ces.*

quod parum, & exigui est momenti: sed quod spiritibus flatuosis, impetuosus, turbulentis, saluginosis, pōticis, acris, acidis, mordacibus & virulentis, sulphureis, nitrosis, fœtidis, narcoticis, pestiferis, arsenicalibus, anti-moniacis, & id genus aliis turgeant: qui ex variis nostri corporis liquoribus, sulphuri-bus, salibus, fœcibus, tartaris exhalant & ex-
pirant: unde tot morbi & symptomata, sive proprio caloris naturalis motu & operati-
one: sive præternaturalis, aut alia quavis abdita ratione id fiat, excitantur & invalescunt.

Nolim tamen omnes omnium morborū causas in genere ad ejusmodi exhalationes & evaporationes revocare: Bonā tamen earum partem illuc referre aulam. Usq; ad eō potentes & admirandi sunt effectus ac varii spirituum illorum, quum subjectum proprium & congruum nanciscuntur. Quod facile sexcentis exemplis confirmare, & re ipsa comprobare possemus, ni brevitati studeremus. Concedo quin etiam, multos affectus ab intemperie simplici, & cum humore conjuncta, sive pituitoso, sive bilioso & melancholico, aut solis aut mixtis: naturalibus aut non naturalibus, proficisci. Naturales voco, qui in massa sanguinis continentur: quiq; in verum sanguinem, in pituitosum, biliosum & melancholicum distinguuntur: quos Hermetici qua-

qualitatibus frigidis, calidis, humidis, siccis non discriminant: sed quatenus in eo sanguine mercuriales, sulphureæ, & salinæ substantiæ continentur, quarum ratione sanguinis partium aut contentorum fit distinctio, sicut in lacte videre est, in quo ferosa portio mercuriali liquori, butyrofa sulphuræ substantiæ: caseosa verò & solidissima pars salinæ aut tartareæ respondet.

Hermetica humorum anatome.

Jam de sanguinis & vini collatione exemplum supra attulimus: quo, quanta sit inter ea analogia, proportio & affinitas, satis superq; luculentis rationibus ostendimus. Ut enim vinum clarescit ac defæcatur in suis vasculis: sic sanguis noster in suis venis contectus, sedimenta sua deponit & exuit. Ex vino, lento calore, aqua vitæ elicitur: sic ex sanguine, lento & naturali cordis calore extillatur fitq; aqua vitæ, nempè spiritus vitalis: ex quo animalis spiritus sumit originē, quiq; circulatione per balneum maris naturale cerebri perficitur, non secus, ac ex aqua vitæ spiritus vini artificioso maris balneo prolicitur, qui longè aquâ vitæ subtilior & spirituosior est, ut cujus gutta effusa citiùs in auram evanescat, quàm in terram delabatur. Sic spiritus animalis subtilitate vitalem, in arteriis contentum, longè superat & excellit. Quàm autem ejusmodi tentamus extractions, spirituum videlicet vini:

Specialis sang. anatomia.

vini : quæ anima est illius, magnâ phlegmatis
 copiam, eamq; invalidam & nullius virtutis,
 licet conspicere, quæ subsidit in imo, post spi-
 rituû extillationem. Sic in sanguine, præter il-
 lum spiritum aut aquam vitæ naturæ humanæ,
 comperitur etiâ magna phlegmatis quanti-
 tas, humoris videlicet pituitosi, prorsus itidē
 inutilis. Præterea in vino, præter phlegma de-
 stillatione educitū, fæx quædam flava aut rubra
 conspicitur, sulphuris & salis nitri plena, me-
 diocriter volatilis: quod idem in sanguine de-
 prehenditur, si destillatione tēterur: idq; est,
 quod bili, quam à sanguine natura separat, a-
 ptè comparari potest: cum utraq; fæx prorsus
 nitrosulphuræ substantiæ sit. Si integrâ vini
 Anatomia compleas, licebit tibi præterea co-
 piosam ejus fæcem liquidâ intueri : ex qua a-
 cetū fiat ab artifice, quod naturalē melancho-
 liam acidam & ponticam aptissimè refert, quæ
 in sanguine subsidit : & ex qua materia natura
 acetum suum exprimit & elaborat, humorem
 scilicet melancholicum. Porrò, post acetum in
 formam liquidam extractionē, remanet quæ-
 dā fæx aut tartarus, usq; adedò acer, niger & ar-
 dens, ex salium vitriolorum copia, quam con-
 tinent, ut ex tantilla illius in aquâ insperione
 ea promptè tota acetata reddatur. Quod etiâ
 in sanguinis anatomia observare licet, ex u-
 triusq; analogia; siquidem ejusmodi acetum fæx
 atræ

*Ichor sang.**Bilis sang.*

atræ bili, quâ vocant, & adultæ respondet: nō ^{Melanchō-}
quodd ea talis ex adustione evadat, ut pleriq; ^{lia.}
scribunt: sed ex mercurialiū & sulphurearum
substantiarum separationibus: quarum com-
mixtione sales antea in suo statu & officio tē-
perati continebantur: qui soli ex separationē
relicti, sese ipsos exacuunt & efferunt. Magna
est ejusmodi vitriolorū saliiū copia in multis
vegetabilibus, quibus nutrimur, & ex quibus
elaboratur sanguis: sed præsertim in vino: cu-
jus mater, scilicet, vitis plus, quàm vegetabile
ullū aliud, metallicos terræ spiritus haurit &
depascit. Hinc fertur bacchus amare colles &
petrosa loca, iisq; delectari: quod multis aliis
vegetabilibus nō contingit: quinimō ex vino
ipso si phlegma detrahas, & in igne etiam vio-
lentissimo coquas & recoquas, nunquā tamē
ipsum ad eam saluginosam naturam addu-
cas, nisi quid salis fortè in se retinuerit, quod
liquido humore evaporato, reliquum cor-
pus acrius reddat & mordacius sit. Phlegma-
ta aut humores nostri nihil per se continent
adustione saluginosi. Nemo enim tenetur
dare, quod non habet: nec qualitas substan-
tiam generat, ut alibi diximus. Ceterū tarta-
reas fæces, omni humore spoliatas, acetarius
lucris cupidus, vi ignis calcinat, cineresq; suos
(qui cendres gravellies Gallis dicuntur) præ-
parat, idque in remoto secessu, ne videlicet
vicina

vicina loca aut urbes fœtore tetra inficiat, fœcibus ejusmodi usq; adeò impuro & putido sulphure scatentibus. Ex his cineribus fit sal tartari, fit ex sale oleum, fiuntq; lixivia, saponēs varii, variis rebus extergendis apti utilesq;. Eadem operatio etiam fit in sanguine, in cujus ultimis & aridioribus hypostasibus exhalant, vel mediocri etiam igne, usq; adeò fœtētia & exitialia sulphura, ut vel integræ regioni inficiendæ satis sint, si tanta earū copia suppeteret, quanta vini fœcum habetur. Ut autem in fœcibus vini ejusmodi sulphura & salia reperiuntur: sic in pomatio, pyratio, cerevisia, & id genus aliis potulentis & esculentis similia insunt: quibus cū vescamur, & ex iis sanguis noster elaboretur: similibus quoq; is potitur & inficitur: siquidem nullæ non fœces & tartarea excrementa crassiora iisdem substantiis mercurialibus sulphureis & salinis scatent: quæ non, nisi vino defœcato separatæ, cerni possunt: Atq; hujusmodi substantiæ humoribus pituitosis, biliosis & melancholicis, iisq; præternaturalibus comparantur, quæ seorsum à sanguinis massa subsidunt. Harum pituita, nunc dulcis vel salsa, liquori dulci aut salso comparatur: Bilis nitrosulphurea sulphuri nitroso respōdet. Melancholia acetosarum & poticarum qualitatum prædita salis vitriolati & aluminosi naturam

turam refert. Quæ quidē sunt instar ignium
 terrestriū, sulphureis, æreis & æthereis igni-
 bus ita oppositorum, ut aqua vitæ nulla arte
 extrahi possit. At si quid primò ex eo prolici-
 tur, illud ptopè insipidum phlegma est, à quo
 corrigitur, & velut coërcetur. Cujus con-
 sortio si fuerit privatum, eam acrimoniæ
 violentiam adipiscitur, ut saxa, nec non ipsa
 metalla vel densissima & solidissima perfrin-
 gere ac erodere valeat. A simili ratiocinan-
 dum est, humorē videlicet melancholicum, à
 proprio phlegmate spoliatum, eam acerbita-
 tis & acrimoniæ vim contrahere, ut desinat
 censeri amplius naturalis, at præter, imò con-
 tra naturam haberi: ut quæ omnium acerbis-
 sima, gravissima & exitialissima in corpore
 humano symptomata inducat. Siquidem a-
 quæ fortis, ex vitriolo, alumine & nitro con-
 flatæ, naturam redolet: cujus etiam effectus
 imitatur. Siquidem ea modò orexet, modò
 caninam famem aut rabiem excitat, cum ea
 in ventriculo congesta furit & insultat: mo-
 dò melancholiam illam, quam ex hypochon-
 driorum ardore, sublimato illo humore, hy-
 pochondriacam vocant: unde ex menyngum
 & petricranii, ab illo humore, invasione, mens
 perturbatur & delirat: modò per anartho-
 pen sursum sublatus humor: modò per ca-
 tarthopen deorsum, varia, eaq; prodigiosa &

*Liquore se-
 parato sar-
 vari seu salis
 malignitas
 patet.*

E

stupen-

66 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

*Gal. 3. de l.
aff. c. 7. & de
nat. fac. c. 9.
2. de tem. ca.
3. 14. meth.
m. cap. 9.*

*Lien non est
fœcis me-
lanch. emun-
diorum.*

stupenda testimonia de se exhibet. Qui quidē effectus siccitati, humiditati, frigiditati aut caliditati humorum non sunt arrogandi: sed causis illis omnibus, ad quas supra ejusmodi affectus revocavimus, ut ab exemplis propositis cognosci potest. Ita ut hinc inferā (quod pace magni illius Galeni celeberrimiq; ejus sectatorum dictum sit) iniquē humorē hunc melancholicum cum fœce vini & amurca olei conferri, cujus receptaculum splen constituatur. Siquidem hujusmodi humor nunquam in liene seorsim deprehensus est: quum nullum in liene à natura proprium destinatum sit istius humoris phylacæum, quale bili in fellea cystide ad jecur designatum est: ut ejus opera in jejunum intestinum exundantis, tanquam ab aloë provocata expultrix facultas, aut à rhabarbaro cholagogo, corpus humanum vitiosis humoribus & crassioribus excrementis quotidie repurget. At non sic spleni consultum est: in quo quidem, etsi aeternum sanguinis naturæ liquidæ, non autem terrestris (quod de melancholia naturali dictum velim) ingeneretur: nusquam tamen crassum & fœculentum quid aliquam illius partem propriam occupat: quin per totum ejus spongiosum corpus diffunditur, ut sic corpus ejus, hoc humore acido & acri perfusum, tanquam fermento, in raram & spon-

gio

glosam naturam attollatur: ut in pane videmus fieri, qui fermento maceratus attenuatur, ac levior ac spongiosior redditur, quum secus futurus esset gravis, densus & ponderosus, si eo destitueretur. Ut autem acetum vini non, nisi post deperditum, aut separatim spiritum (quæ volatilior est & sulphurea atque mercurialis vini essentia) fieri potest: quod idcirco acescit, eò quod salem solum armoniacum, volatilē & acrem, nec non vitriolatum retinuerit: quem sibi semper habet latenter conjunctum; à quo qualitatem & vim obtinet longè aliã, quàm frigidam & siccam, sed modò dirimentē & resolventē potiùs ea, quæ duriora, & fixioris ac solidioris sunt substantiæ: modò coagulantem, quæ mollioris & magis spiritualis sunt corporis, ut alibi aperte demonstravimus. Sic etiam humorem melancholicum in corpore nostro dissipata priùs dulciori & suaviori essentia, acescere certum est: & easdem facultates, quas acetum, non frigidas & siccas, sed longè potētiores à sale suo obtinere, & in actum tandem producere. Omnis autē melancholicus humor, quatenus humor est, crassum quid aut terrestre dici non potest. Fluidæ enim & liquidæ naturæ esse necesse est: nec à terrea natura, calcinatione & adustione, acrimoniam, quam in ea describimus, nigredinem, acridinem, fermentationem

De sign. rerum intern.

Natura humor. melanch.

E 2 tatio-

68 *Jos. Querc. Tetras graviss.**Usum ejus.*

tationem assequitur : sed à mixtione salis cujusdam armoniaci, volatilis, subtilis atque acris acidivè ac vitriolati, quem in se solutum continet, quiq; esurinus & provocando appetitui condimenti loco est : & ignis naturæ admirandæ proprietatis concoquentis, digredientis, devorantis, absumentis, aliasq; id genus functiones obeuntis intra momentum temporis, quas nullus alius ignis, sola caloris qualitate & vi, vel intra longū temporis spatium præstandi vim habeat.

Tantum itaq; abest, ut hujusmodi melancholia, fœx & amurca dici debeat, omniumq; humorum crassissima ac maximè terrestris, qualis nobis depingitur (citra tamen experimentum, quo talem in liene deprehendi cõstet (ut contrà bilis in cystide fellea, ad cavum jecoris, receptaculū suum & sedem habens, longè crassior humor censeari debeat, utpote sulphuris nitrosi habitum retinens, tartarei, oleaginosi, viscosi & densissimi, ut quæ non tantum externo ignis calore promptè condensatur : sed immodica etiam caloris hepatis intemperie, coagulatur & induratur tota fermè in tartaream consistentiam, silices & nigros lapillos referentem. Quod ex melancholia, in liene comprehensa, fieri, nullo experimento comprobatur : qui tamen lien, si interdum obstructionibus scateat, unde scirrh

thi nascantur: nequaquam humori melancholico simpliciter hujus rei causa tribuenda est, sed variis aliis impuritatū & tartareorum aliorū humorum mixtionibus: ex quibus in hepate etiam, aliisq; visceribus, hujusmodi scirrhī generantur. Sed jam plus æquo in altum mare vela expandimus; illa contrahendi nunc tempus est, & receptui canendū. Veruntamen ita necesse fuit, hæc à nobis prius diligenter excuti, & fusiore oratione explicari, quod melius intelligatur, quid inter Hermeticos & dogmaticos sit discriminis, in natura partium examinanda, & causis epilepsiæ, vertiginis, apoplexiæ, & paralytis tradendis. Atq; etiam, si fieri posset, utramq; sectam ut conciliarem: aut si consensum ubiq; integrum non licet elicere, saltem bona fide, quæ in hoc argumentum ab utraq; parte rationes afferuntur, referremus. Atq; sic doctioribus, nulla inclinatione obliqua, sed recto judicio ductis, ansam præberemus, utra sanior fuerit opinio, rectam sententiam pronuntiandi: quod omnia in utilitatem Reipub. medicæ cedant & convertantur.

Abundè jam, quàm dogmaticorum litem agitaremus, & eorum partes tueremur, edisseruimus, & docuimus ex vulgatiore eorum opinione, quæ verè epilepsiæ sedes in cerebro posita sit, & quas causas morbi habeat, humo-

E 3

rem

70 *Jos. Queri. Tetras graviss.*

rem videlicet pituitosum, crassum & obstruentem: qualem & apoplexia habere causam dicitur: à qua (ex Galeni sententia, quam ex multis ejus scriptis probavimus,) epilepsia nec sede nec causa differt, nisi ratione magis & minus: utpote in apoplexia, materia in universum cerebri corpus obstruente: in epilepsia verò, particulares quosdam illius ventriculos tantum occupante. Sed quæ nam sit hac de re Hermeticorum sententia, nunc nobis paucis explicandum est.

CAPUT VIII.

De ratione investigandi fomites seminaria morborum Astralium, atq. adeo epilepsie & disceptatio Hermetica.

ATQUE ut ordiamur à parte affecta in epilepsia: quam Dogmatici, ut supra, cerebrum esse pronunciant. Hermetici contra longè aliter, & de loci natura & proprietatibus ac peripateticorum plerique sentiunt: qui mathematicas disciplinas rebus naturalibus adaptare conantur. Apud Hermeticos enim, Elementa, matrices, agri, ventriculi, minera, loca sunt rerum non otiosa: sed suis proprietatibus dotata, quæ vitam alimentumq; suppeditant, suis locatis & contentis, id est, seminibus.

Natura Elementorum.

nibus, ex quibus tandem fructus producant, quos in penetralibus reconditos asservant. Quot igitur in corpore humano ventriculi, quot foci, mineræ, matrices elementavé, feminum vitalium proprietatibus prædita: tot morborum quoq; sunt loca. Et quæcunque semina sanitatis vim continent, eadem & morborum radices sibi insitas quoque habent. Sanitatis enim & morbi idem esse subiectum, certissimum est, ita ut alterum ab altero, ex uno & eodem loco, juxta contrariorum legem ac disciplinam pellatur & extrudatur. Et hæc est loci apud eos receptio, medicæ arti, ipsiq; curationi, accommodatissima. Differunt autem inter se loca, subtilitate, spiritualitate, crassitie, coagulatione, vita & potestate.

Cæterum, pro rerum differentia & conjunctione, diversitas erit in loco. Longè enim aliter in terra esse dicitur truncus cariosus & rancidus, lapis demortuus, vitaliq; spiritu destitutus: & longè aliter arbor, radicibus & fibus suis terræ infixæ, & hauriens ab ea, tanquam matrice, suum alimentum. Longè ab his etiam dicitur esse mineralis quidam spiritus, in abyssis terræ delitescens ad tempus digestum, unde anniversariæ repullulationes novarum generationū, & origines transplantationū dependent. Sic & in corpore humano

Diff. locorum.

72 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

differentias locorū demonstrant lapis in vesica vel renibus coagulatus : podagricorum topi in articulis : sed primariò in mucilagibus, in quibus vigent spiritus & tincturæ salium.

*Loca & m-
trices mor-
borum in-
vestigandi
ratio.*

Cæterum loca morborum, alia facilius per corporeos analogismos, sensuum beneficio, perquiruntur & cognoscuntur : alia difficilius : facile quidem ab actione læsa, ab excrementis, à doloris specie & situ, à tumore, aliisq; symptomatibus & signis, à morborum proprietatibus proficiscentibus. Hac ratione cognoscimus, spiritus arsenicales, corrosivos sese in membranas, arterias, venas, musculos pectoris insinuassee, ibiq; pleuritidi pestilenti materiam suppeditasse : quum id nobis facile appareat ex tussi, dolore pungente, viribus statim prostratis, sputo cruento purulentoq;. Quemadmodum & in intestinis adesse ejusmodi arsenicales sales ostenditur, ex pestilenti dysenteria, quam suscitant : ex perpetua tenesmo & egerendi cupiditate, illo sale arsenicali ea loca erodente, vires confestim dejiciente, excrementa nigra, fetida ac purulenta reddente, nec non dolores gravissimos, pungentes & lancinantes inferente.

In aliis quibusdam morbis, citra signa, eorum loca facile deprehenduntur, quæ etiam ab ipso ægro demonstrari possunt. Cujusmodi est

di est podagra, strumæ, cancer, omnesq; alii sub aspectum cadentes affectus. Quamvis autem cancroſæ radices fructus suos quandoq; ad faciem, interdum ad pectus, & ad mamillas protrudant: quòd sanguine tenuiſſimo & ſalibus volatilibus refertæ illæ partes, ut plurimum nutriantur. Aut quamvis ſtrumofæ resolutiones ad collum evehantur, & ibi efflorescant, quòd iſthic glandulas, venas, domesticis mercurialibus liquoribus, aluminosis & aronicis ſcatentes, ſuæ progenituræ opportunas, nanciſcantur. Deniq; quamvis podagricæ tincturæ, ad articulos, mucilaginosos fructus ſuos propellant: nihilominus iſtorum morborum, licet etiam manifeſtorum, minera & radices ſenſum effugiunt, & occultæ manent. Et quamvis illorum maturi fructus percipiantur: exordia tamen itinerum & progreſſiones nequaquã perſpectæ ſunt: ſed penitus latent: ita ut & fontes ac origines ejuſmodi fructuũ aliunde petendæ ſint, quàm ubi ſuos fructus, & eorũ tincturas ac impreſſiones propagant.

Morborum autem aſtraliũ ſive ſpiritualiũ loca difficillimè eluceſcunt: ac longè alia ratione diſquirenda ſunt. Ejuſmodi enim morbi, unà cum vitalibus tincturis, toti in diſſolutionem diſfluunt: non ſecus ac in meteoris, & ſuperioris globi generationibus videre

Loca aſtraliũ morborum difficillimè inveſtigantur.

dere est. Hujusmodi quoque in superiore microcosmi globo meteora generari certum est, apoplexiam videlicet & epilepsiam veram: de quibus nunc nobis disputandi locus occurrit. Illorum enim morborum loca sunt occulta, quorum semina sunt astralia & spiritalia, quę fulminis instar uno momento, vitalia universi corporis elementa procellunt & syderant. At, epilepsiam & apoplexiam similia esse in microcosmo, constat, esse meteora. Ergo inferendum est, illarum loca esse spiritalia, nulloque modo conspicua. Siquidem astrales tincturę, & spiritalia semina, nullis certis locis inhaerent visibilia, ut corpora. Ejusmodi enim semina, sive in cerebro, sive in ventriculo, sive toto pancreate, utero, menstruo, sanguinis massa, aut alia corporis parte, locata sint, per analogissimos dignosci haud possunt. Lęsarum quoque partium consideratio parum hic facit. Ergo, corporearum sedium loco, elementa perquirenda sunt, in quibus spiritalia tincturas, spiritali quädam potentiã & ratione insitas deprehendere liceat, non sicut lapis in renibus hæret, aut vesica, aut fuliginosa impuritates in visceribus: sed quemadmodum minerales spiritus in elementis potentiã delitescunt, qui oportuno tempore effectus suos producant.

Ratis.

Hinc

Hinc colligere est, quàm hallucinetur Galenus, cum, ob functionis animalis depravationem, epilepsiae sedem (de qua privatim hoc loco agimus) statuit in cerebro: imò etiã in posteriore illius ventriculo. Etenim cur morbi seminarium in ea parte potius, quàm in corde collocat, quum cordis functiones non minus, imò magis quàm cerebri, vitientur? Quod magnæ illius visceris palpitationes, pulsuum perversiones, suffocantes syncopæ, & animi deliquia satis superq; testantur. Nec non ingens illa lucta, quæ cor vitæ nostræ fons, quum se angustiis & vitæ periculo urgeri videt, assumptis & accersitis undequaq; spirituû vitibus, protegere se & tueri, nec non infestissimum hostem repellere & expugnare conatur. Unde concussionibus & cõvulsionibus capitis, colli, diaphragmatis, brachiorû, manuû & pedû, ex ea lucta potius, quàm ex ficta illa obstructione cerebri, & menyngû ejus vellitatione, oriuntur & subsequuntur. Nec abs re id, quum multas epilepsias ejusmodi concussionibus stipatas videre liceat: in quibus tamen, citra ullã oblationem, phantasia aut imaginatio, nec non memoria integræ maneat. Quin & visus & auditus incolumes perstãt, ut in hac nobili muliere, pro qua prius cõsiliû instituimus, sæpissimè notatû & observatum est, ut ad nos per scriptum. Hac utiq; animad-

*Error Gal.
de subjecto
epilepsia.*

ver-

*Fomes epil.
non semper
est in cere-
bro.*

versione Hermetici demonstrare possunt, in quibusdam epilepsis cor primariò & per se affici: cerebrum verò per còsensum. In omni enim corporis affectu pars illa non est primò affecta, cujus actiones manent integræ, genito jam affectu. Atqui in quibusdam epilepsis interdum imaginatio & memoria, aliàs visus (actiones cerebri) manent integræ genito affectu. In illis igitur cerebrum non est primariò affectum. Atq; hinc sequitur, alibi interdum, quàm in cerebro, quærendam esse epilepsie primariam sedem, nec semper in cerebro esse collocandam. Cùm enim uno impetu irruens morbus hominem illicò prosterнат, ex corde hos insultus contingere, nò minùs quàm ex cerebro, credibile est: siquidem in corde fons vitæ recumbit, quam his conatibus impeti certum est.

Atq; hæc de epilepsia, aliisq; morbis astralibus, de affecta parte, sede, minera & foco Hermeticorum sententia & opinio est.

CAPUT IX.

Omniùm actionum causas in tribus hypostaticis principiis consistere, è quorum resolutione, separatis impuritatibus ipsis annexarum tincturis atq; exaltatis radices morborum dependeant.

At

AT recordor, in disceptatione litis Hermeticorum, nos à sententia quadam venerandi senis Hippoc. exorsos esse: quando diximus, nos constare continentibus, contentis & impetum facientibus. Qua contextus serie probare ac demonstrare certissimè voluimus, ab Hermeticis actionum omnium sive bonarum, sive pravarum & vitiazarum corporis nostri causas attribui naturis potiùs quibusdam & substantiis efficacibus, astralibus, spiritualibus, omni saporum, odorum, colorum, aliarumq; virtutum genere præditis: quas non imaginatione, sed re ipsa investigare licet, in tribus illis hypostaticis rerum omnium naturalium, vegetabiliū scilicet, mineralium & animalium principiis, sale nempe, sulphure & liquore mercuriali: quàm nudis illis caliditatis, frigiditatis, humiditatis & siccitatis qualitatibus, aut intemperiei simplici, vel cum materia conjunctæ, ut bona dogmaticorum pars sentit & docet. De qua opinione cum aliquid jam alibi attigerimus: dignum est tamen argumentum, quod obiter repetatur.

*Vnde omnes
actiones præ-
deant.*

Dogmatici enim docent, ex frigidorum & calidorum humorum occurso, alimentisq; frigidis aut calidis, intemperiem frigidam aut calidam in nobis generari. At Hermetici, mutata rerum vice, non qualitates, sed substan-

stan-

78 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

stantias & materias quasdam benè temperatas aut intemperatas, qualitibus illis saporum, odorum, &c. efficacibus dotatas: quas radices vel seminales tincturas appellant: quæque in spiritualibus solūmodò corporibus, omni propè magnitudine, corporeisq; impuritatibus destitutis, interdū lateat: interdum verò copiosos impuritatum fructus, sive contienter & sine intermissione, sive per circuitus producant. Ex occurſu ergo illarum substantiarum vel acidarum, vel acrium, vel ciborum, qui istius naturæ sunt participes, generatur aciditas vel acrimonia, ex qua actiones lædantur, juxta Hermeticorum doctrinam. Sed hoc adjungunt, nisi in frigidorum aut calidorum usu adfuerit cherionium, ut appellant, vel *διώαμιν* quædam, seminali & spirituali tinctura prædita, morbum in corpore non permanere, nec relinqui posse. Quam *διώαμιν* in acris, salis, acidis, piperatis perpetuò adesse & reperiri testantur.

Velle igitur in *βελιμίς* aut appetentia ciborum inexplebili: quam Hippoc. *λίμνη* dixit simpliciter, quæ canina appetentia rectius quàm fames dici debet, intemperiem frigidam cogentem & exprimentem, vel caliditatem resolventem accusare, ut Gal. Paul. Act. & Avicennas faciunt nonnullis in locis, futile est & inanis ratiocinationis. Idcirco etiam

Gal. 2. apb.

com. 2.

Paul. lib. 2.

c. 51.

Act. ser. 9. 6. 1

Avic. 13.

traç. 6. 12.

fidem

iidem ipsi authores, iidem in locis, coguntur attentiore studio causam ad humorum acidorum vitia, sive si phlegmatici sint, sive melancholici, referre. Quam Hermetici verius, aptius ac perspectius aciditati cuidam famelicæ tribuunt, seu spiritibus vitriolaris insaturabilibus, à quibus in acerbationem & rabiem suam exaltatis, repente & uno momento, quicquid est non molliorum tantum, sed durissimorum etiam ciborum, nec non ossium, lapidum ac metallorum vel solidissimorum, devoratur & conteritur. His spiritibus ventriculus struthionis, ferrum concoquens, abundare creditur. Quarum virium ratio non aciditati simpliciter tribuenda, quatenus frigida aut alia est: ac quatenus spiritibus ejusmodi famelicis gravida & prægnans, utpote salibus armoniacis & vitriolaris, naturâ voracibus, stipatur, & iis acuitur. Citra hos enim nulla aciditas, frigiditas aut caliditas, huic operationi par esse possit: siquidem in solis illis spiritibus aciditatem comitantibus, & in ea contentis, tota vis ejusmodi reposita est. Atque ut facilius vel hebetiores, ac rudiores, in effectis dissolutionum corporum naturalium admirandis parum exercitari ista capiant: exemplum de aqua forti subjiciemus: quæ cum in sese spiritus ejusmodi, nitrosos, acidos

Causa Bulimia.

Causa facult. resolut. in aq. forti.

& vi-

& vitriolatos contineat: quamdiu eos retinet, argētum, aut quodlibet aliud metallum, facile dissipat ac solvit. At in ejusmodi ebullitione, quā metallum solvitur, cum multi spiritus, instar ignis rubentes, exhalare & evanescere cōspiciantur, qui antea quieti in ipsa aqua forti delitēscēbant: & quorum virtute corpora metallica dissolvuntur ac diffuunt. Si post ejusmodi ebullitionem, & metalli solutionem, eadem aqua forti, post deperditos ejus spiritus, uti voles, & aliud metallum eā solvere, frustra id facias, quū, licet acrimoniā, saporemq; pristinum retineat, spiritibus tamen illis voracibus & corrodentibus spoliata, nihil ampliū idcirco solvere aut separare queat. Hoc usus sum exemplo, quod omnibus fermē res hęc sit notissima, præsertim aurifabris: & unde disci potest, cui rei tantæ corrosionis & voracitatis causa tribuēda sit. Satis perspici potest, quanto labore & industria, in destillationibus, ad retinendos spiritus, salium præcipuē, in quibus præcipua vis & actio consistit, opus sit. At fortasse quis objiciet, ejusmodi vitriolatos & nitrosos sales in corporibus nostris deesse, ex quibus aquæ fortes & regiæ extillentur. At verissimè asserere possim, ex lotio nostro, nitrosi, armoniaci & vitriolati salibus referto, dissolventia usq; adeo valida & potentia extrahi. ut
nisi

Obiectio.

hisi summa cautio adhibeatur in regendo & exhibendo igne, & recipiente commoda aptando, ac in aquam frigidam demergendo: à spiritibus, in nubis formam exhalantibus, vas recipiens, usq; aded incalescat & urgeatur, ut sæpissimè cum ingenti strepitu, & propemodum sclopetario æquali, in mille partes dissiliat. Qui tamen spiritus, si retenti, comodeque extracti, ac in aquam resoluti fuerint: nõ minore virtute & diligentia, ac aque fortes & regales dictæ, argentum & aurum dissolvant.

Atqui hi sunt spiritus, quibus solis Hermetici omnem vim ejusmodi operationum concesserunt, & ex quorum materia quamplurimos in nobis morbos procreari assentunt. At dogmatici occlamabunt, nullum sic ab Hermeticis discrimen statui inter morbum & morbi causam, quasi unum & idem sint: quod absurdissimum dictum est. Præterea addent, se quoq; ex magno illo Hippocrate didicisse, hominem consistere partibus continentibus, contentis & impetum facientibus, & vitia rerum contentarum (quos humores esse dicunt) morborum esse causas: continentium verò partium defectus, morbos esse ipsos: & symptomatum fructus in spiritu impetu & agitatione apparere. Sed dum ita loquuntur, non advertunt, quid sibi ab Hermeticis responderi possit, ex ipsius Hippocratis libro

Alia obiectio dogmat.

F de fla-

82 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

de flatibus, ubi morbos omnes scribit Hippocrates ἀπὸ πνευμάτων, à flatibus aut spiritibus proximè proficisci. Ubi in exemplum adfert non epilepsiã tantùm ? sed & hydropisim & febres. Nec non plurimis rationibus & observationibus ibidè probat & sustinet, omnes omnium actionũ debilitationes, depravationes & abolitiones, ex potentiis & impressionibus vitalibus spirituum promanare. Quod cum ita sit, quomodo morbos continentibus partibus, aut corporibus crassis & immotis Dogmatici potiùs quàm mobilibus spiritibus adscribant ? quàm ab ipsis, ut supra dictũ est, primò & præcipuè actiones vitientur ? iisq; solis morbi appellatio propriè cõgruat ? Nam illud, à quo proximè læduntur actiones, morbus appellari debet. Atqui à spiritibus pravis proximè læduntur actiones. Ergo spiritus pravi morbi appellari debent. Porrò in spiritibus duo considerãda : ipse spiritus simpliciter dictus, qui est causã sanitatis vel morbi : vel spiritus bona vel mala cõstitutio, quæ dicitur sanitas vel morbus. Unde ipse spiritus materialiter sive improprie, pravitas autè & mala cõstitutio ipsius propriè & formaliter morbus appellari debet : ut verbi gratia, quãdo dicimus, febrè esse calorè in corde accèsum, ipse calor nõ est propriè seu formaliter febris, sed intèperies & excessus calor est ipsa febris : unde

Duplex spiritus consideratio.

febris

febris dupliciter definiri potest, materialiter & formaliter, ut scholę loquuntur: materialiter, ut, febris est calor in corde accensus: formaliter, ut, febris est intēperies cordis calida, vel est ametria ex accēsis spiritibus sulphureis in corde, ut placet Hermeticis. Sed objiciet *Objectio.* quis, morbum in spiritibus residere nō posse, cum morbus tātūm partib⁹ corporis inhereret, ex dogmat. deēreto. Huic occurreretur, cum corpus nostrū & cōtēntis & continētrbus, & unumquodq; membrū duabus partibus, crassiore scilicet & subtiliore constare dicimus: crassiore, ut sunt ossa, venę, carnes, parenchymata: & subtiliore, nē pēvaporoso spiritu: idēdū morbus spiritib⁹ inesse dicitur, etā membr̄is, & partibus animalis incidere affirmatur.

Sed frustra nominibus & appellationibus, spreta rerū disquisitione & differentiarū cognitione, inheremus. Neutrius autē sectę, hac in re, partes tueri velim: sed dicam tantūm (ut, quod sit inter illas discrimen, ostendam, & simul rationem afferam, quā cōciliari possint, quod meum est institutum) à dogmaticis jure, nec citra firmas ac validas rationes, morborum causas ab ipsis morbis, & eorum symptomatibus distingui debere, ut quę nec unum & idem sint, quemadmodum causa & effectus idem esse non possunt: sed essentialiter, seu essentiali definitione differāt. Contrā

84 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

*Diff. cause.
morbi &
Symptom.*

verò ab Hermeticis scribi. hæc tria nõ differre genere, aut essentiali definitione: sed accidente duntaxat: quòd unum sit actu, alterum potestate morbus: quemadmodum sulphur accensum non differt ab eo, quòd non est accensum: maturus fructus à non maturo, ipso genere & essentiali definitione. Sed quòd unum sit actu ipso inflammatum & maturum: alterum nequaquam, at quòd tamen inflammati & maturari potest. Quòd si Aristoteles primo metaph. refellit Megareses, qui negabant, quicquam esse *dividuer*: sed illud tantum esse aliquid affirmabant, quòd esset actu: Ita meo judicio Hermetici possunt nonnullos dogmaticos, in eo, jure refellere, quòd nolint causam morbi appellare morbum: quia causa morbi actu nõ sit morbus. At quid sum loquutus? En ferè tota dogmaticorum schola obmuturans, in me parata est insurgere, quòd apertè nimis Hermeticorum partibus suffragari videar. Sed lentè quæso festinatè, amici, nec iras præproperè in me acuite. Recolligite me Oratoris vel Advocati officio hoc loco defungi: meiq; esse munieris, quòd justum & æquum est demonstrare, causamq; Hermeticam hinc jure defendere: sicut ad vestram tuendam & sustinendam, nihil à me ommissum, quòd afferri debuerit, compertum habetis. Quòd enim hæc ratione viam vobis aperuerim,

sim, vobis, inquam, qui istius litis futuri estis
 iudices : quod æquiorē & rectiorē senten-
 tiam pronuncietis : laudem potius à vobis, &
 gloriam, quàm reprehensionem & vituperiū
 promereri, omnes æqui affirmabunt iudices.
 Sed ut eò, unde digressa est, redeat nostra ora-
 tio, agnoscamus, insita esse in nobis ea semina
 & radices, ac rerum principiā, quæ digestis
 temporibus in exaltationem suam adducta,
 fructus sui generis, hoc est, morbos & sym-
 ptomata actu producant. Atq; hac lege, di-
 cent Hermetici, latere in corpore radices, se-
 mina, impuritates nitrosulphureas, febriles,
 vel mercuriales, vitriolatas, epilepticas : quæ
 maturo & opportuno tempore, accensæ, se-
 paratæ & exaltatæ, fructus febriles & epilep-
 ticos possunt producere, tum in cordet, um
 in cerebro: utpote rigores, frigiditates, calo-
 res præter naturam : repentinum casum, mo-
 tus convulsivos, oris & faciei distractionem,
 & id genus reliqua tum febrilia, tum epilep-
 tica symptomata. Has radices Hermetici cum
 dogmaticis appellare possunt causas antece-
 dentes morborum, febrium videlicet, & epi-
 lepticarum : quæ ubi accendantur, exaltabun-
 tur, & fructus suos producent, erunt etiam
 morbi, morborumq; symptomata. At si pro-
 grediamur ulterius, & causis istis anteceden-
 tibus morbi appellationem tribuamus : nihil

*Causæ mor-
 borum an-
 tecedentes.*

86 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

absurdi inde consequetur : siquidem malorum radices & seminaria, in corpore latentia, ea ipsa sunt, quæ, dum quiescunt, modò breviores intermissiones febribus : modò epileptiis longiores concedunt. At dum exaltantur, in actum proferunt suos paroxysmos : ita ut unum & idem sit causa morbi & morbus. Saltem fatendum est, in illis radicibus malum aut affectum potentiâ inesse : sicut in canis femine, canis potentia inest, in semine erucæ, eruca. Quin & in febrium intermissionibus, & epileptiarum silentiis, securè dicimus, hunc vel illum hac vel illa febre laborare, aut epilepsia conflictari : licet paroxysmi sileant. Sed quis hæc inficiabitur, quum vel ipse Galenus dubitarit, quando esset dysentericæ nomen imposturus : an ipso principio exulcerationis intestinorum, quo tempore nondum prorsus læsæ sunt actiones : an quando prorsus depravatæ sunt ? Sed diutius, quàm par est, cortici hæremus ; nucleum ipsum excutiamus. At in horum quatuor morborum causis, quos tractamus, quid sentiant Hermetici, & quid aut quantum à dogmaticis discrepent, videamus.

CAPUT

CAPUT X.

Omnia spirituum divina actionum, potestate pollentium ministerio à Natura tam superiore, quàm inferiore administrari, illasq; actiones injuste crasi qualitatum elementarium assignari.

UT igitur ab epilepsia ordiamur, coacti jam fuimus, cum dogmaticorum litem agitaremus, ostendere, ipsis inter se, in præcipuis istorum morborum causis, non convenire, quàm eorum alii, etiam medicorum Coryphæi, substantiis frigidis, crassis, pituitosis & terrestribus causam ascribant: alii fumosis & spirituosis. Jam quoq; perspectum etiam reddidimus, eorum crassissimam esse opinionem, qui crassæ & terrene materię adjudicant, ut repetitione & probatione amplius non sit opus.

Qui inter dogmaticos halituosas & spirituosas horum morborum causas cõstituunt: vapores nempè & fumos aliquos, eosque acres & malignos: aliquid quidem ad rem dicere videntur: at non quod satis est, quàm acrimoniæ & malignitatis ejusmodi halituum originem & radicem silentio prætereant: & à quibus spiritibus, citra quos nullius sine

potestatis, acuantur & animentur, indictum prorsus relinquunt. Ex quorum silentio hanc longam narrationis seriem contexuimus: ut ostenderemus, omnem prorsus vim & actione à solis ejusmodi spiritibus proficisci, præsertim ad dissolutiones & coagulationes inducendas; illosq; hallucinari, qui externis illis frigidis aut calidis qualitatibus, ad ejusmodi effectus producendos, immorantur. Quinetiam, si locus & tempus hoc concederent, ut cœlestem cum terrestri medicinam jungeremus, (quod in alium locum rejicimus) palam faceremus, istiusmodi calores & frigora tum demum vim ad agendum obtinere, cum hujusmodi spiritibus stipantur. Quod satis testantur frigidi illi Saturni spiritus, qui sinisteris aspectibus usque ad eò vel ardentissimos solis radios, totumq; aërem refrigerant, ut ipsum interdum, vel media etiam ætate, congelant. Idem testimoniū nobis exhibent frigidi spirituum Atlantidarum, aut Pleiadum aspectus, ex fructuū terræ depêrditione, quos frigore suo congelant: cum mense Aprili, & circa Maji principium, Sole in signo Tauri, & prope aspectum Pleiadum existente, usq; ad eò solarem radiorum calorem sua frigiditate infringunt & coërcent, ut loco temperatissimi caloris omnia frigore horreant & gelu.

*Impressio-
num cœle-
stium cause*

Videmus è contrario, quando sol est in signo

gno leonis, atque in sua exaltatione, prope
 martialem & ardentem caniculam, cum toto
 aëre solis radios ardentiores fieri: qui tamen
 frigidis Saturni spiritibus sæpenumero ob-
 tunduntur, cōsopiantur & prope extinguun-
 tur: ut superioribus annis in nostra Gallia ex-
 perientia didicimus, cum sedens in virgine
 Saturnus, caniculæ erat proximus. Quinimò
 ipsimet falluntur, qui ventorum virtutes de-
 finiunt sola caliditate aut frigiditate. Sic Au-
 ster, non quia humidus & calidus, caput gra-
 vat & replet; sed quia in illo virtus quædam
 opiatica à soporiferis spiritibus insit illi pro-
 pria. Hippocrates idèd Austrum *βαρύνον* *ω-*
σπρόν, χαρτερικόν, διαλυτικόν appellat. Neq; Aequi-
 lo tantum quatenus frigidus est & siccus cong-
 laciatur, acerbusque est & mordax, sed quod
 ipsius proprietates vitriolatæ, acetosæ, berbe-
 risatæ sint, eodemmet Hippocrate teste. Atq;
 hi sunt spirituales effectus, qui ex astris cœle-
 stibus perpetuò in hæc inferiora influunt:
 quorum spiritibus usque adèd referta sunt om-
 nia, ut verissimum sit istud Poëtæ: Jovis om-
 nia plena: Sed notandum est, quam Aristoteli
 vocarunt *δύαμις* *ὀσώδης*, & Latini po-
 tentiam essentialem, propriam cuiq; substan-
 tiæ, quamq; asserunt esse in categoria substā-
 tiæ, ab Hermeticis dici spiritus, eosq; scientia
 instructos concoquendi, dissolvendi, moven-
 di, sen-

*Ventorum
 qualitates.*

*Quid sit
 δύαμις ὀ-
 σώδης peri-
 patet.*

di, sentiendi, &c. In ventriculo, corde, cerebro & cæteris partibus, quos spiritus substantias vocant, ut hæc in parte utriusq; sectæ sententia parum discrepet. Etenim scientia illa est ipsamet *divinus veritas*, quam Aristoteles & alii Philosophi constituunt in omnibus rebus, & ex qua omnes actiones proficiscuntur. Nam quemadmodum anima est, quæ cernit, cui tamen non perspiciuntur colores, nisi per quædam instrumenta, quibus utitur, nempe per pupillam oculi: quæ si vitiata fuerit, aut totum oculi instrumentum, denegatur homini videndi actus, etsi in anima perstet videndi facultas integra. Sic planè natura nihil producit, nisi per spiritus, qui insunt ac delitescunt in rationibus rerum seminalibus. Ejusmodi spiritus sunt veluti instrumenta, sine quibus semina ad propagandum inutilia sunt. Ex quovis enim semine, si spiritus exhaluerit, semen infœcundum est profus. Ergo cum Hermetici dicunt, illos spiritus scientia mechanica esse instructos fabricandi sibi corpora: illisq; omnes actiones tribuunt, nec tamen naturam excludunt: quæ virtus est divina, rebus naturalibus insita: at per metonymiam instrumento tribuunt, quod artifici, nempe naturæ adscribendum esset propriè.

Notandum interim est, hanc spiritus vocem variè usurpari, & in diversas significatio-

nes

nestorqueri, quod cognitu summè necessarium est, ut omnis vitetur homonymia & amphibolia. Quidam enim habentur spiritus, qui medii sunt inter corporeã naturam & incorpoream: ut qui & spiritus sint corporei, & corpora spiritualia dicantur. Eiusmodi spiritualia corpora aut corporei spiritus prima vocantur materia, quòd radicibus vel seminariis rerù principis proximi adhæreant: à quibus dona, proprietates & officia corporibus finitima emanant: ita ut ii sint, qui propriè innata quadam mechanica arte, seu artificiosa scientia instructi & dotati sunt: quiq; saporù, colorum, odorum, reliquarumq; qualitatum virtualium, ut & figurarù, magnitudinum, dimensionum & proportionù notitiam possident. Ii in omnibus seminibus còspicuis, tanquã matricibus, inclusi delitefcunt: ut sic videre liceat, dum functiones obeunt, ex tantula glande proceram quercù enasci: & ex grano, aut semine nigri vel albi coloris extrinsecus apparentis, varios ac diversos colores, iuxta proprietatè, quam intrinsecus habet insitã, nec non varios odores atq; sapores emergere. Quod omnibus seminibus, cujuscunq; speciei sint, innatù est & propriù: ita ut nihil eiusmodi ab illis produci queat, si spiritibus suis destituta fuerint. Et quamvis quantitate & mole corporis extrinsecus nihil imminuta

Fons & origo omnium qualitatum.

depre-

deprehendantur : omni tamen propagationi & generationi, ex privatione suorum spirituum, prorsus inutilia sunt ; utpote qui spiritus soli auctores sint ejusmodi impressionū, signaturarū vitalium, omniumq; actionum & facultatum, quas neq; ad crasim & temperaturam, neq; ad nudas illas elementales caliditatis, frigiditatis, humiditatis & siccitatis qualitates referre jure liceat : ut quæ sint agentia ὁμοειδῆ, eam simul qualitatem extrinsecam, quam habent, in patiens corpus imprimentes. Sic enim ignis calidam rem efficit, glacies & nix frigidam. At spirituales illæ rerum substantiæ καὶ ἐντελέχειαν agere dicuntur, id est, intrinseca sua vi & facultate, quæ ἐντελέχεια seu perfectio dicitur. Aristotelici autem & nonnulli medici, quod spiritibus adscribere debuerunt, id toti substantiæ, & substantiali formæ arrogant, illas nimirum facultates, vires, potestates, actiones, quarum nullam aliam causam esse volunt, quàm substantiam & formam substantialem, quæ καὶ ἐντελέχειαν afficiunt & movent aliquid seu alterant : Non quòd id præstent manifesta sensui qualitate, prout elementa : sed occulta vi & potentia formæ substantialis ; ut, verbi gratia, calor zinziberis non est manifestus, nec tactu percipitur, ut ignis calor : sed occulta est vis ipsius zinziberis : & ejus actio, nisi calore animalis

Tota substantia peripatet.

moveat

inoveatur, percipi non potest. Quod propriū quidam esse autumant occultarum potentiarum seu facultatum abditarum: & ἡγ' ἐντελέχειας fieri dicunt, ut supra.

Quod autem isti tribuunt substantiali formæ, Hermetici aptius & tutius prædictis spiritibus adscribunt, tribusq; principiis hypostaticis, nempe sali, mercurio, & sulphuri. Sali quidem & mercurio sapes & colores vendicant, cum detergendi, aperendi, mundandi, evacuandi, & instar balsami, ab omni putredine corpus cōservandi facultatibus, sulphuri verò odores, cum consolidandi, agglutinandi, & dolores sedandi viribus & proprietatibus. Ita ut hinc videre liceat, quàm parum inter se utraque secta dissideat, & ad mutuam concordiam, secus quàm creditur, propensa sit.

Sed ut ad spiritus nostros redeamus: abundè docuimus, illis solis propriè omnes omnium actiones deberi: clarioremq; inde doctrinam ac demonstrationem percipi, si eis tàm illustres & admirandi ejusmodi effectus tribuantur, quàm si formis, aut toti substantiæ adjudicentur. Alioquin perinde esset, ac si procul & quàm remotissimè, è cælo videlicet, peteremus, quod penes nos & præ manibus habemus: ut multis vitium hoc cōmune est, quòd in iternæ corporū anatomiz, in quibus,
vel

Variis spirituum effectibus.

vel ipsis oculis, spiritus admirandis virtutibus & actionibus præditos intueri licet, ignari sint. Qui quidem spiritus, pro varietate seminum, substantiarum, & principiorum hypostaticorum, quibus inhaerent, tanquam in geminis matricibus, alii corporaliore forma, alii spirituosiore, varios etiã effectus producant. Inter enim spiritus hæc distinctio est, ut alii magis sint corporei, alii magis spirituales, alii verò medium inter utrosq; teneant. Mercuriales, vaporosi & aquosi, volatiliores sunt, & qui omnium primi è corpore exhalant. Salsuginosi ac fuliginosi omnium maximè corporei sunt: quiq; postremi ex corpore divelluntur: neque id citra ingentem ignis effervescentiam. At sulphurei, halituosi & oleaginosi, qui volatilibus & fixis, tanquam intermediæ copulæ, glutinis instar, intercedunt, utrorumque naturæ participes sunt. Quos quidem spiritus omnès, certum est, variis saporibus, coloribus, odoribus, aliisque agentibus qualitatibus esse dõratos, juxta naturarum & substantiarum varietatem; unde, solutis vinculis, emerferunt: sive id sit occulta & inscrutabili interni & abditi in natura ignis virtute & operatione: sive artis ipsius ministerio, naturam imitantis.

Ut autem istorum spirituum effectus oculis

lis subjiciamus: proponemus quædam exempla, ex vulgaribus & quotidianis rebus petita, ac proinde omnibus nota. Quùm salpetræ sua terra, qua continetur & generatur, conspurcatus adhuc est, & sulphur sua minera nondum exutum & defœcatum: utriusque agendi vis usque aded languet obtusa, ob substantiarum corporalium & terrestrium, quibus devinciuntur, mixtionem, ut ne flammam quidem possint concipere. At cum suis corporum vinculis soluta & expedita sunt, simulq; miscentur: palàm est, quantis agant viribus, quantoq; potentes eorum virtutes impetu sese exerant.

Vulgarem & marinum salem in quotidiano ciborum usu sumimus & edimus: edulia eodem condimus, quo, ut balsamo, à putredine vindicentur. Porrò frustra coronatum aureum, vel dragmam unam auri, sexcentis salis marini libris immergamus & sepeliamus, à quo ne tantillum quidem varietur, aut immutetur: à ejus tamen spiritus è corpore extracti & separati uncia duæ vel tres auri dragmæ, aut etiam plures èno momento in aquam solvi possint. Possemus multa alia in medium exempla proferre. Sed objicietur nobis, vim istam cui-
Objectio.
 dam erosivo, ac acri qualitati, sali in-
 herenti (ut & aliis rebus) adscribendam esse.

Cui

36 70f. Querc. Tetras graviss.

Cui objectioni jam supra respōdimus ab exemplo aquæ fortis: quæ, post argentum dissolutum, acris quidem perstat: at spiritibus suis spoliata, qui in solvendo argento expirant, nullius amplius est potestatis nec effectus. Quod ut melius pateat, nequaquam in acrimonia vim ejusmodi consistere, nunc afferemus exemplum ex quibusdam naturis, quæ omni acrimonia, & qualitate saporis manifesta destitutæ, attamen admirandos ejusmodi producunt effectus, ex spirituum, quibus turgent, potentiis & virtutibus. Flores antimoni spirituales sumamus, qui, licet careant acrimonia; si tamen ad duo vel tria grana propinentur, usq; adeò atrociter corpus concutiunt & divexant, tum vomitu, tum dejectione, ut res non careat periculo. Quod suo nimium damno miseri multi experiantur, qui ignavis Empiricis potius, quam doctis & veris medicis, salutaris à veneno auxilii separandi, & tuto porrigendi, ac opportunè peritis & expertis sese committunt. Sumamus etiam antimoni vitrum in exemplum. Hoc cum omni sapore quoq; careat: idem tamen ferociter præstat, quod ejus flos: idq; ob spiritum quendam album & arsenicalem ipsi insitum, qui in marmore, in quod injectum fuerit vitrum, facile animadverti potest: cujus pulvis tenuissimus & subtilissimus, si ad aliquot

*Non omnia
valida agē-
di potestate
pedita, sunt
ad sensum
acris.*

quot septimanas Soli exponatur calido, & de eo postea, majore etiam dosi propinetur, nullarum virium ad purgandum aut movendum corpus, futurus sit, quod calore Solis spiritus ejus exhalatit ac evanuerit, quod alibi notavimus. Quod magnam spiritus volatilitatem testatur ac tenuitatem, qui tamen in uncias singulas vix fortè granū, aut momenti diimidium pendat.

Quineriā metallā ipsā, vel solidissima quæque, in quibus vitam non agnoscit vulgus: omniq; vigore ac hujusmodi spiritibus carere opinatur: ea ipsa sunt, quæ longè pluribus & nobilioribus potiuntur. Cujus rei testimonia luculenta apparent ex variis & admirandis illorū effectibus, quum ea peritus artifex præpare, & à crasso suo, quò vincti detinentur, cortice enucleare novit. Atq; ejusmodi spiritus naturæ elementaris simplicitatem æmulantur. Qui luscī lusco lumine delectantur, & ultrò oculis tenebras offundunt, ii magnam illorū lucem ac stupendas operationes contemplari nequeunt, quæ in thermis, seu balneis, & aquis metallicis, ejusmodi promiscua spirituum copia abundantibus, spectantur.

At nec aurum, utiq; omnium metallorū solidissimum & fixissimum, ejusmodi spiritibus vacuum est: quos, contra, habet præ cæteris nobilissimos & potentissimos: quorum

G

admi.

*Mirra auri
actio.*

admirandi effectus satis exprimi non possent nisi ipsis oculis cernerentur. Hoc enim à proprio suo & familiari corrosivo solutum, si oleo præcipui vegetabilis, guttatim (ne major fiat ebullitio, quam par sit) instillato, hæc dissolutio perfundatur, aurum prius dissolutum statim in calcem reducetur: quæ postea lentissimo igne exiccata, tantæ est virtutis & efficaciam, ut solo motu & sine igne, conatus & effectus potentissimos ac impetuosissimos, instar bombardarii pulveris, non quidem in altum & sursum, ut ille, sed deorsum, & in infernas partes exeret, & evibret: ut vel lignea mensa hoc ictu perforari & dirumpi possit.

Quæ supra commemoravimus, in hunc finem à nobis allata sunt, ut, quam variis & admirandis virtutibus hujusmodi spiritus præditi sint, innotescat.

Objection.

At excipiet aliquis, etsi ita est, quorsum tamen hæc? & quid inde inferatur, cum nulla sit metallicorum spirituum cum microcosmicis affinitas, nec consortium, ut tot verba frustra, & nihil ad rem pertinentia effuderis? Cui objectioni respondeo, admirandam esse in natura rerum omnium, tam metallicarum, vegetabilium, quam animalium conspirationem, quæ ab uno & eodem principio enata, suæ originis similitudinem, unionem & consensum facile retinet: ita ut natura mineralis in

lis in vegetabilem, & vegetabilis in animalé, nullo negotio transeat & commutetur. Quæ utiq; admiranda transmutationes ex cognitione, cōsortio & analogia spirituum, inter se ballamicorum, proficiscuntur, utpote qui, ut dictū est, ex eodem fonte, radice & prima materia, essentialiq; forma eadem, seu ex eodem spiritu æthereo, primo motore, omnia animante & vita perfundente, promanarint. Quod testatus est divinus Plato in Timæo, his verbis: Quū igitur Deus sempiternū hunc mundum condidisset: rationum quardā semina ipse indidit, & vitæ exordium divinitus induxit, ut cum mundo vim quoq; procreatricem gigneret. Quæ quidem Platonis verba, de Deo etiam creatore, & de hac vitali ac generante virtute omnibus rebus infusa, ex libro Geneleos desumpta apparent, qui ei fuerat cognitus, ut fufius alibi diximus. Hanc vitalem virtutē seu spiritum æthereum per totum orbem diffusum, singulisq; rebus infusum, hoc idemmet esse constat, quod Plato animam mundi nuncupavit, hoc est, infusam eam in res omnes virtutem, moderatricē ac gubernatricem omniū corporum. Sic enim apta & congrua fuerit explicatio, eaq; petita ex ipsius Platonis verbis, quæ ex ejus Timæo citavimus.

Anima mundi.

Hanc autem philosophandi rationē sequi
G 2 coacti

coacti sunt Ethnici illi Philosophi, ex consideratione & aspectu naturalium hujus mundi rerum, ex propria natura fluxibilia, caducarum & corruptibilia. Quæ, nisi utiq; divina aliqua vi conservarentur & continerentur, ab ordine & fine, in quem suis quæq; ab initiis procreatæ & destinatae sunt, resilire possent: quibus disiectis aut divulsis, magna totius mundi sequeretur confusio & perturbatio. Quod quidem ut averteret summè bonus & omnipotens ille Deus, juxta providentiam suam, sapientiam, ac sui Spiritus virtutem, universalem illam naturam creavit: quæ, ex æterno suo decreto & immutabili consilio, tanquam causis secundis, ad operis sui, in mundi opificio stabiliendo, conservationem uteretur: idque cælestis ac superioris mundi rotatione perpetua, ac variis variarum astrorum & siderum ejus influentiis: nec nō ignium æthereorum, septem planetarum motibus & aspectibus: vitalibusq; præsertim ac admirandis astralibus virtutibus, præclarissimæ istius & primogenitæ *Lucis*, (tenebrarum, privationum & impotentiarum rerum omnium fugatricis ac expultricis) quibus vivunt, animantur, vigentq; caduca hæc omnia. Quæ quidem lux, per omnes cælestes ignes olim diffusa: tandem verò, velut in compendium, in Sole contracta: inde, tanquam ex domicilio

lio proprio & seminario, per illius **conver-** *Solis pro-*
siones & revolutiones diurnas & annuas, in *prietates.*
 rerum omnium generationem, ortum & in-
 teritum, potentissimè vires omnes explicat.
 Quod quotidianâ indies experienciâ intueri
 licet. Nec omnem idcirco hujus administra-
 tionis curam ita naturæ commisit Deus, ut
 posthac securus quiescat & otiosus; at contra,
 perpetuò operatur, gubernaculum ipse præ
 manibus tenens & torquens, pro arbitrio &
 sapientia sua, naturam, juxta eas dotes, pro-
 prietates & scientias, hoc est, virtutes ani-
 mantes, vivificantes & generantes, quas ei &
 seminibus ejus, virtute ejusdem spiritus, qui
 ferebatur, vel (ut vult Basilius) incubabat su-
 per aquas, indidit & impertitus est: idq; juxta
 verbum, quod ore protulit: *Terra producat*
semen vivificum, in animam viventem.

Inter causas secundas, quæ ex primis sem-
 per pendent, balsamicalis quædam est natura
 sive astralis, æthereusq; spiritus, (vita rerum,
 primumq; movens in hæc inferiora & cadu-
 ca) qui suas primùm exerit virtutes in natura
 elementalī, tanquam in primâ & omnium
 simplicissima creatura, quas tandem natura
 illa elementaris in mineralem primùm natu-
 ram, tanquam foeturam suam primâ diffun-
 dit: à qua postea in vegetabilem, ac tandem ex
 vegetabili in animalelem traducuntur.

102 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Hæc prima spiritalis essentia, quàm sibi, in penetralibus metallicæ naturæ, corpus ordiri incipit (quod sibi primo loco illic atterrit) id quod primum conspicitur, vaporosus quidam humor est, subtilis, balsamicus, nitro-acerosus, in quo delitescit & vita, vitæq; conservatio individui futuri. Hunc vaporem natura vegetabilis, hoc est, plantæ exugunt & hauriunt, quo aluntur & sese fovent: eumq; propria & nativa coctione, ex natura minerali in vegetabilem transmutant.

Atq; hoc modo ita sublimatur is vapor, ut vitalior, spirituosior & magis æthereus reddatur, formamq; ignis balsamici induat, ac pretiosissimæ nobilissimæq; aquæ vitæ, quæ omnibus plantis, præsertim alimentosis, sive frigidis, sive calidis, ut clarius à nobis dictum est, ingeneratur. Idq; ipsum est, quod plantas ab externis injuriis non solum tuetur, sed etiã novorum individuorum continuatione perpetuat, universamq; totius plantæ constitutionem, spiritalis ac vitalis illius humoris benignitate, irrigat, nutrit, fovet & conservat. Natura autem sensitiva & animalis, à vegetabili, hoc est, à plantis, tanquam ex suo alimento, spirituosum illum vaporem, ætheream ac balsamicam substantiam excipit: quam longè præstantiorem, cælestiorè, vivaciore, omnibusq; modis perfectiorem & spiritaliorè, longèq;

ab ea,

ab ea, quæ in plantis fuerat, discrepantē reddit ac efficit. Etenim virtute spirituum concoctionis sensitivæ naturæ, substantia hæc balsamica, vegetabilis, vivifica, longè alia, nobiliorq; quinta substantia elaboratur, in pelicanis scilicet & vasculis vitalibus sensitivæ naturæ, aut animalis, quàm quæ in plantarum naturalibus ventriculis coqui & perfici solet. At microcosmus, homo, quum plantis seu vegetabilibus & animalibus vescatur, hoc est, illorum quintas essentias & balsamicum illum spiritum in suum alimentum extrahat: propria & nativâ suâ concoctione illam ita præstante artificio chymico extillat, sublimat & circular, hoc est, virtute sua vegetabili, sensitiva & animali, quas in se omnes cõtinet, ita agit, deducit, acuit & illustrat, in omnes partes convolvendo & diducendo, ut purissimū, subtilissimum & cœlestissimum vitæ nectar perficiat, hoc est, symphyū emphytumq; calorem, aut potius ignem verè æthereū, naturæ humanæ productorē & conservatorē: ignem in quâ æthereū, spiritum cœlestem, balsamū vitalem & pretiosissimum, quem Aristoteles sublimi suo ingenio, & altiora quæq; præ aliis Philosophis, meditante ac penetrante, agnovit originem esse, & omnis generationis ac conservationis rerum naturalium fundamentum, quum sub finem tertii sui libri

Nutrimen-
tum homi-
nis.

de generatione animalium sic scribebat: *Omnis anima potestas alterius cujusdam corporis particeps esse apparet, ejusq; diviniore, quam qua elementa appellantur. Et quemadmodum nobilitate, obscuritateve anima inter se discrepant: ita & natura ejus corporis differt. Continet enim in se semen cujusq; fecunditatis sua causam, nempe ipsum calorem, qui igneus minime est, neq; id generis facultatem aliquam emulatur: sed spiritus, qui in semine spumanteq; corpore coërcetur: & natura, qua in eo inest spiritu, proportionem respondet elemento stellarum. Quamobrem ignis nullum generat animal: neq; constituit quicquam densis, vel siccis, vel humidis videtur. At vero solis calor & animalium, non modo qui in semine continetur: verum etiam si quid excrementi sit, quanquam diversum a natura, tamen id quoq; principium habet vitale. Itaque dura, mollia, lenta, rigida, aspera, levia, caloris & frigoris vi effici possunt. At propria cujusq; ratio & essentia nequaquam ex elementis emergit.*

Radix vite.

Quemadmodum autem æthereus, vitalisq; spiritus rerum, qui in earum cœlesti quinta essentia positus est, rector, moderator ac conservator vitæ statusq; earum est: sic alii sunt impuriore, & corruptiore, ab excrementis rerum & earum impuritatibus prodeuntes: qui variis modis vitales illos spiritus aggre-

diun-

diuntur & impetunt, mortemq; tandem inferunt: cui ob peccatum homo, vitâ perpetuâ, quam ab inspiratione divini flatus ante lapsum obtinuerat, spoliatus, factus est obnoxius: terra etiam, ex ejus culpa, maledictione divina ita diris omnibus devota, ut nihil in rerum sit natura, quod mortis aculeos devitet & effugiat. Quæ quidem mors, nil nisi separatio, divulsio & consumptio spiritus istius & radicalis vitæ balsami est, à quo solo anima cum corpore colligatur & perstat. Hoc enim deficiente, consequitur corporis interitus. Quod utiq; videre est in metallorum corruptionibus, quum rubigine eroduntur; in fructibus, cum verminantur, & arborum truncis carie putrescentibus. Quæ quidem depravationes & corruptiones, membrorum hominis sphacelis & lisionibus respondent ac æquipollent, quibus tamen paulatim enecantur: quod in illis balsamus ejusmodi putrefactus emoriatur. In hujusmodi autem corruptionibus, certissimæ mortis indicibus, delitescunt tamen alterius cujusdam vitæ seminaria: ex quibus varia vermium genera nascuntur in fructibus, arboribus & humanis corporibus, tam intrinsecus, quam extrinsecus. Quæ quidē, etsi ex corruptione oriuntur: quum vitâ sint prædita, aliunde, quam ex vitalibus spiritibus procreari nequeunt: qui

G 5 utcunq;

Anatomia
morborum
& mortis.

Mors quid
sit?

Generatio
vermium.

ut cunq; sint spiritus, parentum tamē suorum impurorum & corruptorum naturam retinent, ut tandem putridos, exitiales ac pestiferos fructus suæ naturæ proprios egerminant, debellato & extincto purioris vitæ & synceriorum fructuum balsamo.

Ejusmodi itaq; corruptiones, matrices sunt & seminaria, in quibus venenosi ac pestiferi spiritus sedem suam habent. Unde in nostris corporibus varia morborū genera procreantur: quorū quotidianæ trāsplantationes, ista ejusmodi ex vitalib⁹ radicibus & spirituosis seminib⁹ prodire, certissimā nobis fidē faciunt.

*Alia spirit.
diff.*

Ut tandem ultimæ superiorum spirituum differentię colophonē addamus: de quibus tam longā verborum seriem cōtexere coacti fuimus: eamq; fusi⁹ extendere, quā fortē argumentū nostrū patiebatur: concludimus, tales reperiri spiritus (præter eos activis illis qualitatibus, de quibus egimus, seu utilibus, seu noxiis præditos) qui illis sint oppositi: nempe quædā esse spiritualia corpora *εἴδη* ac evanida, nullius efficacię, virtutis, ac facultatis, quæq; omni sciētia destituta sunt: sive si sint nudi vapores, sive inanes fumi, fugacesq; umbrę corporū & aliorum spiritū. Quę quidem postrema hæc spiritū evanidorū differentia à Dogmaticis probè & agnoscitur & recolitur, ut qui passim in suis libris, vaporis, fo-

mi,

mi, halitus, exhalationis, expirationis, flatus, halituosi vaporis, caloris fumosi & flammei, vaporosi sudoris, exhalantis humoris, ventositatis grosse, humiditatis flatuosa, halituosa substantia, qualitatis nidorosa, spiritualis essentia, aura maligna, fumosarum excretionum, fuliginosorum excrementorum, vaporosarum superfluitatum, crebram mentionem faciunt. Sed inanes jaçantur hæ voces, ac prorsus emortua: ut quæ vanis tantum & mortuis etiam qualitibus innitantur, unde egregius nullus eliciatur effectus, qualis ex vera spiritu agentium & balsamicorum, sive utiliū, sive noxiorū notitia & speculatione hauriri & educi solet. Quod satis superq; longiore oratione docuimus, ut discamus, in illo puro, æthereo, & eorum radicali balsamo vitam nostram ejusq; conservationē, sanitatemq; esse repositā: ut, contra, ex eorū impuritate & malignitate morbus interitusq; noster cōsequitur. Præterea curationē & restitutionem defectuū, quibus sæpe languescimus, nequaquā in sola crasi & mixtione elementorū, neq; in solis qualitibus primis, caliditatis, frigiditatis, humiditatis & siccitatis, sitā esse sciamus, sed potius illorū defectuū, sive affectuū causas ac remedia balsamo radicali, cœlesti, quintæ auxiliiorū essentia adscribenda esse, spiritibusq; mechanicis ei insitis, quos Paracelsus scribit

Vix medicatrix in quo delitescat.

In actu.

in a=

108 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

in abyſſo naturæ eſſe reconditos: qui certis temporibus proferunt ſeſe, in generationes medicamentorum: nec abolitis medicamentis eos deſtrui: ſed in abyſſis ſuis quieſcere aliquandiu, nulloque naturalium rerum interitu extingui. At obſtreperum clamorem & cachinnos multorum videor mihi audire, qui novam ſic doctrinam & prorsus inauditam, ac etiam ſuæ Philoſophiæ contrariam induci autumant. Subſiſtite pauliſper, quaſo, o amici. Neq; enim uſq; adeò vana, frivola & inanis opinio hæc eſt, quin animum ad eam appellere debeatis, & intellectus veſtri oculos, ſupra modum in terram deſixos, in cælum uſq; poſſit attollere. Non enim ex ſolo Paracelſo emanavit hoc dogma: ut quod cum Socraticorum de Idæis, cum Stoicorum de cauſa *συνελευθῆ*; Anaxagoræ de ſyncრიſi atomorum, & authoris de diætâ, quem Hermetici Hippocratem eſſe agnoſcunt, opinionibus conſentit, & planè conforme eſt, ut alibi in Anonymum quendam fuſius docuimus.

Semina actu animata. Sed quid Hermeticis respondebunt, cùm optimis & validiſſimis rationibus ulterius progredientur ac ſuſtinebunt, ſemina ipſa nõ tantum potentia, ſed & actu eſſe animata? Nunquid videre eſt, cõplures plantas, è terra radicitus erutas, atq; alimento terræ ſpirituoſo, quo vigebãt, orbatas, egerminare, creſcere

fcere & revirescere? An eorum scilicet aspernanda & rejicienda jure opinio est, tanquam absurda & erronea, quæ tantorum tamq; antiquorum Philosophorum autoritate: nec non neotericorum, Franc. nempe Patritii, ac imprimis magni illius & reconditæ literaturæ nostri seculi viri, Julii Scaligeri suffragiis suffulta nititur & propugnatur, quorum alter semen actu vivere scribit, sed actu seminali: at à Scaligero quàm strenuè oppugnetur dogma illud contrarium Fernellii, ex libro ejus de abditis rerum causis petitum, videre est. Luculentis enim testimoniis, ac firmissimis rationibus, ac imprimis ipsius Aristotelis autoritate probat ac demonstrat, animam seu formam leonis vel equi, esse actu ipso, non tantum *dividui* in leonino vel equino semine: & semen leoninum & equinum, esse leonem & equum imperfectum: quod successu temporis à sola leonis aut equi forma perficitur. Quæ quidem forma præcipua essentiæ pars est utriusq; animantis; simulq; causa efficiens, forma inquam, quæ neq; oculis videtur, neq; tactu aut sensu ullo percipitur: at sola mentis & intellectus ratiocinatione comprehenditur. Ubi statuendum est discrimen *Diff. generat. & perfectionis.* inter generationem & perfectionem: ut hæc quidem prorsus careat corruptione: illa vero eam admittat & patiat. Eo quod perfectio secre-

*Patrit. l. suo
de novâ u-
niversi Phi-
losophiâ.*

*Diff. gene-
rat. & per-
fectionis.*

secretionem, aut substantiarū separationem, atque in primam materiam resolutionem respiciat: quibus tamen generatio indigeat. Hæc enim tantum coagulationi & mixtioni rerum resolutarū incumbit: at perfectio omnia potius in integrum restituit & conservat, quam quicquam imminui aut elabi sinit. Quod ex granis & seminibus indies satis quotidiana demonstrat experientia: nec non ex ovo licet perspicere, in quo (pullo excluso) nihil reliqui in cortice cernitur, omnibus videlicet integrantibus partibus, hoc est, tribus illis substantiis hypostaticis, pellicula videlicet, albimine & vitello (quæ utiq; aptè mercurio, sulphuri & sali respondent) diligenter asservatis & collectis, citra ullam imminutionem, aut segregationem, ut pulli inde formā animata perficiatur & resultet.

*Discrimen
actus primi
& secundi.*

Nec Hermeticos usq; adeo ignaros, & peripateticæ Philosophiæ, apud omnes recepte, imperitos esse putandū est, quin in confirmationem suæ sententiæ aptè distinguant, & discrimen notent, inter primum actum, seu potentiam essentialē, quæ nō est ipsamet substantia corporea & integra rei, sed aliquid essentialē & potētia vicens ac efficax ad actum in ipsa substantia existens, quæ nunquā ab ipsa separari potest, propriumq; τὰ βίωτα idcirco appellatur: & secundū actum *δυνάμεις*, qui dicitur

tur

tur energia seu actio: potentia nempe naturalis, quæq; dependet à temperamēto, sive crasi, cum operatur. Ut autem equino pullo, per juventutem, equi forma & essentia denegari nō potest, quin perinde re & actu sit, ac qui perfectus ætate equus est: etsi æquales vires cum grandiore equo, aut maturum semen ad procreandum nondum habeat: quo tamē, quum ad perfectam ætatem pervenerit, ad sibi simile gignendum non sit cariturus. Haud secus Hermetici docent; in quovis quidem semine, actu illo priore, inesse rem ipsam, hoc est, animam seu formā essentialē: at posteriore actu nequaquam, qui tantum ratione temporis priore actu in composito superior est, non re ipsa: quum res ipsa, hoc est, forma substantialis in utroq; semine, & maturo & immaturo, æquē integra & perfecta actu consistat: & pullus & grandior equus actu & re ipsa æquē & pariter sint equi. Neq; enim forma in utroq; desinit esse integra, etsi composita (quibus perficiendis assidue incumbit) inchoata tantum & adhuc imperfecta sint: ad perfectionem enim illorum, ut diximus, perpetuò tendit & laborat.

At si quis Hermeticis objiciat, quum equus *Objectio.*
ex semine parentum procreatur, aut quercus
ex glande enascitur, eam esse generationem,
cum antea nec equus nec quercus esset, hacq;
ratione

112 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

ratione & semen animalis & glandem arboris defuisse esse id, quod prius erant. Huic objectioni respondebunt Hermetici, primi actus substantiam, quæ forma essentialis est *αἰσθησις*, ut loquitur Aristoteles, in equi semine, vel in glande, nequaquam generatam esse in equo aut quercu: sed equum ipsum & quercum, ab ipsa forma *αἰσθησις*, actu secundo & posteriore fuisse perfectæ, quæ antea in composito inchoata tantum & imperfecta erant. Actus enim posterior, qui à temperamento & crasi dependet, accidens quodammodo est, cui generatio accidit, ratione corporea substantiæ, ex mixtione à forma productæ: non autem actui priori, hoc est, formæ, quæ simplicissima & citra ullam crasim aut mixtionem subsistit. Quum igitur aut pullum, aut aliquid aliud tale, naturaliter crescere videmus, nequaquam id, quod crescit, forma substantialis putanda est, quum nec magis nec minus recipiat. At equus est, qui crescit, hoc est, totum equi compositum: in quo formam conspicua redditur, quæ prius destituta organis & corpore, licet integra, occulta delitescerat.

Anima hominis.

Quod ad animam hominis rationalem attingit, nemo est, præter perditum aliquem Protagoram, aut Epicurum, qui in dubium revocet, à Protoplasta Deo creatam fuisse: qui ex spiri-

spiritu ori sui eam primo homini insuffla-
vit: quamq; eadem sua virtute in eo infusam
permanere immortalem voluit: ita ut aliis fa-
cultatibus, vegetabili scilicet & sensitiva, in
homine mortuo extinctis, unica illa rationa-
lis anima in æternum superftet ac vivat.

Ut tandem concludamus, & huic argumē-
to finem imponamus, concedamus, animam
potentiâ tantum, non actu rerum seminibus
in esse. Neutrius enim opinionis defensionē
armis suscipere decrevimus; id tamen nobis
denegari non poterit, quin certissimum sit, e-
jusmodi semina spiritibus esse referta, ut su-
prà à nobis demonstratum est: & omnes o-
mnium rerum actiones, virtutes & facultates
formis rerum, etiam inanimatarum, & ex
multorum judicio emortuarū essentialibus,
potius quàm crasi, juxta rationes, quas abun-
dè attulimus, adscribi debere. Proinde Her-
méticos, qui ejusmodi energias & facultates
substantiis spiritualibus aut divinis, (ut lo-
quitur Aristoteles,) adjudicant, propius ad A-
ristotelis doctrinam accedere, quàm alios,
qui Empedoclem quendam secuti, ab ea pro-
cul evagantur, ut alibi quoq; monuimus.

Hinc elucescit, quantum utilitatis perci-
piatur, ex ejusmodi rerum exacta perveſtiga-
tione: quam morbis privatim, quos excuti-
mus, accommodabimus, ut ex earum causis,

H aperte

apertè enucleatis, verum genuinumq; reme-
dium eruamus, ac adaptemus.

CAPUT XI.

*Essentia, diff. & causa prædictorum quatuor
affectuum ex Hermeticorum placitis tradun-
tur, nec non materialis & crassa dogma-
ticorum de iisdem morbis opi-
nio refellitur.*

*Nomin. epil.
juxta Para-
celsum.*

PARACELsus ex Hermeticis, primario-
rum unus, liberè quibusdam morbis re-
mediorū nomina accommodat: ut ex nomi-
ne ipsius morbi remedii specifici genū de-
monstretur: quēmadmodū epilepsiam vocat,
modò morbum vitriolatum, modò viridel-
lum: quòd in spiritu vitrioli viridi morbus
auxilium suum nanciscatur. Interdū morbos
insignit nomine, à causa producente sumpto:
ut cum eandē epilepsiam appellat etiā mor-
bum vitriolatum, quòd, ex ejus ipsius senten-
tia, morbus originē suam contrahat ex vapo-
re mercuriali vitriolato, qui ex humore, ex
tartaro, aut ex mucilagine æruginoso expirat:
quam idcirco vulgò porraceam nominant:
quā potius vitriolata mucilago dici de-
beat, propter eam, quam habet cum vitriolo
potius, quā cum porro, aptam analogiam.
Siquidem ea non porri, sed vitrioli tincturas
& im-

& impressiones secum circumfert, quas exhalando, temporis intervallis, malignas, acres & acidas, spiritibus vitalibus ac animalibus facile commiscet: utpote quæ etiam totæ spirituales sint: & cum spiritualibus potius, quam cum terrestribus symbolisent, ac cognitionem, consensumq; habeant. Quibus cor & cerebrum, ut supra diximus, cum partis affectæ sedem indagaremus, impetuntur ac obsidentur: sive id obstructione fiat, sive ab aciditate vitriolata, arterias carotides constringente ac comprimente: unde facultatis vitalis in cerebrum transitus interceptur: sive etiam ab eadem aciditate stypticitateque ventriculorum cerebri substantia coarctata: aut ex sale istius humoris armoniaco acerrimo, menynge exquisitissimi sensus pungente ac vellicâre, ejusmodi convulsionés oriuntur: & præcipuorum animæ officiorum, ac functionû, cognitionis nempe, memoriæ ac rationis depravationes, aut interitus etiam consequantur: idq; magis vel minus, pro qualitate humoris mercurialis vitriolati majore, vel minore, vel aciditate & virulentia ejus graviore aut leviore. Etenim nemo non nostri infinitæ vaporum multitudini, qui ex variis corporis partibus in cerebrum nostrum assurgunt, obnoxius est. At si hujus proprietatis & naturæ vitriolatæ non fuerint, epilepsias non

Radix insulsi epileptici.

H 2

pro-

*Cur melan-
chol. epile-
psia obnoxii.*

procreabunt, quibus præ aliis melancholici
opportuni sunt, ex ipsius Hippocratis testi-
monio: *Melancholici comitiales facile fiunt, &
comitiales melancholici: idque quoddam ejusmodi*
homines, humore vitriolato acido (cujus ge-
neris supra diximus melancholiam esse) ab-
undent.

*Cur infan-
tes ad epil.
proni.*

Ad hunc eundem morbum infantes ma-
ximè proclives sunt: non quòd cerebrum ha-
beant pituitosum. Si enim in nuda & simpli-
ci pituita, posita esset epilepsia, aut ejus ger-
manæ apoplexiæ, causa: omnes ei morbo es-
sent obnoxii, cum secus accidat: siquidè inul-
tos hydrocephalos videmus ab iis morbis im-
munes, etsi cerebrum aquosa humiditate sca-
tens & refertum habeant: sed quòd illorum
multi lac in ventriculo acescens, & non pro-
bè concoctum congerant: cujus corruptio
cam naturam induit, ut in æruginosum & vi-
ride quoddam virtus vitriolatum degeneret
(ut ex eorum rejectionibus ac vomitibus hu-
jusce coloris videre est) unde dolores gravis-
simos patiantur, & proni ad hunc morbum
reddantur. Quo fit, ut ipse Avicennas epilep-
ticum morbum puerilem vocet, aut pueror-
um matrem, sed melius dixisset novercam.

*Gal. opinio
de caus. apo-
plex. & epil.
est absurda.*

Quod ad causas apoplexiarum attinet, quas
Galenus easdem esse dicit cum causis epilep-
siæ: quasque venenatas, & activa omni quali-
tate

tate præditas esse negat: at humorem esse asserit simpliciter frigidum & crassum, qualis creditur esse pituita: ubi etiam inter hos duos tam graves ac stupendos affectus differentiã aliam non statuit, quã quoddã apoplexia generetur ob privationem absolutam potentiã animalis, quã nervi destituuntur: epilepsia verò fiat ob depravatũ motum: qui quidem in quatuor species dividitur, tremorem videlicet, palpitationem, concussionem & convulsionem: quorum duorum postremorum epilepsiam participem esse volunt sui assertores, ac præsertim convulsivi motus. Hęc inquam absurdissima opinio est, qua apoplexiã causam uni soli frigido & crasso humori semper adscribunt: nec minùs ridicula est, quã quã ex eadem causã epilepsiã oriri statuunt. Quam jam multis rationibus, hęc frustra reperendis, abundè confutavimus & explosimus: explicatis fusè utriusq; sectã, & Hermetica & Dogmaticã, in hanc quæstionem, sententiis. Qui tamen Dogmatici ferè omnes, uno eodemq; consensu, verarum apoplexiarum causas, in quantitate pituitosi humoris collocant: quã confertim uno momẽto ventriculos opplet: qualis est Æginetã sententia: qualisq; sententia Galeni, loco jam à nobis citato, ubi scribit: Apoplexias & convulsiones fieri propter humorem pituitosum, aut melan-

Causa apoplex. Dogmaticorum

Paul. Æg. li. 3. cap. 18. Gal. aph. 6. com. 56.

lancholicum : quoniam communis est, inquit, utriusque crassitudo. Unde infert, in utriusque humoris crassitie, unde oppletur meatus, istius mali causam & originem esse repositam.

*Caus. apopl.
non consiste-
re in crassi-
tie materia.*

Quod si ira est, unde tanta hujus mali precipitatio, & tam subita aggressio, ut uno ipso momento ingruat, & inopino, velut turbine, ægrum percellat ac sideret: ut inde non immerito nomen mutuata sit à *ἀπὸ πλῆθους*, à percutiendo vel percellendo, quod, qui ea invaduntur, quasi de cælo percussii aut quodam fulmine icti videantur. An, cedd, crassæ gravisque naturæ materiæ, quæque difficulter moventur (ex omnium medicorum sententia) hoc habere possint proprium, ut tam subitam, præcipitem, ac tam stupendum motum excitent? Non potest enim non aliquo temporis intervallo, nec nisi sensim ac paulatim ejusmodi crassus humor in cerebro aggregari, cum ejus ortus momentaneus & præceps esse nequeat. Interea dum congeritur, aut aliqua pars ejus congesta est, cerebrum opplet, ut licet conjicere, quid, ante quàm paroxysmum cieat, tandiu ille stat otiosus? ut nihil prius re ipsa producat, quàm serò ac tandè maturum apoplexiæ fructum: quum saltem minorem aliquem affectum præmittere prius deberet & posset, ut cataphoram, aut soporiferam aliquam aliam gravitatem. Fertur quidem,

quidem, ejusmodi aliquos prænuncios solere præcurrere, qualis est gravedo, dolor & rotatio capitis in gyrum, propensio ad somnum: qui tamen præcursores testimonia potius vaporum spirituoforū exhibent, quibus oppletur cerebrū, & quos, præ imbecillitate, neq; cōcoquere, neq; discutere, vel per emunctoria propria deturbare possit: sed quibus nubilum acturbidū aptumq; fit ad ejusmodi symptomata concipiendū, quàm ut ex crasso humore, qui in cerebro aggregatus fuerit, & ibi ad tempus resederit, ista proficisci credamus.

Nunquid satis testati sumus, in plerisq; infantibus tum pituitosis, tū aliis, hydrocephalæas conspici, aquosam in cerebro repletionē arguentes, qui tamē nec apoplexiā incurrant: nec ullum præcursorū ejusmodi signorū, hoc est, gravitatis, rotationis, indormitionis & doloris capitis, persentiant: quæ tamē vinosis ac crapulosis contingant, ex fumis & vaporibus vini liberalius hausti, in cerebrum elatis? Qui quidem vapores, cum sint spirituosi, nō crassi: calidi, nō frigidi, ejusmodi effectus in cerebro creant: imò tam profundū aliquando venterū, & *dis d'égélon* somnū inducunt, ut nunquā, nisi solutis prorsus vaporibus, temulenti isti eo liberati & expediri queant. Quinimò ipse Hip. l. de flatibus, non procul à fine, huic morbū à flatibus fieri scripsit. Et ad finē libri

de glandulis hæc scribit: *Cerebrum si quid re-
dat, turbationem multam sustinet, & mens de-
spit, & cerebrum convellit ac distrahit totum
hominem, qui in se ipso vocem non edit, at suffo-
catur, & hac affectio hyderatio appellatur.*

*Fumarum
ex carbon.
effectus.*

Nunquid etiam ejusmodi symptomata sus-
citari cernuntur, ex carbonum fumis & va-
poribus? nec non uno momento concidere,
ac sæpè etiam examinari, tanquam apoplecti-
cos, qui eo loco sopiti dormiunt, ubi ignis
carbonū accensi fuliginosi vapores retinen-
tur, nec exhalare possunt? Nunquid istorum
symptomatum causa ad fuliginosas illas exha-
lationes calidas, acres, rodentes ac penetrantes,
magnarumq; virium, cerebrum opplentes,
majore jure referantur: quàm ad cerebri ob-
structiones, ex lentore & tarditate crassorum
ejusmodi & frigidorum humorum natas?

*Hermetic.
sentent. de
caus. apopl.*

Ergo ex Hermeticorum sententia conclu-
dimus, non semper ejusmodi apoplexiarum
causas cuidam frigida crassaq; pituita, aut a-
lii id genus humori, esse tribuendas: at nebu-
losis potius exhalationibus, in cerebrum eve-
ctis, & in eo conclusis, instar nubium in aëre
expansarum, quæ quidem si aqua & humore
referta, non tantum frigido & humido sim-
pliciter, sed efficacem & activam qualitatem
possidente, sive sit ea salina, sive mercurialis,
sive sulphurea, illicò congelentur aut con-
gelentur.

gelentur, ut ex spiritu vitriolato & glaciali illuc everso potest contingere, ejusmodi nascitur uno momento affectus ex glacie illa & congelatione, quam aciditas vitriolata constringendo ac coarctando parit: ac inde apoplexiam oriri certum est gravem aut levem, pro quantitatis aut qualitatis materiæ vi & copia.

Sed jam supra tot locis, tamq; apertè, insignem illam & admirandam spiritus vitriolati virtutem coagulantem deteximus, quæq; in mediis flammis, in quibus omnia, ex vulgi opinione, solvuntur, invicta perstat, viresque etiam suas congelandi, vel invitis ignibus, fortiter exerit: ut de his pluribus agere tediosum & supervacaneum sit.

Inter Dogmaticos, Avicenna, meo judicio in causis ejusmodi apoplexiarum indagandis, aliis videtur ad scopum feliciter collineasse: cum eas materię cuidam stypticæ, aut constringentis qualitatis adscribit: *Hæc quidem oppilatio, inquit, (de apoplexia loquens) fit, quum id ad cerebrum pervenit, quod dolorē facit aut impedit aut movetur, motu contractionis: aut qualitas perveniens ad ipsum, stypticum faciens, &c.* Cæterum admittimus, nonnullas apoplexias ab aliis quoq; causis produci, ut à phlegmone seu inflammatione aut apostemate, aut ab aliqua sanguinis effusione in cerebrum, per

H 5 venæ

venæ apertionem aut rupturam. Quæ in re à Dogmaticis dissentire nolumus.

Attigimus præterea nonnullas alias apoplexiæ causas, quæ Dogmaticorum partes tuemur, spiritus videlicet interceptione, cum ejus in cerebrum transitus & communicatio prohibetur, ab obstructione arteriarum carotidum & venarum jugularium, ob vapores fortè stypticos & virulentos, ejusmodi partes comprimentes ac coarctantes, vel alias ob causas: ubi etiã Alexandri Benedicti autoritatẽ attulimus, in præputii circuncisione, citrà dolorem & sensum. Nec nõ hunc morbum ex contusione, & cranii fractura, atq; aliis id genus causis, suscitari posse affirmavimus. Sed apoplexiarum ejusmodi nullã hinc mentionẽ facimus, in quarum curam cum Dogmaticis consentimus, & cum iis laudamus sanguinis missionẽ, crebrò etiã repetitã: præsertim si ex phlegmone, aut alia sanguinis in cerebrum effusione malum ortum ex signis compertum sit. At de veris hoc loco apoplexiis, & internam, latentemq; originẽ habentibus, differimus: quarum quidem origo & causa si crasso & frigido humori tantum, & simpliciter adscribatur, ridiculum id sit, & Hermeticorum labris (quorum doctum est palatum) prorsus insuave, inconditum & insipidum.

Caus. paralyticæ.

Ex his, quæ dicta sunt, veræ etiam paralytici causæ deducuntur, in quas sæpè apoplexias degenerant.

generate jam antè demonstravimus. Siquidè
 vitriolatus ejusmodi humor & glacies statim
 vi naturæ aut artis auxilio liquata, soluta, & in
 aliquam cerebri partè, aut in totum etiã cere-
 brum diffusa, nec nõ per totam dorsi spinam,
 in nervorũ propagines trajecta, aciditate, sty-
 pteitate, mordacitate & acrimonia partes e-
 jusmodi vellicando, stupefaciendo & conso-
 piendo: prout dentes solent ejusmodi acidis
 vitriolatis irritari, cõtrahi, & stupefieri, ut in-
 de *aium dia* nascatur, ejusmodi affectus & sym- *aium dia*
 promata, ut stupores & indormitiones mem- *dentium*
 brorum, quos præcursores & affines paralytis
 esse diximus, procreant & invehunt Unde et-
 iam facilè colligere est, ex iisdè causis, humo-
 ris scilicet acerbitate, stypticitate & acetosita-
 te, non autè ex simplici frigiditate & crassitie,
 apoplexiã generari. Quot enim defluxus hu-
 morũ indies cernimus ex cerebro, in spinam
 dorsi decumbere, quo nervorũ genus imbui-
 tur, citra stuporè & indormitionè, citraq; spi-
 ritus animalis in illas partes trajectionè: un-
 de etiam membra, hac defluxione perfusa, nõ
 desinant sensum motumq; suum retinere?

Fernelius accuratè ac subtili causarum ar-
 thriticarum inquisitioni invigilans, ex hujus-
 modi defluxionibus illas deducit, ubi tamen
 nec percelli membra, nec sensu carere, satis
 testantur agrotantium quærimoniã & ejula-
 tus.

ius. Atque hæ sunt Hermeticorum rationes, quas illi in hanc questionem Dogmaticis obtrudunt.

Caus. vertiginis.

Cæterum utriq; in causis vertiginum afferendis consentiunt, cum ad vapores halituosos ac spirituolos eas referunt. Veruntamen Hermetici, ut sparsim in hoc tractatu monuimus, minutim interna quæq; dissecant, & singulas anatomiae partes acutè & subtiliter rimantur ac excutiunt: unde fit, ut dicant, ejusmodi vapores aut halitus, qui vertigines inducunt, ex resinosis, tartareis aut sulphureis in ventriculo, aliòve viscere contentis: aut ex unctuosiore, magisq; sulphurea sanguinis substantia, promanare: quæ secum tincturam nigrae fuliginis, admodum ad tingendum & denigrandum efficacem convehunt: citra tamen acrimoniam ullam: qualem sal armoniacus in suis mercurialibus exhalationibus continet: ut videre licet in fumis quorundam lignorum, qui secum salis armoniaci halitus, quorum sunt ejusmodi ligna feracia, efferentes, sursum ad oculos, rubore & acrimonia eos feriunt ac inficiunt. Quod idem ex aquæ simplicis fumo aut halitu, aut ex pingui jusculo, aut ex vaporibus, ab aqua terraq; nubiloso tempore, excitatis & sursum evectis, non contingat. Etenim fumi aut halitus, qui vertigines ejusmodi inducunt, nullos inferunt dolo-

Halituum affectus diversi.

dolores, quòd naturam salium nullam, sed resinofam, oleofam & sulphureã possideant: à quibus idcirco nulla, sed à salibus omnis acrimonia proficiscitur, ut experientia quotidiana comprobatur. Etenim unctuosi illi fumi, nigerrimi quidem sunt & spiffi, ex quibus etiam tinctura nigredinis extrahitur: at nulla pollent mordacitate, aut acredine salium. Ut autem hi ex salibus expirantes fumi, dolores, hemicranias, vigiliis, deliriaq; varia cident: unctuosi verò simpliciter & citra acrimoniam, dolorisq; sensum, vertigines & tenebrosas ejusmodi, ac nigras affectiones concitant, sive in cerebro sedem localem habeant, sive aliunde exurgant, per causam morbificam propagationem: ut quando per venas, vel arterias interiores & exteriores cervicis, ad arteriam plexus choroidis defertur anathymialis quaedam tetra, quæ inæqualiter in iis arteriis vel cavitatibus cerebri circumacta, humores variè impellit, spiritusq; animales subagitat: vertiginemq; simpliciter dictam efficit: prout ejusmodi fumi magis vel minus densitatis & nigredinis habuerint.

Hæc etiam simplex dicta vertigo, aliquando procedit tum ex ventriculo, tum ex præcordiis malè affectis, per simplicem communicationem fraudulenti cujusdam vaporis, ab aliquo corrupto humore suscitati. Attamen

*Avic prima
tertia. 11. 5.*

men ejusmodi fumi, à quacunq; causa ex-
tati, si verè resinosi & tinctoria nigredine re-
ferti fuerint: tunc aff. ctus verè icotomati-
cus efficiatur: in quo mens tenebris obducit-
tur, ac oculi turbantur: ita ut, qui sic affectus
fuerit, cerebrum totumq; corpus in gyrum
circumagi opinetur. Quare non regit se ita,
ut firmeretur (quemadmodum loquitur Avi-
cennas) imò cadit, &c. Unde aliquando con-
tingit, ut non tantum visus pereat: sed ratio &
judicium omni cognitione privetur. Quod
ex hujusmodi nigerrimis fumis accidit, qui
luci, claritati & splendori spirituum nostror-
um densissimas tenebras offundunt, quibus
lux eorum obtenebretur, instar solis, qui cra-
ssissimis ac nigerrimis nimbis obductus, lu-
cem suam nobis impertiri non potest.

At nunquid audio sublannantes aliquos,
quòd in nostris corporibus resinas & gummi
reponā, ex quibus tinctorius nigror elici pos-
sit? Subsistite paulisper, amici, & tandem san-
guinem dissecate, ut ex illius anatomia disca-
tis, longè plura tingentium nigredinum ge-
nera in eo contineri, quàm vobis enūmero.
Inspicite lac, quod sanguinem apprimè coctū
esse volunt: & exprimate ex eo sulphuream il-
lam ac butyrosam substantiam: quam si in-
cendatis, quàm nigras quæso fuligines, deni-
grandi vi præditas, elicietis? Nigredo uveæ
tunicæ

tunicæ adhærens satis monstrat, sanguinem in nutritione humoris vitæ & cristallini in oculo nigra extremæta deponere. Revocate etiam in memoriã, & attenta mente perpendite, quicquid de analogia & consensu metallicorum cum vegetabilibus, & vegetabiliũ cum sensitivis docuimus. Inde facile, quicquid hîc dicimus, concipietis. Non ibitis, credo, inficias, animantium lac, tincturam, vim & impressionem earum herbarum, quibus pascuntur, retinere. Quod si negare audebitis, en vaccas, quæ cum alliarum herbam depastæ sunt, vobis lac, alia redolens, expriment: vel eo etiam floris colore tinctum referunt, quem comederint. Hinc igitur vobis liqueat, quàm verum sit & firmum, quod de analogia & consensu ac sympathia rerum inter se diximus. Atq; hæc satis superq;, juxta Dogmaticorũ Hermeticorumq; sententias, de essentia, differentiis, partibus affectis, affectionisq; causis illorum affectuum dicta sunt.

CAPUT XII.

Methodus Dogmaticorum curativa epilepsie medicamenta non nulla, quibus in genere in ipsis morbi paroxysmis utebantur antiqui, ostendens.

· N u x ·

NU N C tempus est, ut curationem tantorum malorum aggrediamur : ac simili docendi methodo, exquisitiora, elegantiora ac tutiora remedia, quibus utraque secta utitur, proponamus : ut, qui ejusmodi morbis tentantur, utilitatem aliquam & fructum inde percipiant. Veri enim & fidelis medici præcipuus est scopus, ut opere potius, quam sermone, excellat, quàm linguarum, sive Hebraicæ, sive Græcæ, sive Latinæ eloquentia morbi non curentur: sed recta utilium remediorum, & apposita ex arte præparatione ac administratione, & usu opportuno proficiantur.

Ut igitur de quatuor horum morborum curatione, tractationem ineamus, juxta eam methodum, quam jam sequuti sumus: ab epilepsia ordiemur: cui alios morbos comites suo ordine adjiciemus. Ac primo loco, omnia cõmunia remedia, quibus bonæ Dogmaticorum pars usa est, afferemus. Deinde ordinem, temperationem ac correctionem, quas Neoterici iis adjunxerunt, subnectemus: ac tandem communium ejusmodi remediorum legitimam informationem ac instaurationem, sive in electione simplicium, sive præparatione eorundem, juxta Spagyricorum ac Hermeticorum solertiam ac industriam præscribemus. Neq; hoc loco, specifica illorum præsidia, ac sele-

selectissima arcana, magisteriaq; , quæ cum ex vegetabilium, tum metallicarum etiam & mineralium substantiarum familia, mutuari solent, tacebimus. Idq; tanta facilitate conabimur tradere, ut vulgus inde fructum aliquem reportare queat. Nec recedemus à methodica Dogmaticorum curandi ratione, ad quam, quo propius fieri poterit, accedemus, in usu & administratione remediorum, quam sequuntur: ut sic obrestemur, ac fidem faciamus, mutui nostri cum illis consensus ac concordia, quam foveri inter nos perpetuò optamus: ac simul, ut innotescat, procul à nobis eam esse ruditatem ac ignorantiam, nec non schismaticum studium, quorum in simulamur.

Epilepsia igitur, ut rem tandem aggrediamur, & ab hoc tam gravi & stupendo morbo omnibus æquè, tum viris, tum mulieribus, nulla ætatum habita ratione, imminenti, ut qui vel infantes etiam in cunabulis adoriatur: unde ab Avicenna, ut jam antea monuimus, puerorum mater vocitatur: duplicem curationem exigit: unam prophylacticam: alteram therapeuticam. Hujus usus est in insultibus & paroxysmis, ut morbi videlicet præsentis conjuncta causa perimatur: alterius verò, ut causæ antecedentis, vel materiae epileptica generatio intercipiatur: quæ non

*Avic. 3. tertii. cap. 8.
Cura epilepsie est duplex.*

I nisi

nisi temporis intervallo fieri potest: etsi morbi impressio, & maturus symptomatum illius fructus, in ipso temporis momento seu puncto indivisibili efficiatur. Ubi perpēdendum est, eam interdum eò usq; ferocia ac violentia devenire, ut atrocissimè ac crudelissimè sapiens à miserimo ægro prius non recedat, quàm immanissimo & inaudito mortis genere eum miserimè jugulaverit, unde idcirco

*Aret. li. 1. de
caus. & no-
tis c. 4.*

ab Aretæo scriptum est, *varium & portentosum morbi genus epilepsia est, qua dicitur Latine comitialis morbus, terribilis utiq; in accessionibus, & peracutus ac perniciosus: quando quidem nonnunquam accessio una hominem rapuit.* Sic Paul. lib. 3. c. 13. *Quum igitur in aliquibus acutissima sit affectio, citò occidit, tum exacerbationum assiduitate, tum symptomatum violentia.* Ea etiam nobis, ut diuturna affectio, consideranda est, ut quæ varios cieat paroxysmos, modò ratiore, modò frequentiore: nunc longiores, nunc breviores: qui quidem ad extremam usq; senectam, imò ad sepulchrum usque perdurant, nec ante obitum desinunt. Quod confirmat idem Paulus, quum etiam hoc ad ea, quæ de illo supra citavimus, addidit: *In quibusdam verò in longum extenditur, ad eò ut, si non circa pubertatem, aut lunares purgationes aut impregnationes soluta fuerit affectio: aut si post hoc tempus contracta fuerit, plerumq;*

com-

commoriatur, praterquam si convenientem curationem consequatur.

Præter hanc acerbitatis ac diurnitatis huius mali necessariam à medico observatione, *Observanda quaedam in curat.* id quoq; necesse est diligenter expendat: naturam videlicet morbi, differentias & causas ejusdem, temperamentum, ætatem, sexum etiam ægrotantium, ut rectam, legitimam, ac tutam curandi rationem, ab indicationibus ineat ac præscribat. Poterit quidem in omnes epilepsias, generalis quædam cura institui: at quæ à cerebro proficiscitur, particularem quandam sibi curam expostulat, aliamque ab epilepsia ex ventriculo prognata: aut ab ea, quæ aliunde ex membris distantioribus procreatur. Quemadmodum & illa, quæ ab ictu scorpionis venenato, aut ab alia extrinseca causa suscitatur, alia præsidia exposcit ab iis, quæ epilepsis, ex putrefactionibus & venenis in corpore genitis debentur: ut & hæc aliam curam efflagitant, ab illa, quæ ex corrupto femine, aut hysterica affectione generatur. Sic crassa, obæsa, ac pituitosa corporis constitutio, aliam curandi rationem exigit, à macra & biliosa constitutione: Nec non sanguinea aliam, quàm melancholica. Infans ex ubere nutricis adhuc pendens, alia via tractandus est, ac qui jam septem aut octo annos

natus est: nec non hic alia ratione, ac qui pu-
bertatem jam attigit, & ex ephœbis excessit.
Mulieres, quæ ex suppressis menstruis, & ma-
trici impuritatibus, huic morbo obnoxie
sunt, alias curationum indicationes nobis
exhibent, ac viri, qui aliunde, alias ob causas,
eodem morbo affecti sunt.

Atque hæc quidem nobis sedulò tum in
prophylactica, tum in therapeutica obser-
vanda sunt: in quibus primò, generalia præsi-
dia semper afferemus, ex quibus particularia
remedia, pro diversis morbi differentiis, ac
causis, temperamentis, ætate ac sexu deriva-
bimus ac instituemus: eamq; rectam meden-
di methodum in unaquaq; epilepsiæ specie
usurpabimus & accommodabimus: nec non
pulcherrimos quosq; remediorum flores, ex
celeberrimis quibusq; Dogmaticis, tum Græ-
cis tum Arabibus & Latinis, tam antiquis,
quàm recentioribus, seligemus: atq; hoc ser-
tum eximis ac pretiosis Hermeticorum u-
nionibus & margaritis illustrabimus ac de-
corabimus: nec labori ulli aut vigiliis parce-
mus, quin quicquid à Deo accepimus, in u-
sum publicum, & proximorum nostrorum
utilitatem, candidè referamus.

Ab illa igitur therapeutices parte, hoc est,
à curatione morbi, quum insultus suos & pa-
roxysmos ciet, exordiemur. Qua in re, præter
uni-

unicam curationis indicationē, quæ in morbi exacerbatione mitiganda ac profliganda, posita est, in univēsum nihil desideratur. Atque ut eam, quam nobis proposuimus curandi methodum, ordine persequamur, quam à quolibet æquo iudice, ut elegantem & utilem probatum iri facillè mihi persuadeo: pro ea quam Dogmaticorum scholæ reverentia vovimus, in primo hujus certaminis agmine, primum locum Dogmaticis tribuemus, eorumq; in tanto actam atroci morbo debellando methodum, quibusq; usi remediis fuerint, cum exacerbationibus suis morbus æstuat in medium proferemus. Sic igitur scribebat Oribasius synop. lib. 8. cap. 3. *Ubi concidit aliquis, convulsa & distracta membra sunt perungenda, tenendaq; ac dirigenda: deinde os aperiendum, digitusq; immittendus, aut penna oleo Irino imbuta, ut pituitam evellamus. Odoramentis quoq; sensus excitare oportet, veluti peucedano, succo Cyrenaico (id est, assa fœtida) bitumine, cedria, pice. Post accessiones si nihil impedimento est, vena cubiti incidenda est. Si nihil remittat accessio, extrema partes synapismo oblinenda sunt, cucurbitula præcordiis affigenda. Si per hæc morbus non cessavit, exigua spes est: & tamen Medicus audacter, & vi etiam adhibita, castoreum, & succum Cyrenaicum, cum melle & aceto ori infundat. Per sedem verò cen-*

Curatio epileps, secund. Dogmat.

Paul. lib. 3.
cap. 13.
Act. i. cap. 2.
ser. 2, cap. 13.

taurii aut colocynthidis decoctum injiciat. Qui ex morbo convalescunt, viribus refectis ex hiera purgari debent. Atq; hæc quidem est recentis & acuti comitialis morbi explicata curatio. Paulus Ægineta iisdem propè verbis illud ipsum inculcat. Aëtius quoq; in hæc verba loquitur: irruente igitur comitialis morbi exacerbatione, convulsas & obtortas partes deligare oportet, inungere, ac dirigere. Deinde disparato ore, pennam oleo illitam immittere, cyprino præsertim, aut Irino aut narcissino, & vomitum irritare: quo incumbentes ex stomacho humores extrahantur. Oportet etiam odoramentis sensum irritare, velut peucedano, aut succo Cyrenaico. Perseverante verò exacerbatione, Medicus cōsidenter cogens, ac mandibulas diducens, castoreū ori infundat, & succum Cyrenaicum cum aceto mulso. Revocatis autem ipsis, per sedem infundatur centaurii ac calamintha decoctum, aut aristolochia: deinde recuperatis viribus, per hieram ex colocynthide purgetur. Sic Græci authores, atq; etiam ipsi Arabes, uno & eodem remedium consensu, istius mali paroxysmos sedare & profligare conati sunt, secuti hac in re Galeni consilium lib. de loc. affect. explicatum.

Atq; his veteres præfidiis ægros, sive nobiles, sive infimæ sortis homines ex paroxysmis in omni epilepsiæ specie restituebant.

Quo-

Quorum quidem remediorum formulas verbum verbo ferè ex eorum scriptis excerptimus, ut, quod sit in medendi methodo inter antiquos Dogmaticos, & recentiores eorum adhuc sectatores, tum in ipsa medicamentorum varietate, tum eorum diversa præparatione, administratione & usu discrimen, elucescat, quod ipsis oculis subjiciemus. Patefacienda enim nobis est continua quadam ordinis serie (ne confusionem inducamus) therapeutica curatio, quam speciatim in infantulis, adhuc ex mamma pendulis, & potentioribus remediis sustinendis (que grandiores ferre possint) imparibus, observabant ac usurpabant. Cum enim lactantes infantes huic morbo frequentius sint obnoxii, ex eoq; sæpius mortem incurrant: eorum saluti, quantum ab iis fieri potuit, sedulo prospexerunt.

Inter veteres Græcos Dogmaticos copiosissime ac specialissime omnium, curam infantum, hujusmodi epilepticis insultibus confictorum, aggressus est Aretæus Cappadox: *Curat. pro infantib. & epilept.* cujus idcirco disertè ipsissima verba & voces visum est huc trajicere, quod iis sigillatim ac minutim, quæcunque ad infantis epileptico paroxysmo convulsi, restitutionem faciunt, videatur de industria aperire & explicare: *Pueris itaque, inquit, quibus ex corruptione, aut ex vehemènti refrigeratione, inusitata hæc*

labes incessit, vomitus aut cibi, aut pituita, aut aliorum quorundam ciborum, prodesse consuevit. Penna autem Irino unguento, id est, oleo delibuta, nauseam excitant. Veruntamen & Irino, non usque ad convulsiones, tonsilla sunt illinenda. Comprimere quoque leviter ilia opus est: puerum in ventrem suspensum convertendo. Hæc enim figura ad vomitum habilissima est. At si vellatur, aut distorqueatur inferior maxilla, aut manus & crura jactentur, aut una cum toto corpore oculi distendantur, manibus perunctis tractando, demulcere convenit: obtorti oculi dirigendi sunt: recte partes ne torqueantur, suaviter continenda: frigida membra lanis, antiquis, sordidis, attritisque panniculis fovenda. Sedem præterea melle cum rutaceo inungito, aut cum nitro, aut resina liquida cum his mixta. Hæc quoque leniter intra anum intrudito. Flatus enim proluciant. Flatuum autem excretio hujusce mali in pueris medela est. Porro si deglutire valeant pharmacum, istud exhibendum est, cardamomi pars, æris combusti ꝑ. j. hæc ex mulsa propinato. Aut enim evomunt una cum humoribus ventriculum infestantibus, aut alvus subducitur. Optimum quoque est ejusmodi linctuarius cardamomi, synapis, hyssopi comæ par pondus, radicis Iridis pars, cum nitro misceto, & maxillam diacentem in os effundito. Interius etiã, quam ubi sunt tonsilla, quo deglutire valeant injicito. Hæc ad eum pueris

pueris expediunt. Juvenibus quidem & hac quidem profunt: verum potentiora etiam hic medicamina ad vomitum deligenda sunt, ut narcissi, bulbi, synapis & hyssopi partes, aris & piperis dimidio minus quam priora, cum melle miscens, exhibe. Hac profecto ad levandam exacerbationē abunde fuerint. Hęc Aretęus, antiquissimus & celeberrimus scriptor: quem constat nulli sectę addictum fuisse, ut ipsemet aperte ostendit, cum à Democrito, Archigine, Hippocrate, Aristotele & quibusdam aliis dissentiat. Hippocrate quidem ætate posterior est: siquidem eum nonnunquam testem adducit, ejusq; dicendi formam, hoc est, breviter cum gravitate conjunctam, præ cæteris omnibus æmulatur. At Galeno cognita fuisse ejus scripta nusquam apparet: quum eorum nullam uspiam suorum librorū mentionem faciat, & si ætate Galenus posterior fuerit Aegineta videtur ejus libros legisse, quum sic quartum suum librum auspiciatur, *Aretæum Cappadocem ita dicere arbitror, &c.* Aëtius de illo quoq; variis in locis verba facit. Inter Ionicos dictione, elocutione & sententiis excellit: cujus interpretem habuimus celeberrimum nostri seculi virum, Paulum Junium Crassum. Hoc unum desideratur, quod Græcum ipsum exemplar, multis in locis carie & vetustate erosum, interpretationem

niem nobis mutilam, imperfectam, diffutam
& laceram reliquerit. Ita ut prima quatuor
totius operis capita, quæ de causis & signis a-
cutorum morborum agunt, desiderentur, aut
tota imperfecta sint. Imò etiam quintum
ipsum caput, de epilepsia, de qua hic agimus,
differens, principio suo truncatum sit. Sed
ab instituto cursu quodammodo digressi su-
mus: quod idcirco fecimus, ut Antiquitatem
& præstantiam hujus authoris palam exhibe-
remus: qui in curatione, vel infantum, hujus-
modi remedia metallica, aliq; id genus per-
niciosa potius quàm salutifera, quæque in-
tra corpus ingeri sit nefas & lethale ex mul-
torum opinione, tamen non respuit: imò
admittit audacter, nec veretur ipsis infanti-
bus lactantibus æs ustum, citra aliam ullam
præparationem, ad scrupuli unius dosim,
vel majorem etiam grandioribus, ad provo-
candum vomitum, præscribere. Quo eva-
cuationis genere æquè frequenter ac feliciter
in hujusmodi ac plerisque alijs affectibus
utebatur Antiquitas, ut posthac suo loco a-
pertius dicemus. Quod tamen remedii ge-
nus pleriq; omnes execrantur, tanquam an-
timonium redolens. Quod tamen à perito
artifice & Medico, non ignaro empirico, ita
debite præparari & administrari potest, ut
citra vim ullam, & noxam minorem eâ, quæ
ex el-

*Antiqui et-
iam usi sunt
metallicis.*

ex elleboro albo (convulsivo utique tam usitato & familiari Hippocrati & Galeno, totique Antiquitati,) felicissimo cum successu exhiberi possit. Nec tamen loquor de vitro illo antimonii, cuius usum, utpote à suo veneno, non satis, nec ex arte repurgati, libro nostro de spagyrica præparatione ante viginti & septem annos edito, improbavimus & abjecimus. Veruntamen exemplum de antimonio attuli, ut ostendam, perinde ac ex ære ustis, sic ab antimonio, quæ vitriolata sunt utrumque naturæ: nec non ex vitriolo, ipsoque mercurio, sulphure & aliis id genus mineralibus & metallicis, non minùs utilia, imò etiam præstantiora remedia elici posse, in omnes astralium tincturarum, & fixas radices habentium affectus, quàm ex vegetabilibus parari solent, aut possunt. Veteres thermis & metallicis aquis calidis usi sunt. Quod ex ipso Aretæo videre est lib. 1. de cur. diut. morb. cap. 5. de curat. melanch. *Medicamenta enim, quæ in his sunt ingenita, inquit, (de aquis sponte calidis loquens) opem ferunt, bitumen videlicet aut sulphur, aut alumen, ac multò his plures alia facultates.* Quinetiam hodierni nostri medici, qui tantoperè eiusmodi remedium metallicorum usum aspernantur & rejiciunt, ad ea ipsa confugere coguntur, & suos ægros ablegare, quibus nullam

Præstantia mineral. medicam. Galen. mineralia aspernantibus eadem sunt extremum refugium.

opem

opem ex variis suis vegetabilum auxiliis ferre queunt, de eorumque restitutione desperant. Unde tot tamq; fœlices exitus fortiantur ægri (ut omnium oculis experientia patet) ut ad ipsam experientiam ejusmodi detrectatores & contemptores obmutescere debeant, & à tam utilium ac salubrium medicamentorum contemptu ac contumeliis desistere. Sed ad institutum redeamus, & productis in medium antiquorum auxiliis, quibus in genere, in ipsis morbi paroxysmis utebantur, nunc primò communia aut vulgaria, quorum adhuc hodie in hunc finem apud Dogmaticos continuus est usus, nec non apud eos etiam, qui elegantes illas Hermeticorum præparaciones delibarunt, afferamus. Quo peracto, ad prophylacticen ex præscripta methodo nos accingemus, in qua antiquorum quoq; remedia, ad radicibus eruendum hoc diuturnum malum, ut non amplius recurrat, vel saltem ad paroxysmos ejus moderandos ac mitigandos, eorumq; frequentiam remorandã apta & congrua patefaciemus. Ac tandem toti huic negotio, ornamenta illa Hermeticorum præsidiorum, ac elegantes præparaciones spagyricas, ex vegetabilibus, animalibus & metallicis substantiis depromptas, tanquam colophonem addeamus. Ubi nec inejusmodi malum specificas
medi-

medicationes reticebimus. Ac imprimis de illis in genere agemus: postea in formulas ea redigemus, ut tyrones quoq; ex nostro hoc scripto fructum aliquem reportent, avidiusque ipsum, spe fructus ex eo percipiendi, amplectantur.

CAPUT XIII.

Particulares indicationes, cum nonnullis remedium formularum à Dogmaticorum penitus depromtis ad paroxysmi epileptici resinguentiam ferociam, describuntur.

UT igitur præsentem mali exacerbationem aut paroxysmum profligemus, præcipua *Indicationes parox. epilep. respicientes.* erunt intentiones & scopi, ut promptè materia dissipetur: aut excoquantur crassi illi vapores malum inducentes, aut ut materia evacuetur, revellatur, atq; aliò adigatur, corrigatur, contemperetur, aut infringatur venenosa illius & virulenta acrimonia: tandemq; cerebrum, aliæq; corporis partes affectu corroborentur. Quod præstabitur tam intrinsicè assumptis medicamentis, quàm extrinsicè admotis: ut nimirum in discussionem aut coctionem vaporum ejusmodi, aquas theriacales, odora menta & suffitus varios, lini-
menta

menta ex oleis: nec non emplastra, cataplasmata, sacculos, & id genus alia usurpemus ac distribuamus. Ad revulsionem verò & derivationem, aut etiam evacuationem, purgantia, vomitiva, clysteres, errhina, masticatoria, vesicatoria, cucurbitas, ligaturas, frictiones adhibeamus. At commoderatio & correctio malignæ ac venenosæ materiæ, alexipharmacis præstabitur antiepilepticis, ac ex tota forma specificis, propriisq; medicamentis. Quod ad corroboracionem partium, & horrendorum symptomatum, hunc affectum comitantium, lenitionem ac mitigationem attinet (quales sunt distorsiones, convulsiones aut spasmi, dentium stridores, expumationes, atq; id genus alia) iis rationibus succurretur, quas alibi explicabimus.

Atque hi sunt scopi, ac universalis ordo, quem citra perturbacionem sequi decrevimus: quemq; ab omnibus veteris Dogmaticis, in paroxysmos hujus morbi profligandos, institui par est. At quum ejusmodi epileptici insultus, sæpius sint ferocissimi ac vehemētissimi, horrendoq; modo ægrū adoriantur, usq; ad eò, ut nō modò astantes terrore percellat, sed vel ipsos etiã celeberrimos ac in arte experitissimos Medicos in stuporē adducat. Quiq; etiam frequentius, non prius ab ægris discessionem faciunt, quàm eos jugulaverint: quam

prom-

promptissimum tum, accelerimū adducendum est auxilium, non expectatā eā curandi methodo, quam suo ordine præscripsimus. Periculum enim est in mora. At eum quidem sequemur ordinem, cū inducias morbus concedet: & diurnitatem quandam atque temporis intervallū promittet ac erogabit.

Quū autē infantuli, vel ex mamma pendent, huiusmodi affectionibus maxime sint obnoxii ac in eas proclives (quorū utiq; major esse debet quā aliorū commiseratio) æquum est, ut ab eorum cura auspicemur, eaq; notemus auxilia, quę pro ætatis eorum tenellæ, imbecillisq; naturæ ratione, specificā suā proprietate fœlicem opem ferre possint.

Tunc igitur, cū insultum morbi patientur, quā citissimè fieri poterit, oris pituitosa spuma detergebatur, dentes diducentur, ac obstabatur, ne lingua iis contractis & cōpressis, faucietur, aut etiā ampuretur. Quod præstabitur cochleari argenteo inter superiores & inferiores dentes interposito, ac satis profundè in guttur demisso, aut aliquo ex liquiritia bacillo, vel ex pœonia, vel etiā eburneo, si quid solidiùs desideratur. In quod apertum gutturis spatiū, digitus oleo amygdalarū dulciū delibutus, ad pituitā aut phlegma educendum immittendus est. Quo etiā temporis momento nutritrix ab occipitio totam spinæ dorsū
longi-

*Ad paroxysmum
infantum
infringendum.*

longitudinem infantis perfricabit, ac inunget oleo sequenti composito.

℞ oleorum rutacei, lumbricorum, ana ℥ij. olei de castoreo ℥j. aqua vitæ parum, misce. Eodem oleo brachia & crura, si contrahantur, confricabuntur & inducentur, utriusq; pedis pollicem, nec non & manum, digitis comprimendo, aut aliqua alia ligatura mediocri constringendo. Sertulum etiam ex ruta & pæonia, additis suo tempore liliorum convallium, calendulæ & tiliæ floribus, naribus olfaciendum præbebitur. Nec non aurium limina, naresq; atq; tempora sequenti compositione fovebuntur.

℞ theriace Alexand. ℥j. confect. Alkermes, & de hyacintho ana ℥j. s. aquarum pæoniæ, liliorum convallium & cerasorum nigrorum ana ℥. s. aqua cinnamomi ℥. s. misce. Quinetiam si ad cochlearis argentei mensuram, de eadem aqua, adjecto modico syrupi de pæonia, infanti sorbendum detur, utilissimum fuerit. Capiti etiam, nec non ventriculi orificio, inducetur hoc sequens cataplasmatum aut cerati genus.

Cataplasma ℞ pulveris rad. Ireos, flor. pæonia, visci q. ana ℥j. pul. flor. menthe, hyperici, betonica, thymi, major. ana ℥. s. pul. sem. pæo. bacc. junip. ana ℥j. s. theriacis, mithridatii ana ℥vj. olei de castoreo ℥. s. olei aneth. rut. & menthe ana ℥j. s. mithridatium

tium & theriaca cum oleis ad ignem liquefiant: deinde sensim extra ignem, pulveres addantur, & fiat instar cataplasmati, vel addita cera instar ceroti. Hoc super linteo extensum, & in emplastrum forma literæ T. concinnatum, coronali futuræ superinducetur; aliudq; in scuti stomachalis figuram orificio ventriculi: nec non eâ parte colli, quâ occipitio committitur, quam nucham vocant, apponetur.

Quibus utiq; remediis si malum non vincatur: ac paroxysmorum crebra recurrat iteratio: remissionum & quietis intervallis, vomitus pennâ, oleo amygdal. dulcium perfusâ, Vomitoria
fatis altè in guttur demersâ, provocabitur. Aut in eundem scopum accipe aceti scyllitici, cochlearis argentei mensuram, olei amygdalarum dulcium semicochlear: sacchari anthosati modicum, fiat mixtio, quæ infanti sorbenda exhibeatur.

Ad incidendam autem materiam mucilaginosam, cujus ex vaporibus hujusmodi paroxysmi suscitari possunt: eamq; leni aliquo vomitorio educendam: pronus erit in faciem, & ventriculum componendus infans ad lenem ignem, ne frigus contrahat, quo sic facilius vomitus cõsequatur. Quin & si commodè ei injici potest clyster, paretur sequens in hunc modum.

Rad. aristolochia rotunda. polypod. q. semi- Clyster.
K nis

146 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

nis carthami ana ℥ij. seminis peon. cumini ana ℥j. ℔. fiat decoctio ex lacte. De qua ℞ ℥v. vel vj. hiera picra Gal. ℥iij. mellis anthosati ℥j. olei rutacei & liliorū ana ℥j. misce, fiat clyster. Clysteris locum, si eo infans uti non potest, supplebit glans vel suppositorium satis acre. Omitto hic ptarmica, quorum posthac plures licebit descriptiones conspiciere: quibus sub finem remediorum omnium, & in extremis tantum utendum est. Etenim in infantulis & mollities & imbecillitas cerebri, ut plurimum etiam mole humiditatum & vaporum gravati, suspecta esse debet, verendumq; ne, si ea materia sternutatorio commoveatur, repentina illa agitatione ii potius suffocetur, quam in meliorem statum restituantur. Idcirco cautè & prudenter ejusmodi remedia infantibus adhibenda sunt, ne secus quam par est, res succedat.

*Ptarmica
infantibus
cautè adhi-
benda.*

Atque hæc commemorata sunt subsidia, quæ ab urgente paroxysmo infantes liberare solent: quorum præparatio facilis, uno propè momento expediri potest: & ea, pro quavis temporis & morbi occasione, promptè administrari. Similia etiam in eundem finem occurrunt ex vegetabilibus remedia, quæ non desinunt esse specifica, sed longioris & exactioris præparationis, quam quæ vulgaria sunt, quæque artificem medicum exigunt,

gunt, non verborum tantum peritum, sed rei ipsius, hoc est, artis spagyricæ non ignarum: quorum auxiliorum aliquot hic formulas adnectemus: sed quum ejusmodi præparaciones longiusculum aliquod temporis spatium requirant, maturè ea præparanda erunt, ut urgente necessitate præstò sint, in cujusvis ægrorum sexus & ætatis subsidium.

Rondeletius ex primis meis præceptoribus unus, magni utique nominis vir: & qui ex variis, sive in Italiam, sive aliò, peregrinationibus singulares & raras experimentorum observaciones retulit, hanc suam in utramque hujus mali curationem specificam habebat hirundinum aquam, cujus ex scriptis formula peti potest. Nec fat scio, qua primùm conjectura aut ratiocinatione ejusmodi avium proprietas & virtus in hujusce affectionis auxilium perspecta sit congruere; ut ex illis aqua in hunc usum extillaretur; nisi fortè ex Alex. Trallian. scriptis libro 1. cap. 5. ubi de his tractat, quæ naturaliter ad comitiales valent, tracta sit experientia. Scribit enim author ille, inter alia multa specifica remedia, quæ ab Archigene, Apollonio, Theodoro, Xenocrate, & antiquis aliis medicis & philosophis mutuatur, hoc quoque mirificè agere: duos

Aqua antepilept. specifica Rondeletii.

K 2 vide-

148 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

videlicet lapillos, quorum alter sit niger, alter verò albus. Hunc, inquit, comitali collapso imponito, & ægrum excitabit: illum verò, nigrum scilicet, cuti alligato. At hyrundines dicuntur primò pullis hos lapillos dare, qui non facillè inveniuntur, nisi univèrsis pullis in totum dissectis. Ego verò istis parum fido remediis, aliisq; similibus, de quibus posthac loquemur. Veruntamen si iis radices pæoniæ, angelicæ, castoreum, & id genus alia adjiciantur, ut ego admiscere soleo: quæ corroborando cerebro, discutiendis & absumendis vaporibus, hunc affectum sua obstructione & maligna qualitate generantibus, apta sunt: eorum potius efficaciam & virtuti auxilii vis, tum promptè ab insultu paroxyfmi ægrum expediendi, tum mali radicem evellendarum, quam aliis, tribuenda est.

Hæc igitur à me parata, miræ virtutis & certissimæ experientiam, hyrundinum aqua in exemplum proponatur.

*Aqua hyrundinum
nostra descripta.*

Re suo tempore vij. aut viij. pullorum hyrundinum nidos, sola tantum lanugine hirsutorum, nec dum perfectis plumis vestitorum. Hos in terreo vitreato vase, firmissimè obstructo, ad reverberandum composito, dum toti pulli in cinerem, cum visceribus & plumis, redacti sint. Ex hoc cinere accipe ℥ iij. (cujus si tanta non sit copia, de reliquis tantum detrahes, quantum fuerit defectus

Etus pulveris) cineris cranii humani ℥ij. pul-
 veris rad. visci quer. radice angelica, zedoarie,
 singulorum ana ℥j. ℔. seminis paonia, granorum
 juniperi conquassatorum ana ℥vj. castorei ℥j.
 succi rad. & foliorum paonia, aceti scyllitici ana
 ℔. j. aquarum byssopi, florum tilia, liliorum con-
 vallium, salvia, rosmarini, ana ℔. j. maceren-
 tur simul omnia in vase, fortiter obstructo, ad a-
 liquot dies in B. M. deinde fiat destillatio in ci-
 neribus, mediocri igne, ad siccitatē. Cavendum,
 ne destillatum adustionis saporem referat.

Ut autem hac aqua corroboretur, & vis ejus
 augeatur, aridas feces accipe, easq; in calcem, vi
 ignis, albissimam redige, quibus in manica, aut
 filtro Hippocratis impositis, superfundatur de-
 stillatus liquor, qui crebra repetitione sue calci
 reafundatur, & identidem trajiciatur: dum to-
 tum salem, in quo posita est summa remedii vir-
 tus, secum eduxerit & asportaverit. Atq; sic a-
 quam, non simpliciter & crasse stillatam, quales
 sunt vulgares, que statim muciditatem & corru-
 ptionem contrahunt: sed omnium simplicium
 dotibus ac virtutibus impregnata, ac diuturna
 conservationis habebitis. Ex qua admirandos
 effectus (ex arte spagyrica manantes) sitis ubiq;
 & semper experturi. Quod & de omnibus a-
 liis aquis stillatitiis notandum est: eas videli-
 cet suis salibus esse condiendas, si virtutibus
 pollere eas optabimus, ut in capite de aquis

150 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

pharmacopœæ Dogmaticorum nostræ resti-
tutæ diserte & speciatim docuimus. Hujus a-
Dosis. quæ ægrotantibus grandioris ætatis, propi-
nandum erit ad dimidium cochlearis argen-
tei, si ægrum à lapsu & sopore suo excitare, &
paroxysmum abigere intentio fuerit. Infan-
tulis verò paulò minus erit exhibendum. Ut
autem recurfutis paroxysmis prospiciatur, &
præcaveatur eorum reditus, per aliquot dies
cōsequentes cōtinuandus erit ejus usus, pro-
ut dicemus, cūm de cura epilepsiarū agemus.

*Alia pradi-
cæ aq. præ-
paratio.*

Hanc eandem aquam, alia præparandi &
componendi via, sic aliquando concinnavi.

℞ iiii. aut v. hirundinum nidos, quos in frustra,
cum ipsis plumis aut lanugine ac visceribus, dis-
secabis, coquantur in v. aut vj. hydromelitis se-
xtariis, eo modo, quo alia carnes in olla elixan-
tur. His adde radices & semina pœonia, angelica,
visci q. rasura cranii humani, cornu cervini,
granorum juniperi conquassatorum, dictami,
melisse, betonica, thymi, hyssopi ana q. vol. juscu-
lum prelo fortiter exprimat, ac percoletur.
Expressioni aut colatura sequentia adjiciantur;
macis, nucis moschate, caryophyllorum, cinna-
momi ana ℥ ij. castorei ℥. s. florum purpureorum
anagallidis, liliorum convallium, tilia arboris,
rosmarini, salvia, betonica ana pugillum unum,
aut alterum, croci ℥. s. camphoræ ℥ ij. aqua flo-
rum primule veris & calendule ana ℔. j. mace-
reuter

rentur simul omnia ad aliquot dies: dein fiat liquoris destillatio ex arte: cuius & in ipso paroxysmo, & extra ipsum, prout morbus exiger, exhibeatur semicochleare. Eodem liquore, aurium & narium patientis inferiora foveantur. Nō alia ratione, sed simili propè modo ex Picis laudatissima paratur aqua, huic affectui congruentissima, quam in nostra quoq; Dogmaticorū restituta Pharmacopœa descripsimus.

Si mulier fuerit, quæ hoc morbo torqueatur, metusq; sit, hunc affectū aliqua hysterica affectione stipari: succurretur illi galbani, rutæ, asæ fœtidæ, pennarum perdicinarum tostatarū odorem naribus exceptis, quibus matricis ad infernas partes deturbetur: fortes etiā ligaturæ femoribus & cruribus adhibeantur: nec non cucurbitæ, aut terrea scatella, vino imbuta, in quo melissa, calamentum, matricaria, & id genus alia incocta fuerint, linteo involuta calidè umbilico adaptetur. Cæterum intrinsecus & extrinsecus alia, quæ jam commemorata sunt, præsidia administrabuntur, nisi fortè dosis medicamentorum augenda sit, & clysteribus, ex cephalica decoctione factis, benedicta laxativa, hiera Paccii adjiciantur, atq; inter mella, mercuriale, suffocationibus omnibus matricis specificum & peculiare medicamentum: quibus adhuc unica vel duæ castorei dragmæ addi possint.

Quomodo
mulieres
hysterica pa-
roxys. epi-
lept. corre-
pta sint tra-
ctanda.

Grandioribus infantibus & hominibus eadem propemodū auxilia & administrandi ratio, usui futura sunt, augendo dosim, pro ætatis & virium uniuscujusq; observatione, valentiora etiam iis citra metum exhibendo. Ingentibus enim medicamentis ac validis in morbo comitiali opus est, inquit Aretæus. Expediēdo autem suis impedimentis cerebro summa cura incumbendum, si primaria affectione laboret, idq; quā promptissimis remediis fieri poterit, ut errhinis & ptarmicis congruis. At si ex ventriculo vitium oriatur, ea statim administrantur remedia, quæ vomitum cōcitant. Si aliunde suscitatur, suis quoq; auxiliis singulæ partes adjuventur. Sequitur in hunc finem ptarmicum.

Ptarmicum. ℞ rad. Ireos, flor. majoran sicca, hyss. sem. peon. nigella, Caryophyll. piperis ana ꝑj. bell. albi ꝑss. moschi gr. iiii. misce, fiat pulvis, qui naribus insuffletur: Vel, ℞ ammoniaci ꝑss. pyrezb. subtilissimè pulv. ꝑij. misce, & malaxa cum succo rad. Ireos, fiat massula secundum artem, de qua capte q. v. & super extrema spatula parum ad ignem calefaciēdo, calidum medicamentum naribus indito, unde magnam serose aqua copiam prolici videas. Hoc utiq; subsidium cuidā epilepsię, & apoplexię speciei congruit, cū cerebrum videlicet nimia pituita aut excrementosa humiditate scatet, unde malum procreatur.

Aliud

Aliud etiam potest sternutatorium concinnari, quod naribus non opus fuerit insufflare, sed solo odore eas suffire, unde crebra & copiosa sternutationes ciebuntur. Quæ medendi ratio mihi magis probatur, & ad rem magis apposita est, cum insufflati pulveres vim & noxam cerebro delicatiorum hominum & infantû majorem inferant, ipsosq; violentius offendant ac lædant.

℞ hellebori nigri ℥j. masti. ℥℥. incidantur & Aliud.
ligentur in nodulo subtili, qui maceretur in aqua peonia, aut aliqua alia convenienti, & naso admoveatur subodorandus. Movebit enim sternutationem sine violentia, vel ad idem.

℞ rad. Ireos, cyclaminis anà ℥j. castorei ℥j. hellebori albi, thymi, sem. nigellæ anà ℥ij. aptentur in nodulum, de quo usus sit, ut supra.

Veteres præstantius vomitivum helleboro albo nullum habuerunt. Multa describere possemus, minùs quidem vehementia: at aliis omnibus citra discrimen, tutiora. Sed inter omnia, hoc quod sequitur, in omnibus id genus affectibus singulare & cõgruentissimum subsidium est, sal videlicet colcotharis vitriolè Vomitorii
extractus, si ex syrupo scyllitico ad ℥j. propinetur. præstans.

Mira enim tum præstabit. Idem sal naribus inspiratus sternutationem etiam egregiè cieit, citra vim cerebrum serosis suis excrementis expediens. Atq; hoc quidem ex spagyrica

K 5 arte

arte petitum est remedium: attamen quod fortius nec non feliciter operatur ære usto, quod, ut diximus, in maximo fuit usu apud antiquos.

Illi præterea, ut epilepticum insultum sedarent, inter alia auxilia, sanguinem ab ipsis ægris profluentem (quod plerunque accidit ex contusione ab inopino lapsu ægrorum) vel ex naribus, vel ex aliqua alia corporis parte assumebant, eoque labia ægri fovebant ac perungebāt, ut eos expergefacerent, ac promptè paroxysmum discuterent. Si autem non flueret sanguis ex lapsu, solebant aut pollices pedum configere & lancinare, aut ab alia corporis parte vulnerata, sanguinem educere. De his sic scribit Alex. Trall. ex

*Didym. A.
Iax. Ben. I.
cap. 37.*

lib. I. cap. 35.

Apollonii cōmentariis, & antiquioribus auxiliis, *comitali collapsio, inquit, ubi à magnis pedum digitis, sanguinem lancinatus extraxeris, labia & frontem ipsius inungito, & inde resurget.*

*Superstitiosus
curandi modi.*

Sunt qui hodie & hujus morbi & aliorum, qui habentur gravissimi & incurabiles, astant sanationem verbis, chartæ pendulæ inscriptis, characteribus, fortilegiis & incantationibus promittere. Quam prorsus curandirationem, ut abominandam abjicio & exoror. Si quidem omnes morbi, ac imprimis qui gravissimi sunt, (qualis inter alios epilepsia est) celeberrimum aliquem Medicum, doctif.

doctissimum, ac in arte sublimem & versatissimum desiderant, qui & morborum naturam & eorum causas optimè callens, vera & apta remedia potius conferat, quàm Terpander ille, Arion, & Isomenes Thebanus, qui, ut scribit Agrippa, cantilenis ac suavis melodiis, vel deploratissimos morbos profligabat aut sedabat. Quæ ut fabulosa planè & mera stulta apud me sunt: admitto tamen, quod & veri omnes Medici faciunt, nō parum suaves illas cantiones & melōdicos concentus, sive vocum, sive instrumentorum musices, imò quamplurimū, ac fœlicissimè, multis affectibus prodesse. Hac enim ratione conturbatus spiritus cōponitur, & quieti suæ restituitur, ut ex historia Davidis apud Saulem regem disci potest. Quin & recipio, quod ab aliis quibusdā autoribus scribitur, eos, nempe, qui à tarantulis punguntur, ad eam insaniam redigi, qua perpetuò saltitant: nec ista desipientia prius liberari, quàm suavis cōcentibus ac musices & instrumentorū harmonia, ea sedata sit. Simile quid testatur mellitæ illæ voces, quibus suaviter demulcemur & fasciamur. Ut enim acerbis & minacibus verbis sæpenumerò cōmovemur, & in furorē adigimur: sic blandis contrà & amicis sermonibus cōponimur ac demulcemur, usq; ad eò tanta est in spiritus nostros verborū vis & efficacia.

Musici concentus fasciant.

In

In hunc finem Menander doctum hoc acerrimum scriptum reliquit:

Sermo enim est tristitia remedium solus:

Tristitiam enim benevolus scit medicari sermo:

Sermo medicus est, quæ est in animo, passionis:

Animi agrotantis est medicina sermo:

Maximum ira est remedium sermo.

Neque ex his inferri debet, incantationum, verborum insuffrationum, characterum collo appensorum, & id genus aliorum remedium, certum firmumque esse fundamentum, cui inniti debeamus. Quorum quidem nonnulla à veteribus usurpata sunt, ut qui de iis etiam loquuti sint, quæ alligantur, & quæ naturaliter comitialibus obstitunt, ut scribit

Tral. lib. 1. c.

15. sub finem.

Amuleta

antepile-

ptica.

Trallianus ex commentariis Archigenis. Quæ quidem remedia à nostris hodie amuleta nuncupantur. Jaspis æreum colorē habens, aut similis callaino digito impositus gestatur & liberat. Itemque asini frons cuti alligata, gestataque idem præstat: ut & chrysolytus & corallium faciunt ex eodemmet Tralliano.

Gal. simpl. 6.

Galenus usus est, & apprimè laudavit, radicem pæoniæ collo appensam: cuius similem habet effectum viscus querc. Commendatur etiam hodie alcis ungula, cuius sive totum, sive pars in pugnum complicata confestim paroxysmum abigit. Ab aliis eadem in annulos conformatur, quæ ex aliquo digito vulgò gestari solet. Indagandi autem hujus auxilii causam

sam

sam & aniam præbuerunt multorum scripto-
 rum commentarii: qui, cum hoc animal hu-
 jusmodi caduco morbo obnoxium esse scri-
 bant, ubi insultu se invadi percipit, solere, a-
 junt, unguam pedis ad aurem admovere, se-
 que hoc a paroxysmo liberare. Sed hujusmo-
 di virtutum ac miraculorum perrara aut nul-
 la etiam adhuc experientia & veritas mihi in-
 notuit. Quorum tamen auxiliorum proprie-
 tates nolim prorsus explodere aut denegare;
 præsertim si à docto medico & in veterum
 scriptis, ceu sunt Alberti magni, & aliorum
 magnorum Philosophorum, qui de lapidum
 virtutibus & id genus aliis, physiognomicam
 quandam naturam præ se ferentium cōmen-
 tarios conscripserunt, exercitatissimo ea in
 consilium & usum tutæ ac legitimæ admini-
 strationis præscripta fuerint. Nec alia ratio-
 ne compulsus est Galenus, ad usum pæoniæ,
 quam è collo suspendebat gestandam, quàm
 eo, quod in ejus experientia versatus, agno-
 scebat etiam eam citra vehementem calefa-
 ctionem, referandi viribus pollere, aut tenui-
 tate partium & odoris vi, per suam anathy-
 miasin, discutiendæ materiæ venenatæ epile-
 pticæ facultatem obtinere. Quibus virtutibus
 signaturam ipsam hujus plantæ adjiciemus, *Signatura*
 cujus caliculus aut caput, ante quàm flores ex *Peonia.*
 eo excludantur, analogiam quandam habet
 & si-

& similitudinem ad cranium humanum, in quo futura coronalis spectatur, in cujus partibus interioribus rubor quidam florū, in obscuro nigrescens, fulminis alicujus similitudinem exhibet, quasi ipsam epilepsiam (sideratum morbum) in cranio representans: quæ idcirco congruum huic morbo medicamentum esse testatur. Inducti porro quadam superstitione veteres ad oracula confugerunt, ut huic morbo tam gravi & occulto subsidium compararent. Quæ de re sic scribebat idem Trallianus ibidem: *Democratem Atheniensem ferunt, quum adolescens esset, & morbo comitiali teneretur, ad Delphos profectum fuisse, & ibi Deum rogasse (quum pleriq; ei offerrent alliganda morbo contraria) quali ex eis uteretur, hocq; a Pythia responsum accepisse:*

De grege sume capra majores ruris alumna.

Ex cerebro vermes, & ovis dato tergora circum

Multipluci vermi, pecoris de fronte revulso.

Democrates, quum hæc audivisset, meditabatur, quid tunc Deus (Dæmonē intelligendū) loqueretur. Profectus autē ad Theognostum Democratium, nonagesimū octavum annum jam agentē, ei oraculum denuntiat: qui miratus vehementer Dei prudentiā, vatis Pythiæ obscuritatē & obliquum dictum, sententiam vatis in hæc verba aperuit. Gregariarum, inquit, caprarum caput naturaliter multis vermibus, juxta cerebri basim, plenum efficitur:

ac ster-

ac sternutamentis animali obortis, multi vermes in nares capræ ingiliunt: oportet igitur veste substrata, ne terram attingant, illos excipere, unum vel tres: & inditum pelli nigræ ovis, tenero collo alligare: atq; hoc naturaliter adversari. Quod auxilii genus quis quàm turpissimum & insulsiſſimum esse inficiabitur? utpote quod ex authoris omnis corruptionis, falsitatis & mendacii officina emerget. Sed ista, ut & plura id genus alia, tanquam absurdissima & ineptissima missa faciamus: & quam de iis opinionem concipiebat idem Tralianus, audiamus, quum longum postea de iis catalogum attexens, in hæc verba (quæ in suum usum Hermetici ipsi trahere possunt, adversus quosdam pervicaces nostri seculi Dogmaticos) sic loquitur: *Hæc sanè à veteribus dicta sunt, tanquam naturaliter, hoc est, latentis naturæ, efficacia. At quæ nos edidimus, secundum quandam viam & rationem, quam Græci methodum vocant, dicta sunt: ac convenit peritum omni modo auxiliari, tum naturalibus utendo, tum scientifica ratione, & artificiali methodo, quòd rectè, ut dici solet, omnimodo properandum sit, ut longo morbo & pravo hominem liberet. Mihi sanè omnibus uti placet. Quia verò pleriq; hoc tempore indocti accusant eos, qui utuntur naturalibus, cavi, ne cõtinuè iis, quæ naturaliter operantur, uteret, conatusq; sum*

arti-

160 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

artificioſa via, & ratione morbos ſuperare. At novi, non modò comitiales, ſed etiam alios morbos pleroſq; victu & medicamentis fuiſſe perſanatos, &c.

At quid cunctamur in tam horrendo & deplorando miſerorum epilepticorum ſpectaculo? Cur à tam crudelibus & ſtupendis cruciatibus, vel fortiſſimum quenque animum proſternentibus, non deterremur? Ex hoc igitur carcere pedem tandem educamus: ſed quò demum greſſum dirigemus? Nunquid cupiètes vitare Charybdim in Scyllam devolvemur? At humaniorem fortè, nec vinculis uſque adè adamantinis atrocem, cum captivos, in eo ergaſtulo paulò tolerabiliore, quadam dolorum intermiſſione frui conſtet, & lunari quadà quietis interpoſitione demulceri. At mirum eſt utiq; in eo cenſu, vel ipſos tiarà & coronà præcinctos Reges, monarchas & principes annumerari: nec non cujuſvis ætatis ac ſexus humanum genus nullo discrimine, ei aſcribi. Qui quàm vultu ſint mœſto ac Saturnio, cogitabundo animo & demiſſo: quàm truci & acuto aſpectu: quàm pallida facie, contorta & deformi: quàm crebris tinnitibus aures perſonent, & ad audiendum duriores ac tardiores reddantur: quàm vertiginofum & nutans ſit caput: denique quàm tota corporis conſtitutio depravata, ac

vitiata

*Miferanda
ſymptom. e-
pileptic. cla-
des.*

vitiata sit, ubiq; partium corporis elucescit, ut
 præ pudore tam turpis & fœdi morbi, cujus
 mancipia sese facta vident, terra potius obrui
 cupiant. Nec id mirandum est. Nam ut scri-
 bit Aretæus: *Si se mutuo in accessionibus specta-*
rent agroti, & quacunq; patiuntur cernerent, ul-
tra vitam ducere non tolerarent: verum quæ in
singulis atrocita, fœdaq; sunt, sensuum privatio,
intuendiq; sublata facultas, abscondit. Attamen
 benè, ô amici, sperare vos jubeo, nec animum
 despondere: at contra omnem mœstitiam è
 cordibus vestris excutite, quæ potius diris de-
 vovenda, & ad Garamanthas releganda est,
 quàm ut animis vestris infideat: juxtaq; Di-
 ctatorem summum dicite, *ἀνθρώπων ὄντων, γίγνεται*
ἡμῶν ὀφθαλμοῦν καὶ ἀκούων. Si enim in bonam, de re-
 stititione vestra, spem erigamini, & de Me-
 dicorum fide, peritia, ac experientia salutari
 persuasi fueritis, attigistis jam duo restituti-
 onis vestræ promptissima & certissima auxi-
 liorum capita: præter quæ, nec vobis alia,
 quorum copiola in hac officina supellex ex
 tabulato explicabitur, quibus ab omni anti-
 quitatis ævo tum Dogmatici, tum Hermeti-
 ci hætenus usi sunt. Post hæc ad ea transibi-
 mus, quæ ab utrisq; seriatim, suis seculis inve-
 stigata & experientia comprobata sunt. Atq;
 sic in hac eadem officina, pro sexus & ætatis
 ratione, omnes congruas merces effusas in

L

suum

suum usum comperient, & inde mutuabuntur. Nec id satis: sed qua via & methodo ea sibi auxilia applicaturi sint, tutò edocebuntur. Quod ut faciliùs & fœliciùs præstemus, gratiam Dei non defuturam nobis speramus. Quem idcirco supplices oramus, ut omnia ad gloriam suam & proximi nostri utilitatem convertat, ac referat.

CAPUT XIV.

Antiquorum Dogmaticorum epileps. curandi methodus, tam pharmaceutica, quam chirurgica, cum connexis quibusdam remedium descriptionibus.

QUÆ igitur remedia ad prophylactica pertinent: quæque ab antiquis Dogmaticis, ad præcavendos & profus rescindendos diurnæ epilepsie circuitus ac repetitiones, usurpata sunt, & in usum revocata, ex tribus illis medicinæ instrumentis constitui debent, Diæta videlicet, Pharmacia & Chirurgia. Diætæ explicationem ad calcem hujus consilii differemus. At quæ auxilia Dogmatici, tum à Pharmacia, tum à Chirurgia mutuantur, hîc enarrabimus. Sed quum perturbatè, nullòq; docendi ordine veteres ea nobis scripta reliquerint: eam in illis

Tria prophylact. instrumenta.

illis præscribendis methodum sequemur, quæ à recentioribus Medicis, eorum sectatoribus, observata est, & nobis tradita: ut inde elucescat, semper arti aliquid, multumq; defuisse; quod ad ejus perfectionem desideraretur.

Hippocrates non ingentem remediorum sylvam in hunc affectum invexit: neque satis dilucidè aut ullo ordine illorū administrandorum formulas instituit: cum sibi etiam tantum proposuerit generalem quandam Medicinæ ideam repræsentare: ita ut ab illo juniores Medici ad praxim formari nequeant, exiguamq; messem ex illius semente reportare possint, cum ex tam brevibus & gravibus illius sententiis non rudiores, sed docti viri & in arte versatissimi soli fructum referant. Inter omnia auxilia purgantia imprimis commendat, in hunc morbum, utriusq; hellebori usum, præsertim albi, si morbus fiat per consensum, quo vomitus provocetur. Idem Hippocrates inter simplicia, quæ intrinsecus, & extrinsecus admoveri jubet, laudavit pyrethrum. Dioscorides in hunc eundem morbum imperavit leporis coagulam, & hepatis asininum allatum & comestum jejuno ventriculo. In quem finem castoreum etiam admisit. Aretæus in eodem morbo, quatenus chronicus est, & eo primùm caput

*Antiquorū
Dogmat.
pharmac. &
Chirurgica
Epilep. cu-
randi ratio.*

afficitur, curationem à venæ sectione primò inchoat: cubitalis videlicet, ad universalem sanguinis ex toto corpore detractionem: & frontalis, ad particularem derivationē. Quin & arterias, ponè & ante aures fitas, secare præcipit. Ea tamen cautione sanguinem educit, ut citra animi deliquiū id fiat. Si quidem, deliquium animæ, inquit, ciet morbum. Ad humorem expurgandum hieram laudat, eaq; remedia, quæ fortiter de capite proliciunt, si quidem, inquit, istorum habitus est dolorum patiens. Addit præterea, opus esse capiti igne inferre: proficit enim. Quin & tabularum cranii, per trepanum, aptam & congruam apertionem laudat, cujus modum etiam tradit. Commendat portò cantharidum applicationem ad vesicationem usq;, ubi, quæ observatione digna & necessaria sunt, explicat. Si vitio ventriculi morbus suscitatur, in purgationē assumit thymelæam, & chamæleon: quæ pituitosos humores educunt, & exiccāt. Neq; cucurbitarum affixionem, epithematū & cataplasmatum, quæ vim habent extenuandi, per halitus digerendi, & fluxa spirabiliaq; corpora reddendi, ut ipse loquitur, applicationem silentio prætermittit. Idem concoquentibus medicamentis, roborantibus, utiles humores creantibus & urinā moventibus, in medicatione utebatur, ut compo-

positione ex viperis, & antidoto Mithridatica. Sed omnibus præstat, inquit, fibri testiculus, hoc est, castoreum, sæpius in mense ex aqua mulsa potus. Tandem concludit, sed non citra horrorem & medicamenti execrationem, se nonnullos vidisse, qui plenos sanguine scyphos hominum capite truncatorum, vel aliter interfectorum, propinarent: seq; legisse, ait, quendam authorem, qui in escam & cibum hepar humanum commendaret & apponeret. Sed hæ, inquit, illis scripta sunt, qui ad hunc usq; miseræ terminum pervenerunt.

Galenus epilepticis succurrebat oxymelite simplici & squylitico. Quin & balsamentum quoddam ex ipsa squylla concinnabat, quod aloës vicem in purgatione suppleret. Inter alia medicamina, summoperè illi probata est pæonia, tam intus sumpta, quam foris collo appenta, ut ipse scribit de quodam puero.

Agaricum quoque seseli & spondylii fructus, & radicem aristolochiæ longæ & rotundæ ex aqua epotam, comitialibus quin etiam prodesse existimabat.

Oribasius, Paulus Ægineta, Aëtius, verbū verbo ipsum Galenum reddunt & sequuntur. Cujus in primis Ægineta verus simia est, qui, cum aliis superioribus, omnia sua auxilia

ex eo mutuatur & exprimit, ut ex scriptis illorum satis constat. At privatim Paulus de aceto quodam loquitur Juliano: sed omnium istorum facto periculo, tandem ad theriacam confugit: quin & naturales thermas scribit huic morbo conducere.

Aëtius privatam quandam excellentē scilicet theriacam adjicit, quam in subsidium epilepsiae describit. Sed imprimis laudat & admittit certum quoddam remedium, quod ex Sereno mutuatur, cui nullum, ut ipse scribit, comparari potest. Idem enim concoquit & vacuat. Cujus perelegans, artificiosa & ingeniosa scilicet compositio est, ut sequitur.

℞ castorei, veratri nigri, scammonii, ana ℥ij. opo panacis, cumini Thebaici, centaurii, nitri, sulphuris vivi, abrotani, ammoniaci, thymiamatis, seminis ruta sylvestris, absinthii ana ℥j. contusa & cribrata excipe aqua, & efforma pilulas fabae Aegyptia magnitudine, & unam quotidie praebe, cum aceti mulsi cyathis quatuor.

Atque haec una est, scilicet, ex divinis illis compositionibus & formulis, quas antiqui magnoperè commendarunt: ubi tamen & nitrum & apyron sulphur, tantoperè à multis damnata, principem propè locum obtinent, aut saltem inter praecipua ingredientia eminent. Ubi etiam & veratrum & scammonia admittuntur, quorum tamen vel ipsa sola no-

la nomina aures, totumque hominem terri-
tant. Sed excipiet aliquis, venenatam ac per-
niciosam illorum simplicium qualitatem e-
leganti illa & singulari præparatione deleri
& extingui. Elegans scilicet & ingeniosa
præparatio, pulveres aqua diluere & misce-
re. Attamen hæc est illa tam celebris & di-
vina antiquorum compositio. Centum alias
possemus huic similes adscribere, quas silen-
tio hic obruemus, ne prolixitas major, quàm
natura tractatus patitur, nobis vitio derur:
néve ad filii Noë imitationem, paternæ tur-
pitudinis detectoris, nec id impune, obli-
ti humanæ charitatis erga proximum, vul-
gares illas crassasque & stupidas, quas etiam
juniores rideant, antiquorum præparatio-
nes de industria persequi velle videamur,
ut stupiditatis & ignorantie notam illis inu-
ramus. Quod absit à nobis: quum potius ab
omnibus laudari eos æquum sit, qui sedula
sua diligentia, & perpetuis vigiliis medici-
næ semina & fundamenta nobis pepererint,
suosque labores candidè impertiti sint. Quo-
rum tamen seculo, multis tenebris adhuc in-
voluto, aliquid condonandum est: quum fa-
cilis sit inventis addere, quàm ea primùm
excogitare. In hunc etiam finem respiciunt
hæc mea verba, ut Hippocratis dictum quàm
verissimum appareat, *medicinam videlicet vō*

L 4 eans

φιλοπονία
Andernaci.

eam affectam esse perfectionem, cui nihil addi possit: sed in qua semper, vel aliquid modo reprehendi, modo corrigi, modo addisci queat: in qua sententia ego ipse non parum confirmatus sum, ante triginta annos, à venerando quodam sene, doctissimo inquam illo viro Guinterio Andernaco, de republica medica optimè merito: qui cum perciperet, indies in medica schola profici posse, perpetuis senescendo addiscens laboribus incumbere: nec ullis vigiliis parcebat, etiam septuagesimum annum ætatis superans, quin circa carbones, neglecta manuum denigratione (quam delicatuli nostri hodie tantoperè abhorrent) totus versaretur, & fornacibus construendis invigilaret, idq; ut naturæ arcana, quæ summè suspiciebat, ejusmodi instrumentis rimaretur, & tanquam ex Democriti puteo erueret: hoc unū tantum deslens, quod tūc demum aut seriùs, nec à teneris annis aperta sibi fuisset à Deo tanti boni & præclaræ hujus artis cognitio. In cujus scientiæ amplexum, me adhuc ætate juvenem, & omnis experientiæ vacuum (etsi jam operi cum doctissimis Germaniæ Medicis Hermeticis manus admovebam) omnibus stimulis adigebat: nullamq; ut hujus temporis vel ne momenti quidem, jacturam facerem, studiosissimè cohortabatur. Qui idem usq; adeò veram chymiam, & reme-

remediorum exactam præparationem persequeretur, ut nunquam non vel Doctores etiam medicos, tres vel quatuor continuè foveret, & operis consortes sibi adjunctos haberet. In cuius artis laudem & commendationem, utpote inter medicinæ partes utilissimæ & maximè necessariæ, librum de veteri & nova medicina doctissimè conscripsit.

Sed pergamus, alia aliorum antiquorum remedia, & præscriptas, in hujus affectus curam, formulas explicare.

Ruffus Ephesius hanc medicinæ partem non attingit, ut qui tres tantùm exaraverit libros, de appellationibus partiũ humani corporis: nec non fragmenta aliquot de medicamentis purgantibus, unumq; de vesicæ & renum affectibus tractatum.

Alexander Trallianus, de quo jam supra mentionem fecimus: quem inter veteres facili & dilucida uti methodo, & in diagnostice ac therapeutice tradenda excellere censemus: de hoc morbo in hunc scripsit modum, qui sequitur.

Primùm de infantulorum curatione, tractatum auspiciatur, quòd (ut ipse scribit) *hujusmodi morbus illis maximè proprius & familiarissimus sit: quo, si fuerit infans adhuc lactans, qui laboret, nihil moliendum nec agendum censet, quantum ad curationem attinet.*

L 5 sub-

subsequitur enim atas, inquit, & calor augetur, qui superfluum in capite humiditatem, replentemq; ipsius ventriculos, discutit. Admonet tamen, ut singulari providentia nutricis lacti prospiciatur, ne à bonitate & ejus albedinis colore, qui puritatem ejus indicat, in livoré, virorem, aut nigroré degeneret: néve ingrati aut foetidi sit odoris, nec saporis insuavis, nec acidi, sed dulcis: substantia ejus non sit, nec nimium tenuis aut aquosa, nec crassior aut caseosa. Tale enim lac, inquit, convulsiones perissimum generare solet, & nervos obstruere. Hinc facile discimus, studiosè nutricè esse diligendâ, quæ optimè sit constitutionis & temperaturæ: aut intemperies illius congruâ victus ratione (quam fusè explicat) ad lac ipsius tum alimentosum, tum medicamentosum reddendû, emendetur & adaptetur. Gravioribus verò infantibus & ab lactatis, præter vivendi regulâ, quam illis opportunâ instituit, in medicamentû concoquens & extenuans, imperat usum decoctionis cujusdâ hyssopi, matutinis horis haustæ, idq; præsertim per totâ hyemè. Quo remedio temporis successu asserit, multos fuisse morbo liberatos: identidem decoctioni adjiciens aliquid oxymelitis simplicis. Aestivis diebus decoctionè anisi cum eodè oxymelite propinabat. At si melancholica infantis erat constitutio, decoctionè Epithymi impe-

*Incommoda
ex vitio
lactis.*

imperabat. In solutivū medicamentum hierā
 usurpabat: quā tamen junioribus & delicio-
 ribus nō exhibebat. Ætas enim valde juveni-
 lis ejus efficaciam (inquit) non tolerat. Vigen-
 tibus autem ætate, & validis viribus præditis, &
 melancholicis utiliter exhibetur. Præstat igitur
 juvenibus epithymi potius momentum
 cū picra exhibere. Cū autē hujusmodi sub-
 fidis malū vinci non poterat, ob humoris &
 materię malignitatē ac perversitatem, & metus
 erat recursum paroxysmi, antidoto Theodo-
 reti purgabat, cujus ut purgandi vires augeter,
 aliquot colocynthidis grana, aut scammonæ
 aliquid adjiciebat. Antidotus ista Theodoretum
 dicta (hoc est, divinū munus conferens) à
 Nicolao Myrepsso descripta invenitur lib. de
 Antid. sect. 1. c. 115. 116. 117. & 118. Hujus enim
 quatuor descriptionū species exhibet. Cen-
 tesima decima sexta, aut 117. videtur à Trallia-
 no inter alias usurpari, præsertim centesima
 decima septima, quod Myrepsus ipse scribat,
 eam conferre magno morbo: item comitia-
 libus, dæmonio vexatis, caput dolentibus;
 quinetiam thoracis affectibus, & quibus in
 ventriculo cibus acefcit: ut & iis, quibus ma-
 lignus circa illam partem & ventrem affectus
 est. Mira deniq; de ea prædicat, eamq; com-
 positionē multis aliis morborū gravissimo-
 rum & desperatorū generibus cōferre asserit:

*Antidoti
 Theodoretē
 vires.*

ita

ita ut tandem inferat, ejusmodi antidotum verè divinum esse donum. *Quisquis enim ea usus fuerit, prosperum, ut scribit, successum sentiet. Si vero quis vere & autumno semel aut bis ea utatur, neq; circa victus rationem magnopere delinquat, nullis morbis fiet obnoxius. Data Pontica nucis quantitate omnia dissolvat: manè verò hanc sumere oportet.* Hactenus Myrepsus. Unde lubit mirari, ubiq; tantæ virtutis compositionem, quantæ esse jactatur, hodiè desiderari, in pharmacopæis: quod me, ne excidat, ad ejus descriptionem tradendam, compellit, ex ipso Myrepsio petitam, et si à Tralliano suppressa sit, & silentio prætermissa.

Ejusdem descriptio.

℞. spica nardi, folii caryophyll. croci, cassia, epithymi, floris junci odorati, myrobal. ana ℥ iij. aloës flava ℥ j. b. castorei, Zinziberis, masticis ana ℥ j. Iridis Illyrica ℥ vj. anacardi, agarici ana ℥ j. asari ℥ vj. sem. apii ℥ j. costi ℥ j. b. piperis ℥ iij. fœniculi, & succi ejus ana ℥ j. fœniculum tunde in matratio, & macerato in aceto diebus tribus, ac benè decoquito, & colato diligenter. Adjice mellis Attici vel sacch. q. s. rursusq; ad mellis crassitudinem decoquito, & species simul tundantur & levigentur benè. Quòd si copia sit fœniculi, exprime succum, & meliorem facies antidotum. Hæc in Myrepsio, à Leonardo Fuchsio latinitate donato & annotationibus illustrato, scripta reperies. Multos ex hoc morbo convalescisse

luisse hujus antidoti beneficio affirmat idem Trallianus, adjectis, quæ supra dicta sunt, remediis. Præter hæc, si usq; adeò pervicax esset malum, ut respueret ejusmodi remedia, & in acerbitate sua constans esset, cataportium à se confectum usurpabat: quo nil valentius invenias. Recipit autem aloës, scammonæ, colocynthidis, gummi, bdellii anà ℥j. excipiantur brassicæ succo dosis ℥iij. aut iiij. pro pueri viribus. Adultis verò etiam sex scrupuli exhiberi possunt: & si plures porrexeris, ait, nihil nocebis, adeò leniter & tutò purgant. Nec comitialibus modò, sed etiam vertiginosis & articulariis auxiliantur. Atque hæc sunt veterum purgantia medicamenta.

Purgationibus universalibus subjungit particulares Trallianus: nec supprimit derivationes aut revulsiones masticatoriis, gargarismis factas. Quibus & usum addit balnei: nec vomitoria reticet.

Si ventriculus radicem morbi suppeditat, huic peccantem humorem educendo, succurrit, qui, qualis fuerit, aut cholagogis, aut phlegmagogis, aut melanagogis extirpatur. Nec, quæ ad corroboracionem faciunt, obliviscitur.

At si ab aliquo alio membro trahit affectus originem, eò primùm & præcipuū confert remedium. *Ego sanè, inquit, vidi, quendam*

dam lectorem in hunc morbum incidisse, qui, quum *Eventurus* eras, auras quasdam frigidas a superioris pedis parte ad cerebrum ascendentes percipere se dicebat. Cum igitur hunc catapotus pituitam & melancholicum humorem vacuanti-
 bus purgasset, imposui parti affecta, etiam qua exulcerare eam & calefacere possent, ut hinc ipsa suda verit, & ex eadem humida non pauca manifesto emanarint. Atq; hoc ubi nos fecissemus, adolescens sanus evasit. Erat autem auxili-
 tum, quod ei impositum erat, sanaveratq; lepidium herba. Idem namq; etiã alia quedam præstant, sed nullum aquæ ac herba hæc. Hæc Tral-
 lianus: qui neq; ut diximus, vomitivorum in hoc morbo obliviscitur, nec balneorum, nec vehementis corporis exercitationis, nec reli-
 quorū id genus ad aptam vivendi rationem facientium & necessariorum.

Inveterato autem malo, quodq; indomi-
 tum aliud omne medicamentum aspernaba-
 tur, hoc postremum subsidium opponebat,
 helleborū nempè, idq; albū: cujus ipse Tral-
 lianus formulam præscribit, quam Paulus Æ-
 gineta verbū verbo describit eandem, in do-
 si tantum, aut ingredientium pondere, mul-
 tum ab eo dissentiens. Paulus enim dragmas
 scribit, siliquarum Traliani loco, quæ tantum
 tria grana singulæ pendent, totamq; compo-
 sitionem in unam dosim solam restringit, cui
 feren-

Paul. lib. 3.
 cap. 13.

ferendæ nullum animal par esse possit. Cujus etiam Pauli descriptionem & receptum, quod habet baccarum lauri depuratarum, piperis albi, elyptidis, euphorbii, veratri albi anà ʒ viij. hoc est, anà unciam unam, si sequeremur in dosi, nullus, ut diximus, futurus esset vel strenuissimus equus, qui tantâ purgationem ferre possit: at ne dimidiam quidem ejus partē, citra mortis periculum. Sic enim Paulus scribit: *Hæc pro una vice præbe cum passo, quod est in colocynthide.* Formula itaq; recepti Tralliani in dosi longè æquior est, ipsa Æginetana: siquidem loco dragmarum singularum, ingredientium, quas Paulus præscribit, siquas octo tantum præcipit Trallianus, quarum singulæ trium sunt granorum, idq; ex infusione colocynthidis, in passo macerata. Quod meo judicio adhuc plus quàm par est, excedit: nec certè credi potest, illius temporis ventriculos tam fortibus & violentis medicamentis sustinendis fuisse pares, nullis etiam à veteribus præmissis, ad vitandū, quod inde imminabat, periculū, præparationibus.

Quod ad naturalia præsidia attinet, ut vocat, quæ societate quadam occulta, & amica proprietate, hujus morbi curationi succurrunt, idem Trallianus ea ex alieno ore (Apolonii inquam) cōmendat, propinatq; propriū ægrotantis sanguinem, quod crudele utiq; & dete-

detestandum prorsus, ut jam attigimus, remedium est. Verba insuper facit de lapillis ex hircundinibus erutis, de mustelæ hepate, de ossiphagi avis cineribus: at in primis de radice solani, luna decrescente collecta, tusa, expressa, & in succū redacta, qui ad aliquot dies matutinis horis bibendus exhibeatur, quem, ut observavit, summum arcanum, & admirandum subsidium esse asserit.

At Actuarius author etiam Græcus, naturam tantum, differentias & causas hujus mali edocet, suppressa silentio ejus curandi methodo & remediis.

Celsus medicorum Latinorum princeps, prout est brevis & sententiosus, Hippocratis simiam agens, ut qui præclaris illius sententiis omnia propemodum scriptorum suorum capita illustravit, in hujusmodi mali curatione tradenda, quam brevissimus est: attamen singulares quædam in missione sanguinis cautiones adhibet: nec non temporum momenta, quibus remedia administranda sunt, studiosè observat: delicens ad sanguinis educationem & purgationem ex helleboro nigro, ipsas paroxysmorum horas: simul admonens, post insultum servandam esse, magna cura, congruam vivendi rationem, quam præscribit. Si autem istis remediis morbus non cesserit, confugiendum censet ad veratrum album:

bum : ac ter quoq; aut quater eo utendum, non ita multis interpositis diebus, sic tamen (addit ille) ne iterum unquam sumat, nisi cōciderit. Tandem in morbi continuatione lenendum præcipit, præter ventrē, totum corpus oleo veteri, multisq; exercitationibus agitandum, & longis frictionibus, excepto capite & ventre, perfricandum. Deinceps iterata ex superioribus medicamentis purgatione, inungi derafum caput imperat, litu ex antiquo oleo, nitro & modico aceti concinnato, intrò castoreū sumendum. Tandem ad revulsiones & derivationes progreditur, quas sanguinis educatione, ex salvatellis & cucurbitarum affixionibus, perficit: addens insuper, in extremum subsidium, ferrum, quo incidit, & ignita cauteria, quibus occiput adurit, ut per ea, inquit, perniciosus humor effluat. Quibus omnibus pertentatis remediis, si morbus non vincatur, indomitum & incurabilem esse pronuntiat.

Scribonius Largus lib. suo de compositionibus medicinalibus cap. 2. sex nobis producit remedia, aut empeirica experimenta. Primum ex quadam herba, quam Græci (ut vult)

*Experimenta
Scrib. Lar-
gi ad Epil.*

vocant *αολύκευρον*, & Latini nervalem, de qua ab ægrotante, tota adhuc viridi edi præcipit, ante omnem alium cibum, idq; à prima Luna ad tricesimam. Coagulum etiam hinnuli

M

cervi

cervi admittit, intra novem dies sumptum: nec non testiculos crocodili, thymi usum ex oxymelite. In ejusdē libri quadragesima prima compositione, quoddam arcanum aulicæ cujusdam matronæ proponit, quo miranda in variis curationibus præstita se vidisse testatur: quod utique muliebri est remedium, veneficæ potius quàm medicæ artis officinam redolens, cum ista in compositione sic observantur, ut rasuræ eboris immisceatur mel Atticum, & (quæ veluti basis & fundamentum jaciuntur arcani) sanguis testudinis & palumbæ adjiciatur, ea cautione, ut maribus ægris ex animalibus masculis, fœminis ex fœmellis sanguis educatur & adaptetur; qui nec ex quavis animalium parte extrahendus est, cum nullius foret virtutis & efficaciam medicamentum, nisi ex collo unius animalis, & ex venis alterius, sub alis sitis, clavo acuto, ex ære Cyprino ad id concinnato, emitteretur, ipsumque remedium alia quàm buxæ pyxide recondideretur & asservaretur. Ordo autem administrandi hujus medicamenti, quod per x x x. dies continuos exhibetur, ab ipso Lunæ decremento ordiendum: & in dosis quantitate observanda, is est, qui sequitur, ut prima vice tria cochlearia offerantur: deinde ad quinque procedatur, postea ad septem: quarto loco ad novem: postremo

stremo tandem ad undecim usque, nec plura perveniatur, regrediendo postea eo, quo processum est, ordine, ut videlicet primò novem, deinde septem, & sic deinceps quinque & tria: ac denud idem ordo repetatur ascendendo & descendendo ut supra, dum ad trigésimum diem perventum sit. Quæ quidem omnia, meræ præstigiæ sunt ac fallaciæ, quæ alicujus utilis & salubris medicamenti locum invadunt: subitque mirari, vetustos illos authores tam imperitè ratiocinatos esse, tamque frivola & ridicula inconsultè scriptis mandasse. Quæ tamen antiquitatis titulo muniuntur & commendantur.

Quod ad Marcellum attinet, satis constat, illius librum ex empiricis medicamentis totum esse confarcinatum, unde Empiricus ipse dictus est, & ex omnibus omnium auctorum experimentis undequaque confutum, ut ex Galeno lib. de loc. aff. Archigene, Apollonio, Heraclide Tarentino, & aliis apud ipsum Galenum citatis: nec non ex Medicis Latinis, Plinio, Apuleio, Celso, Apollinari, Designatiano, aut etiam ex ipso Silurio, Eutropio & Aufonio, magni illius Poëtæ Hermetici parente, qui aliquot tantum annos ætate præcesserat: quem nec puduit in suo experimentorum

M 2 libro

*Vatiniā
Galenic. in
Paracelsum
odium.*

libro fateri, se multa ex vulgari plebecula, aut etiam ex ipsis mulieribus didicisse, nec eundem suum librum characteribus profanis & verbis incantationum, ac id genus ridiculis ex Paganismo, ab illo etsi Christiano, derivatis. Ubi etiam, sed obiter tantum & quasi perfunctorie, unicum tantum receptum in hunc morbum, de quo agitur, primo capite sui libri exposuit: quod commemoratione & scriptis indignum est. Nec in alium finem hujusce authoris citavimus authoritatem, quam ut nonnullis patefacere, inique a se proclamari & convitiis proscindi quasdam remediorum formulas hodie usurpatis, quæ raræ sunt & singulares in Paracelsi libris descriptæ: easq; ab illis, Pharisæorum more, qui cæcitatem suam plenam non agnoscentes, ex aliorum oculis festucam discutere volebant, indignè damnari & respui, cum longè antiquorum deliramentis & fallaciis præstent & excellant. Nemo enim ratione præditus, nec usq; ad eò cæcus aut luscus quispiam est, qui jure eat inficias, si vel tantillum quid subodoratus fuerit de Chirurgia magna & parva Paracelsi, omnes alios in medicamentorum etiam vulgariis & externorum præparationibus, qualia sunt balsamica olea, unguenta, cerata, emplastra & id genus alia, ab illo uno separatos, & multis post stadiis à tergo relictos.

Si

Si verò interna illius remedia spectemus, quibus usus est, quæ ex mineralium familia & œconomia deprompta sunt: fatendum est utiq; in sedula eorum & tuta præparatione ac administratione supremum honoris gradum inter medicos & philosophos æquissimo jure ipsi deberi. Etsi enim antiquitas ex illis aliqua usurpavit, & in usum revocavit, ut jam notavimus in hujus morbi cura: multa tamè alia, eaq; præclara & magna remedia, quæ hodie ex mercurio, sulphure, antimonio, vitriolo, & id genus aliis extrahuntur, ignota & incomperta habuit: quorum usus, etsi ab ignaris, ut venenati, maligni, & exitialis medicamento proscribatur: experientiâ tamen, rectâ *Præstantia chymicorû* eorum præparatione adhibitâ, utilissimus & *remed.* re ipsa saluberrimus hodie deprehenditur: à quibus vel morbi tincturis validis & fixis ac profundis radicibus pervicacissimi edomantur & subiguntur: qui alioqui sumptis ex vegetabilibus medicamentis, ut minus potentibus, illudunt, & procaciter recalcitrant. At sanè, non citra dedecus & ignominiam artis medicæ, aut medicorum potius, cernere licet, sive in Italia, Germania, Gallia, aliisq; regnis & provinciis: ac etiam in multis Academiis magno celebrium medicorum numero decoratis, Empiricos multos, qui etiam omnium literarum ignari, remediis tamè suis

solutivis, ex mercurio, antimonioque paratis, suoque; laudano, & id genus aliis tam metallicis, tam vegetativis, utcunque ab illis & factis indocte paratis, tam egregia tamen præstant, ut quibusvis vel contagiosis vel gravissimis morbis, ac doloribus sævissimis plus auxilii & solatii, idque; parva & gratissima suorum medicamentorum dosi, quam multi medici, qui vel celeberrimi vulgò habentur, emplastris suis, Johannis de vigo, mercuriatis, anodynis, paregoricis & narcoticis suis remediis, conferunt. Qui sua idcirco tam tuta & salubri experientia, ac effectis tam potentibus, Doctores illos medicos, à quibus doctrina & eruditione longè lateque superantur, tamen prævertunt, eosque nobilium familiarum ædibus sua admissione & introductione excludunt. Quod quàm ignominiosum sit, tædet fufius dicere. Nec istis moventur hodiè medici illi Doctores, qui, ne videantur quicquam ignorasse, & posse aliquid novi addiscere, ne discipuli habeantur eorum, in quos sibi docendi imperium arrogant: veteri suæ pelli (ut ferunt) immori malunt: quàm, prudentis serpentis imitatione, novâ assumptâ, senectam deponere. Atque hac sua superbia & arrogantia id efficiunt, ut cum doctiloquis sermonibus & plausibili eloquentia nihil præstent, aliis, rerum effectibus & operationum

*Galen. diffi-
citer ab o-
pinione an-
tiqua dimo-
ventur.*

num virtutibus inferiores, cedere turpiter cogantur. Neque enim Hebraico Idiomate, nec Græco, nec Latino, nec quavis alia sermonis elegantia curantur morbi, at lucis naturæ cognitione, & rerum ab ea procreatarum experientia & tuta administratione. Neque hic absurdum aut abs re fortassis fuerit, recitare, ante aliquod tempus me à quodam generoso & doctissimo viro in consilium melancholiæ hypochondriacæ, qua laborabat, vocatum esse: ubi, quum in ejus curationem vulgaria omnia medicorum remedia, quæ ex Pharmacopæis depromuntur, exposuissem: tanto se eorum acervo obrutum esse dicebat, ut omnem curationis spem deponeret, si rursus in eandem cûrandi viam sibi esset ingrediendum, quam ventriculus fastidiret, respueret & horreret. Addebat, se Empirici cujusdam magni apud se nominis, auxilia admisisse: ac inter omnia solutivum quoddam pharmacum prorsus insipidum, quod, vel minimæ quantitatis dosi, usque adedò egregiè & citra molestiam purgabat, ut ipsum aliis omnibus medicamentis præferret & anteponeret, ut cujus vel crebrò post aliquot annos periculum fecisset, ejusque porrò basim & fundamentum hujus purgantis medicamenti mihi exhiberet: (qui pulvis erat, omni sapore carens &

*Empirici
negantur.*

albissimus) & de eo consilium ex me quæret, nullo tamē mutandi hujus in melius medicamenti studio ductus, sed quid de eo sentirem, audiret, & num mihi cognitum esset nec ne, exploraret. Cujus cūm materiā agnovissem, (quod vel minimo spagyricæ artis tyroni pervium fuisset) ut ejus quæstioni & petitioni morem gererem, respondi: nec mihi probari, nec etiam rejici medicamentū. Non rejici quidem, quòd certissimum haberem apud me, ex ejusmodi materia & subjecto præstantissima & admirandæ virtutis purgantia remedia parari posse, quæq; omnia alia vincant, cūm à docto, experto, & in hac arte versato medico tractantur, & in usum revocantur. At nec probari, quòd ab Empirico, non satis fortè hujus artis perito, prodiret: cui, & ejus similibus faciendæ medicinæ periculo, bonarum omnium legum sanctione interdictum sit, ut qui nullam suarum actionum rationem possint reddere: sed incertis animis omnia tentent, & quod ab aliis doctioribus, alicui morbo congruere fortè didicerint, illud promiscuè omnibus morbis adaptare, magno cum errore, & judicii imbecillitate, aulant. Siquidem curandorum morborum methodi, & medicamentorum naturæ ac virtutum, nec non eorundem perfectæ ac legitimæ præparationis modi prorsus ignari sunt.

& ut

& ut plurimum ἀναλογησι conspiciuntur. Idcirco nec remediis illorum, ut certis & tutis, fidendum est multum: & eorum præparatio nobis suspecta esse debet, ut qui veneni in medicamēto latentis nullam habeant cognitionem: aut si norint, illius corrigendi, vel potius distrahendi & extinguendi peritia careant. Quæ quidem operationes & administrationes, solis medicis, iisq; doctissimis, & in arte versatissimis, competunt, ut feliciter succedant. Sed non caruit responsum meum exceptione, usq; adēd ille Empirico suo sustinendo & propugnando erat intentus: exponens etiam, olim inter antiquos nō minoris famæ & nominis fuisse Empiricos, ac methodicos Dogmaticosq; in exemplum Theſſalum afferens, in quem (si fama caruisset) usq; adēd acerbè & animosè scriptis suis Galenus non insurrexisset. Addidit præterea, in probationem suarum rationum, id, quod Latinorum medicorum princeps Celsus scribit, in operis sui medicinalis præfatione, ubi sibi familiarissimum fuisse Celsum, ac eum diligenter evoluisse, & ejus scripta firmæ memoriæ mandasse ostendebat: ut qui non integras sententias, sed totas ejus paginas, citra lapsum recitaret. At ille adhuc hoc insuper addidit: Perinde est de medicis vestris, ac de nostris Jurisconsultis, qui, etsi tenent omnes

Collatio medicorum cum jurisconsult.

M 5 leges,

leges, easq; alios docent, si tamen in factum alicujus litigantis consilium dandum est, hæsitant & fluctuant incerti, unde ordiantur, & quò desinant. Qui si ad litem aliquam tuendam ex pulpito aggredi cogentur, usque adeò tyrones & rudes deprehenderentur, ut ad risum judices & auditores omnes essent provocaturi, qui vel eorum discipuli fuissent. Nec unquam ex eorum schola usque adeò perfecti emergunt discipuli, quin nova illis tyrocinia addiscenda sint, vel ex vulgari aliquo Procuratore, qui etsi prorsus legum ignarus, longè melius tamen ipsis Doctoribus, earum usum & praxim callet: quod caput est & materiæ præcipuus nodus. Non secus hodiè quàm plurimi cernuntur juvenes medici, celebres Doctores, qui ex cathedris eleganter de omnibus medicinæ partibus, vel iis præsertim, quæ diagnosticen & therapeuticen, nec non partium usum aut anatomicen spectant, disserunt. In simplicium & animalium historia, sive de natura, sive de forma, proprietatibus & virtutibus agatur, Dioscorides & Theophrastus dent manus, & ab iis vincisc, (si audiant) fateantur: quibus etiam in antidotis concinnandis & pharmacia componenda, atque earum conficiendarum canonibus tradendis Mesue & Nicolaus imperes

*Magnifica
Dogmatico-
rum de ma-
teria medica
eloquentia.*

res fuerint : usque adeò multa , imò omnia magnificè ex suggesto promittunt , & superciliosè eloquuntur. At si ad consilium alicui ægro dandum , & ad febris continuæ ab eo profligationem aut pleurefis, dysenteria, hydrophilis, epilepsia, aut gravis alicujus morbi extinctionem , sive acuti , sive chronici vocentur : quanto , Deus bone , stupore percelluntur , etsi in atrectando pulsu , & circumspicienda urina, miram industriæ & certitudinis in arte speciem præ se ferant , stuporemque suum , quantum possunt , dissimulent ! Si necesse est ab illis vivendi normam ægro præscribi , à vetula quadam , ægrotantibus adstare & ministrare solita , lectionem addiscant oportet. Si formula medicamenti ægro tradenda est , rationem ejus explicandæ à Pharmacopæo, hac in arte magis versato , & eorum , quæ factò opus sunt , audient : aut saltem correctorem illum suorum receptorum admittent. Denique novis istis Doctoribus novo rursus in praxi magistro opus est , aut hypodidascalo ; non secus , ac recentioribus advocatis Procuratores (ut vocant) subsidio sunt , ut suprâ diximus. Atque hinc vobis constat , quàm magnificè usus & experientia commendanda sint , quamque in vestra nostraque professione , ut summè necessaria , requirantur. Nam ut ipsemet Celsus

Eorundem pusillanimitas in praxi.

usu & experientia Medicò opus est.

addit

138 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

addit in eodem capite, *verum est, ad ipsam curandirationem nihil plus conferre, quam experientiam.*

Artiū magna variat.

Vsus facit artem.

Multæ quidem aliæ artes tam abstrusa & recondita causarū suarum perquisitione non indigent, ut quæ non æque incertas & imperceptibiles eas habeat: sed certis nitantur fundamentis, ac oculis ipsis conspicuis, quibus securè & tutò superextruunt, hoc est, iis causis, quas experientia & demonstratio *in* certas nobis patefacit. Si quidem nec agricultura, nec navigatio, alta animi meditatione, & scientiarum seu disciplinarum diuturni habitus comparatione, opus habent: at longo usu & experientia, qua earū cultores in summos magistros evadunt, & perfectionem attingunt. Quicquid sit, in vestra medicina (inquit) ejusdem rei contrarios effectus, utpote laxandi & adstringendi, proficiendi & nocendi, sive in vivendi ratione, sive in medicamentorum administratione, crebrò potis fuit deprehendere. Quæ quidem contrarietas experientia citiùs quàm ratione comperta est. *Hæc similiaq, (experimenta) cum quotidie incidere (inquit Celsus) diligentes homines notarunt, quæ plerumq, meliùs responderent: deinde agrotantibus ea precipere cœperunt. Sic medicinam ortam, subinde aliorum salute, aliorum interitu, perniciosâ discernentem a salutaribus: re-*

pertis

pertis deinde remediis, homines de rationibus
 eorum differere cœpisse: nec post rationem me-
 dicinam esse inventam: sed post inventam medi-
 cinam, rationem esse quasitam. Vides, inquit il-
 le, me Celsi rationibus & authoritatibus uti,
 ut apud vos Doctores medicos constet, non
 ita nihili faciendos esse Empiricos: præsertim
 eos, qui se ex Paracelsi schola & ejus sectato-
 ribus fatentur hausisse multas egregias experi-
 entias, elegantias, ornamenta & præclara
 remedia, quæ in magnam ægrotantium utili-
 tatem, commodum & salutem cedunt, & quæ
 in vulgarium, quibus quotidie obruuntur,
 defectum & nauleam exhibent ac propinant.
 Qui, si tam blandis verbis, & compta ac poli-
 ta doctaq; oratione ægros suos non norunt, ut
 vos, demulcere: opere tamen & effectis illis
 satisfaciunt, eaq; remedia & curationem in-
 stituunt, qua ab omnibus suis languoribus,
 quos desperatos censetis, liberantur: cumq;
 ipso Celso vobis obrudent, *ingenium & fa-
 cundiam vincere quidem: sed morbos non elo-
 quentia, at remediis curari.* Ad quæ utiq; ver-
 ba, & tam plausibiles rationes, autoritate
 tanti viri Celsi nostri armatas, obmutuissem,
 si, quod ex eo aliquando legissem & accuratè
 observassem in eadè ejus præfatione, ex me-
 moria excidisset. Cui idcirco respondi, in per-
 versum sensum & usum Celsi verba ab eo
 tor-

torqueri, nō quōd quicquam ex verbis ejus & sententia truncasset, aut depravasset: sed quōd eam, quam ipse Celsus conclusionem inferebat, reticuisset: qui post hæc verba: *Ad ipsam curandi rationem nihil tam conferre quam experientiam.* Subjicit consequenter, (quod ab illo suppressum erat.) *Quamquam igitur multa sint ad ipsas artes proprie non pertinentia: tamen eas adjuvant, excitando artificis ingenium. Itaque ista quoque natura contemplatio, quamvis non faciat medicum aptiorem, tamen medicina reddit perfectum: Veriq; simile est, & Hippocratem & Erasistratum, & quicumq; alii non contenti febres & ulcera agitare, rerum quoque naturam aliqua ex parte scrutati sunt, non ideò quidem medicos fuisse, verum ideò quoq; majores medicos extitisse. Ratione verò opus est ipsi medicina: etsi non inter obscuras causas, neque inter naturales actiones: tamen sæpe.*

In fine quoque ejusdem præfationis videre licet, in majore ipsi prærio rationales & Dogmaticos medicos quàm Empiricos fuisse: quoniam illi multa circumspiciunt, hi facillima tantum, non plus quàm vulgaria ac communia. In cujus rei confirmationem, auctoritatem citat Hippocratis dicentis: *mederi oportere & communia & propria intuentem.* Atque sic superioribus rationibus satis confirma-

firmatis, totum hunc sermonem tandem hoc modo cōcludit: *Igitur ut ad propositum meum redeam, rationalem quidem puto medicinam esse debere, instrui verò ab evidentibus causis, obscuris omnibus non à cogitatione artificis, sed ab ipsa arte rejectis.* Cùm igitur tu, inquam, Celsi auctoritatem in tuum usum revocas, non idcirco causam integram obtinuisti: sed cum illo tibi dicendum est, in magno utique pretio & laude habendas esse egregias experientias: citra quas nihili fit medicus. Nec

*Commendat
Empir.*

contrà in Empiricos ita acerbe inveni decet, qui longis suis peregrinationibus, & cum doctis viris consuetudinibus ac versationibus, præclara multa & admiranda naturæ secreta reportarunt ac didicerunt: quorum sedentatio, & inter domesticos parietes tantùm degenti medico pudenda est ignoratio, iniqua rei incognitæ damnatio: & superba nimis in melius proficiendi voluntatis averfio. Quod ad me attinet, ingenuè fateor, me multa ab isto hominum genere didicisse: nec unquã à voluntario ubiq; discendi studio discessurum polliceor. Tu verò fatearis necesse est, longè melius tutiusq; à Dogmatico & rationali medico, qualè me profiteor, & majore cū fructu medicinã fieri, quàm ab ignaro Empirico, cujus ignorantia, perpetuas habet, iniquitatem, temeritatem, superbiam, & convitia, comites.

(Uc

192 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

(Ut enim Comicus canit:) *Homine imperito nihil iniquius, nec quicquam injustius: quia nil rectum esse putat, quam quod ipse facit.* At antagonista ille meus, cum nondum se confossum prorsus & victum putaret, aliaq; in me tela retorquere esset paratus, valere tandem à me jussus est, cursumq; repetii, à quo in ejus gratiam digressus eram: & quem interrompendo potui reprehensionem subire multorum: sed præsertim Arabum Medicorū, quos diutius quàm par erat, remorabar, & suo honore, aliorum omnium laudibus pati, non satis eos opportunè dignabar. Sed & hos dedita opera in hunc postremum ordinem rejeci, quòd præ omnibus Antiquis, eam in curatione morborum usq; adèd facilem methodum præscripserint, ut cum hodierna nostra consentiant, & ad eam quā proximè accesserint. Siquidem quæ perturbatè remedia ab aliis tradita sunt, ab his in ordinem ita facilem digesta sunt, ut, cum nulla fructus aut utilitatis spes ab aliis expectaretur, hinc junioribus medicis, & in arte, hoc est, praxi, & in theoria magna fructuosi proventus facta sit accessio.

CAPUT XV.

Qua methodo Arabes in cura Epilepsia usi sint, ex Mesue ostenditur.

SED

SED en quantus sic illorum numerus, quorum bona pars reges, principes & Hermetici Philosophi fuerunt, qui idcirco studiosè cupiunt, & me quasi vi compellunt, ut in illorum album asciscam, qui autoritate sua sententiam meam tueri, confirmare, atq; etiam augere ac ditare parati sunt. Quos etiam lubens recipio, & ut patres charissimos ac observandissimos amplector & veneror, modo vos colendi patres remediis quibusdam, adversus venenosos Momorum & invidorum morsus me muniatis, quos scio ansam inde in me insurgendi, & criminandi arrepturos, quod vestri plurimorum, quos fateor hætenus mihi fuisse incognitos, umbonibus ausim me protegere. Atq; hic est illorum Catalogus, quem ordine alphabetico contexamus, Aboali, Achme Abrahami filius in suo viatico peregrinantium, Agazo, Alsal, Albu-mazar, Albuer, Amuran, Avicenna, Averroës, Avenzoar, Ebezenczar, Elabin, Hunain, Hamech, fil. Zachar. Hara fil. Hamech elengezar. Haly abbas. Haly fil. abbas. Isaac aben amaran. Mefue, Rabi, Razis. Sabor fil. Zuzer rex medoran. Serapio, Serapionis filius, Xirafi rex med. Zezar, compluresq; alii fuerunt omnes utiq; magni nominis viri, quos non habita temporum aut ætatum singulorū ratione, sed alphabetici ordinis serie digessimus

Medici Arabes.

N mus

mus ac recensuimus, idq; in eum tantum finem, ut tractatui huic nostro honori sint, non autem ut numerosa suorum receptorum ipsum adobruant. Ex omnibus tamen soli hi nobis venient in subsidium, Rasis videlicet, Avicenna, & imprimis Mesue. Hic enim cum ultimus propè omnium ætate fuerit, eosq; ferè omnes oculis viderit, hic unus vice omnium nobis esse potest, ut qui eos in commentariis suis citando, illorum doctrine & auxiliorum quintam (ut ita loquar) essentiam extraxerit, sed præcipuè remedium, quorum magno studio delectum habuit non in hunc tantum affectum, de quo hic agitur, sed omnes alios morbos profligandos. Hic autem Mesue, de hoc nostro affectu & ejus cura, loquitur libro suo de ægritudinibus capitis, cap. de Epilepsia, ubi scribit, in hujus morbi curatione sex scopos & indicationes nobis esse proponendas: quarum primam constituit in optima vitæ regula, aut ut ejus verbis utamur, regimen ponit in vita, quod in debita sex rerum non naturalium administratione firmum est, quæ satis fuse ab eo explicatur. Secunda intentio æquat & coaptat materiam, id est, eam coquit ac digerit, ut ejus facilior fiat expulsio: quod scylla præstatur, & ejus auxiliis, quæ ex decoctionibus ejus, aut acetis, aut oxymelite parantur, additis syrups de hyssopo, de acoro, stæchade, origano & id

genus

*Methodus
curat. Epileps.
ex Mesue.*

I.

rum primam constituit in optima vitæ regula, aut ut ejus verbis utamur, regimen ponit in vita, quod in debita sex rerum non naturalium administratione firmum est, quæ satis fuse ab eo explicatur. Secunda intentio æquat & coaptat materiam, id est, eam coquit ac digerit, ut ejus facilior fiat expulsio: quod scylla præstatur, & ejus auxiliis, quæ ex decoctionibus ejus, aut acetis, aut oxymelite parantur, additis syrups de hyssopo, de acoro, stæchade, origano & id

II.

genus aliis, ex quibus concinnat sibi apoze-
mata. Tertia abscindit materiam, ut loquitur,
hoc est, evacuat, atq; hanc rem complent (ut
vult) evacuationes, clysteria, suppositoria le-
via aut acuta. In evacuationem usurpat præ-
cipuè, quod idem veteres, Antecessores ejus,
tùm Græci, tum Arabes factitare solebant,
hierā diacolocynthidos, quā magni facit, vel
ad omnes capitis affectus. Illius descriptio-
nē, nec non multarū hujus generis vacuatio-
num tradit, in quæ euphorbium & alia calefa-
cientium gummi genera, scammonium, lapis
lazuli, borax, helleborus, colocynthis, turbit,
& id genus alia, benigna scilicet, pharmaca in-
grediuntur, vel citra ullā præparationem aut
correctionē. Inter evacuationes sanguinis e-
ductionem probat ex saphena, hæmorrhoidū
provocationem, menstruorumq; in fœmi-
nis. Quarta intentio ponit regimen, ut loqui-
tur, in conversione residui ejus, ad diversas
partes & oppositas, quam Neoterici revulsio-
nem & derivationem vocant: quæ gargari-
smis, ptarmicis, masticatoriis, vomitibus, cu-
curbitarū affixionibus, nec non vesicantiū ac
causticorū topicorū appositione, aut etiam a-
ctuali igne, ligaturis, frictionibus, & id genus
aliis præstari solent. Quinta intentio (ut utar
illius vocibus) rectificat membrum mādans,
si est aliquod mādans, & rectificat cerebrum:

III.

IV.

V.

N 2

Hoc

196 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Hoc loquendi genere (crassiore alioqui, præ elegantia hodierni sermonis) designat roborationem partium, aut membrorum amandantium, ac originem morbi primam cõstituentium, qualis est ventriculus, matrix, aut quodvis aliud membrum, unde malũ originis suæ sumit exordium. **VI.** Sexta intentio, accidentia corrigit ac emendat, apposita & convenienti remediorum administratione, quæ virtute & proprietate sua paroxysmos coërcent ac remorãtur aut leniunt, aut prorsus extinguunt, vel saltem crebram illorum repetitionem retinent. Atq; juxta has omnes intentiones, varias remediorum formulas exprimit, partim ex suo ingenio & matre: partim ex aliis authoribus decerptas, ut Democrito, Hippocrate, Dioscoride, Galeno, Tralliano, Orisbasio, Joannico, Mahema Araffi, Serap. & aliis. Si innumeras alias celeberrimorum etiã Arabum formulas remediorum audire est animus, quæq; ad easdem intentiones, & cum prioribus propemodum eadem, aut illis sunt similitudine respondentes, lege Haly fil. abbat. 21. cap. lib. 5. suæ practices. Item Razem 1. comment. cap. de Epilepsia. Avicennam Fen. 1. tract. 2. cap. 11. Tædiosum enim foret singula huc minutim traducere, quæ ab omnibus in hunc morbum afferuntur, quùm etiam una & eadem propè remedia sint, diverso tantùm stylo

lylo elaborata, & à Græcis Latinisq; authoribus, ut jam monuimus, ferè omnia diducta. Aliqua tantum in hoc tractatu evolvere, (nò tantum processum attexere) operæ pretium esse duxi, ut solummodò innotesceret, quibus Abavi nostri remediis, in morbis curandis, usi fuerint: & quo administrationis ordine progressi sint, & quem ornatum atq; etiam auctiorem tum Avi, tum Patres, qui sequuti sunt, nostri addiderint, perspectum fieret. Ut tandem mirari desinant, aut præter fidem etiam id esse asserere, (quod multi hodie incredibile purant) si à nobis majorum illorum filiis, in majorem splendorem & ornatum elegantiorum, spartæ medicæ aliquid conferri potest. Nec hercle dubitamus, quin posteri, in hoc etiam certamine, factorum magnitudine, & industriæ majoris gloria, victoriam nobis extorqueant, facile enim inventis est addere.

CAPUT XVI.

Methodus Dogmaticorum recentiorum in cura caduci, selectiores remedium flores, ex eorundem schola prodeuntes complectens.

ORDO, quem ab initio sequi decrevimus, nos nunc compellit ad producendos

dos in lucem neotericos Dogmaticos, ut scilicet eorum & pulchriora & magis specifica auxilia, quæ in suis scriptis therapeuticis, ad curationem hujus morbi, quatenus chronicus est, attulerunt, explicemus. Celebratissimos autem singularum Nationum aliquot authores seligemus, quos & scriptis & consuetudine in peregrinationibus nostris novimus. Omnes enim recensere, & nominatim appellare velle, summè laboriosum, nullusquæ dicendi finis fuerit. Quinetiam hos tantum citabimus, qui post, aut paulò supra centum annos vixerunt & scripserunt in Italia, Gallia & Germania: inter quos floruerunt Alexander Benedictus, Symphorianus Campegius, illi coævus & amicus, ut ex mutuis illorum literis inter se cognosci potest. Savonarola, Catinarus, Richardus Anglicus, Arculanus, Placentinus, Guainerius, Gatinaria, Fuchsius, Leonellus Faventinus, Montagnana, Trincavellus, J. Stock, Langius, Bayrus, Wirfung, Manardus, Fernelius, Rondelietius, Valeriola, Capivaccius.

*Dogmatici
neoterici.*

*Eorundem
methodus
curat. epileps.*

Dieta.

Methodica illorū curandi ratio in epileptica affectione, quatenus diuturnus est morbus, hæc fuit, ut scilicet ab optima vivendi regula semper auspicarentur: cujus descriptionem ad calcem hujus consilii rejiciemus, ut antea monuimus, quòd simus hîc, non privatam

tam tantum victus rationem, sed & generalem, ac cum hoc aliisq; multis affectibus communē, præscripturi, utpote quæ & huic morbo, & ejus affinis ac agnatis, de quibus simul scribimus, possit conducere.

Quod verò ad aliorum remediorum administrationem attinet, in ea Arabum ordinem imitati, hac, quæ sequitur methodo, sic procedunt: quam quidem methodum ego ipse & probo, & libenter in praxi æmulor. Veruntamen magnâ hîc observatione nobis opus est; cum enim multi iiq; varii homines, qui hoc affectu tentantur, variam habeant constitutionem, ætatem, dissimile temperamentum, & diversas morbi causas, ista omnia nobis erunt circumspicienda, quæ idcirco ita observabimus, & tam facili methodo singula excutiemus, ut ad quosvis vel tyrones etiam medicinæ non exiguus fructus sit rediturus: cum alioqui ex ferè omnium Practicorum, ut vocant, lectione nil aut parum utilitatis sint percepturi.

Dogmatici igitur nostri, præceptorum *Pharmacis* summi sui Dictatoris & Coryphæi Hippocratis, memores, I. aph. 22. nec non & Galeni II. method. c. 4. semper curationes suas ab universalibus vacuationibus auspicantur: veritè tamen ne ex constricta alvo, duriores reddite

200 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

fæces, atq; idcirco expulsionem interpellata, putidos suos halitus in membra intrudant, fœtoreq; suo vasa eorum inficiant, unde gravia symptomata orientur: primum omnium emollientem clysterem præmittunt, deinde minorativum aliquod, ut vocant, eccopropticum, quæ præparationes & purgationes humorum præcedant, idq; rectè ex sapientis sui coryphæi Gal. sententia instituunt lib. 2. aph. 9. *Si quis extenuet, inquit, & incidat crassos atq; tenaces humores, qui in corpore sunt, & meatus aperiat, per quos isti transmittuntur atque trahuntur a medicamentis, quæ vim purgatoriam habent, tunc purgatio rite in omnibus procedit. Qui verò istud quidem neglexerint, vomitum autem atq; alvi subductionem procuraverint, iis difficiles obveniunt purgationes; non sine torminibus, interdum & vertigine quadam fastidioq; multo & malo pulsu ac dissolutione & difficultate.*

Minorativa

In minorativum vulgò usurpant, diacatholicon, diamannâ, dialennam, diafebesten, diaprunum solutivum ex descriptione Rasis, Mesuæ, Nicolai præpos. Nicol. Alexandrini, Montagnanæ, Florenzolæ, aliorumq;. Atq; ejusmodi minorativa exhibent decoctionis aut potionis forma, ad hoc aptæ, cui aliquando foliculorum sennæ aliquid incoctum sit: vel forma boli; alibi pulpa cass. recens extra-
ctæ

Et in vulgari est usu, quam etiam ut lenitivū
 singulare & benignum planè medicamētum
 existimant. Sed in me ipso sepius contrarium
 sum expertus, qui nunquam ea sum usus, quin
 graviter illa fuerim immutatus, quod plerisq;
 aliis ejusdem mecum temperamenti accidit
 se etiam animadverti. Cū enim cassia sapo-
 re sit dulcis, facilè bilefcit, in biliōso tempe-
 ramento, ut & Manna. Adde etiam, si ex ea in
 balneo vaporoso proliciatur destillatione a-
 qua, ex illa promanare (ut & ex melle) aquam
 mirum in modum fortem, acrem & morda-
 cem, atq; idcirco summè calefacientem. Quæ
 quidem vis ex igne destillationis contrahi nō
 potest, quicquid fecus garriant alii. Quod ex-
 perientia videre licet. Siquidem ex pulpa me-
 lonum, cucurbitarum, cidoniorum, cucume-
 rum, aliorumq; id genus fructuum, qui natū-
 ræ proprietate frigidæ sunt qualitatis, eodem
 ignis gradu, nihil prolicitur, quàm aqua fri-
 gida & ejusdem naturæ, id est, frigiditatis,
 cū fructibus ex quibus eruitur. Nemo enim
 dat id, quod non habet, ut jam supra diximus.
 Idcirco cū usurpabitur cassiæ usus, id sum-
 ma cautione & circumspectè faciendum est,
 explorata videlicet uniuscujusque natura &
 constitutione, cui ea præscribitur. Siquidem
 pituitosus & obæsiac crassi corporis consti-
 tutione præditus æger, ea quidem uti tutò
 N s possit,

*Cassia ve-
hementia.*

*Ejusdem in-
terna ana-
tome.*

*Cassia cautè
usendum.*

possit: alius verò, citra noxam, & commodè nequaquam queat. Nolim igitur videri illius usum improbare aut damnare: sed ex interiore illius anatomia & dissectione, quam sæpè aggressus sum, demonstrare volui, quid intus contineat, nec ubique aut semper in omni subjecto illius usum esse recipiendum: at ne pleuriticis quidem, etsi omnibus aliis purgantibus, illis interdicator, ea tuta est, licet benignum & temperatum inter alia omnia judicetur esse medicamentum. Quinetiam ejusdem pulpâ solâ exhibitâ, usq; ad eò ventriculus distenditur & intumescit, ut magna flatuum copia perturbetur, ac vehementer torqueatur: quod ea utentibus valdè noxium ac perniciosum est. Si autem ea, in majori etiam dosi, aliquo apto & idoneo decocto diluatur, decoctumque clarificetur, ac colo trajiciatur, adjecta uncia una syrupi de cichorio cum rhab. aut syrupi rosati solutivi, meliùs agitur cum ægris quibus propinatur ex Medicorum nonnullorum sententia. Nos autem utemur meliùs sequenti opiata purgatoria ad minorandam epilepticorum materiam, cujus descriptio sequitur.

Opiata pur- *℞ polyp. q. visci querni, seminis carthami*
gat. Querce- *ana ℥ ij. passul. purgatarum à vinaceis, liqui-*
tani. *ritia ana ℥ j. prunorum dulcium, jujubarum,*
ana

anà n. xx. sem. peonia, cardui bened. anà ℥ ℥.
 florum calendul. tilie arboris, lili convall. anà
 p. j. florum cich. viol. bor. buglossi, ros. anà
 p. ij. sandali citrini ℥ iij. cinam. anisi anà ℥ j. ℥.
 decoquantur & exprimantur ac clarificentur.
 In suff. quantit. hujus decoctionis clarificata,
 atque in vas vitreum indite, adde folic. sennæ
 orient. ℥ iij. agar. troch. rhab. anà ℥ vj. epithy-
 mi p. j. ℥. vas vitreum optime sigillatum ac in
 Bal. Mar. inditum, ibi triduum moretur, ut o-
 mnia in ipso sufficienter digerantur: dein for-
 titer exprimantur. Expressioni addantur pul-
 pa cass. tamarindorum, cum aqua viol. ex-
 tract. anà ℥ iij. manna granata optima, peni-
 diorum, sacchari violati q. suff. fiat electua-
 rium, coctum ad perfectionem, ut artis est.

Hoc medicamentum dici potest antidotus *Ejus usus.*
 catholica, non solum antepileptica, sed quæ
 variis aliis, tum acutis, tum diuturnis morbis
 conferre potest, blandeq; humores omnes e-
 vacuare ac reprimere citra calefactionem,
 aut ullam molestiam. Hæc antidotus ut plu-
 res aliæ descriptæ sunt à nobis in nostra Phar-
 macopæa restituta, cujus exhibetur ℥ ℥. in *Dosis.*
 forma boli. Aut si forma potus jucundior ac
 gratior est, dissolvatur medicamentum in de-
 cocto aut aqua convenienti, in qua per no-
 ctem maceretur: dein postridie clarificen-
 tur omnia cum ovi albumine juxta artem.

Huic

Huic potioni addi poterit, in gratiam eorum, qui fortiore purgatione opus habebunt, syrupus aliquis rosatus solutivus cum rhab. aut cum senna, eorum qui à nobis in Pharmacopœa nostra descripti sunt: qui etiam soli purgandis infantibus & junioribus ac delicatioribus, in minorativum conducunt ac apti sunt.

Nonnulli minorativi loco usurpant pilulas de aloë & de hiera, quas iis, qui portiones præ debili & delicatulo ventriculo ferre nequeunt, nec bolos, sumendas præscribunt. In hunc finem pilula nostræ de aloë in aliis nostris consiliis, ac præsertim in Pharmacopœa nostra descriptæ, maximè conducunt & excellunt: virtute aloë phanginas, & pilulas de aloë rosata, de aloë lota longè lateq; superantes, etsi aloë benè riteq; præparata ac lota instar balsami sit ventriculo & hepatis: ac tanto perè à Celso commendetur, ut omnibus aliis purgantibus, ventriculo noxiis, correctivi loco admisceri jubeat. Aloëndarium etiam medicamentum à Guinterio Andern. in libro de Peste descriptum, ubi alia, quàm vulgari, ratione parata est aloë, præstantissimum habetur.

Diasenna Montagnanæ, aut illa ipsa quam in Pharmacopœa nostra tradidimus, in qua tartari crudi loco, cremorem aut crystallum tartari substituimus, benignum pariter ac lenè pur-

ne purgativum est, quod in minorativū commodè usurpari potest. Hic addendus est syrupus de senna nostræ descriptionis.

Atque hoc florilegium est medicamentorum benignius ac mitius purgantium, quæ primæ corporis regioni expurgandæ multum conducunt, & quibus in eum finem Dogmatici medici, vel expertissimi omnium, utuntur. Illis, quicquid ingenii ac industriæ Deus nobis largitus est, candidè impertiti sumus & adjecimus.

Repurgata igitur, ut suprâ dictum est, prima corporis regione, in usum venit, concoctio, attenuatio & humorum præparatio (ut *Humorum præparatio.* vocant) idq; antequam ad morbi radicem extirpandam transeat. *Concocta enim medicari & movere, non cruda, oportet, inquit Hippocrates.* Quam quidem humorum concoctionē sic capimus in corpore aptè fieri, cum juxta Hippocratem fluida redduntur corpora, hoc est, materia coagulata ac fixa redditur liquabilis & soluta: quæ corporea sunt, in spiritum attenuantur, aut quæ spiritualia, in corporea convertuntur, hoc est, cum crassa extenuantur: & tenuia increassantur. Hæc verè concoctionis species (quam tamen non asserimus, eam esse ubiq;, quæ ab Aristotele 4. meteor. cap. 2. adfertur) fusiùs ac clariùs à nobis alibi explicabitur; cujus etiam effectus genuinos

in

in hoc ipso tractatu demonstrabimus, cum deinceps de auxiliis & veris præparationum modis, ab Hermeticis in humorum peccantium concoctione usurpatis, verba faciemus.

In præparantium usum, usurpant apozemata, hydromelita, oxymelita & syrupos, huic scopo congruos. Quo remediorum genere ubique pharmacopolarum officinæ scætant, nec non tam veterum quàm recentiorum libri practici. In omnium autem præparantiũ locum, quibus, vel doctissimi quique Dogmatici, uti consueverunt, unicam tantum formulam, apozematis methodo hinc describemus. Ad cujus exemplum, & hydromelita & oxymelita, aliaque id genus remedia, eodem spectantia, componi poterunt.

Apozema.

R. rad. peonia, galanga, cyperi, angelica, calami aromat. ana ℥ ℔. rad. graminis, asparagi, visci quer. ana ℥ vj. cichorii cum toto, endiv. scariola, fumaria, lupuli, melissa, prim. veris, agrimonia, ceterach polytrici ana m. j. chamaed. chamepy. hyssopi, thymi, majorana, mentha ana m. ℔. sem. anisi, cardui bend. paon. sesel. citrii & corticis ejusde ana ℥ iiij. florum anthos, calend. beto. ana p. j. floru tilia arboris, lilii cõvall. ana p. j. ℔. fiat decoctio in oxymelite simpl. ad ℔. j. ℔. in colatura clarificata dissolve syrups cort. citrii, de stœchade, & de beton. ana ℥ iiij. fiat apozema aromatizandum ℥ j. diamoschi dulcis, utatur per 5. dies.

Ejus.

Ejusmodi apozemata inter preparata primū locum obtinent, in quibus pratorum propè omniū, herbæ & flores omnis generis bona ex parte capitales & calidi acervantur. In caput enim morbum grassari hunc præcipuè plerique omnes autumant, cujus in causam, cum pituitosam materiā frigidamq; acculent, citra controversiā ex calefacientibus propè omnibus simplicibus, apozemata sua cōscribunt. Veruntamen præter primariā cerebri affectionē, habent etiā illi cordis, ventriculi, splenis & matricis rationē, si afficitur mulier, hinc fit, ut cardiaca, hepatica, & splenica hystericaq; immisceant remedia. Porro cum varii etiam ægrotantium temperamenti, magna sit habenda ratio, cum alii sint phlegmaticæ, alii biliosæ, alii melancholicæ constitutionis: quin etiam alii crassi & obæsi, alii macri & extenuati, alii ætate grandiores, alii juniores, denique sexus ipse cum magna cautione sit distinguendus, pro omnium istorum observata varietate, varia etiam adhibenda erunt remedia: ut (verbi gratia) proponatur nobis biliosus aliquis & calidi temperamenti; abstinendū erit in illius medicatione, à calidioribus medicamentis, quæ phlegmatico alicui ægro possint congruere: aut saltem calidiora, si quæ usui sunt, frigidioribus erunt temperanda, ut minùs incendiant aut noceant.

Quæ

*Causa
varietatis
remediorum.*

Vim medicatricem simplicium non à qualitatibus procedere.

Quæ quidem ratio à Dogmaticis summo jure observatur. At (ut liberè loquat) parum fidentium censeo rationibus eorum, qui omnè auxiliorum vim ex simplicibus frigidi, calidi, &c. qualitatibus deducunt, & totam pendere autumant. Etenim in his affectibus, qualis epilepsia est, hujusmodi qualitates prorsus esse frigiditas, inertes, & invalidas, satis superq; experientiâ comprobatur: quod jam alibi attigimus, ut fusiore repetitione nunc non sit opus. Nec quis putet hanc mei solius esse opinionem, & à Paracelso emendicatam. Idem nobiscum ipse sentit Hippocrates libro illo suo de antiqua medicina, quem jam alibi citavimus: ubi rejectis eorum hypothesebus, qui rerum virtutem calori, frigori, aliisq; id genus qualitatibus, adscribunt, ipse potentibus & efficacibus saporum, acidi scilicet, amari, &c. facultatibus, potiùs quàm illis vendicat: ubi quàm propè ad Hermeticorum sententiam accedat, ut fusiùs alibi exposuimus, elucescit.

Hinc igitur discendum, non ad solam simplicium caliditatè respiciendum: quàm nec pæonia, nec viscus quer. nec tilie, aut lilii convall. flores, alcis ungula, cranium hominis, cerasorum nigrorum aqua, hirundinum & picarum, atque alia id genus subsidia specifica, ex calidis ejusmodi qualitatibus mutuuntur:

nec

necā celebrioribus ac magis expertis Medicis Dogmaticis hoc respectu, in hujus morbi curationem usurpentur.

In apozematum autē superiorum locum, ad præparandos humores destinatorum, ego potius hydromelitū atq; oxymelitem usum probaverim, quæ hujusmodi morbis congruunt: quòd minus molestiæ & fastidii, quàm apozemata sumentis exhibeant: adde etiam, quod diutius integris asserventur viribus, ut diu etiam illis uti liceat citra corruptionem, quod in his morbis maximè necessarium est, ut videlicet non in sex aut septē tantum dies: sed in plures menses etiam eorum usus protrahatur. Sic enim chronicas affectiones & longa temporis serie contractas, domari ac evinci decet.

In præparationem igitur morbifici humoris, quod sequitur hydromel congruentissimum futurum est.

℞ rasura ligni buxii ℥ iij. rad. henule campana, visci querni, visci coryli anà ℥ j. ℞. rasura cornu cervi & ligni rhodii anà ℥ j. sem. cardui bened. citrii, ruta, anà ℥ ℞. macerentur per 24. horas in ℔ viij. hydromelitis simplicis: dein coquantur ad unius tertie consumptionem: addendo sub finem coctionis florum tilia arboris, lili convall. calend. anà p. ij. scylla præ. ℥ j. demum transcolentur per manicam Hippocratis: azomatizentur,

Hydromel
antepilepticum.

210 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

tur, si velis, cum paucis cinnamom. Et fiat hydromel antepilepticum. Huic, ut melius et utilius reddatur, adjici possunt aliquot spiritus vitrioli guttula, dum acescat, et palato gratissimum fiat. Hujus hydromelitis singulis diebus mane & vespere duæ aut tres unciæ propinentur, quod in longum tempus continuetur.

Spiritus autem vitrioli loco, etsi singulare ac præstantissimum remedium est huic malorum generi: ad singulas hujus hydromelitis doses, in eorum gratiam, quibus suspecta sunt metallica remedia & invisa citra rationem, (ut paulò post dicemus) unam aut alteram, aut etiam plures uncias aceti scyllitici admiscere poteris, qui quidem totus vitriolatus est, nec idcirco à veteribus & recentioribus Dogmaticis repudiatus, sed summè inter omnia præparantia laudatus & celebratus. Aut hydromelitis loco, incoquantur oxymeliti scyllitico superiora simplicia, quod fortius incidet, & humorem peccantem concoquet.

In eundem finem uti etiam possumus oxymelite helleborato majore Juliani, toties in Epilepsiam, aliosque id genus morbos, decantato à Gesnero: quod, ut ipse loquitur, mirificè abstergit, incidit, aperit humores omnes, omniaque excrementa e corpore protrudit, ac meatus, intus forisque
rele-

referat: mira denique de eo prædicat Gesnerus: ita ut mirum sit, ipsum in apothecis Pharmacopæorum desiderari, & à medicis ab usu quotidiano excludi. Hujus descriptio habetur in Pharmacopæa August. & alibi.

Quæ mox sequetur aqua, in eundem finem conducet, quæ opportuno herbarum & florum tempore parari poterit, & ad usus necessarios asservari.

℞ rad. recentium Angelica, hennule campana, Aqua anto-
 zedoaria, ana ℥ j. radicum buxi, peonia Luna pileptica
 in signo Leonis, si fieri potest, decrescence col-
 lecta, visci querni recentis ana ℥ ij. dictami al-
 bi ℥ j. sem. cardui bened. citrii, acerosa, portu-
 la. peonia Luna decrescence collecti & excorti-
 cati ana ℥ s. nucis moschata, macis ana ℥ iij.
 florum cotule fœtide, sambuc. ana p. iij. florum
 salvia, stuechados, lilii convall. ana p. ij. pul-
 verisanda pulveriscentur crassiuscule, & con-
 tundenda contundantur & macerentur per
 quatrimum ad ignem Balnei Maris in aqua-
 rum ruta, cerasorum nigrorum, florum tilia,
 florum genista & hyperici, ana lb. ij. dein for-
 titer per torcular exprimantur. Hinc expressio-
 ni adde spec. diamoschi, diamarg. frigidi, diaco-
 rallii ana ℥ s. rasura cornu cervi ℥ j. confect. de
 hyacintho, conf. alkermes theriac. veteris an ℥ s.
 samphora ℥ j. denuo per duos dies in Bal. Mar.
 O 2 dige-

212 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

digerantur, ac tandem destillentur per cineres. Hujus aqua exhibeatur pro dosi $\frac{z}{3}$ b. tui si salem ex capite mortuo aut fœcibus, in cinerē redactis, extractum addideris, reaffusa ea ipsa aqua in cineres fœcum toties, dum virtute salis impregnata sit, longè præstantius reddetur medicamentum, hujus enim vel minima quãtitas exhibita, multò majorem utilitatem pariet, copiosis illis decoctionum, hydromelitem a nobis descriptorum, dosibus, adjectis semper aliquot spiritus vitrioli guttulis, quod arcanum est hujus morbi specificum, ut jam in lite, inter Dogmaticos & Hermeticos intentata, abundè contestati sumus: & ut patere potest ex elegantibus illis floribus, quibus Dogmaticorum præcepta hac in parte ornavimus, & instruximus. Præterea, nõ tantum humorum pituitosorum, melancholicorum & biliosorum præparationi usui erit eadē aqua, siue seorsim peccent ejusmodi humores, siue conjunctim: at apoplexiis etiam, vertiginibus & membrorum resolutionibus, atque id genus aliis morbis magnoperè conducet, in eorum præcautionem scilicet, & paroxysmorum repetitionem arcendam, si ad singulas Lunæ quadras, istius aquæ unciam exhibueris. Quæ etiam in ipsis morbi paroxysmis tuto recteq; exhiberi potest, ut curationi & insultu violentiæ coercendæ ac domandæ, ægrisq; ocyssimè liberandis inserviat.

Hæc

*Vsus prædi-
ctæ aquæ.*

Hæc aqua præservans, scilicet, præparans, & sanitatem constituens, his tribus simul effectis admodum insignis & potens, si accurate expendatur, partim ex cardiacis constare, utpotè, radice angelicæ, zedoariæ, dictami, feminibus cardui benedicti, citrii & similibus, quæ infestis ac malignis humorum peccantium ac necantiû qualitatibus opponuntur, eam animadvertetis: partim ex radicibus & feminibus præoniæ, visco querno, aliisque id genus, in specificum epileptici morbi remedium ab antiquis & recentibus medicis habitis & celebratis: partim etiam ex iis, quæ cerebro, ventriculo, aliisque; visceribus corroborandis maximè conducunt. In qua etiam rasuræ lignei buxei additamentum, à me fortè primò excogitarum, & in compositionem etiam apozematum ac hydromelitem relatum, comperietis: deniq; ea ingessi simplicia, ut flores sambuci, camphoram & aquam rutæ de industria, quod in hunc morbû specificis quibusdâ virtutibus non careant: quarum rationes mox sum redditurus, ne citra rationem aut inconsultè quid fecisse videar. Ingrati illi cotulæ, sambuci & camphoræ odores, satis arguunt, putido quidem ac narcotico, sed quòd & mitigativo sulphure sca-teant. Cujus generis sulphur, mitigando, sedando, extinguendoq; , tanto fulminis ardori, in

O 3 ri, in

*Sulphur a-
modynum.*

*Anatomia
internali-
gni buxci, e-
jusq; natura
& facultas.*

ri, in cerebri nostri cœlo, furenti, & insultus hos epilepsiæ fulgureos jaculanti, aptissimū ac congruentissimum est: quod satis testatur aurea illa nostri Nepenthes compositio, quæ promptissimum ac singulare huic morbo adfert subsidium. Atque ut particularius causas audiatis, quæ nos ad scobem ligni buxci, alioqui admodum fœtentis & caput ferientis, addendam impulit: sciatis, in eo vim quandam narcoticam & soporiferum sulphur abundè contineri, unde fœtorem contrahit, quemadmodum cicuta, ruta, mandragora, omniaq; papaverum genera, quæ ingratum odorem expirant, quod narcotica sint, hoc est, narcotico sulphure nimium tincta & infecta. Adde etiam, in perpetuo virore ligni buxci, & ejus in saxosis ac montanis locis delectatione, ac origine, ubiq; partium illius vitriolatam planè naturam internæ ejus signaturæ elucescere. Quinetiam cum ex ejus rasura extillatur aqua, major acidi liquoris irritantis ac pungentis, solventisq; spiritus vitriolati instar, quàm alius humoris, copia extrahitur. Quemadmodum etiam vitriolum alia omnia mineralia narcotico sulphure superat: sic simplex hoc naturæ illius prorsus sit particeps, eamque induit, spiritus ejus ex locis montanis & petrosis, ubi libenter nascitur, crescit & luxuriat, exurgendo, atq; hinc fœtidiss.

diffimū sulphur contrahendo, quod vi ignis in oleum putore gravissimum extorquetur. Cujus narcoticæ virtutis magnum est argumentum, quòd ea quilibet, vel gravissimus dentiū dolor, omnes alios dolores superans, uno momento sedetur, si dentiscalpium oleo ejus intinctum in radicē dolentis dentis immittatur, quæ vix eo attingitur, cùm statim miraculi & incantationis instar dolor prorsus avolat & opprimitur. Præstantissimū igitur est, inter omnia simplicia, mitigativū auxilium, nec nō adversus omnem virulentiam & verminationem, ut ita loquar, quæ ut plurimum epileptiarum causas inducunt, præsentissima antidotus: quale inter mineralia, narcoticū vitrioli sulphur habetur, primamque sedem occupat in curatione hujus morbi, prout suo loco fusiùs docebimus. Adde-
mus & hîc nostras hujus olei buxei experientias, quod tantę virtutis re ipsa esse experti sumus, ut omnes generis dolores edomet, corruptiones & putrefactiones corrigat, vermes enecet & expellat, malignosq; vapores, ex quibus symptomaticæ epileptiæ procreantur, quæ facillè tandem in Idiopathicas transeunt, arceat & absumat.

Præter has rationes usu & experiētia à nobis confirmatas, vir quidam Germanus magni nominis Medicus, scriptis suis certò te-

*Quid sit o-
leum ligni
Heraclei
Rulandi.*

status est, oleum ligni Heraclei Martini Rulandi, quo Rulandus ipse in suis centuriis tot epilepticos fanitati restituisse, & dentium dolores sedasse affirmat, oleum hoc ligni buxei, destillatione extracti fuisse, non guajacini, ut antea opinabatur. At licet fides eorum dictis detrahatur, experiētiis tamen meis satis confirmor, in hoc buxio ligno magnam vim anodynā, & Herculem quendam hujusmodi tam gravium affectuum domitorem, delitescere. Solus unus Martinus Rulandus, aut potius, qui patri supervixit filius, dignus utique tam admirandorum arcanorum, tam admirandi doctiq; patris hæres, refragari mihi possit, si in electione & usurpatione buxi, alterius ligni loco, hallucinor. Ille, inquam ipse est, qui reclamare possit, solusq; dignus, qui singularia ejusmodi arcana in lucem proferat, & Rempubl. medicam eorum participem faciat. Neq; enim nobis ipsis nati sumus, ac patriæ, parentibus & amicis. Si autem Heracleum illud tanti pretii lignum, cedros etiam Libani, ob tam insignes ejus virtutes superans, publicum fugit medicinæ theatrum, liceat de nostro ligno, buxo inquam, periculum facere, & virium ejus experientias tentare, quacunq; libuerit præparationis facie. Sive enim decoctionem ejus usurpes, sive liquorem aut oleum, miros ejus in curatione mor-

morborum, his quos tractamus, simillium, ob-
rationes jam à nobis commemoratas, effe-
ctus experieris. Sed plus satis in excutiendo
hoc præparationis articulo immorati sumus:
tempus est, ut ad vacatione & purgationem
transeamus, ut nempe discamus, quando &
quomodo eam fieri oporteat, & an semper in
hoc morborum genere necessaria sit futura.

CAPUT XVII.

*De Elleboro nigro, quo ut & alius violentiori-
bus remediis, vel nulla, vel saltem perexigua
emendatione correctis veteres utebantur, e-
jusq; admirandis ad quosvis gravissimos
ferè morbos facultatibus & præ-
parationis modo.*

DEMONSTRATUM est antea, quibus
vacuantibus medicamentis antiqui in
tàm gravi morbo uti erant soliti, tum vomitù
provocantibus, tum aliis id genus: helleboro
nempe albo & nigro, qui principatù in hunc
usum obtinebant, ex sententia ipsius Galeni,
medicorum Coryphæi, quingentis aut sex-
centis, post Hippocratis tempora, annis nati
& florentis, quemque Dogmaticæ medicinæ
instauratorem omnes profitentur, à quo ta-
men quàm parum aut incitè exitialia illa &
violenta purgantia instaurata & correctà illo

O 5 seculo

Violenta & exitialia remedia, vel absque ulla, vel saltem frivola quadam adhibita preparatione ab antiquis usurpata.

seculo fuerint, ex præscriptis eorū formulis satis superq; liquet: ut qui ne hellebori quidē albi, quem præcipuè in epilepsie curam usurpabat (ut ex ipsius cōmentariis in aph. 1. lib. 5. videre est) ullam aut ineptam emēdationem admiserit, quæ violentiā illius in vomitu provocando, compesceret: quam quidem hellebori vehementiā & in provocāda vacuatione molestiā testatur bonus Mefues lib. de simpl. cap. ult. de helleboro, cum accidētibus terroris plenis fieri. Quin & paulò antè verticulis aliquot, docuit his verbis, quid de eo sentiret:

Mef. lib. de simpl. c. ult.

Helleborus albus, inquit, corporibus nostri temporis est molestus, imò est eis, sicut venenū propriè præfocans. Celsus lib. 2. c. 13. hæc de Helleboro refert: At ubi longi, valentesq; morbi sine febre sunt, ut comitialis aut insania, veratro quoq; albo utendū est, id neq; hyeme, neq; æstate rectè datur, optimè vere, tolerabiliter autumno: quisquis daturus erit, id agere antè debet, ut accepturi corpus humidū sit. Illud scire oportet, omne ejusmodi medicamentū, quod potui datur, nō semper agris prodesse, semper sanis nocere. Cujus rei hodierna etiam experientia certā satis fidē facit. Quod tamen antiquorū primariū ac potissimū fuit medicamentū, quo ad vomitū in epilepsia & gravioribus aliis morbis, quibus cōgruit, proliciendū utebātur. Ante tamē illius exhibitionē, levia quædam ab iis observabantur.

tur. Lubricantibus enim prius corpus ad laxationē præparabant, idq; ex sentētia Hipp. 4. aph. 13. quo minùs laboriosè excremēta, cum per vomitū, tum per alvū deturbarent. Ratio etiā temporis, horę & temperamēti habebatur: ac cavebatur aliquando, ne jejuno ventriculo, at potiùs cibato & pleno exhiberetur, ut vomitus faciliùs & minore molestia succederet. Quod ad ejus præparationem attinet, sive quę fit in turundis majusculi raphani, in quibus ramēta hellebori infixā per integrū diem macerari sinebantur: quibus extractis taleolę raphani in oxymel infundebantur, postea deglutiebātur, super hausto ipso oxymelite, sive quę cum pomo, aut quę cum infusione in oxymelite fit, aut aliquo alio ejusmodi præparationis modo: insipidę prorsus id genus præparationes, & omni industria carentes frigidęq; sunt, præ aliis elegantibus utriusq; hellebori præparationum formis, quas arti spagyricę debemus: quasq; variis modis descriptas, & maximè utiles ac necessarias, hydromelitis, oxymelitis, extractionum, pilularum & tabellarum figura in restituta Pharmacopœa nostra videre licet, quas hic figillatim recensere non sit opus. Etenim procul dubio est, inter vegetabilia purgantia, helleborum, præsertim nigrum, & aptè & concinnè paratum, astralibus morbis, ut vocant Hermetici,

Prepar. hellebori juxta antiq.

Vires hellebori nigri mira.

hqe

320 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

hoc est, tam altas fixasq; radices habentibus, tamq; occultis seminariis summū & præsentissimū esse remediū, atq; idcirco huic tanto tamq; gravi morbo curando & profus eruncando summè cōducere. Quantis autem laudibus helleborum nigrum ipse ornarit Hippocrates, perspicuum est; sic enim de eo loquitur: *ut, si oportune & apposite, cui congruit, exhibitus fuerit, illius hominis juventutem instauret, perfectam illius valetudinem cōservans, temperamentum corrigens, atq; inde animi mores commoderans.* Quin & addit bonus Mesue, *illius virtute, viscerum omnium corruptiones emendari, puritatemq; humoribus eorum restituere: magna facilitate ac potestate subtilem bilem cum crassa pituita mixtam, hancq; cum atrabile, promiscua omnia, vacuari & expurgari: nec non ejus efficacia ac proprietate totam sanguinis massam purificari, & sordibus suis elui; utq; ad eā venas omnes penetrat, ut ab iis, ex toto corpore, fæces omnes & impuritates proliat ac educat: tantæq; virtutis esse asserit, ut ne remotissimæ quidem partes, ac ne cutis quidem ipsa extima, illius attactum fugiant. Quo fit, ut hoc medicamentum præstantissimum sit ac specificum, purgando cerebro, totiq; capiti, ac omnibus sensuum instrumentis, nervis, visceribus, vesicæ & matrici idoneum auxilium, huicq; epilepsiæ morbo, de qua*

quo agimus, melancholiæ, mania, paralyfi, vertigini & hemicrania singulare præsidium. Atq; hæ sunt, quas Helleboro laudes tribuit Antiquitas: cujus usu tamen hodierni Dogmatici, periculum veriti tot symptomatum, quæ procreat, utcunq; videlicet præparatus, prorsus sibi interdiciunt. At cum tantæ sit virtutis, huicque morbo, de quo agimus, repurgando, & valetudini restituendæ accommodatissimum sit medicamentum: aliquot formulas hic subjiciemus remediorum, in quibus purgationis basim & principem locum helleboro tribuemus. Si plures quis iis desideraverit, licebit ex pharmacopæa nostra illas expiscari. Aut si junioribus, ut infantibus, aut delicatioribus, mitius aliquod & vulgarius medicamentum exhibere animus est, Galeniq; exemplo, amarum ex aloë pharmacum illis sæpè quotannis propinare: pilulæ nostræ Catholicæ ex aloë, in eadem pharmacopæa nostra & alibi descriptæ, lenioris ac jucundioris medicamenti, quàm ex aloë sola, citra præparationem, locum abundè supplebunt. Ubi etiam multa alia purgantium genera, siue simplicia, siue composita, vulgaria & non vulgaria, comperientur præscripta, quorum huc traducendorum non est hic locus, nec opus.

Satis igitur nobis fuerit, in medicamen-
tum

222 *7os. Querc. Tetras graviss.*

tum purgans epileptis accommodatissimum, solum hunc syrupum helleboratum describere, ut sequitur:

Syrupus
helleboratus

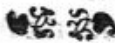
℞ rad. helleb. nigri, veri & electi ℥ j. polyp. q. seminis carthami ana ℥ j. ℞. visci quer. coryli ana ℥ j. turbiti gummosi, agarici trochiscati, asari ana ℥ vj. sem. peonia, anisi, citrii, cardui bened. acetosa ana ℥ iij. diptamni Cretensis, florum tilia arboris, calendula, centaurii minoris, hyperici ana p. ij. florum viol. buglos, nymphaea ana p. j. ℞. macerentur in s. q. oxymelitis scyllitici & aqua fumarie, idq. in vase vitreo optimè clauso, ad ignem Baln. Mar. per duos dies ad minimum: deinde fortiter exprimantur ac clarificentur. In ℔. ij. hujus colature macera deinceps, & digere ad eundemmet ignem Baln. per 4. dies rad. hellebori nigri veri & electi ℥ j. folliculorum senna ℥ iij. macis, caryoph. cinnam. ana ℥ j. Denuò fortiter exprimantur, & per unum aut alterum diem in eodemmet Baln. Mar. quàm optimè purificentur, ut artis est, semel aut bis in die ad minimum, fœces, quas in fundo vitri subsidere percipies, rejiciendo, & quod purius est, denuò purificando, idq. reiterando, donec materia nullas amplius fœces seponat ad fundum vasis. His peractis, adde sacchari viol. q. s. ut coquantur in syrupum, addendo sub finem coctionis rhab. seorsim in succo rosarum pallidarum macerati & expressi ℥ j.

℞. m.

S. *miscē, fiat syrupus mediocriter coctus. Dosis esto ℥j. vel ℥ij.* Per se exhibetur, vel cum aqua liliū convall. semper addendo potioni guttulas aliquot spiritus vitrioli, ex arte præparati. Atque is unus est syruporum nostrorum purgantium antepilepticorum: cujus omnibus æquè, sive ii sint infantes aut fœminæ, sive juvenes aut veteres, obæsi aut macri, sive cujusvis temperamenti homines, tutus est usus, eam dosin exhibendo, quæ pro cujusvis ægro- tantis debili aut forti natura satis esse possit. Idemmet auxilium apoplexiis, paralyfi & melancholiæ, aliisq; id genus morbis, validas etiam fixasq; radices habentibus, summè con- ducit.

Si tamen fœmina est, quæ hujusmodi mor- bo conflictetur, ut sæpenumerò id contingit, purganti syrupo adjicienda erit bryoniæ ra- dix, quinetiam in purgationem uti poterit fœcula bryoniæ, cujus descriptionem tradi- dimus ac præparationem in illa nostra Phar- macopœa, quod hystericum est medicamen- tum, idq; specificum & proprium solutivum: quales sunt etiam extractiones, quæ fiunt ex succis mercurialis & rutæ, quæ ibidem etiam habentur.

CAPUT

CAPUT XVIII.

De revulsionibus & derivationibus, operationibus chirurgicis, deq; medicamentis corroborantibus, tam generalibus, quam specialibus Dogmaticorum.

Chirurgica operationes.

QUÆ huic affectui adhibentur, revulsiones ac derivationes clysteribus acerbis attrahentibus ac vellicantibus, nec non suppositoriis cōmodè fient: item apophlegmatismis, masticatoriis, errhinis, gargarismis & ptarmicis. Atq; ut ex chirurgia aliqua etiam petamus remedia, aptè hæmorrhoides aperientur: venæ etiā malleolorum ad fluxum sanguinis secabuntur: præsertim si ex suppressis mensibus vitiū oriatur, quod ut plurimum contingit, nec non hirudinum ad frontem, pone aures, atq; ad alias capitis partes commodas, affixio futura est utilis: si in eo morbi vitium situm est primariò.

At si ex infimis partibus causa mali exurgat, pedibus, cruribus, femoribus, hypochondriis, cucurbitulæ cum scarificatione utilissimè apponentur: nec non & in superiorum partium revulsionem, scapulis congruè affigentur. Ligaturis etiam fortibus & frictionibus, commodissimus futurus est usus.

Quin-

Quinetiam ad cauteria actualia aut potentia, ut vocant, futuræ coronali, occipitio, aut colli cum capite commissuræ adacta, transiri foelicissimè potest: idque ut exitiali materiæ, si caput primùm ea infestetur, exitus sternatur: aut ad ea loca proximè, ex quibus virulenta causa emergere percipitur, emunctoria, ad eam materiam divertendam ac distrahendam, excaventur, quæ sæpenumerò ex femoribus, cruribus & pedibus, atq; id genus partibus infimis & procul distantibus evaporat & scaturit.

Vfus cauteriorum.

Quod ad materiam eorum pharmaceuticorum auxiliorum attinet, eam fusiùs aut minutiùs excutere, non est nostri instituti, præsertim cum subjectum hoc omnibus sit notissimum, de eoq; aut bona ejus parte jam abundè, dum de præsentis paroxysmi cura hujus morbi ageremus, à nobis dictum sit.

Restat igitur (ut præscriptam methodum sequamur) de affectarum partium corroboratione, de intemperiei earundem correctione, ac reliquarum peccantis materiæ discussione, dicere.

Roborationi conferunt cons. rad. pæoniæ, acori, pyrethri, cortices citriorum, & myrobalani conditi: conservæ quinetiam florum salviæ, rosmarini, stæchados, betonicæ, uniones margaritæ, coralli, ebur, cornu monocerotis,

Corroborantia.

P

rotis,

rotis, cornu cervi, præparata omnia ex arte: species, aromatici rosati, diarrhod. diamb. diamoschi, lætif. Gal. dianthos Nicol. diamarg. calidum Avicennæ, diacastorium: confectio de hyacyntho, de granatis, Alchermes, & id genus alia, quæ in usu sunt, sive simplicia, sive composita, quæ in varias aptantur formulas, ut opiatas, condita, tabellas: quibus Neoterici semper aliquid specificorum, hodie in curam hujus affectus usurpatorum, solent adjicere, qualia sunt alcis ungula, cranium humanum, viscus quernus, semen radixque pœonia. Quod autem ad ungulam asini attinet, cujus usus veteribus fuit familiaris, nunc apud recentiores Medicos, ea propemodum exolevit.

Specificæ Epilep.

Inter autem ea specificæ, vulgò recepta remedia, cum in usum admittuntur, certis quibusdam observationibus deliguntur: ut scilicet, posterioris pedis potius quàm prioris, alcis ungula usurpetur, quæ apud nonnullos, annulo inclusa, ita ut cutê attingat, gestatur: apud alios collo appenditur, nudam pariter carnem contingens; hacq; administratione virtutis laudê consequitur, profligandę profus istius ægritudinis, nec non ipso insultu & paroxysmo ocyus ægrû liberandi, idq; ex observationibus Joannis Agric. & Ammonii. Ab aliis scobs ejus & pulvis potu exhibetur, quod præ-

præsentissimum creditur esse remedium Ge-
snero lib. de Quadrupedibus, cap. de Alce.

Sic etiã in cranio cautiones adhibentur, ne
scilicet pars ejus posterior, sed anterior po-
tius in usum seligatur, ut fœminæ fœmine-
um, mari masculum adapteretur. Solet autem
sic administrari, ut ab aliis pulvis tantum e-
jus propinetur citra ullam aliam præparatio-
nem: ab aliis calcinatus, & in cinerem can-
didissimum redactus exhibeatur. Qui autem
calcinatione melius reddi specificum opi-
nantur, reprehensione non carent eorum,
qui ejusmodi præparationem improbant:
quod in perusta (ut ajunt) illa calvaria nul-
lus superfit primigenius humor, nullumque
principium vitale restet: satiusque in scobem
derasam propinandum existimant, citra ul-
lum aliud præparandi genus. At ne ipsi qui-
dem satis acutè perspiciunt, aut pruden-
ter distinguunt, utrum cranium fuerit me-
lius, an recens, an ex sepulchris effossum,
& longo jam tempore exuccum ac desic-
catum.

*Calcinatione humidit
primigeniæ
non absumi-
tur.*

Atqui diligētes isti humoris primigenii, &
vitalis principii inquisitores & scrutatores, si
rerum salibus inclusa illa nō agnoverint, ma-
gnorum ac verorum philosophorum, natu-
ræ arcanorum indagatorum, titulo prorsus
indigni sunt: at sophistarum ac pædottriba-

P 2 rum,

rum, qui græca latinè vertendo, & ex suggestis publicæ scholæ multa garriendo, sibi gaudia omnia arrogant: & ex admiratione, quam apud juniores quosdam adhuc analphabetos discipulos sustinent, jam sed ad cælum usque extremum eVectos, planè sibi persuadent ac ementiuntur.

Sed de his satis dilucidè jam in tractatu nostro de priscorum philosophorum medicinæ materia, &c. egimus, nec non pluribus locis alibi, quæ hic repetere supervacaneum sit.

Salis substantia fixa.

Quicquid est: sale, certissimum est, trium principiorum hypostaticorū fixissimum esse, in eoq; firmissimas tincturas ac impressiones delitescere: hinc fit, ut liquoribus ac oleis animalium terra absumptis & exesis, ossa, familiarum domicilia, ipsaq; propè tota sales, licet exiccata tumulo, fixa tamen firmaq; sola superstant, nulla temporis serie expugnabilia nec vincenda. Quæ etsi exterantur, eorum tamen sales neutiquam dispereant, sed in ipsa terra permanentes deprehendantur. Veruntamen, ea etsi ossa magnam salis copiam in se contineant: eorum sal multis terræ partibus involvatur, & viribus suis idcirco interpellatur, nullos suæ virtutis effectus producit, quales dissolutus & separatus præstare solet, nec balsami sui vires exerere, quin terrestribus illis vinculis expediatur. Quod una calci-

calcinatione fieri tantum potest, quâ sales in cineres rediguntur, ex quibus à perito philosopho ac artifice, mediante propria aqua, aut quavis alia huic rei idonea, sal eximius, ac magni pretii elicitur: qui venis nostris impertitus, humidum verè primigenium, activis qualitatibus longè potentius, quàm craniū simplex, in pulverem redactum, dici potest. Cujus etiam ad perfectam albedinem calcinati, humor nostro ventriculo insitus, salem dissolvere, & in partes corporis omnes diffundere potis est.

Neq; hîc rejicio vulgarè illam cranii præparationem aut calcinationem, Dogmaticis nonnullis cognitam; etsi mox synceriores, purioresque, ac earum legitimum usum subjuncturi sumus, quùm auxilia Hermeticorum producemus, à quibus egregias illas ac elegantes philosophicasq; præparationes hausimus, iisq; acceptas referimus.

In visci autem querni, radicis ac seminis pæoniæ administratione, quædam etiam in illis colligendis traduntur observationes; ut videlicet radices & semina hujus pæoniæ decrescente Luna decerpantur: nec non & eodem tempore viscus quoq; quernus colligatur, sed cum Juppiter in aliqua domorum suarum fortunatus admodum fuerit, Lunam scilicet trino vel sextili aspectu intuens.

P 3

Sed

230 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Sed jam satis experientias hujusmodi præfidiōrū in hunc affectum ejusq; curam rationibus suis confirmatas supra attigimus. Nonnullas adhuc porrō subnectemus suis locis.

Hoc tantū loco, formulam unam roborantis medicamenti in opiatae formam adjiciemus, ut sequitur:

Opiata corroborans.

℞ *conserva florum anthos, paonia, bnglossa ana ℥ ss. corticis citrii saccharo conditi ℥ ij. pulveris visci querni & seminis paoniae decrescēte Luna collecti, ungulae Alcis ana ℥ ss. cranii humani calcinati ad albedinem ℥ j. ss. coralli prepar. margaritarum preparatarū, cornu cervi prepar. unicornu ana ℥ iij. lapidis Bezoardici veri ℥ j. diamoschi dulcis, diatriasandali ana ℥ ij. theriacis veteris, confect. de hyacyntho ana ℥ j. cum syrupo conservae citrii fiat opiata mollis, de qua capiat ad molem nucis avellanae singulis matutinis, idq; in longum tempus protrahatur; statim ad singulas doses haustulum aquae lillii convall. florumtilia, qui etiam huic malo specifici ac congruentissimi sunt, assumendo. Nec non in eundem usum propinentur etiā aquae hirundinum, aut picarum, de quibus antea locuti sumus.*

Habentur etiam in nostra Pharmacopœa nonnullae aliæ theriacales aquae antepilepticæ, quæ corroborandis partibus etiam conducunt, quarum huc supervacaneum sit descriptiones traducere.

Possi-

Possumus etiam ex superioribus medicamentis alias formas concinnare, utpote electuariorum, tabellarum, & id genus aliarum, in usum diurnum matutinis horis exhibendarum.

Atque hæc sunt generalia corroborantia, quæ præcipue affectum cerebrum respiciunt, ubi hujusmodi morborum, ex Dogmaticorum sententia, sedes constituta est.

At si radix & seminarium morbi in ventriculo situm est, ea superioribus adjicientur remedia, quæ ei conducunt. Si verò ex matrice affecta morbi causa procreatur, ejus etiã habenda erit ratio.

In peculiarem etiam partium corroboracionem, Epithematis, fotibus, suffitibus, cuculis, scutis, balsamis, emplastris, & id genus aliis, partibus affectis accommodatis, utendum erit.

Ex his perspicuum est, in generalibus ac particularibus roborantibus, Dogmaticos in frequenti & vulgari usu habuisse flores salviæ, rosmarini, stæchadis, betonicæ, semina pæoniæ, juniperi, & alia id genus omnia prope modum calida & odorata; nec nõ moschum, ambram, ejusmodi compositiones ingredi, quòd, ut jam alibi, causam eorum propugnando, exposuimus, opinentur propè omnes à causa frigida hunc affectum procreari, eaque crassa & pituitosa, ideoque incidentibus,

2310. b

P 4

cale.

*A Galenicis
in hoc affe-
ctu calida &
odorata per-
peram exhi-
bentur.*

*Moschi na-
tura.*

calefacientibus & attenuantibus habere opus
remediis. Attamen frequenti experientia di-
dicimus, ejusmodi calefacientibus & odora-
tis remediis auctos potius & excitatos fuisse
hos affectus, quam imminutos aut superatos.
Nunquid id accidit ideò, quòd moschus & si-
milia odorata sint *καρβαεινὰ*, hoc est, caput
gravantia, & opplentia cerebrum, & pletho-
ricas causas augentia? Quin re ipsa quotidia-
na nos docet experientia, mulieres hystericis
affectibus, huic morbo germanis sororibus,
obnoxias, solo chirothecarum moscho suffi-
tarum odoratu, & id genus aliis, in insultus
incurrisse hystericos, iisq; illas uno momen-
to concidisse & prostratas esse. Quinetiam
ipse vidi, multos ne rosæ quidem odorem su-
stinere potuisse, nec citoniorum, quin statim
rheumate corripentur & perpetuis sternu-
tationibus concuterentur: imò etiam gravis-
simis capitis doloribus torquerentur, usque
adeò odores illi fragrantés & vaporosi cere-
brum opplent, agitant & perturbant. Quod
summo perè à Dogmaticis & accuratè notan-
dum est, in quotidiana roborantium suorum
administratione, ubi frequentius peccatur,
quàm proficitur. Idcirco paulò post, suo loco
videbimus, specifica Hermetiçorum robo-
rantia longè aliam diversamq; naturam ha-
bere, quorum etiam probabiliores ac diluci-
diores

diiores certioresq; rationes redduntur, cur in usum hujus morbi aptentur & conducant.

CAPUT XIX.

Radicalis Epilepsia fomitis extirpandi ratio ostenditur, nec non remedia ad hunc scopum opportuna adducuntur.

RESTAT modos explicare, quibus hujus morbi reliquæ radicibus erui, & funditus extirpari queant: cum enim alta & occultissima sint illius seminaria, simplicibus ægrè & levioribus tantum medicamentorum præparationibus solvi ac subigi possunt: quibus etiam edomandis, vulgares vacuationes, revulsiones, derivationes, roborationes ad aliquot dies administratæ, impares fuerint. At longiore multò tempore ad ejusmodi radices eruncandas, opus fuerit, ut scilicet sensim & paulatim, ac continua diurni temporis serie exhibeantur ac administrentur, quibus vel sic quidem vincendo malo non satis paribus ac validis, necessariū fuerit ad chronicas diætas (ut vocant) perfugium, hoc est, ad subsidia hydrotica, diaphoretica ac diuretica: sed non specifica propria: quæ ad occultas illas causas prorsus evellendas, malignamque ac perniciosam morbi qualitatem, qua

Seminales Epilepsia fomites difficulter è globis suis eliminantur.

Indicationes huic scopo inservientes.

P 5 stipari

234 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

stipari consuevit, coercendam ac extinguendam, respiciant: ut hac ratione viscera crassis illis impuritatibus ac obstructionibus, quibus scatent, expediantur: supervacanei quæ humores incisi, attenuati, soluti, & per urinas expurgati, profus exhaustantur & absumentur: atque sic venenati ac maligni illi vapores sudoribus excludantur, ac exhalent, ut œconomia membrorum depravata in integrum restitui possit: & temperata firmaque corporis constitutio reddi. Sic enim concoctiones juvabuntur, & tota sanguinis massa defœcabitur, omni contagii ac veneni labe sic exclusa, qua sæpenumerò omnes hujus mali causæ foventur ac crescunt.

Diaphoretica principalia.

Inter remedia, hęc curationis & corroboracionis scopos spectantia, balsamicum & odoratū guajacum, Indicum illud lignum, nec non lignum Sassafras, quod ex Florida, in qua crescit, ad nos advehitur, cujus aromaticus sapor, dulcedinē fœniculi æmulans, gustui est gratissimus, principem locum inter hydrotica omnia & diaphoretica, occupant: quæ etiam pervicacibus morbis omnibus ac chronicis, quorum frigide sunt causæ; nec non constitutionibus ac naturis obæstioribus, crassioribus ac pituitosis, administrari utiliter & adhiberi solent.

Inter sudorifica, quæ vulgariter usurpantur,

tur, salsa parilla & radix chinæ, minùs calefacientia habentur, quæ idcirco in id genus morbis administrantur, qui radices occultas habent, & diuturnitatem temporis consequuntur, omnibus aliis remediis frustrantentis: quæ quidem hydrotica à nonnullis Dogmaticis macris & macilentis adaptantur, & in eorum usum servantur, nec non eorum, qui jecur impensè calidum obtinentis ratis, ejusmodi simplicium decoctionem minùs noxiam, quàm quæ ex guajaco, aut alio calidiore medicamento paratur: quanquam ab aliis laudatur guajacum, principemque locum tribuunt in curationem, non tantùm variolarum, sed epilepsiarum etiam, paralyfis, & chronicorum ejusmodi morborum ac nullis remediis vulgaribus cedentium: cujus tamen temperatur decoctio scobis rhodii ligni admixtione, ut apud Pharmacopæos nomen habet, vel quod aliter roseum aspalathū dicitur, santalum non tantùm similitudine exprimens, sed odorem rosæ valdè referens, cujus hodie frequentissimus est usus, ejusque cum omnibus ferè aliis decoctionibus mixtio fit, in quibus guajaci & aliorum calidorum hydroticorū calor moderandus est, pergratum simul ac suavissimum odorem, saporemque decoctioni impertiens.

Inter ea etiam hydrotica communia, laurinum

236 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

rinum ac juniperinum, ligna recensentur; cujus in morbis frigidis & pituitosis temperamentis ac humidis, qualia sunt quædam paralyseon, contracturarum & catarrhorum genera. In eodem albo numerantur ulmaria, carduus benedictus, radix petasitis aut bardanæ, & id genus alia, quæ longū esset omnia recitare, satisq; hic esse possit communiora quædā enumerare, ad quæ celebriores & majoris notæ Dogmatici, in gravioribus morbis, & pervicacioribus, tanquā ad sacram anchoram ex vegetabilium familia petitam, hodie confugere solent. Ex quibus varii generis decocta parant, quibus unum aut alterum sudorificorum istorum immiscent modò majore, modò minore copia, prout res exigit, & varia ægrotantium constitutio ac temperamentum suadet.

Nos verò qui hoc loco de Epilepsia agimus, ea nos medicamenta hydrotica, quæ opportuniora, aptiora, & magis affectui specifica nobis videbuntur, inferemus, ob commemoratas jam à nobis rationes, quas hic supervacaneum sit repetere. Atq; ne ab ordine nostro, & instituta methodo aberremus, posthac etiam suo loco, quæ opportuniora etiam, ac aliis morbis huic germanis sororibus magis congrua ac specifica fuerint, docebimus.

Hydroticum *R. rasura ligni buxci ℥ ij. s. rasura ligni juniperi,*

peri, radice paonia, visci querni ana ℥j. β. rasura antepilepti-
 ra ligni rhodii, cornu cervi, ana ℥vj. rasura ebo- cum.
 ris, radice china, seminis card. bened. & corticis
 citrii ana ℥j. macerentur per 24. horas in lb.
 viij. aqua fontana tepida: dein coquantur ad u-
 nius tertia consumptionem, addendo sub finem
 coctionis florum tilia arboris, lili convallium,
 ana p. ij. fiat colatura per manicam Hippocratis,
 cujus dosis sit unciarum v. vel vj. in potu. Hæc u-
 tique potio cujusvis ætatis & temperamenti
 hominibus epileptico hoc malo affectis, cõ-
 modè exhiberi potest; quùm ea magis ad vi-
 rulentas ac malignas qualitates edomandas
 respiciat, quàm ad erassos pituitososq; cere-
 bri humores calore suo attenuandos, solven-
 dos ac vacuandos sudoribus excitatis.

Nonnullæ sunt corporum admodum hu-
 midæ naturâ cõstitutiones, in quorum usum,
 decoctioni non verear ℥ij. scobis guajaci, ad-
 modum balsamici, ut jam monuimus, adji-
 cere, ut quod, cum inter sudorifica annume-
 retur, non possit non corruptionibus ac ver-
 minosis malignorum vaporum putrefactio-
 nibus, quæ sæpenumerò epilepsiam sympa-
 thicam concitant, obfistere. Ditiorebus ex a-
 quis ulmaria, fumaris, vel florum tilia & li-
 lli convallium, hujusmodi morbo specifico-
 rum (loco aquæ communis) decoctiones pro-
 pinaverim. Aut etiam decoctionum loco,
 cum

cum in iis, pars mercurialis, aut acidulus ejus & fermentativus ac sudorificus spiritus vi ignis exhalet, ut in nostro de lue venerea consilio scripsimus: satius fuerit, & malim ego ex simplicibus illis, in Bal. Mar. per triduum aut quatridentum digestis, liquorem cornuta, ut vocant, igne balnei vaporoso ad siccitatem usque extillare, unda tota rei substantia citra adustionem precipietur: ac secundam decoctionem ex fecibus parare, quae loco vini in potum cibi tempore aut extra cibum etiam exhibeatur. Quod praestabitur commodè, si aridis illis fecibus, fontana & communis aqua superinfundatur, ex qua fiat decoctio: ac demum decoctione effusa, exiccatoque capite mortuo, ex eo in cineres candidos per reverberium redacto, cineribusque istis in manicam Hippocratis injectis cum cinnamomi coquantur modico, velim ego per eos destillatam identidem ac crebris vicibus traducere & reafundere priorem aquam, quae saltem fecum extrahat, unde efficacior & magis vitriolata reddatur: Hujus autem aquae sic demum paratae satis fuerit in singulas doses duas aut tres uncias offerre, unde admirandos effectus videre liceat.

Atque sic, quibus ornamentis spagyricis vulgaria illa Dogmaticorum remedia obiter augeamus, ac ditemus, perspicuum est: quae alioqui parum fecunda, & prorsus etiam

iam

Iam inania deprehenderentur, si qualia sunt, nec arte spagyrica adaucta, administrarentur. At expectate paulisper amici, ut suo loco, illa elegantiore ac nobiliore cultu, induta, vobis prodeant.

Cum huiusmodi remediis utuntur Dogmatici, hanc administrationem, Diætam factam *Irrita Diætata Dogmata*, vocant, quòd tunc strictum admodum vivendi genus, idq; attenuans, & exiccans ut plurimum imperetur. Nonnulli ad longum satis temporis spatium, hanc vivendi formulam, hoc est, ad 24. 30. aut 40. dies protrahunt, ut paulatim & longa serie, tam rebelles affectus, longoq; tempore contracti, domentur ac vincantur. Alii 10. aut 15. dierum Diætâ satis, nec ultra progrediuntur. Quod mihi nullo modo probatur. Tãta enim temporis brevitate agitantur, non autem discutuntur aut absumentur humores morbifici.

Toto illo temporis Diætæ cutriculo purgatur æger (ut & ante illius inchoationem commodè fieri solet) idoneo specificoq; medicamento, idq; sexto quoq; die. Cui si stricta fuerit alvus, biduo quoq; perfundetur emolliente clystere, ultra medicamentũ superius allatum. Quodq; postremum est in hac cura: ut inchoata est portione medica laxante curatio, sic portione simili finitur medicatio. Quod quidẽ medicandi genus in nonnullis, *adver-*

*Talis Do-
gmat. medi-
cation non in
omnibus
suum finem
assequitur.*

adversus ejusmodi chronicos & pertinaces affectus, qui carnosæ & obasæ constitutionis, humidique ac pituitosi temperamenti fuerint, scelicem ac efficacem sortitum est exitum. Aliis plus damni, quam commodi peperit. Quæ enim expectatur cerebri exiccatio, tantum abest, ut fiat, ut contra humidius, ac catarrhis cerebrum reddatur opportunius. Hujusmodi enim calefacientibus remediis incensus sanguis, majorem vaporum copiam exhalat & emittit, quibus magis opuletur cerebrum, sicque turbidum ac nubilum, nec non pluviosum redditur, hoc est, defluxus ac destillationes in varias corporis partes concitantur & crescunt. Cujus rei sedula habenda est ratio, ne quid hujusmodi remediorum, citra delectum & inconsultè, præscribatur. Quin potius procurandum est, ut istiusmodi medicamentis urinæ potius provocentur, sudorifica enim omnia, diuretica quoque haberi solent: aut per insensilem transpirationem sanguis expurgetur, ne ad sudores violentius adacto corpore plus justo sanguis incalescat.

*Diuretica
commen-
dantur.*

CAPUT

CAPUT XX.

De aquis mineralibus, ad quas Dogmatici ægros post omnia sua frustra tentata remedia, ablegare solent, affectui huic specificis, earumq; facultatibus.

Sic igitur administratis id genus auxiliis, si res parum feliciter succedat, exiguumque fructum afferat, solent iidem Dogmatici ægros suos ad thermas & minerales aquas ac metallicas ablegare: quas natura in dies variis Europæ locis, videtur nobis liberaliter & profusè elargiri. At ne altiùs cogamur illas repetere, satis sit nobis eas exquirere, quas Gallia nostra, locaq; nobis etiam circumvicina ac finitima suppeditant: ubi nec ferreæ, nec plumbeæ, argenteæ, antimoniales, vitriolatæ, aluminosæ, nitrosæ, gemmeæ, sulphuræ, nec bituminosæ nobis defuerint: ex quibus aptè usurpatis & congruè administratis, in diversorum affectuum varias curationes, ab expertis doctisque Medicis, varios & admirandos effectus produci videamus. Quos quidem effectus, ex variis vacuationum generibus, quas singulæ specificas habent & proprias (utpote quæ aliæ sudoribus, aliæ urinarum provocationibus, aliæ per alvum purgationibus, aliæ vomiti-

Therma &
aq. mineral.

Earum effe-
ctus.

Q

vomi-

242 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

vomitibus, aliæ transpiratione insensibili medicantur) præstari certum est. Alias verò aliis dotibus præditas videre est, quibus citra ullâ apertam vacationem, morbis appositè mederi solent, idq; viscera nutritioni inserviëntia obstructionibus suis tartareis & mucilaginosi impuritatibus inhærentibus expediendo, vel optimam illis temperiem, à qua desciverunt, restituendo, ac totam illorum depravatam œconomiam corrigendo & instaurando.

Galen. omnibus suis destituti remediis ad mineralia confugiunt.

Gal. de mineralibus perperam sentiunt.

Sed quæram libenter ex iis, qui tantoperè in auxilia metallica, aut ex metallorum ac mineralium familia petita: (in quorum albo censemus lapides succos terrestres, sive sales sint, sive sulphura) invehuntur & eis adlurant, cur tentatis omnibus aliis subsidiis, & eorum imbecillitate cognita, in gravissimis ac deploratissimis morbis ad thermas minerales, aut medicamentoſas aquas cõfugiunt, si illis virtutem omnem detrahunt, & mortua prorsusq; inertia esse contendunt? Nunquid hoc est, contra suas injustas querelas agnoscere, substantiam quandam metallicam, eamq; efficacissimã istiusmodi aquis inesse, cujus virtuti tantorum malorum curatio arroganda sit? Quæ quidem vis & efficacia, si istis aquis deesset, ex mineralibus essentiis, quid aliud quàm humectare & refrigerare possint aquæ thermales? Apage igitur perversa illa & contorta eorum

rum

rum de substātiis metallicis opinio, qua vitali
omni principio eas carere falsò imaginātur,
& ratiocinari pertinaciter gestiunt. Non mi-
nùs absurdè aut temerè disputant, ac negant
nullam esse metallorū substātiis cum homi-
nis natura analogiam ac communicationem,
quàm hujusmodi aquarū virtutibus tot tan-
tisq; malis hominē liberari & restitui indies
cernant, ac fateri cogantur, sive id fiat impu-
ritatum deterfione, vel vomitibus, vel deje-
ctionibus, vel per urinas, præstita: sive etiam
cōtrā ejusmodi symptomatis, adstrictionibus
aquatū, & virtutum metallicarū, coërcitis, &
ad naturalē habitum restitutis: sive etiam ca-
tharris omnibus, nec non omni hæmorrhā-
giæ aut profluvii cujusvis genere, sedatis, &
cursu suo violētiori interceptis ac compo-
sitis. Ex quibus etiā thermalibus aquis, atq; etiā
metallicis substātiis & virtutibus, omnis ge-
neris febriles, sive ex pituita, sive ex bile ardo-
res, nō refrigerante aliqua tantum qualitate,
sed longè alia præstātore ac nobiliore potē-
tia, modò extinguntur, modò frigida quæq;
nō calida qualitate, sed potētore efficacia, ad
suam temperiem revocantur. Sic omnes œ-
dematosæ ac pituitosæ frigiditates corrigi ac
temperari cernuntur: sexcentiq; alii admirā-
di effectus istis thermalibus aquis in omnis
generis morbos producantur, pro varietate

Q 2 sub-

244 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

substantiarum metallicarum, quibus dotatae sunt & praeagnantes. Quis jam neget ex tot tantisque virtutibus ac effectis, oculis ipsis perviis vitalia esse metalla, omni que (nisi mente captus & talpa caecior) spirituum vitalium & robore destitui audeat asserere? Quis analogiam & consensum hujusmodi remediis cum hominis natura, temperamento, & complexionem, ut vocant, nunc detrahat? & tam arctam conspirationem ac concordiam, qua sese mutuo juvant, & complectuntur, denegat? Tot itaque agendi potestates, tot virtutes, tot miracula, quae praestari in tam gravium & invictorum morborum curatione quotidie perspicuntur, satis amplam demonstrandi fidem faciunt, quam potens & firma sit, ejusmodi spirituum metallicorum tinctura, vitalisque impressio (nedum ut nulla sit) omniumque aliorum auxiliorum vim & energieam superans, ut nulla alia probatione, quam qua oculis fides habetur, vel apud ipsos caecissimos, sit opus.

Attamen nuper subortum est insanientium nescio quod genus hominum, huc & illuc titubantium, lamiae luscorum, cerebro & ingenio obtuso ac hebeti, vel potius contorto & perverso, qui verius vulcaniorum cyclopum imaginem representent, & quos magis fabrilis incudibus & malleis sordide tractare,

Vnde tot tantaeque mineralium affectiones proficiuntur!

stare, quàm febrilia curare, & medica opera honestè liberaliterq; exercere deceat: qui in metallica illa remedia debacchantur, omnibusq; viribus eorum lucem extinguere conantur, quòd tam mirandis remediis & effectis (quos tutò citò & jucundè exerunt) invident, & à sese talia præstari, quæ nunquam didicerunt, indignissimè ferant, victasq; manus tendere erubescant. Sic sanè ignorantia superbæ & nequitia individua comes. At quod pejus illos habet, & in rabiem totos adducit, hoc inprimis est, quòd in gravissimis & deploratissimis morbis, sua ut plurimum fringere remedia videant, & mira ab aliis præstari audiant ac sciant: cumq; ea ediscere potius, aut saltè æmulari & studiosè imitari in usum miserorum ægrorum deberent, damnant è contrario, atq; in furorem adversus quosdam Doctores, celebresq; Medicos, naturæ mysteriorum studiosos, adiguntur: quos falsò & superciliosè ignaros, artistas, Empiricos proclamant, ignari ipsi apeirici, & verè lufci, cum non videant gloriam ex empiria consurgere: ex apeiria verò ignorantia dedecus inuri. Sed quid cum fucis istis ac vespis nobis rei est? Pares cum paribus committi debent: sic fortes Aquilæ imbecillarum columbarû & leones feroces canum etiam illatrantium congressum respuunt: invidis maledicis ac detra-

Livor quorundam in mineralia, omnem ipsi vim medicatricem derogantium.

Q 3

ctori-

Et oribus solummodò loquor, bonos, doctos, verosq; Medicos semper excipio, eosque suscipio, ut alibi jam protestatus sum.

Sed de his plus satis; ad alveum thermarum nostrarum aut aquarum calidarum revertamur, à quo hæc justa famæ & nominis nostri apologia me avocavit & parumper digredi coëgit. Illarum virtutes, potestates ac proprietates, mille ac mille admirandorum effectuum in curationibus morborum, exemplis oculis ipsis videndas, subjecimus, nec tamè huic soli probationis generi, licet potenti & valido, acquiesco: sed aliis porro dilucidioribus demonstrationum rationibus, posthac adhuc illarum veritatem enucleabo, ubi simul eorum opiniones confutabimus, ut pueriles & ridiculas, qui metalla aut metallicas substantias omnivitali principio carere autumant, apocrusticaque ea esse ex Gal. sententia pronunciant, nec non lethalia potius, quàm salubria, ut quæ ab interno usu explodenda sint, & interiorum purgationum administratione: in quem tamen finem à doctis, & in præparatione eorum veratissimis destinantur & præscribuntur felicissimè, magnoq; omnium ægrotantium commodo, ut vel deploratissimi morbi iis vincantur & cedant, non secus ac thermalibus aquis.

Ut rationibus igitur veritatem metallicorum auxiliorum confirmemus, eodem argu-

mento

mento utemur, quo novus quidam practicus, isq; in utraque medicinae secta æque juvenis, me à se impetitū apud celebrem quendam Medicū (à quo hanc juvenilē arrogantiam didici) jactitavit, mihiq; sic valida argumēti vi silentium impostū fuisse: hac utiq; ratione triumphū bellē ante victoriā concinens. Sed diffidiū istud in alium locū rejiciemus, ubi paulò post Hermeticorū remedia in hunc, de quo agitur, affectū, proponemus: ubi primas occupari sedes à metallicis perspiciemus, aut nō postremo saltem ea loco censeri debere: ibidemq; ex responsione nostra ad Neotericum illū, demonstrabimus, ejusmodi remedia nullo modo vitali aura & spiritibus carere poterētibus ad agendum: quin potius firmiorem illis inesse virtutem & vitam præstantiorem, quæ inter alia omnia medicamentorum vel præstantissimorum genera maximè virtute & energia excellant: idq; non vaga aut erronea quadā opinione docebimus, sed validis, certisque rationibus, ipso usu & experiētiā rerum magistrā, nixis ac confirmatis, comprobabimus ac demonstrabimus.

*Mineralia
vita non desituuntur.*

Thermales igitur inter aquas, quæ acidæ sunt ac vitriolatæ (quales Spaenses & Pogeæ, sexcentæq; aliæ hujus generis habentur, quas natura variis in locis profundit) epilepticis affectibus congruentissime sunt ac aptissime,

*Mineralia
hiscæ affectibus appropriata & specifica.*

Q 4 cujus

cujus rei rationem supra reddidimus, à cujus repetitione hinc supersedebimus. Secundum à vitriolatis locum occupant ferreæ in hujus morbi curatione. Ex hujusmodi aquis ferreis, aliquot ab hinc annis, recens in Dania fons emerfit. Harum vis est potissimum in hoc affectu, si morbus ex partium, nutritioni inservientium, vel matricis vitio oritur. Si quidem vitriolum, quod venereum est, & veluti primum cupri seu veneris ens, magnum cum Marte, qui ferrum dicitur, consensum habet, siquidem unum in aliud facile transmutatur, alteriusque naturam induit, ut vulgò notum est. Unde Poëtæ, Veneris & Martis amores mystico quodam sensu cõfinxerunt, rationem ex Philosophis & naturæ arcanis expiscati, unde mutuam utriusque concordiam & consensum didicerunt.

Vitrioli cum Marte consortium.

Inter vitriolatas, antimoniales etiam aque recensentur, Antimonium enim, ut scribit Parac. lib. de Aurora, de stirpe est & gente vitrioli. Hæ autem tertio loco collocantur in curatione horum affectuum, præsertim si, ut sæpe fit, hi ex materia quadam putrida & verminosa oriuntur, ex qua pestiferi vapores ac venenati in cor cerebrumque efflantur, epilepsiamque ut plurimum excitant. Quæ quidem virulentæ materiæ, ejusdem aquis expurgantur, & dejectione sæpius deturbantur, nonnun-

Antimonialium aquarum facultas.

nunquam tamen etiam vomitione, sed raro, extruduntur. Si in illis infusum argenteum numisma maceretur aliquandiu, aureum colorem ex illis contrahet, quod certissimum est antimonialis aquæ cognoscendæ signum. Hæmiros etiam effectus edunt. Tales esse Encolenses in Vasconia crediderim, aut de antimoniæ minera aliquid retinere.

Sed de huiusmodi aquis & admirandis eorum effectis, seorsim tractatū conscribemus, ubi quicquid est huius argumenti, fusè disputabitur, balneaque præcipua, ac thermales aquæ totius Europæ, suis etiam nominibus, cum virtutibus ac proprietatibus designabuntur & describentur: idque in libro nostro de Recondita rerū natura, artisq; mysteriis, &c. quò lectorem revocamus, ne nunc fusiores hic à nobis de iis tractationem frustra expectet. Hoc unum tantum dicemus, Galliā nostram, præ alia quavis regione, abundè ejusmodi aquarum medicamentoſarum genere, à natura cumulatā ac ditatam, præsertim Vasconiam nostram, quæ toto montium Pyrenæorum tractu, iis mirum in modum & felicissimè abundat: qui idcirco inter alios montes, pretiosissima omnis generis metalla, & metallicas substantias profundit & exhibet: ex quibus olim Romani ingentes thesauros & immensas opes eduxerunt: quorum adhuc

Gallia aquarum mineralium ferax.

¶ vestigi-

vestigia extant. Nec mirum id est, cùm eorum virtus & summa prudentia totum propè orbem subegerit, ac imperio suo subjecerit. Faxit autem D. O. M. & augustissimo Regi nostro, virtute facile ac prudentia Romanos superanti ex nostris votis annuat, ut pervigili diligentia, solerti industria ac sagacitate Nobilis viri, D. de Beaulieu, jam olim Consilarii Regii, ac Regni arcanorū, privatiq; Senatus Amanuensis, à Rege pro dignitate, summam in fodinas minerales ac metallicas auctoritatem adepti: nec non præter alias verè nobiles dotes, raris ac elegantibus naturæ arcanis summo studio invigilantis, atq; his nominibus summa gloria dignissimi: Annuat, inquam, Deus, ut Pyrenæi illi montes, alterum opibus ac thesauris Perù referant, ex quorum copia & fœcundo penu hostes publicæ salutis edomentur, conservatores ac pacifici, amiciq; Regni foveantur ac sustineantur. Ex medicalibus verò thermis & earum virtutibus, natura & proprietatibus, nec non ex illis defluentibus aquis, quæq; indies promanaturæ sunt, ut universalis Panacææ vim ac locum obtinere possint, juventutisq; instauratrices aquæ dici. Faxit etiã Deus, ut earum ope & virtute, prosperæ sanæq; constitutioni ac valetudini, potentissimus Rex restitutus, ea tam diu fœliciter perfruatur, ut Nestoris annos

nos

nos etiam vitæ diuturnitate superet : optamus quin etiam, ut prædictæ aquæ locum medicinæ alicujus universalis, qua omnes totius sui populi ægrotudines abigantur (quod Deus omen beet) supplere possint. Atq; hinc certè summa naturæ benignitas nobis elucescit, quæ pauperibus præsertim ita prospexit, ut cum sua inopia remediorum auxilia, ex eorum caritate nequaquam sibi comparare queant, abundè isthinc summa liberalitate concessa, hauriant, & affusè perfruantur. Sic enim comparati sunt hodiè multi Medici, ut omnis apud illos frigeat in pauperes charitas, citiusque eos morbis jugulari patiantur, quàm ullum præsidium præ avaritia, qua toti uruntur, benignè elargiantur. Quo factum, ut Deus summè misericors, citra dispendium tam liberaliter illis succurrat. Unde constat, quàm ab antiquo aurei illius sæculi splendore degenerarit Medicina, quæ à generosa illa liberalitatis in omnes facie, in rugosum hoc æportentosum avaritiæ os, deformis planè & defœdata desciverit.

Præter Vasconicos fontes, alias etiam thermas habemus in Gallia Narbonensi, Balernas nomine : in Delphinatu, in Lugdunensi ditione, Borbonensi, Avernia & Nivernensi : deniq; in omnibus ferè hujus regni plagis & provinciis, alias; ut sponte sua sic videatur Natura

*Natura erga
mortales be-
nignitas.*

tura (communis omnium parens) larga manu, pauperibus & circumvicinis populis erogasse tantum beneficium, quo sine impensis & minore negotio, cum opus remedio haberent, ac subsidio, perfruerentur. Atque hujusmodi opum usque adeo dives est Natura, ut quotannis novos ac recentes ejusmodi fontes e sinu suo ubique exprimat, quales nobis duos aut tres ab hinc annos exilierunt scaturigines: una ad Rothomagum, altera ad Monbelliardum in confiniis Campaniæ & Burgundiæ situm. Quarum virtus & potestas quanta sit, illius præsertim, ad Monbelliardum scaturientis, magnam fidem facit, doctissimi cujusdam & celeberrimi Medici de doctoribus illius, indubia tractatio. Hanc naturæ benignitatem ac liberalitatem, tot tantisque præsidiiis humano generi, summa Dei gratia, consulentem, cum animadvertimus, nunquid ea arguit & damnat mercenariorum Medicorum ac inexorabilium, qui artem suam tam turpiter & sordide nundinantur, immanitatem ac crudelitatem?

Præter superiores aquas & thermas, varia etiam lutorum genera, sulphureorum, bituminosorum, quæ salium quorundam naturam ac proprietatem frigidis affectibus, ut paralyfi & id genus aliis congruam, possident, Natura ex divite cornu copia sua superaddit,

dit, ne quid de parsimonia tam benignæ matris, conquerentur liberi.

Quibusdam in locis extant etiam balnea, ex quibus derivantur stillicidia, Italis Douliches dicta, à dulci, leni & blando fluore, quo caput aut aliæ corporis partes agræ, utiliter perfunduntur. Hac enim ratione rigatæ partes, superflua sua humiditate liberantur & exiccantur, inprimis cerebrum pituitosum his valdè jvatur ac corroboratur. Hujusmodi quoque auxilio, quædam Epilepsiæ species curationem aut levamen non exiguum recipiunt.

Atq; hæc est compendiosa medicamentorum series, tam internorum, quam externorum, varias indicationes & scopos respicientium, quibus hæctenus Dogmatici in epilepsiarum curationem utuntur.

CAPUT XXI.

De indicationibus atq; observationibus Dogmaticorum, tum veterum, tum recentiorum in cura vertiginis.

QUOD ad vertigines attinet, quæ ab omnibus ferè Dogmaticis, vel ab ipso etiam Galeno parvè vocantur epilepsia, iisdem propè remediis (quæ juxta indicationem

Com. aph.

173.

catio-

Cura vertig. juxta Dogmaticos.

cationes curationū eisdem, proposuimus in epileptiarum subsidium) ea ab illis tractari & curari solent: aut tam exiguum saltem inter utrorumque morborum auxilia aut curandi modum subest discriminē, ut separatas curas id nō mereatur. Nullus enim Medicus, vel tantillū in medendi arte versatus, non novit medicamenta seligere, eaq; huic vel illi morbo adaptare, prout tēpus & locus postulant: cum etiam & in natura, affectis partibus, causisq; magnum consensum habeant & affinitatem. Hoc tantummodò privatim observandū, ut in ipsis paroxysmis, præter ligaturas, cucurbitarū affixiones, clysterum acrium & irritantium injectiones, quibus ad revellendum uti solēt, caput cum aceto rosaceo irrigetur, oleo verò incoquatur serpillum, aut spondylium, aut hedera, aut id genus alia: odorandūq; acetum, pulegium, mentha, aliaq; ejusmodi ex aceto, idq; juxta Aretæi sententiam.

Aretæus de curat. morb. diuturnorū c. 3. & 4. Phlebotomia.

Aëtius tetrabibl. 2. serm. 2. c. 7. ex Archigenis opinione & Posidonii, venam secari suadet, siue principium fuerit affectionis, siue tempus jam progressum fuerit, dummodò vires ferant, nihilq; reluctetur, ac imprimis si ex materia sanguinea ac calida affectus oriatur.

lib. 3. c. 13. de cura vertiginis.

At in hac sanguinis missione, prout notat Damascenus, cavendum, ne confertim is de-

tra-

trahatur, aut acervatim evacuatio fiat, ut loquitur Aëtius: eò quòd ex qualibet occasione ægri concidunt. Quapropter pluribus detractionibus per intervalla repetitis utendum esse sentit, ut congrua mensura expleatur. Hanc addit porrò observationem, ut scilicet, cum educitur sanguis, caput oleo simul, sectionis tempore, aceto & rosaceo, polygoni, aut hederæ succo admixto, irrigetur: & lana convoluta, rosaceo, aut œnanthino madefacta. eodem tempore ventri imponatur.

Idem Aëtius eodem libro & capite, post alia omnia, tum universalia, tum particularia tentata frustra remedia, generalesque evacuationes purgationis & missionis sanguinis præmissas, incisionem arteriarum in capite, juxta tempora supra aures (ut utamur ipsissimis illius authoris verbis) fieri suadet. Eandem tuetur opinionem Paul. circa finem 12. cap. lib. 3. de re medica. *Verùm (inquit) in quibus caliditas capitis, Saurium sonitus est. utpote calidioribus vaporibus per arterias illabentibus, etiã arteriarum sectionẽ assumimus retro aures.* Eiusdem sententiæ est & ipse Damascenus eodem cap. *Cum verò, inquit, ista vertiginis passio dolorosa, nascitur ob vaporosos spiritus, sursum ad caput elatos, in utrisq; arteriis post aures impactos, ut foris infarctæ compareant arteriæ: tunc unicũ ejus ferè & presentissimũ fuerit præsidium,*

256 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

fidium, earundem arteriarum pertusio. Quæ ta-
men sanguinis per arterias missio non omni-
bis probatur, quòd sic à scopo curationis sæ-
piùs aberretur, juxta sententiam ipsius Gal. 3.
de loc. aff. cap. 8. Avicen. Fen. 1. tract. 5. cap. 3.
In hujusmodi affectu laudat venę sectionem,
quæ pone est aures, quam quietam vocat. Est
enim, inquit, optima in curatione omnium spe-
cierum vertiginis materialium. Et quandoque
cauterifatur: idq; meritò, quod ea sectione,
vapores & halitus omnis generis transpirent
& exhalent, undecunque in cerebrum eveci
fuerint. Quod post præmissas universales va-
cuationes fieri constat. Caput enim ante to-
tum corpus curare non licet. 4. Therap. Quin
& hæmorrhoidum in viris, & menstruorum
in mulieribus provocatio, in his affectibus u-
tilissima & necessaria futura est. Est enim san-
guinis missionis quedam species cõgruentissima.
Post ejusmodi tentata remedia, caput ipsum ad
occipitium est scalpello convulnerandum, ut ait
Oribal. syn. lib. 8. c. 5. In eundem finem Mo-
derni & Neoterici cauteria, sive actualia, sive
potentialia, præsertim saturæ coronali ad-
movent, quibus per cerebrum, tanquam per
fumale, exhalationes & nigræ fuligines ac
resinosæ, horum morborum productrices,
expirent & traducantur. Atq; eæ sunt indi-
cationes ac observaciones, quas tum veteres,
tum

Hæmorrhoi-
dum & mē-
struorum

Cauteria.

tum recentiores in praxi horum affectuum, vertiginum inquam, curatione sequi solent. Cætera quæ ad præcautionem aut ad curationem eligi & administrari possunt remedia, ex ipsarum epilepsiarum cura in præservatione & curationem posita, peti possunt, ut supra monuimus.

CAPUT XXII.

De indicationibus curativis Apoplexiæ, tam generalibus, quàm specialibus, cum adjunctis remediis, juxta methodum Dogmaticorum.

IN apoplexiæ verò tractatione, quæ in morborum acutissimorum numero censetur, quæque sæpius ægrum ad mortem rapit, aut saltem in gravissimum alium affectum, paralytin, inquam, degenerat, nonnulla sunt privatim observanda, ab iis diversa, quæ in curam epilepsiarum usurpantur; etsi in genere, quæ uni morbo conducunt, alteri etiam prodesse possint: cum sint affines morbi, & ex iisdem propè causis nati: quiq; juxta Dogmaticorum sententiam eandem corporis partem occupant: ut com.aph. 45. 2. aliisq; locis jam citatis scribitur.

*Peculiares
quadam ob-
servationes
hic notanda.*

Quod igitur à Medico observandum, id est, ut scilicet morbi naturam accuratè intue-

R atur,

*Gradius A.
poplexia.*

atur, & expendat, num apoplexia sit gravissima, an mediocriter, an parum tantum lacefens. Siquidem tot illius gradus à Medicis agnoscuntur ac constituuntur, qui præcipuè distinguuntur vsu respirationis, magis aut minus liberæ aut impeditæ: vel fortis aut debilis. Anhelitus enim in minore aut debili apoplexia aliquem servat ordinè, quamvis inæqualem; in fortiori ac magna vim patitur & ægrè fit. At in fortissima, usque aded deficit respiratio, ut sensu & motu prorsus privata membra videantur, & præter obscurum in pulmonibus & pectore anhelandi officium nihil restare perspiciatur. Sic enim discernitur affectionis magnitudo, ex noxæ, quæ spirationi infert, vehemètia, ut scribitur 3. de locis affe.

Galen.

Atq; id est, quod sagaciter à Medico prudenti perpendendum est, nec nõ pulsus diligenter illi etiã notandus est, examinandusq; color vultus, nec non alia quæq; observanda, quæ ad rem faciunt, num videlicet æger gravi somno prematur: num altiùs aut demissiùs stertere audiatur: atque an magna vel parva molestia respiret: num etiam variis corporis locis vellicatus & compunctus, sensum ex corporis motu præ se ferat, nec ne. Quo in casu sequendũ erit Archigenis consilium, ut nimirum à prognostico exordiat, quo ejusmodi apoplexiam fortissimam lethalem esse signi-

*Apoplexia
lethalis.*

signi-

significet & iudicet. Sic enim famę ac honori suo prospiciet, omnemq; calumniandi ac cōvitiandi ansam eripiet, & à se amolietur, memor scilicet Magni illius Dictatoris aphorismi 42. aph. 2. lib. *Solvere morbum, quem apoplexiam vocant fortem, impossibile: levem verò non facile.* Debilis tamen curari potest, ut addit Galenus in com. &c. Sed ut plurimum in paralyfin terminatur.

Lata igitur & pronuntiata prognostici sententia, nō tamē à Medico æger citra subsidiū prorsus deserendus est: licet in suo genere hic morbus gravissimus ac periculosissimus nullam salutis spem polliceri videatur: nisi fortè in ipso mortis agone, extremosq; anhelitus ducens deprehendatur. Tunc enim animæ Medicis committendus est. At dum quid ipse Medico subesse videbitur, quo æger recreari possit: invocato primùm illo summo Numine, Medicoꝝ Archiatro, ut remediis benedicat, omni Medicus diligentia & industria ægrotati suo succurret: observabitq; imprimis ægri vultus colorē. Qui si fuerit rubicundus; pulsus utcunq; plenior & validior, corpus nō extenuatū, ac plethora potius refertū: quę indicat, apoplexiā ex vasorū plenitudine & sanguinis copia suscitata; primā medicandi rationē, quę singularis & inter alias præsentissima est, à sanguinis educatione auspicabitur.

*Methodus
procedendā
in Apople-
xia cura.*

R 2 At

Phlebotomia.

At quas venas secari oporteat, quæ quantitas sanguinis educenda, an magna, an exigua, an paulatim sensimq; , an simul & semel haurienda : quidvè sanguinis missioni præire debeat, non satis constat inter authores Græcos, Arabes, nec Latinos, tum antiquos tum recentiores, ut qui hac in re sententiis discrepent.

Veterum de phlebotomia sententia.

Archigenes, præjudicato, ut diximus, infœlici morbi exitu, audacter è vena dextri brachii, sanguinem pro viribus emittit. Gal. in introd. sanguinem statim mittendum suadet.

Aëtius tetr. 2. serm. 2. c. 27.

Aëtius primo loco, unctioes huic affectui congruas acutiles usurpat, totumque corpus iis imbuit, at caput præsertim: nec non vomitum provocat, ac clysteribus acerbis ventrem laceffit. Quibus peractis venam secandam esse, docet: lectionemq; & sanguinis detractionem è dextra manu fieri debere censet; nec non copiam sanguinis, quæ educenda est, dividendam. *Commovere enim, inquit, oportet tantum, non exolvere vires, & calorem extinguere.* Inspiciendus etiam pulsus in evacuatione, & faciei color ac respiratio. Quibus non obstantibus, nihilque mali minantibus, securè etiam repetenda erit detractio.

Paul. lib. 3. c. 18.

Oribas. synop. lib. 5. cap. 6. ex sententia Philomeni, eundè ferè sequitur processum. Paulus Ægineta contra, omnibus aliis postpositis,

tis, statim ad sanguinis missionem confugit, modò ex causis superius allatis, ea necessaria sit. *Eis itaq;*, inquit, *qui quomocunq;*, parari possunt, statim vena secanda est. Et si remissionem aliquam habuerint, repetita sectione, sanguinem detrahere oportet eadem aut sequenti die. Nec tamen hic venam designat, quam nihilominus cubiti venam notari subintelligendum est: cujus cum plures sint, alii cephalicam deligunt, cujus est opinionis Avicennas, à qua vult etiam copiosum educi sanguinem.

*Avic. Fen. 1.
tra. 8. c. 24.*

Rhases alicubi jugulares venas pertundi suadet, cujus sententiam improbat Marcus Gatinarius, præclarus ex Neotericis Medicus, quòd ægerrimè earum vulnus claudi possit. Alibi idem Rhases utramq; cephalicam aperiendam esse censet, vel intra horæ spatium. In eam it sententiam Mesue, consulens, ut quàm celerrimè utraque cephalica incidatur, idq; cum emissionem multi sanguinis, ut cerebrum, inquit, patiat.

*Lib. divisio-
num, cap. 12.
tra. de agrit.
cerebri, cap.
de apopl.*

Haly filius Abbas sentit, in hoc apoplexiæ genere, quam, ut dictum est, ex sanguinis copia nasci constat, ut cephalica secetur, aut saphena etiam, ad majorem revulsionem.

*Haly 5. præc.
c. 22.*

Alexander Bened. inter Neotericos per- celeberris, hanc primò laudat revellentem sanguinis missionem, ex talo, vel crure, mox eam

*Alex. Bened.
lib. 1. c. 35.*

R 3 quæ

quæ ex venis circa guttur turgentibus & conspicuis fieri potest.

*Autoris de
phlebotomia
sententia.*

Atque hæ sunt diversæ ac discrepantes authorû, quos modò citavimus, circa hujus remedii administrationem, sententiæ, qui inter Græcos & Arabes excellunt ac eminent. Omnes enim hic recensendi nullus unquã fuerit finis. Rogo autem lectorem, & juniores Medicos, quibus hæc mea scripta confesco, ut, quicquid paulò post scripturus sum, æqui boniq; consulant. Probo quidè ego & laudo in apoplexia, quæ ex sanguinis copia suscitatur, subitam phlebotomiã, si modò vires ferant, & judiciû jam de morbi gravitate & periculo pronunciatum fuerit. *Si quid enim movendum videatur, principio morbi moveto*, inquit Hipp. in hoc præsertim tam acuto affectu, quòd nullas det inducias: in primisq; sanguinè ex mediana vel cephalica utriusq; brachii educito, prout urgebit necessitas. Quinetiam si vires ulterius progredi patiantur, & suadeat jugularium venarum distensio, ut sepe fit, quando per anarrhopen sanguis ab inferioribus partibus sursum traducitur, vaporumq; multitudo, ac halituum superiora petens, & jugulares venas distendens, strangulationem ac suffocationè minatur: tùm censeo securè & intrepidè secandã esse venã, ac præsentissimû istud esse præsidjû, tutissimumq;

fi

si sphagetides aut jugulares illę venę pertundantur, quarum majore plenitudine, ex trajectu sanguinis, aut vaporum sursum elatorum, spiritus vitalis intercipitur, ne in cerebrum transferri possit, unde affectū hunc suscitari, tanquā ab una ex primariis causis, supra notavimus. Frustra autē Marcus Gatinaris earum apertionem meruit, quod agrę vulnus coalescat. Si enim ejus claudendi rationem probē, citra fascias aut ligamenta, tenerimus, cui modo jam pridē assuevimus, levis aut nullus prorsus futurus est labor. Huic enim rei emplastrum de pice, aut simili glutinosa materia vulnere inductum, satisfaciat, & planē ipsum concludat. Vel si digitus apertioni appositus, ei ad horas aliquot adhæreat (ut fieri solet in venarum & arteriarum incisionibus, ex ingenti vulnere illatis, quarum sanguis aliter sisti non potest) idem commodē præstari possit.

Ut autem ostendamus, in hoc apoplexię genere unicum subsidium esse sanguinis missionem (quod tamen non caret periculo) addam & illud (ut tandem finem faciam) quod scriptum reliquit Celsus his verbis : *Si lib. 3. de re- omnia membra resoluta sunt (quod de apople- med. c. 27. xia intelligit) sanguinis missio vel occidit, vel liberat. Aliud curationis genus vix unquam sanitatem restituit, sæpè mortem tantum differt,*

R 4 vitam

264 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

vitam interius infestat. Post sanguinis missionem, si non redit & motus, & mens, nihil spei superest, ut è contrario. Post educationem sanguinis, utile fuerit acres clysteres injicere: quin & ipse Rhases consulit, ut ab iis curationis sumatur initium, qui morbificam materiam attrahant & deturbent ad inferiores partes, sicq; revellant. Cui etiam revulsioni frictions vehementes, validæ ligaturæ & strictæ, cucurbitulæ inferioribus partibus affixæ, somnoq; ægri profundo excutiendo, summo perè conducunt & commendantur. Consultum etiam fuerit, ex ejusdem Rhasis sententia, in sanguinea hac apoplexia cucurbitam magnam suturæ coronali apponere, nec non & humero sinistro cum ingenti flamma: revocat enim ad vitam deploratos. Nam obstructa itinera spiritibus etiam vitalibus patefacit, & liberam eorum virtutem reddit.

Alia quadam indicat. curat.

Nota.

Perfusionis oxyrrhod.

Nec in hoc genere morbi omittendæ erunt perfusiones ex oxyrrhodinis, idq; incipiente morbo: quæ raso capiti inducentur. Fiet autem oxyrrhodinum ex oleo & acetosato, cui serpyllum incoctum fuerit. Castoreum verò naribus ad olfactum admovendum, ut vult Archigenes, quod multis probatur veterum, ne initiis ad resolventia vehementiora & magis calefacientia statim veniantur. Commodissimus etiam fuerit ptarmicorum

rum usus, ut privatim cerebrum obstructionibus liberetur: ubi observandum, semper à levioribus remediis esse inchoandum. Atq; sic ægro omnibus modis, uti suprà, promptissimè succurrendum. Cui si nulla ratione alius ille sopor excutitur, ne liber sermo restituitur, certissima sunt proximæ mortis argumenta, ^{Signū mortis.} cujus nequaquam reus Medicus fuerit, præsertim si de omine præmonuerit, & talis morbi eventus periculum maturè fuerit auguratus. At si administratis ex arte appositis & congruis remediis, quibus Deus cœperit benedicere, spes aliqua affulget restitutionis; audacter continuanda curatio est, ut seminariorum morbi reliquiæ, digerentibus, evacuantibus, resolventibus, ac partes affectas corroborantibus medicamentis, prorsus evellantur & discutiantur: cerebrumque ipsum suis incommodis expediatur, idq; purgationibus & corroborationibus idoneis: quarum myrmeciam aut formicariam supervacaneum fuerit hîc acervare; quum ex iis, quæ jam in epilepsiæ curam attulimus, judiciosi Medici, quæ ad rem fuerint, mutuari possint: siquidem ob utriusq; morbi inter se cōsensum & affinitatem, communionem etiam præfidiorū uterq; affectus sortitur, quibus mutuo se juvare possint. Hic mihi tantummodò satis sit proposuisse, quid privatim

R 5 in

366 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

in apoplexiis observandum sit, quæ ex sanguinis copia nascuntur, ut indicia & notæ testantur, quas suprâ attulimus.

De præparantibus nihil attigimus, quod morbus, ne in ipso quidem principio, ullas offerat inducias. At versus declinationem præscribi possunt.

Signa & cura apoplex. phlegmaticæ.

Si verò apoplexia, ex pituitoso, frigido & congelato humore generetur, ut frequentius contingit ex Dogmaticorum sententiâ: has habebit notas: pallidum vultus colorem, temperamentum pituitosum, gravatum & cõsopitum cerebrum, nec non senectutem. In ea autem sic versabitur Medicus, ut, si ægrum restitui posse confidat, nec profusus deploratum esse morbum agnoscat, edito prius prognostico, ut suprâ, primò curam à clystere admodum attrahente ordiatur, *qui ex cephalica decoctione, melissa, origani, ruta, majoranae, calamenthi, betonica, seminis paonia, granorum juniperi, florum chamae. centaur. & similium concinnabitur, in cuius q. suffic. incoquetur pulpa colocynth. ʒj. ʒ. agarici, fenne ana ʒ iij. deinde in colatura huius decocti solventur mellis anthosani ʒ ij. salis gemmae ʒj. olei nardini & anethini ana ʒj. ʒ.*

Clyster.

Si præstò non fuerint Pharmacopola, aut remotiores ab ægro fuerint: ne tamen æger præsentis auxilio destituatur, quod inter alios affe-

affectus, hic morbus promptissimum remedium postulet, sumendum erit jusculum ex olla culinaria ad lb. j. in quo tantum marini salis dissolvendum, quantum capi aut ferri possit à jusculo, quibus oleum nucum aut olivarum, aut butyrum adjicietur, nec non tartarum vini siccum vel liquidum: quæ promptè omnia, vel in quavis domo reperiri possunt, atq; ex iis clyster injiciendus.

Si licet per otium jusculo vel aquæ salviæ, rutam, thymum, origanum, hyssopum & aliquot brassicæ capita, quæ ubiq; facile occurrunt, incoquere, commodius fuerit: huicque decoctioni (si ruri aut in arce aliqua, alioque loco ab urbe remoto, hoc fiat, ubi desit Pharmacopæus) adjiciendus erit cortex sambuci, qui ubique reperitur, aut grana ebuli ad suff. quant. & prædicti salis quantitas cum oleis, melle & butyro ubique pervio, solvenda, ex quibus fiat clyster.

Si res verò in urbibus geratur, cephalicis clysterum decoctis, qualia supra attulimus, addentur, diaphœnicon, benedicta, hiera Paccii, hiera diacolocynth. & id genus alia, quibus clysteres majorem vim trahendi acquirant.

Ut autem in eum finem prompta & parata semper habeantur remedia, descripsimus in nostra Pharmacopœa oleū colocynthidis simplex

268 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

plex & compositum, quæ possunt æquè facile à Pharmacopæo parari ac confici, ac quodvis aliud simplicissimum, ut præstò sint in ejus officina, quùm usus postulabit. Si enim hujus olei $\zeta j.$ sumpseris, quam in jusculeo aut decocto aliquo cephalico, aut simili alio solveris, cõfestim paratus habebitur clyster, qui injectus magnam utilitatem afferet, attrahendo & discutiendo materiam omnem morbificam, hujus generis mali causam. Iste enim affectus, ab initio, alvi solutionem per vehementem & potentem clysterẽ desiderat, quo materia peccans à cerebro avellatur, & ad infernas partes revellatur, ut ait Damascenus lib. 3. cap. de apoplex.

*Clysterum
in hoc affe-
ctu usua.*

Præter hæc colocynthidis olea tam simplex quàm compositum, quæ in officinis Pharmacopæorum non sunt usitata, attamen summè necessaria, alia nos docet ars spagyrica, quæ longè majores attrahendi vires & utilitates, quibusvis aliis, possident, quorum extrahendorum industriam suo loco describemus. Ejusmodi clysteres, prout opus fore videbitur, repeti debent: nec non in eorum locum prosteta aut suppositoria substitui, ex trochiscis alandahal, sale nitri & euphorbio confecta: quæ etiam commodè indentur, si tardior fuerit injecti clysteris exitus & pigrior operatio. At ne, dum diutius fortè ejusmo-

di ex-

di expectantur remedia, ullum vel temporis momentum pereat, frictiones deorsum versus, & ligaturę fortes in partibus corporis inferioribus, administrentur, & rejecto clystere, plures variis in locis cucurbitulę, collo videlicet, spatulis aut humeris, natibus, coxis & cruribus, idq; cum scarificatione affigantur: statim verò post, hoc quod sequitur vomitorium exhibeatur.

℞ rad. asari, sem. raphani, anethi, urtica ana Vomitoria.
ʒ iij. fiat decoctio ad ʒ v. in qua solve oxymelitis simplicis ʒ ij. fiat vomitorium. Ante tamen vomitorii usum, si validus percipiatur pulsus, æger non admodum senex, attamen boni & plethorici habitus, etsi omnia non sese prodant sanguinę apoplexię indicia: non vereretur tamen, post redditos clysteres, sermone non revocato, ex utraq; cephalica venę sectionem præscribere, è qua tamen parcius educatur sanguis: quamvis & veterum & recentiorum pauci in hac apoplexia phlebotomiam suadeant, & mihi objici possit, citra omne exemplum, à me uno eam imperari. Sed ad Mesuem, Medicosq; Parisienses provoco, qui ne in ulla quidem paralytis & apoplexię specie phlebotomię parcunt. A quibus fateor, me in ea audentio rem ab illis esse factum, etsi liberio rem aut largio rem phlebotomiam non probem.

Si

Si æger autem ad se redeat, hoc est, sensum & sermonem recipiat, ante ipsum vomitum levis purgatio non erit negligenda, quæ cum pilulis coccijs, aureis, de agatico, foetidus erit exhibenda, modò catapotia possit deglutire: sin minus, gutturniolo appposito, quæ sequitur, potio erit propinanda.

Potio purgatoria.

R. agarici trochiscati z ij. folicul. orientalium, fenne z iij. macerentur & coquantur in aqua betonica, lilii convall. ana s. q. pro dosi, in qua colata solve hieræ Paccii z j. s. castorei ʒ ss. theriacos veteris ʒ j. oxymelitis simplicis z vj fiat potio. Quantitas hieræ augetur aut minuitur poterit, pro viribus ægrotantis. Nec enim habenda est ratio ingrati saporis remedii, cum careat omni sensu æger, omnibusque modis & ingratorum & vehementiorum medicamentorum, nec non nauseam & vomitum provocantium, excitandus & agitandus sit ægrotus. Hoc in casu veteres longè violentius remedium usurpabant, nimirum helleborum. Neque enim in hujusmodi morbis sequendus est Hippocratis aphorismus, concocta medicari, &c. At potius si quid movendum videatur, de principio move: idq; quàm ocyssimè. Hinc etiam fit, ut præparantium & concoquentiū nullam hinc, in ipso scilicet paroxysmo, rationem habeamus.

Præter generales hujusmodi vacuationes

ac

ac revulsiones, administrandæ etiam particu- *Particularit*
 lares veniunt, quæ caput suis impedimen- *remed.in-*
 tis expediant, qualia sunt ptarmica, aut ster- *tentiones.*
 nutationes, quæ in nares ægrotantis insu-
 flabuntur ex canaliculo pennæ, licet sensus sit
 prorsus expers. Errhinorum enim & mastica-
 toriorum nullus usus esse potest, præ alto so-
 pore, quo opprimitur, nisi ab eo resurgat, &
 sensus recolligat. Ubi nec prætereunda silen-
 tio sunt medicamenta, quæ vim illam cerebri
 sopitam excitare & vellicare possunt. Quales
 sunt suffitus ex castoreo, assa fætida, opopo-
 nace, galbano, quos naribus hauriet & admo-
 tos excipiet: vel cum pulveribus illorû, aqua
 vitæ, aut oleo salviæ, vel nardino maceratis
 & exceptis parabitur linimentum, quo, os,
 nares, & aurium limina inducentur: nec non
 etiam de rasum caput ad coronalem futuram
 & eam partem, qua collum occipitiõ com-
 mittitur, eo perfundi poterit. Quinetiam in
 morbi desperatione, vertici capitis aut syn-
 cipiti sartago candens imponatur, cujus ca-
 lore congesti ac cõglaciati humoris liquatio
 promovebitur: cui succedet linimentum ex
 pulveribus, salviæ, baccarû lauri, præoniæ, hyf-
 sopi, granorû synapi, castorei, caryophyllorû,
 macis, piperis, iridis, granorum alkermes, o-
 popanacis, benjoini, oleo castorino, vel nar-
 dino exceptis, & id genus aliis, addito aquæ
 vitæ,

272 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

vita, & si lubet, euphorbii modico, quo caput imbuetur. Ex his etiam concinnabitur emplastrum, ut sequitur:

Cataplasma.

℞ pulveris synapi ℥j. ℞. stercoris caprarum, & columbarum ana ℥℞. pulveris sem. pæonia, gran. juniperi, rad. ireos, & florum salvia ana ℥ij. foliorum ruta minutim concisorum, m. j. cum vini, mellis & aceti, q. suff. fiat emplastrum vel cataplasma, quod commissura colli cum occipitio inducatur.

Roborantia.

Roborantia etiam in hoc affectu studiosè usurpanda sunt, quæ, si fieri possit, per os ingerantur, idq; præmissis universalibus vacationibus, qualia sunt theriaca, confectiones de hyacyntho, alkermes, anacardina, aurea Alexandrina, in aquis aut decoctionibus aptis ac idoneis infusa & macerata: cujus generis sunt theriacales aquæ, Antapoplecticæ, in nostra Pharmacopœa descriptæ: nec non alia complura roborantia, tam universalia, quam particularia in usum cerebri, quorum etiam aliquam fecimus mentionem, cum de cura Epilepsiæ ageremus, aptissima in hunc finem futura sunt.

Si ad se redeat æger (quod ex remediorum serie congruè administratorum, fore conjiciendum est & sperandú: alioqui frustra hæc præsidia præscripserimus) licebit per otium, reliquiis mali prorsus tollendis, & sensim ex-

tin.

tinguendis invigilare. Præparantes enim tum
vacuationes, revulsiones, derivationes & ro-
borationes, otiosè venient in usum: quæ non
tantùm obstabunt, ne recidivos paroxysmos
patiatur æger, sed quæ etiam curationem in-
tegram ac absolutam præstare possint.

CAPUT XXIII.

De Paralysis, ejusq; specierum cura, legitima
etiam medicamentorum administratio-
ne, ex sententia Dogmati-
corum.

AT cum ex more, ejusmodi apoplexiæ fre-
quenter in paralyfin degenerent ac ter-
minentur, eamq; vel unius tantùm corporis
partis, vel dimidii corporis etiam: restat no-
bis pauca de hoc etiam affectu dicere: quùm
etiam, quæ in cura chronicæ epilepsiæ attu-
limus potissima remedia, eadem & huic mor-
bo aptari possint & exhiberi, quò juniores
Medicos revocamus, ut ex infinita auxiliorũ
varietate, quæ copiosè illic explicavimus, a-
mœniores flores, elegantiores, & utiliores
feligant ac decerpant. Nec enim ad quosvis
scopos & curationis indicationes varias,
quicquã desiderari animadvertent. Quo fit,
ut nihil in curam hujus symptomaticæ para-
lysis addituri simus, quàm capita quædã, ob-
S serva-

Curatio pa-
ralyses.

*Nonnulli
affectus per
crisin in pa-
ralysin desi-
nunt.*

fervatione ac administratione remediorum particulari, dignissima, sive hæc paralytis ab apoplexia originem trahat & derivetur, sive (ut fieri potest) aliunde generetur. Etenim quædam sunt etiam colicorum affectuum genera, nec non febrium, quæ per crises, & (ut volunt per metastasin) in paralytes transeunt ac degenerant. Nonnullæ etiam matricis suffocationes, ut vidimus aliquando, in id genus affectus desierunt & terminatæ sunt : quin & Luis quædam species, quarum longo jam ante exortum tempore gravitates capitis & stupidi sopores, crebris vertiginibus stipatæ, præcesserant, eundem exitum habuerunt : quæ quidem alia ratione domari & vinci nequiverunt, quam solis iis remediis, quæ specifica quadam proprietate affectum extinguunt, qualis est mercurius philosophicus, aut philosophicè paratus, ut paulò post docebimus. Si igitur contingat, ut apoplexiæ paralytis superveniat, aut in eam degeneret, cui jam aptata fuerint, quæ dicta sunt remedia, evacuantia, revellentia, exiccantia & corroborantia : ut omnibus modis porro juvetur natura, & sarcinæ mole expediatur, cujus propemodum pòdere succumbit gravis, quod juveni Medico præstandum restabit, id erit potissimum, ut nempe diuturnis iisque congruis præparantibus ad

Indicat.

con-

concoquendam materiam, fluidamque reddendam, ac ad evacuationem aptandam, utatur, reliquiasque humorum sic excludat ac deturbet, aut deturbandas præparet. Huc enim magni illius Dictatoris Hippocratis refertur aphorismus, aptissimeque usurpatur: *concocta medicari & movere oportet, non cruda.*

Quæ jam ante in cura epileptiarum chronicarum præscripta sunt hydromelita, nec non alia præparantiæ genera, cum magnus sit inter hos morbos consensus & similitudo, huic quoque morbi generi congruentissima sunt, seligique poterunt, quæ comodiore & aptiora esse videbuntur, hucque traduci: Unam tantum receptæ formulam satis fuerit describere, quæ & omnibus aliis paralytis generibus accommodari & proficere poterit, tanquam inter præparantia omnia, unum ex præstantissimis specificum & accommodatissimum remedium.

*Rad. acori, herule campanæ ana ℥ij. rasi- Hydromel
ra ligni juniperi & ligni Rhodii ana ℥j. s. bysso. Specificum.
herba paraly. florum lilii convallium, calendula, lavenderula, ana p. ij. macerentur per 24. horas
in lb. vj. hydromelitis simpl. dein coquantur ad
medietatis consumptionem, tum demum trans-
colentur per manicam Hippocratis, & aromati-
zantur cum pauco cinnam. & nucem moschata. De
hoc hydromelite capiat ℥iiij. manè, & totidem
vesperi, reiterari poterit.*

S 2

Ejus-

*Examē præ-
dicti Hydro-
melitis.*

Ejusdem hydromelitis cōtinuandus est usus, non ad multos dies tantum, sed ad multas hebdomadas, aut etiam menses. Adjeci huic formulæ de industria, quæ visa sunt magis attenuantia, coquentia & calefacientia initio, etsi morbifica materia prorsus sit crassa, frigida, pituitosa & obstruens, qualis ut plurimum esse conjicitur: attamen admiscui etiam, (ut videre est) lignum rhodiū disertè, ut ad temperiæ reliqua revocaret. Est enim adstrictionis magis & corroborationis, quàm attenuationis particeps. Hæc igitur à me putentur ita esse facta, ne nimia colliquatione & attenuatione materiæ, principio morbi diffluentis & excedentis, dispergantur huc & illuc in nervosum genus variæ illius partes, quæ malum potius augeant, quàm minuant. Quod maxime junioribus Medicis observandum & notandum est, ut rectè & tutò gerant omnia.

Interea verò, dum hydromelitis usus administrabitur, frequentes injiciendi erunt clysteres, idq; uno quoque saltem biduo. Sicq; tractata ac præparata mali materia, tandem expurgabitur, nō simul & semel forti aliquo medicamēto, at per intervalla & sensim, hoc est, apozemate aut decocto solvente in plures dies exhibendo, cujus sequitur formula.

*Apozema
Solutivum.*

℞ polypod. senna, carth. ana ℥ x. passul. liquiritia ana ℥ ℔. sem. anisi, seseleos ana ℥ ij. florum cicho-

cichorii, viol. borr. ana p. j. agar. troc. cum sua ligatura ℥ ℔. folicul. senna orientalium ℥ j. ℔. fiat decoctio. In ℔. j. colatura solve syrupi rosati sol. syrupi de cichorio cum rhab. ana ℥ ij. fiat apozema in tres doses, adde in ultima diacarth. electuar. de citro ana ℥ j. ℔.

Atque sic purgatus æger denuð repetet usum hydromelitis præparantis, cui per aliquot dies sumpto, alternatim succedet purgatio. In hunc modum alterna illa hydromelitis & solventis medicamenti administratio, ad aliquod satis longum temporis intervallū continuabitur. Si quis autem nova decoctione lubēter carere velit, accipiat ℔. ij. superioris hydromelitis, quibus incoquat & maceret, sennę, turbitih, hermodactylorum ana ℥ j. dum restet decocti ℔. j. clarificata, cujus tres aut quatuor unciaæ ægro (prout ad purgationem fuerit præparatus) propinati poterunt: idq; per tres aut quatuor varios, aut etiã continuos dies, si ferat natura ejus minùs delictula tantum purgationis.

Post longas & diuturnas ejusmodi præparationes ac vacuationes, minùs calefacientes & vehementes, transiri potest ad fortiores ac vehemētiore: quales sunt pilullæ fœtidæ, *Remed. vehementiora.* de bdellio, de euphorbio: hiera Paccii aut Logadii, atq; aliæ id genus hieræ, aliq; medicamenta, vehementiùs attrahentia, & com-

positiones, quæ scamoneam, helleborum & euphorbium excipiunt: nec non plura alia præsidia, quibus veteres & recentiores sciant. Quæ tamen citra cautionem, aut temerè nō sunt exhibenda, etsi à causa prorsus frigida prognatū malum agnoscitur, ægrotansq; crassi, obæsi & pituitosi temperamēti, ut censet Trallianus. Quæ enim paralytes extenuata & macra corpora, hepatisq; bullientis, invaserunt: & causam morbi ex calidis siccisq; exhalationibus ac qualitatibus obtinuerunt: eę hujusmodi remedia, ut noxia potiùs, quàm utilia respuunt, ut postea docebimus.

*Trall. lib. 1.
cap. 16.*

Obiectio.

At excipient nonnulli, tantùm abesse, ut ea noceant aut contraria sint, ut contra antiquitas senserit exhibenda esse ea medicamenta, quæ vel febrem ipsam possint inducere, à qua nervosum genus morbis suis remedium mutuatur, juxta Hippocratis aph.

Hanc utique medendi rationem minimè probare possum, nec solus sum, qui eam improbem: utpote quæ parum recta & tuta sit. Exigua enim febris parum utilitatis adferre possit: at magna exitium potiùs pariat, & mortem acceleret, quàm salutem restituat. Probamus tamen hieram Galen. simplicem, quam tota Antiquitas commendavit: pilulas de hiera cum rhab. & agarico, pilulas de aloë rosata dictas, eò quòd succo rosarum

rum sæpius elotæ sint, aut quòd eundem succum sæpius imbiberint, ut videlicet duæ pilulæ paulò ante prandium, vel cœnam deglutiantur, idque vel eo etiam tempore, quo præparans hydromel propinabitur, ut quæ & ventriculum sint corroboraturæ, & simul unam & alteram sedem excitaturæ, unde natura levetur & adjuvetur.

Neq; hic etiam prætermittendus revelentium usus, in quos frequens clysterum injectio commodissima futura est, à quorum lenioribus primo loco inchoandum, ut dictum est, deinceps ad fortiores & vehementius attrahentes, ac magis vacuantes, transfundendum; in quibus solvi possunt jam supra commemoratæ hieræ Paccii, Longadii, nec non benedicta laxativa, & id genus alia.

*Revel-
lentes.*

Ptarmica autem, Errhina, masticatoria, in particularem cerebri à suis impedimentis expeditionem, magnoperè conferent, ea semper cautione, ut leniora, benigniora, ac minus vehementer attrahentia præmittantur.

*Ptarmi-
ca, &c.*

Restat nunc (ut ordinem institutum sequamur) de remediis cerebrum, partesq; nervos corroborantibus dicere: nec non de iis, quæ reliquias mali educunt, ac intemperiem corrigunt. Inter roborantia censentur cōser-

Roborantia.

siq;

S 4

mari-

280 . *Jos. Querc. Tetras graviss.*

marini : radices acori conditæ, anacardina confectio, diacastoreum : nec non ipsum per se castoreum in numero præstantiorum habetur, apud omnes antiquos & recentiores. Idem diamoschum, diambra, rosata guajaci, falsæ parillæ, ligni juniperini & similia.

Externa.

In externis numerantur remediis, quæ partes resolutas ac paralyticas magnoperè juvât, fofus ex vinaceis vindemiarum, si illis calentibus æger incubet, aut iis foveatur; nec non decoctio vulpis ad tabem usque & ossium separationem consumptæ: si huic decocto adjectæ fuerint, inter coquendum, herbæ cephalicæ, & nervis congruentes. Vaporaria itè sicca conferunt, nec non balneæ ex ejusmodi incoctis herbis in vulpis juscule, vel vino, paratæ. Ex quibus vel solus vapor ab ægro, ex capsula congruente, in qua fuerit collocatus, exerto capite & libero, receptus satis fuerit, vel in vasculo ad id accommodato, in quod lateres igniti, ejusmodi decoctis suffocati, vapores suos deponant, quos æger excipiat. Ex quo eductus æger, & in lectum calentem trajectus, ad sudores componi debet. Ex fofibus tamen emergenti ægro, vel ex vaporario sicco aut humido, operæ pretiû fuerit, non tantùm resolutas partes congruis oleis aut liti- bus inungi: led collum etiam, qua parte occipitio committitur, dorfi spina, nec non prin-
cipia

cipia & nervorum origines, unde ejusmodi resolutiones tanquam ex partibus primariò affectis, iisdem perfundi debent. Illis enim potissimùm, non solis iis secundariò affectis, externa isthæc remedia accommodari debent.

Inter ea autem remedia, quæ in apothecis Pharmacopæorum occurrunt, sunt, unguentum Aragon dictum, Martiatum, Agrippæ, oleum vulpinum, costinum, nardinum, laurinum, de castoreo, de piperibus, de lateribus, de palma Christi, canabynum, oleum salviæ, rutæ, lumbricorum, de therebinthina & id genus alia, ut, quod nobis etiam à natura datur, petroleum. Ex quibus vel solis, vel medullis & axungis cervi, urfi, pardi, taxi, anguillæ & similibus (inter quas axungia humana excellit) admixtis: additis etiam succis & pulveribus herbarum cephalicarum, coctis omnibus & cum cera ac therebinthina in unguenta, aut litus aptatis, extrinsecus partes affectæ foveantur, perlinantur & inducantur: nec non commodissimum & ad rem fuerit, superioribus oleis & pinguedinibus unguentum catellorum compositum adjungere: unguentum ex impinguato anseri, cum simplici pice nigra infarctum, vel etiam additis foliis visci pomi, salviæ, herbæ paralytis minutissimè concisis: adjecto quinetiam castoreo, & gummi ammoniaco, bdellio, aceto solu-

S s tis,

tis, ad majorem penetrationem: Bacca etiam juniperi & lauri conquassata, caryophylla, nuces moschata, cubeba, piper, crassiuscule contusa omnia, superiori farcimini indi commodè possunt, juxta convenientem singulorum quantitatem & dosin. His enim omnibus anserculi abdomine confarto, & ad lentum ignis assationem aptato: defluet ex eo, in pinguiam, aquis salviae & betonicae imbutam, liquamen, quod istis aquis supernatans, ne aduratur, tandem post perfectam anseris coctionem segregabitur, & in linimentum aptabitur, quo resolutae partes, vel solo, vel admixtis aliis congruis, perungentur & fovebuntur.

*Guay. tract.
9. de paral.
c. 7. ol. ser-
pentis.*

Oleum serpentis à Symphoriano Campegio, & expressius ab Ant. Guaynerio praeclearis Medicis descriptum, omni paralytici generi singulare praesidium est, nec non omnibus nervorum affectibus summè conducit. Quod quidem serpentis oleum, cum aliis quibusdam remediis optimis, experientia à se comprobatum asserit Guaynerius: cujus receptam heremitaë cuidam chymico acceptam refert: qui cum diuturnam operam & oleum frustra ac temerè in sufflandis carbonibus & chymicis follibus impendisset ac lussisset, animus tandem ad aquas stillatitias & olea extrahenda, quae ab eadem chymica arte feliciter didicerat, converterat & appulerat.

Hoc

Hoc fatetur ipse Guaynerius, & testimonium arti spagyricæ, tanquam ad medicinam utilissimæ, sic perhibet & adscribit: nec pudet eum fateri, licet celebrem Medicum, ab ignaro & nihili homine alchymista, tam præclarum & utile remedium didicisse. Sic candido animo, quæ bona sunt per se, bona agnoscit, nec aspernatur, undecunque prodeant; quod perversi, superbiq; homines non ita fideliter & candidè, etsi convicti, amplectuntur & recipiunt: sed ætas patrum sic nos tulit nequiores, mox daturus progeniem vitiosiore.

In eodem tractatu idem Guaynerius Ciconiarum oleum, cum unguento de gummis inscripto, ad ejusmodi affectus etiã præstantissimo, describit.

Valeriola observ. medic. lib. 4. observat. 4. eximium etiam ad paralyfin unguentum depingit. Nos præclara quoque multa descripsimus in Pharmacopœa nostra, quæ ad eundem finem spectant, hausta quidè ex Dogmaticis, quibus mox & alia hic adscribemus topica, ab arte spagyrica Hermeticis tradita, tam ex metallico genere, quàm vegetabili, & animali extracta: quibus Dogmaticorum suppellectilem augebimus & ornabimus, (ut nostri est instituti) ne dum ut eam improbare ac dampnare animus sit, ut falsò

non

nonnulli aliis persuasum volunt, & eo nomine convitiantur, ac nos insimulant.

Aqua mineralis.

In hunc finem vel ipsi vulgares Medici respiciunt, cum, frustra tentatis omnibus aliis remediis, paralyticos suos ad aquas minerales relegat, balneaq; sulphurea, aluminosa, bituminosa, nitrosa; ex quibus indies mira spectare licet. Ejusmodi sunt Borbonenses balnea, Vasconia, mirae praestantiae & utilitatis. Quod testari possit nobilissimus Dominus de Beaulieu, Spaenses aquas, & multa alia superius commemorata remedia magna felicitate expertus. Cujus cum totum crus cum femore, ex lapsu graviore in paralytin & resolutionem incurrisset, nec non motum ac sensum amisisset, ita tamen tandem summo Dei beneficio restitutus est, ut liberè nunc incedere & gradiri possit, muniaq; sua, alioqui seria & regia obire, ut jam antea diximus. Quem ut conservemus, & in meliorem statum semper promoveamus, defungentes officio & promissis, quibus erga tantum virum particulari quadam fide devincti sumus, aliqua hinc explicabimus remedia, quae singulare & praestantissimum id genus morbis subsidium afferant, quae ex catalogo Hermeticorum remediorum, arte spagyrica prognatorum mutuabimur.

Juniorem autem Medicum oportet, in admi-

mini.

ministracione superiorum remediorum, ac imprimis topicorum jam commemoratorum, quæ ut plurimum calefaciunt & attenuant, accuratè expendere (ut supra obiter monuimus) paralytis naturam, ægri temperamentum, ut videlicet, si morbus à materia frigida, pituitosa, crassa ortum habet, si similis temperamenti est æger, hoc est, pituitosi, membrumque paralyticum intumuit, sensum perdidit, cuius sopor sit exacuendus & excitandus, ut in hunc finem unguenta & linimenta, sive simplicia, sive composita, seligat in remedium morbi, quæ plus subtilitatis & penetrationis, calefaciētis ac attenuantis virtutis possident. At verò etsi causa morbi materialis est, ægrotansq; temperamento bilioso: si tamē pars affecta emarcescit, & in atrophiam labitur, aut jam incidit (quod sæpè usu venit) à vehementiùs resolventibus ac calefacientibus, quæ magis exiccare ac atrophiam augere possunt, abstinabit Medicus: qui alioqui plus noceat, quàm profit. Quo in casu satis fuerit, meo quidem iudicio, decoctum ex vulpe, intestinis & capite vervecinis, cui anodyna semina incocta fuerint, si eo pars ægra foveatur, & linimentis, aut oleis cōgruis, hoc est, lenioribus & minùs fervidis inungatur, quæ uncta succidâ lanâ, aut canina pelle, ad id accommodata, obvolvatur.

Hæc

*Quadam
notanda in
administra-
tione topico-
rum.*

Hæc igitur remedia prudenter & judiciosè paralyticis affectibus adaptentur, sive ii sint ex apoplexiis nati, sive ex sese crassam materiam possidentibus.

At si non redundantia humorum crassorum, sed exhalationum potius qualitas, quàm quantitas fuerit hujusce morbi effectrix, ubi quidem siccitas simul cum caliditate potius, quàm cum frigiditate & humiditate infestat, quid tunc præstandum erit? Tunc utiq; curandi ratio profus immutanda erit.

*Trall. lib. 1.
cap. 16.*

Posse autem paralytes ex hujusmodi causis suscitari, testis est Trallianus, qui inter veteres id accuratè observavit: inter verò Neotericos Guaynerius tract. 9. c. 8. Ubi de paralyti non tantùm sanguinea, melancholica & cholericæ loquitur, sed & de ea, quæ à mala complexionem, sine materia, procreatur.

Alia paralyt. spec. ejusq; à superiore dīverſa curanda ratio.

In hoc affectus genere, Medicum peritum esse oportet non tantùm externæ & superficiariæ illius anatomix, sed internæ & vitalis, de qua à nobis alibi institutus est sermo, nec non suprâ, cùm de veris paralytis causis differeremus: quarum bonam partem aciditatis ejusdam humoris, non frigidi simpliciter & humidis, sed acidi, pungentis & stupefacientis etiam ac planè vitriolati (ut suo nomine tandem designetur) adscripsimus: qui quidem ex vaporibus melâcholiæ in nobis

*Anatomia
ejus internæ.*

bis natæ proficilcitur, quam Dogmatici etiã acidam agnoscunt: cujus resoluti vapores, & in genus nervosum diffusi, stuporem ac *avai-
Seas* inducunt.

Hunc itaque humorem, qui diligenter expendet, & facultates illius ac effectus, quos humori melancholico vendicavit Antiquitas, conferet cum liquore vitriolato: quanta sit utriusque sympathia & consensus ac similitudo, nedicam Identitas, facillè animadvertet, ut fufius à nobis alibi dictum est. Quod cognitu maxime necessarium est, & consideratione dignum. Vix enim aliter multarum paralysearum causæ & remedia dignosci ac comparari possunt. Frustra enim in horum affectuum curationem laboretur: si opinio sit, communibus ac vulgaribus remediis, hoc est, calefacientibus & siccantibus omni paralyfis generi succurrendum esse. Quod optimè utique Trallianus (etsi sub simplici caloris sicci, aut frigidæ qualitatis specie) agnoscens: (quæ quidem qualitates melancholicum humorem, aut vitriolatam substantiam, non secus ac umbra corpus, comitantur) appositè in hæc verba scripsit lib. & cap. supra citatis: *Talibus igitur, inquit, purgans aliquod medicamentum præbere, commodum non est: universa enim ipsi inimica sunt, præsertim hiera. & qua euphor-*

euphorbio constant. Nam præterquã quòd nihil juvant, siccitatem nervorum adhuc magis augment. Novi sanè ego quendam, resolutionem ex morore, multa sollicitudine & inedia expertũ: deinde sumpta hiera adeò lesum, ut totus ipse immobilis fieret, & propemodũ interiret, nisi in contrariũ mutatus fuisset, & humectantibus omnibus, cum potionibus, tum cibis & aliis, quæ temperatum ipsum reddidissent, usus fuisset: maxime verò balneis compluribus, unctiõne ex hydreleo, mutatione aëris temperati, & omni hilaritate. Etenim tristis erat, ad iram proclivis, à medicamento nimirum excitatus, & qui flavam bilem collegisset. Hac sanè ratione, si qualitas fuerit præsertim intemperies calida, vitari debent cibi acriores: adhuc autem magis, quæ medicantem ac purgantem vim obtinent. Pari modo etiam in frigida intemperie præditis, medicamenti utendum non est purgantibus, cum solo victu tales curari possint. Atq; hæc Trallianus.

De specificis verisq; remediis, omni paralyseor generi congruis, sermonem in suum locum differimus: cum videlicet, quæ curandi sit ratio Hermeticorum, tractabimus: ubi videbitur, usum præscribi posse, purgantium, præparantium, revellentium, corroborantium, quæ specifica fuerint, & congruè adaptata causæ morbi legitimæ ab Hermeticis privatim agnitæ: ubi ea etiam auxilia enarrabimus,

bimus, quæ paralyſibus ex prava & maligna qualitate naſcentibus ac ſtipatis, prout ſuprà diximus, appoſitè congruunt: quibusq; ineſt vacuandi, purgandi ac domandi morbi ſpecifica & particularis quædam energia: & quæ in tutiſſimum uſum venient. Malam enim complexionem inductam, non corrigunt ſolum, ſed & extinguunt, delentq; , calorem ſuffocatum vivificant, nervoſumq; genus à tota proprietate corroborant.

Quod ad aliquas alias paralyſes, quæ raro contingunt, à quibuſdam Dogmaticis recentioribus deſcriptas, attinet, quæq; vocantur humorales, hoc eſt, ex ſanguinis copia, aut ex bile, aut ex melancholia ſuſcitata, præter vulgares illas, quæ humori pituitoſo, frigidiffimo & congelianti adſcribuntur, legi poteſt, quod inter alios docet Guaynerius tract. 9. c. 8. cujus ſi verba ipſa non referimus, ſententiã tamen authoris explicabimus, quæ huiusmodi eſt: Curationem ſanguineæ paralyſis, vult primùm à clyſtere inchoari, quem ſubſequatur phlebotomia, ſi vires adſint, & reliqua omnia conceſſerint. Ad hanc vacuationẽ, Medici Pariſienſes, inquit, vel ad tres libras ſanguinis, aut etiam ampliùs, conſequenter educunt, hac nixi ratione, quòd phlebotomia copiam & quantitatem minuit ac vacuat. At tu, inquit (lectorem compellans) ſi aliquando cogẽ-

Paralyſes humoralesq;

Cura paralyſis ſanguinea.

T

cogẽ-

*Non tam
largè affa-
tim sanguis
profunden-
dus.*

cogèris ad tantam sanguinis copiam educen-
dam, tantamq; vacuationem, cave, ne confe-
stim & uno momento eam præstes. Tutius
enim operaberis, si in duas aut tres eam repe-
titiones distraheris, matutinis horis basilicam
secando, lateris oppositi; vesperi cephalicam
ejusdem lateris, & postridie linguæ venas in-
cidendo. Quæ quidem sensim sic administra-
ta sanguinis missio minus (ut infert) habet
periculi, & longè tutius aliâ celebratur. Un-
de videre est, non ex hodierno seculo, sed ex
prisca jam olim avorû ætate, Parisienses Me-
dicos magnorum phlebotomitarum famam
reportasse: quanquam sunt, quos ab isto pro-
verbio, ut prudentiores & magis judiciosos
excipere fas est, & de vulgariis istorum me-
dicastroorum numero eximere, qualis & ipse
fuit suo tempore Guaynerius, qui aliorû me-
thodû damnabat: quales etiâ fuerunt nostro
tempore celeberrimi Medici, Grandus ille &
Duretus, qui tantâ sanguinis missionē ubivis,
& in omni morbi genere nō ferebant: quam
audacter nimirum & incircumspectè, nulla cau-
tione adhibita, nulla ætatis, criticorum die-
rum, & aliorû id genus habita ratione, multi
profusius, quàm par est, celebrant, & temerè
administrent. Ad quam quidē sanguinis mis-
sionem, ne in apoplexiis quidem & paraly-
sibus, ex copia sanguinis progenitis, quibus
tamen

tamen phlebotomia singulare præstat remedium, usq; aded præcipites erant veteres, ut ex abrupto, & citra ullam cautionem & circumspectum iudicium, ad eam imperandam raperentur. Atq; hæc sunt, quæ de ea loquitur Aretæus, cum curam apoplexiæ & paraly-
 sis instituit. *Aret. lib. 1. de curat. a-*
utpote magno affectui magnum remediū, missio cut. mor. c. 4.
sanguinis est, nisi quis plus, quam cōveniat, mit-
tendo delinquat. Modum autem conjectare diffi-
cile est. Nam si paulo plus detraxeris, hominem
planè strangulasti. Ad vitam enim tuendam hic
vel paucus sanguis efficacissimus est, cum sit vi-
ta corporisq; alimenti fomes. Si minus detraxe-
ris, quam causa postulat, nihil magni per magnū
auxilium contuleris. Adhuc enim causa perman-
et. Sed præstat minus detrahendo delinquere.
Nam si minus extractum esse visum sit: aliqui
verò optimi successus apparuerint, iterum venā
rescindere congruens fuerit: scindendā est au-
tem vena in concavo cubiti. Hæc enim in sinistro
fluida est. Simul quoq; in pusilla apoplexia (id
est, paralyfi) & resoluta partes considerande
sunt, in sinistro ne, an in dextro latere resolutio sit:
a salubribus enim partibus (ut dicere mos est)
sanguinem haurire oportet. Hæc enim sanguis
facile delabitur. Hæc etiam à lesis partibus ma-
teria derivatur, &c.

Alexander Trallianus, de paralyfi sanguini- lib. 1. c. 16.

T 2 nea

nea differens, hæc scribit quæ sequuntur: *Siquidem igitur copiam sanguinis ex notis deprehendas, liquet moderatam ejus evacuationem, ante aliam universam, adhibendam esse. Non enim convenit in his multum sanguinis, etiam si abundet, detrahere: sed ad auxilia potius, quæ ad quæ locis inducuntur, perveniendum est.*

*Tetr. 2. ser.
2. c. 27. 28.*

Aëtius de phlebotomia apoplexiæ congrua loquens, vult missionem sanguinis divisim fieri, hoc est, sensim & paulatim separatimq;: *Commoveere enim tantum oportet, inquit, non exolvere vires & calorem extinguere.* Deinde sequenti capite addit in hunc sermonem de sanguinis missione in paralyti, ex humorum copia, & sanguine genita. *Manifestum igitur est, inquit, quod redundantem humorem evacuare oportet. Nec verò aptius principium in his reperire datur, quam a vena sectione, siquidem permiserit ætas, habitus, tempus, studium, progressus, victus & reliqua, quæ prohibere solent venæ sectionem. Oportet autem moderatam detractionem facere, ne perfrigeretur. Frigiditas enim cum siccitate affectionem inducit. Quapropter solum imminuenda est materia paululum per venæ sectionem, & præsertim in proventiori ætate, detractio verò fiat à sanioribus partibus.*

Qualem igitur oporteat esse phlebotomiæ in hujusmodi affectibus legitimum usum, his testi-

testi-

testimoniis satis superq; liquet. Ubi diligenter observandum, summa cautione & circumspectione, non temerè (multorum more, qui omni alio carent subsidio) ea utendum esse. Quod quùm à multis secus fiat, quantus sit illius abusus, fallaxq; aut exitiale remedium, perspicuum est nimis: eamque diuturnam ac inveteratam consuetudinem in legem transiisse, quæ abrogari nequeat, iniquissimum est iudicium, & perversissima opinionis regula.

Celebrata phlebotomia, pergetur ad sanguineæ paralytis curationem reliquam, ubi adhibebuntur præparantia ad commodandum sanguinem: evacuantia congrua, revelentia & derivantia opportuna ac necessaria, & topica affectui accommodata: quæ cuique mali speciei propria & apta, ex eorum numero, quæ copiosè tradidimus, seligentur.

In paralytibus ex humore bilioso, acri & *Paralyf. biliofa curatio.* calido natis, ut purgationi reddatur opportunus humor, non attenuandus & calefaciendus fuerit: sed contrà refrigerandus & incraslandus, idonea ad id victus ratione, & legitima medicamentorum, in hunc finem delectorum, administratione, hoc est, ut ex præparantibus minùs calefacientia, & ex purgantibus pariter temperata usurpentur. Qui etiam delectus in topicorum exteriorum, hoc est, fotuum, lituum, unguentorum, empla-

plastrorum, balnearum applicatione obser-
vabitur.

*Paralys. me-
lanch. cura.*

Si ex melancholia paralyfis ortū habuerit, eadem curādi methodo utendū erit, ut causæ suis remediis appositè respondētibus tollantur: quæ cōmoderanda erunt & ita temperāda, ut citra nimīā exiccationē id præstetur. In quibus paralyse^{ov} omnis generis curationibus sedulò animavertendū erit, ut ea remediis aliis immisceantur medicamēta, quæ specifica quadam proprietate malo adversantur.

Quid jam ex me desiderent, aut de me cōquerantur Dogmatici, nō video, qui usq; ad eò penitus in officinas omnes Galliarū, aliarumq; regionum introivi, & exactè lustravi omnia, ut ex illis, quicquid fuerit divitiarum & ornamenti, in apertum ex capsulis & pixidibus aureis, argenteis, ligneis elegantissimè pictis & variegatis evolverim, & in curam horum affectuum, de quibus hīc agitur, profusè explicaverim, & elargitus sim: quibus etiam ipsemet ego Dogmaticus scēliciter uti soleo. Quòd si à me prætermisum quid videbitur, id non satis adhuc solerti & exactæ indagini, quàm malè fidei meę tribuant. Neq; enim eo animo omisi, ut tam præclaris thesauris ac gazis quenquā (ne dum Remp. medicam) privare velim, quam omni industria ditare, & ornare pro sparta mea cōtendo: sed in tanta re-
medio

mediorum fecunditate ac multitudine, fieri nequit, quin aliquid nobis elabatur & excidat; ubi Doctorum & celebrium virorum iudicium hic imploro, qui initam à me ratione calculis suis cōprobent, & suffragentur; meq; non ut invidum & malæ fidei hominem, sed candidum & syncerum ac sibi amicū, germanūq; fratrem agnoscant.

De Hermeticis etiam hoc mihi promitto, fore, ut nullo modo in me insurgāt & corripiāt, quod eo nomine & sine in collegia ipsorum introeā, ut scilicet aliquid ex eorū monumentis, extractis nempè, essentiis, magisteriis, arcanis, tineturis, aliisque id genus specificis auxiliis, ut quintis essentiis, balsamis ad curandum potentissimis & summè efficacibus, mutuer & decerpam, ut ex virtutibus & effectis, de præstantia eorum, & sedis eminentia, qua aliis omnibus præluceant, iudicetur. Simulq; hoc rogatos illos velim, ut mecum in adita & penetralia sua ingredi patiantur aliquot doctissimorum ex Dogmaticis ac celeberrimorum virorum: qui, etsi antiquitatis zelo & studio, mordicus veteres suas opiniones retineant & tueantur: eo tamen animo tam candido, modesto, recto & non obliquo ducuntur, eaque solida pollent prudentia & doctrina, ut saltem nobis amicas aures potius præbituri sint, quàm præcipiti invidia,

T 4 &

296 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

& odio in nos ferantur, & convitiis laceſſant, ac ut improbos & deceptores damnent. Illudq; auſim etiam mihi perſuadere, ubi iſtis oculis medicamentorum præparationem, & remediorum efficaciam conſpexerint, & in Hermeticorum ſchola edocti fuerint, nõ minore animi ardore ea amplexuros, pro viribus tutaturos, & ſummis laudibus everturos; quanta aliquando invidia & odio, in illa explodenda, damnanda & execranda, conflagrarunt.

CAPUT XXIV.

Mechanicam Hermeticorum lithurgiam ex recondita Natura æconomia atq; officina fluxiſſe oſtenditur, ſimulq; therapeuſis eorundem in cura Epilepſia, cum legitima quorundam remediorum præparatione demonſtratur.

EJ A igitur, quid præſtent Hermetici, nunc videamus. Appulimus enim jam ad cujuſdam, ex noſtris confratribus Hermeticis, poniterium, vel ut ita loquat, laboratorium, qui tamen in Dogmaticorum ſchola eruditus, Dogmaticæ profeſſionis Doctora-tum adeptus eſt: cujuſque tanta eſt eruditio, ut etſi diuturnis ac variis digladiationibus laceſſitus eſt, oppugnatoribus fortiter reluctans, victo-riam

riam tandem summa cum gloria reportarit: idq; tamen non citra subsidium magni illius Coryphæi, ordine & sede, qua eminet, dignissimi, utpote Maximo ac potentissimo Regi operam dantis, & medicinæ apud illum faciendæ primatum obtinentis. Cui confratri ac Collegæ charissimo à Majestate sua, laboratorium, & fornacum construendi varia genera, concessa est libertas, quæ in spagyricorum remediorum præparationem & usum referantur. Quo fit etiam, ut liberior vobis ad hanc scholam pateat aditus: cujus quidem, certum est, ingressum, primo limine, angustum sese vobis oblaturum: at sensim tamen dilatari, & in largum expatiari, Pythagoricæ literæ instar, paulò post deprehendetis. Hac enim literæ figurâ, Pythagoras virtutis viam commonstravit, cujus introitus arduus quidem est & spinosus, reliqua verò via, ad exitum usq; planissima, facilima & amœnissima peragranti est. Præterea tota hæc schola sentibus, rubis & urticis scatere primo aspectu deprehendetur, quæ tamen non sunt aspernandæ, cum hujusmodi loricis suavissimi ac pulcherrimi fructus muniri soleant. In hunc finem, ubique in portarum frontispiciis rosa cum suis spinis pingi assuevit, addito hoc emblemate: *Difficilia quæ pulchra*. Vobis igitur candidissimi viri, quæ in obrectatorum, in-

*Christianiss.
Gall. Rex
Chymia
sautor.*

*Significatio
literæ Py-
thagorica.*

T 5 vido

vidorum & maledicentium sede nō confide-
tis: sed omni virtutū genere, quæ veros Asele-
piadas ac Dogmaticos Hippocrates decent,
ornati estis, vobis, inquā, aditus hūc patet. Ne-
que enim facile patimur, vos à nobis, aut nos
à vobis divelli, qui perpetuā vobiscum unio-
nem optamus, & quam scimus vobis gratissi-
mam nobiscum futuram: quorum conjun-
ctione & concordia, collapsam Medicinam
restitutum iri non dubitamus, magnosq; in-
de fructus ad Rempub. medicam accessuros,
opportunosq; ægrotantibus, ex philantropia
& dilectione, qua erga proximū nostrum
tenemur, subsidium illatum iri.

*Laboratorii
spagyrici de-
scriptio.*

Sed jam intrò pedē intulimus; Circumspi-
cite quaqua versum, num in oculos vestros
incurrāt tot vasa, pixides, magnæ, mediocres,
parvæ, tam varii generis, quæ infinita specie-
rum & medicamentorū genera, tam simpli-
ciū quàm compositorū, cum internis, tum ex-
ternis affectibus congruentiū contineāt, qua-
les in Pharmacopolarū officinis magno nu-
mero videre licet. Nequaquā in hoc ponete-
rio tot tantosq; fueos atq; pigmēta extrinse-
cūs admirari licet: at omnia carbonibus deni-
grata ac fœda videas: fornaces hīc & illic in-
cōpositè ad varios ignes cōstructas, ut nōnul-
læ etiam sint, quæ perpetuū nocte dieq; ignē,
ad exemplū ignium Vestaliū, perpetuò coru-
scan-

scantiū, relucentē sufficiant. Hoc tamē porrō admirari liceat: innumera vasorū genera, variis formis, & stupendis etiā effigiata, quæ inde ignaris & stupidis hominibus risus argumentū: at doctis & solertibus admirandę sagaciæ ansam præbent, in hac officina cōperiri ac conspici. Norunt enim sapientes, nequaquā ludicram esse aut ridiculā, & præter rationem excogitatom hanc instrumentorum, vasorum nempe ac fornacum varietatē: siquidē ad exemplū & imitationē naturę, in visceribus aut penetralibus terræ, tanquā in suo magno laboratorio, munia sua obeuntis, artē operari satis superq; sciunt: atq; ut in illis fornacibus Natura cōtinuas suas ac varias destillationes, evaporationes, sublimationes aut exaltationes, circulationes, rectificationes, cohobationes, atq; id genus alias operationes in ventre terrę, tanquam in suo magno athanore, exercet, ubi ignes suos proprios, sive ex carbonibus, sive ex sulphuribus, bituminibus, & id genus oleagineis rebus, possidet, quos per gradus appositē temperat. Sic ars, variis suis instrumentis artificium naturę ingeniosē æmulatur & perficit. Non minū enim hæc suis reverberatoriis furnis indiget, ac monte Æthna, & perpetuas flāmas expirantibus Natura. Ex his enim Chymici sua reverberatoria, ut ex antris, speluncis, rupibus, saxis, angustū ingres-

*Vnde orta
sunt instru-
mentorum
chymicorū
varietas.*

*Ars spagyri-
ca imitatrix
Natura.*

ingressum, corpore reliquo largo ac capaci, habentibus, variaq; figura præditis, vasorum suorum varietatem, utpote rectorum, curvorum, obliquorum, longorum, brevium, rotundorum, quadratorum, capacium, angustorum, oclulorum, apertorū, mutuati sunt. Hinc enim retortæ seu cornutæ, matraccia, pellicani, sublimatoria, modò sigillata, modò non, ad similitudinem naturalium ejusmodi organorum, ad calcinationes, sublimationes, reverberationes, circulationes, aptorum (ex quibus tot tamq; varia fontium, balnearum calidarum aut frigidarum genera scaturiunt) ortum habent.

At præter ista, hoc est, aqueas illas & humidas destillationes, sicca etiam meteoræ ex ejusmodi operationibus Natura producit, eaque sulphurea, salina, mercurialia, qualia sunt arsenica, realgaria, auripigmenta, antimonía, cinnabria, & id genus alia in visceribus terræ producta: nec non infinita calcium metallicarum genera, quæ ibi occurrunt & extrahuntur. Adde etiam salium infinitam multitudinem, quorum alii in aquas soluti, alii coagulati, admirandos operationum, calcinationum, dissolutionum, filtrationum & coagulationum, naturæ effectus oculis subjiciunt: quos natura omnibus modis effingere contendit. Nec in his tantum naturæ operatio

rationibus artis imitatio est: at in elixationibus etiam ac affationibus, nec non cōcoctionibus naturalibus, quæ *παραύσεις* dicuntur, in quibus ars ignem etiam sibi proprium, non adurentem aut consumentem, sed circulantem, coquentem, foventem, nutrientem, vegetantem, qualem nobis bonus ille Trevisanus, aliiq; veri Philosophi depinxerunt, extruit: unde nata est hæc sententia, ad medium fumalis laboratorii inducitur: *Ignis & azoth tibi sufficient.* Nunc verò, quid in hoc secessu & officina chymica contineatur: & quæ auxilia ex iis erui possint, tempus est patefaciendi: videndumq; est, inter tot, quæ ibi habentur remedia (licet exiguum locum occupent, & minimis pixidibus ingentes summeq; rari thesauri concludantur) quæ seligere nos oporteat; ea videlicet, quæ istis affectibus, de quibus agimus, juxta varios curationum scopos, maximè congruunt, ubi eam rursus sequemur, quam instituimus à Dogmaticis methodum.

Ut igitur ab epilepsis exordiamus, sive ut morbi acuti considerentur, tum potissimum, quum paroxysmus repente ingruit, & ægrum opprimit, statimque desinit: sive ut longi & chronici, per intervalla recurrentes, aut interdum etiam diuturnum paroxysmum foventes, nec nisi morte desinentes. Horum affectuum

*Indicationis
curat. Epileps.
ab Hermeti-
cicis desumitur.*

302 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

fectuum causas astrales potius & spirituosas esse indicant Hermetici, quam materiales & crassas, ut jam abundè diximus: nec non malignis & virulentis quibusdā qualitibus copulari, quibus idcirco, non expectata digestionum, concoctionum & præparationum methodo, promptè succurrere, & virulentam eorum vim infringere, totis viribus contendunt. Cùm autem jam suprà originem & seminaria prima nonnullarum epilepsiarū, quas anephasias & catalephasias vocavimus, exposuerimus, easq; ex pravis, acris & venenatis vaporibus suscitari, qui vel ex impuro sanguine ab origine, vel corrupto lacte & inquinato semine, aut quovis alio atrabilario humore, porraceo & æruginoso (qui aptius vitriolatus dici potest) exhalât: minerasq; morbi delitescere, vel in ventriculo, sanguinis massa, intestinis, splene vel mesenterio, matrice, aliisq; corporis partibus, dixerimus, unde cōtagium ab infantibus etiam lactantibus contrahi possit, & sic mali labes ad eos traduci. Ea deligemus idcirco auxilia, quæ omnibus horum affectuum generibus citra discrimen, omnibus etiam ægrotantium ætatibus ac sexui congruant, & accommodari possint, qualis est theriacalis aqua quæ sequitur.

Aqua theriacalis.

℞ rad. angelica, Zedoaria, bardana, scorzonera, tormētilla, bistorta, henula camp. gentiana, petta-

petasites, ana ℥j. ℞. radicum paoni. maris & fe-
 mina, decreſcente Luna in ſigno Leonis collect.
 raſura ligni buxi, viſci querni recentis & coryl.
 ana ℥ij. ſandali citrini, ligni aloës, myrobal. o-
 mnium ana ℥j. diptamni albi ℥vj. herb. meliſſe,
 ſcabioſa, acetofa, fumaris, agrimonia, ruta, ana-
 gallidis, matricaria, menthe rubr. abſynthii Pon-
 tici, hyſſopi ana m.ij. ſeminis cardui bened. citris,
 paonia, ſeſeleos, gran. juniperi ana ℥℞. cubeba-
 rum, macis, nucus moſchata, cinnam. ana ℥iiij. flo-
 rum geniſte, hyperici, centaurii minoris, tilia ar-
 boris, lilii convall. calendula, lavenderule, ana p.
 ij. florum cichorii, bugloſſi, roſarum rubrarum.
 p. j. Sumenda erunt radices, herba & flores, qui
 quam recentiſſimi fuerint ex temporis opportuni-
 tate, qua parabitur hac theriacalis aqua: quod
 quidem comodiſſime fiet in aſtate, quum omnia
 tunc abunde vigeant & viribus valeant. Atque
 hæ radices, herba & flores recentes, in amplo mor-
 tario quam tenuiſſime contudentur. Qua ſi
 ſicca fuerint, recentiorum defectu, craſſiusculè
 conquaſſabuntur. Omnia autem optimè mixta
 velle indantur vitreata ſatis capaci, ut tota mi-
 xtio liberè ea contineatur: cui ſuperinfundan-
 tur aqua ſtillatitie primula veris, lilii convall.
 florum tilia & calendula, ſingularum ℞. j. ℞.
 aqua meliſſe, hyſſopi, roſmarini, geniſte ana ℞.
 ℞. vini albi optimi ℞. ij. aut quantum ſatis fue-
 rit, ad mixtionem illam imbuendam & perfun-
 dendam:

304 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

*dendam: qua saepe manibus intrò aut cochleari
 comprimetur, ut melius humectetur & liquorem
 imbibat. Hac autem olla arctissime occlusa, ne
 quid expiret, lento igne foveatur, dum materia
 tepescat, ut sic melior ac facilius fiat fermenta-
 tio, septem aut octo dierum spatio: quò enim diu-
 turnior maceratio, eò melior futura est fermenta-
 tio. Postea exprimantur omnia, & linteo cer-
 natur ac trajiciatur expressio. Deinceps faeces
 torculari fortiter comprimantur, ut tandem a-
 ridissima reddantur. Atq; totus hic expressus li-
 quor in plures alembicos diffundatur, vel in ma-
 gno destillatorio cupreo simul colligatur, cum re-
 frigeratorio vase (qua omnibus Pharmacopais
 obvia & in promptu semper esse debent, ad a-
 quas & olea vegetabilium extrahenda) ex quo
 aqua extilletur, qua preciosa & excellens futu-
 ra est. Relicta autem faeces superiores interea igne
 reverberii in cineres reducentur: quibus appri-
 mè calcinatis, superior aqua calide affundetur
 & reafundetur, donec suum salem ab illis ex-
 traxerit, sicq; potentior & efficacior reddatur:
 qua tamen sola, & citra salis sui adjunctionem,
 ad curationem & precautionem Epilepsiarum
 omnium, sive idiopathicarum, sive sympathica-
 rum, omnibus etiam aetatibus & temperamentis
 ad ʒ. b. tuto & feliciter exhiberi potest: idq; ma-
 tutinis horis. Neque enim ea preparandi tan-
 tum & corroborandi aegri vim habet, ut quæ
 etiam*

*Vsus istius
 aq.*

etiam malignas qualitates adoriatur, undecumq; eæ progrediantur: nec nō hujus morbi verum specificum & δι'εξίγνωσιν esse certissimum sit.

ADDITIONO.

Verūntamen ut hæc aqua nobilior, perfectior, & majoris virtutis sit, ac energiæ magis specificæ, adversus hunc morbum, additamentis his, quæ sequuntur, ditabitur, ut videlicet ad istius aquæ libras quatuor, theriaca Veneta, aut Monspessulana, ejusq; quàm optima ℥ iiij. confectio de hyacyntho ℥ j. ℞. conf. alkermes ℥ ℞. pulverum diamarg. diacoral. letific. Galeni ana ℥ ij. diacastorei, ℥ ℞. aut etiam amplius, castorei ipsius simplicis ℥ ij. camphora ℥ j. mixtis omnibus & vâsi longioris colli (quod matrarium vocant) firmissimè clausi impositis, in balneo maris fiat digestio per quatuor dies: deinde igne cinerum destillatio per alembicum extrahatur, destillatam aquam ter aut quater super suas fœces cohobando, ea cautione tamen, ne nimia fœcum exiccatione, liquor extractus adustionem redoleat. Quæ tamen nō est metuenda, si ex balneo Maris vaporoso, vel ad siccitatem usq; ut in Pharmacopœa nostra docemus, fiat extillatio. Hac ratione præstantissima aqua elicietur, non tantum in omnes Epilepsias, sed etiam apoplexias & paralyses. At si secunda hujus destillationis fœces in cineres aduratis, & ex iis salem aquâ melissæ

305 70f. Querc. Tetras graviss.

lissa juxta artem extrahatis, eumq; ter aut quater, ad majorem puritatem & subtilitatem, solvatis, filtretis & coaguletis: eumq; sua aqua immisceatis, in qua confestim solvetur, auctiores longè vires & potentiores multò energieam ejusmodi aqua habitura est.

Atq; hæc sit aquarum eleganter cõficiendarũ, & rerum virtutis extrahendæ methodus ac forma, quæ arti spagyricæ accepta ferenda est.

*Difficilia
qua pul-
chra.*

Atqui ignarus aliquis pædotriba, crassi & stupidi ingenii, pigerrimus ac negligentissimus, aspernabitur forsitan hæc omnia, quòd uno momento nõ fiant, sed longius temporis spatium ejusmodi operatio exigat, nec difficultate ars careat. Quod mirum utique non est, quòd usq; aded sit imperitus, ut ne rationem quidem extrahendi salis, in quo rerum virtus præcipua posita est, ut alibi docuimus, calleat, aut vel tantillum notam habeat. At quibus præclarum, doctum, ac arcanorum rerumq; sublimium ac pulchrarum studiosum est ingenium: quibusq; perpetuò cum honore & gloria medicinæ faciendæ amor incumbit, ac in proximũ dilectio, omni lucro anteposita: iis nihil difficile aut arduum, sed facilia omnia occurrent: etsi de astralibus morbis curandis agatur, quibus vulgaria remedia, crassa Minerva parata, restituendis prorsus impa-
ria,

ria, nullarumq; viriū sunt. Hinc autem leni-
tur laborioſæ operationis difficultas (ſi qua
eſt) quòd magna medicamenti quantitas hac
ratione comparetur, quæ tædium levet non
ita citæ repetitionis: præſertim ſi ex vaſe cu-
preo, copioſè aqua educatur: quòd diuturnū
etiam vigorem, vim ac energiam retineat,
quòdq; admodum exigua doſi exhibeatur, ut
ne ſemel quidem ſingulis annis operatio ite-
randa veniat: ac de virtute quidem ejus tanta
eſt experientia, ut fructus illius ac ſumma u-
tilitas, laborem artificis tempusq; impenſum
ſatis ſuperq; compenſet.

Uſus autem ejus hic eſto, ut infantibus ſci-
licet, qui hoc morbo tentantur, in ipſa acceſ-
ſione, ad ſemicochleare exhibeatur, idq; vi
intrudatur, ſi aliter fieri nequit, adjectis ali-
quot olei ſuccini guttis, una aut altera nem-
pe: quo fiet, ut ſtatim à paroxyſmo reſurgāt. A
quo excitati, non quieſcent nec ceſſabunt ab
uſu medicamenti ejuſdem, quod ad 15. vel 20.
dies, aut plures etiam, matutinis horis erit
cōtinuandum. Quod utiq; remedio complu-
res eorum à morbo, citra repetitionem, pror-
ſus convaluerunt, ſimul injectis crebris cly-
ſteriis, & eorum nutrice, optima vivendi nor-
ma, ad rectam temperiem revocata.

Quibus porrò cujuſvis ætatis & ſexus ho-
minibus eadem aqua in præcautionē & cura-
tionem

*Prædicta
qua doſis
adminiſtrā-
daq; ratio.*

Mulier. hyster.

tionem affectus, commodè & fœliciter propinatur. Si autem mulier sit, quæ ab hysterica affectione in hunc morbum incurrat, eidem aquæ admiscenda erit tinctura granorû maturorum actes, ut vocat Parac. cujus descriptionem docuimus in nostra Pharmacopœa restituta. Admiscendum etiam (si velitis) oleû buxinum & castorinum, arte spagyrica prolectum, singulorum ad tres aut quatuor guttas, cujus medicamenti usus sit & diuturnus, & sine intermissione administretur.

Si ex vitio ventriculi ortum habet affectus, sive sint viri, sive mulieres, quæ laborant: diluendæ erûnt in ea aqua duæ aut tres olei menthæ, cinnamomi, rosmarini guttæ, nec nô totidem olei feminis anisi, pœoniæ, arte pariter Chymica extractorum, quæ ex simplici aqua, more educendi ex feminibus olei, extillata sint, ut Chymicis omnibus notum est.

Si verò extillatio prioris & posterioris aquarum istarum theriacalium, alicui videbitur non carere difficultate, & temporis diuturnitate, (cùm tamen res secus habeat) ut ostendam, quàm copiosa abundant Hermetici remediorum supellectile, & quàm variis modis ea effingant ac præparent (usq; aded ex solertia & sagacitate artis ingeniosi homines) earum in locum vobis substituam alia remedia, quæ in syruporum formam concinnabun-

hantur, quorum usus jucundior, gravior & facilius futurus sit, quiq; citra exceptionem, vulgaribus aliis omnibus, & præstant, & longè utiliores sint. Quorum etiã in nostra Dogmaticorum Pharmacopœa, his ornamentis & opibus spagyricis eam decoraturi, descriptionem tradidimus.

*Reigitur rad. peonia, visci q. ana ꝑ. s. cinnam. Symplicia an-
optimi ꝑ. vj. florum calendula, lili convall. tilia tepilepticus.
arboris, lavendula, ana p. j. ros. rab. p. ij. Sicca au-
tem & arida, non recentia, omnia ista sumantur;
radix peonia in frustula secetur: at reliqua, ut se
habent, citra conquassationem, in matrarium,
ut vocant, juste capacitatis injiciantur: quibus
abundè satis, aqua vite, salvia, juniperi (si habe-
ri potest, ut in Germania, & quarum etiam for-
mulam in nostra Pharmacopœa docuimus) su-
perfundantur. Que si desiderentur, sumatur a-
qua vite ex optimo vino prolecta, que quatuor
digitos materia superemineat. Vas verò optimè
clausum, ne quid expiret, in B. M. collocetur, aut
radiis solaribus ad tres quatuorve dies expona-
tur, ubi aqua vite rubeum colorem contrahet,
virtute simplicium impregnata. Que quidem
aqua per lenem inclinationem à fœcibus erit se-
paranda, ad cujus uncias decem, sacchari candi-
di in pulverem ꝑ. iij. vel iij. adjiciende erunt, o-
mniaq; argenteo cochleari agitanda, ut solvatur
saccharum in patina argentea: deinde ignis, ex
V 3 incen-*

310 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

incensa charta, aqua vita imponendus, ut ardeat, versando seu commovendo semper materiam ex cochleari argenteo, tandiuq, exuretur aqua, dum syrupus satis coctus, aut plus minusve fortis videatur. Tum enim, quum tempus erit, extinguendum erit aqua vite incendium, quadra aut orbe stanneo vel argenteo suffocatum. Atq, hic syrupus in modum Hermeticorum paratus, antepilepticus prestantissimus futurus est: cujus, sive in precautionem, sive curatione morbi, semicochlearis mensura exhibita satis futura est. Ad idem prodest maceratio florum calendula, lavendula, lili convalli in hydromelite malvatico nostro per mensem facta, cujus macerationis exhibentur ℥j. vel ℥ij. pro dosi, mane.

Purgantia.

Quum autē in id genus affectibus soleant ut plurimum corruptiones & vitia, in visceribus contenta, purgationibus educi, (ex quorum vaporibus malignis hoc malū creati solent) ut hoc præstetur, purgantium medicamentorum loco, ex vegetabilibus petitorum, hoc est, loco cassia, catholici, diaphœnici, triphæræ pers. elect. Indi major. & minor. confect. hamech, hieræ simpl. aut Paccii, & id genus aliorum, aut leniorum aut violentiorum, quæ plus damni sæpenumerò, quàm utilitatis adferunt: seligenda sunt ea, quæ ad seminaria usque morbi penetrant: inter quæ, ab antiquitate semper commendatum vidimus utrumque

que helleborum: sed in primis nigrum laudamus, quia albus in montibus nostris frigidis collectus, usque aded crudus & incoctus est, exitialis & convellens, ut illius usum prorsus improbem, & rejiciendum suaserim.

Quin & ex ipso helleboro nigro, in nostris montibus decerpto, quanta quamq; gravia oriantur symptomata, vulgari more parato, sæpè vidimus, Idcirco aliquot ejus præparationes jam supra cap. 17. ex spagyricis petitas, ut tutior illius fiat usus, tradidimus. At quæ sequuntur, ex eorum etiam schola ac disciplina castigatæ, æquè utiles fuerint.

*R*igitur veri hellebori nigri purpureis floribus, quiq; recens collectus sit, non aridi, si fieri potest, quantum sit satis ad dimidiam alembici partem ex radicibus conquassatis Etufis implendam: ex quibus per balneum maris vaporosum (quod ad destillandum, citra adustionem, institutum est) tantum aquæ stillatitiæ educetur, quantum reddi poterit. Sicca autem, qua restabit in fundo alembici materia conquassetur, & in matracio colli oblongi reponatur: cui affundatur propria aqua, ac nota, tantum aridarum fæcum conquassatarum esse sumendum, nõ plus, quantum aqua sua stillatitiæ supernatante ad tres digitos largos submergi possit. Ponantur omnia in digestionem balnei ad sex aut octo dies, dum aqua radicum colore tincta & impregnata rubescat.

Quinta essentia hellebori nigri.

V 4 Turis

Tum defundatur aqua per inclinationem: qua iterum sola balneo maris satis calenti, in digestionem reddatur. Hac enim coctione secunda, quod crudius est, magis maturescit & corrigitur, ac aliquid semper impurarum faecum secernitur, quod in forma hypostasis aut sedimenti in imo refidet. Deinceps hac aqua optimè digesta, cocta & depurata, in parvo alembico reponatur, unde rursus extilletur, dum in fundo vasis restet materia, syrupi consistentiâ, qui verus est hellebori balsamus & quinta essentia.

Atque hæc sit una ex optimis & facillimis essentia quintæ, non tantum ex helleboris, sed etiam ex esula, chelidonia, aliisque id genus vegetabilibus extrahendæ methodus. Hujus usum posthac docebimus.

Si verò radices hellebori nigri recentes desiderantur, sed siccæ tantum occurrunt (quum non omnibus pervium sit, utpote à montibus procul remotis, recentibus semper potiri) in hunc modum, qui sequitur, parandus erit earum balsamus, essentia quinta aut extractio, quæ Epilepsis conferat,

Aliud extract. helleb. nigri.

R igitur radices veri hellebori nigri, quas mense Septembri collegeris, sole in signo libra existente, vel arietis, mense Martio, circa alterutrum æquinoctium. Tum enim pollent radices virtutibus, & nativo suo humore totæ madescunt. Hæc accuratè mundatæ, vino albo diluæ ac exicca-

te,

te, contundantur in mortario marmoreo, ligneo
 pilo. Conguassata discindantur forcipulis, sicq; in
 alembici vitrei capacitatem injiciantur, iis su-
 perfundendo aquarum pœonia, florum lilii con-
 vall. & florum calend. ana quantum sit satis, ad
 eas optime imbuendas ac perfundēdas, quæq; spi-
 ritu vitrioli addito acidula reddi poterant. To-
 taq; ista materia ad 24. horas in lento igne in di-
 gessione hœreat: cujus liquor tandem stillatitius
 in recipiens, capitello alembici aptatum, extillet,
 non ad perfectionem aut siccitatem integram:
 sed ut fœcibus adhuc humidis, stillata aqua re-
 affundatur, que denuò per alias 24. horas dige-
 stioni reddantur, ut postea prelo, ad id concinna-
 to, totius liquoris ac subst. fiat expressio, fœcibus
 seorsim separatis ac repositis. Quæ quidem ex-
 pressio tota alembico iterum reddatur: unde rur-
 sum extillet aqua, dum in fundo remaneat syru-
 pi consistentia, aut mellis: atque hæc denuò aqua
 fœcibus separatis ac repositis seorsim in alembi-
 co, ut diximus, superfundatur: ut digestio eorum
 repetatur per 24. horas, ac demum fortis prelo
 totius substantia fiat expressio, servanda seorsim,
 fœcem aridam, & superiori consistentia syrupi
 admiscendo expressionem. Aqua pro stillatitia
 fœci reddatur, ut prius, ad infusionem, que post-
 ea expressa syrupo adjungatur: idq; toties præ-
 standum ac continuandum, dum nullum am-
 plius radices aut illarum fœces saporem gustanti
 V s red-

reddant. Quod quidem integra expressionis & radicum essentia prorsus exhausta signum est certissimum.

Tum verò servatos syropos, ut supra diximus, qui ex lb. j. radicum ad uncias circiter quatuor balsami extrahuntur, in matrachim vitreum oblongi colli infundes: quibus tertiam aut quartam partem stillatitiarum aquarū servatarum adjicies (etenim majore copia asservantur aque, quam syropi) ac in digestionem vase in Bal. M. reposito, dum aqua inficiatur colore rubro: unctā aqua per inclinationē transfundatur, & ab hypostasi, qua in fundo restabit, quam optime fieri poterit, separetur: ac recens denuo aqua reafundatur ac separetur, idq; tot cohobationibus repetendū, donec tota mellita illa substantia extracta in aquas illas transferit, in essentia pure ac clarissima speciē. Qua cohobatio perfecta fuerit, si nihil in fundo vasis, preter fœcem quandam inutilem, & omni colore aut tinctura destitutā, (que summū est hellebori venenū) relinquatur.

Ubi ista perfeceris: aut etiā inter operandum, fœcem in cinerem rediges igne reverberii juxta artē, idq; ubi eam fortiter expresseris: ac separatā lento calore Equā, que tincturas superiores continet, dum remaneat syropi consistentia, aut potius hellebori balsamus preciosissimus, cum extracta ea aqua totus cinerū sal ex arte prolicietur. Quo aqua gravida & condita syropo illi aut balsamo helle-

bellebori reasfundetur, agitādo & miscendo probe omnia: deinde rursū extillabitur, dum ad cōsistentiā syrupi ac balsami materia rursū in fundo redigatur, cui suus sal, in quo vis purgatrix præcipua hellebori posita est, admixtus & cōiunctus fuerit. Hujus helleborini balsami scrupulus, solutus in uno aut altero cochleari suæ aquæ, aut alteri^o cōgruentis liquoris, admirandū est purgativū, ac massæ sanguineæ excellens mundificativū: quod nō epilepsii tantūm domandis par est, sed omnibus aliis etiā deploratissimis ac astralibus morbis, quales sunt maniarū ac melancholiarū species, subigendis efficacissimū, quibus vulgaria remedia ludibrio esse solent. Hic non objicienda est operationis difficultas, cūm satis superq; utilitate & præstātia medicamēti ea cōpensetur: imò quæ in ea vel tantillū versatis soleat facillima haberi. In qua si qui sunt sumptus, facilè à divitibus, quibus hæc videntur dicata, magno fœnore persolvuntur ac restituuntur. Illis enim tam eximias præparationes dicavimus: at tenuioris fortunæ aliis, quib^o fortè hæc cariora videntur & inexpertorū Pharmacopœorū capacitati, præparationes nostras balsamicas ut accommodemus, quæ sequūtur, erunt aptāda. Opertebit enim aquarū pæoniæ, lilii conval. & calendulæ in locū substituere extractionē radicū hellebori, repetitis decoctionibus factā,

cum

cum sero lactis aut lacte destillato, & sæpè identidem expressam, ut in expressionem virtus radicum pertranseat, ac in ea maneat. Quod toties iterandum est, hoc est, reafusio, repetita ebullitio & expressio: ut ultima expressio nihil saporis habeat, quod omnè hel-lebori substantiam ac virtutem in aquas aut serum lactis aut liquorem expressum transiisse testabitur.

In libras autem singulas expressi liquoris addantur folliculorum sennæ ℥ ij. caryophyl. cinam. mac. ana ℥ j. s. seminum anisi & fœniculi dul. ana ℥ ij. florum ros. rub. pug. ij. florum nenuph. p. j. quibus infusis & expressis, secundum artem instillentur tot spiritus vitrioli guttule, ut tota mixtio acidula reddatur. Qui per ignorantiam, spiritus vitriolati usum in medicina improbant & respuunt, cujus tamen virtus & præstantia, sive ad tincturam medicamentorum extrahendam, sive ad fermentationem omnibus rebus, quibus immiscetur, inducendam, sive nimiam caliditatem purgandâ, contemperandam, illorumq; venenositatem corrigendam, satis præjudicari non potest: loco spiritus prædicti injiciunt pro singulis unciiis succi citrii vel limonum (qui naturam vitrioli æmulatur) quantum sit satis ad aciditatem inducendam, probeq; omnia macerentur, digerantur, ac fermententur ad tres aut quatuor dies:

quorum

quorum postea fiat expressio: cuius liquor ex bal. Mar. vel calentibus cineribus destillatione educatur, dum, quod restat in fundo, mellis consistentiam acquirat: cui adde myrrha & mastice in pulverem q. s. rhabarbari, si voles, modicum, ut fiat pilularum massula. Ex qua, pilula una tantum in dosim exhibeatur: cuius operatio feliciter futura est, & ad radices usq; morbi ac seminaria penetratura, ut, quicquid est impuri & corrupti, radicibus evellat ac exhauriat, quod vulgaria, ut diximus, medicamenta nequaquam prestare valeant.

Cum prima hellebori essentia, quam, ut meliorem aliam, usurpavimus, cuiusque usum legitimum promissimus, conjungi poterit, (si ita videbitur) extractum aloës, fennæ, agarici & rhabarb. vel extractum scammonæ & colocynth. quorum extract. formulæ in nostra Pharmacopœa restituta reperientur: ex quibus forma opiata concinetur, cuius dosis sit ℥j. aut admiscendo myrrhæ & castorii & pulveris fennæ, q. s. fiant pilulæ: quarum una tantummodò in dosim exhibita semisrupuli, aut integri pro robustioribus, vehementissimè per secessum operatur, idq; citra perturbationem ullam. Si Epilepsia fiat per consensum uteri, his addere poteris fœculam bryoniæ & assæ fœtidæ essentiam seu oleum ad libitum.

Alios

318 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Alios aliquot præparandæ & extrahendæ
essentiæ hellebori modos, alibi jam ante vi-
ginti & quinque annos in libro nostro de spa-
gyricis præparationibus descripsimus, quod
Pharmacopæos, parū adhuc aut nihil in chy-
micis operationibus exercitatos relegamus,
ubi sint facillimum, atque etiam vulgarem præ-
parandi modum nacturi, sicubi alibi, & mi-
nimæ impensæ operationem.

Hæc igitur sint, quæ explicata fuerūt, Her-
meticorum, in hoc genere morborū purgan-
tia remedia, ex vegetabilium familia petita:
quæ ob insignes suas virtutes non epileptis so-
lūm accommodantur, sed & vertigini & apo-
plexiæ maximè competunt. Metallica autem
purgantia longè nobiliora & præstantiora, ab
illis ad occultas superiorū morborum causas
expurgandas habita, suū in locū differimus.

CAPUT XXV.

*De revulsionibus & derivationibus, reli-
quisq; curationum scopis, item de corrobo-
rantibus specificis Herme-
ticorum.*

QUOD ad revulsiones & derivationes
necessarias attinet: eas æquè cū Do-
gmaticis recipiunt & commendant
Hermetici: ac imprimis frequentem clysterū
vel etiam irritantiū ulum: citra tamen deco-
ctio-

Etiones illas cephalicas nimis incendentes & *Clysteres*
 calefacientes, quarum loco, & hieræ Paccii *Dogmatico-*
 aut Longadii, aliorumq; id genus medica- *rum impre-*
 mentorum, nimum calefacientium & attra- *bantur.*
 hentium, quæ vulgò ejusmodi clysteres ingre-
 diuntur in horum morborum cura: quæq; ut plu-
 rimum (quemadmodum dictum est) materias
 quasdam vaporosas, calidasq; exhalationes &
 siccas excitat, atq; idcirco longè magis noxia,
 quam utilia sunt. Horum, inquam, omnium vi-
 ce, longè præstantius medicamentum purgans
 in suis clysteribus substituunt, quod citra om-
 nne nimii caloris manifestum sensum, & qua-
 litatem, attrahentem tamen abundè virtutem &
 facultatem possidet, quæ eximie operatur. Cu-
 jusmodi est crocus metallicus vel metallorum, *Crocus me-*
 ut vocant, quæ præparationis antimonii que- *tallorum.*
 dam species est, cum nitro parati: à quo figi-
 tur & arsenicali suo sulphure spoliatur anti-
 monium, ut sic etià excoctum intrinsecus &
 ore, citra vim ullam aut corporis perturba-
 tionem, sumi possit: multoq; minus corpus
 exagitet, decoctioni clysteris immixtum &
 infusum. Sed de hujus medicamenti virtute
 ac præstantia paulò post fusiùs, nec non uti-
 litate ac admirandis ejus effectis differemus.
 Præter crebrum ejusmodi clysterum usum,
 qui propriam quandam horum morborum
 naturæ congruentem vim habent ac energiã
 spe-

specificam : quiq; operantur etiam, juxta decoctionum, quæ variari possunt, facultatem ac proprietatem, addito semper specifico aliquo medicamento, nulla habita calefaciendi aut frigefaciendi ratione: quod tamen curiosè nimitum observant vulgares Medici.

Laudant quoq; iidè Hermetici æquè cum Dogmaticis vomitus provocatione: hæmorrhoidum apertionem, ac menstruorum: nec non saphenæ venæ aut alterius etiam, prout expedit, sectionem: cucurbitularum appositionem, frictionum, fortium ligaturarum, ptarmicorum, errhinorû, masticatoriorum, idq; in privatam cerebri expeditionem. Deniq; nullum non ejusmodi remediorum admittunt, ut qui etiam cauteria, sive ea sint actualia, ut vocant, sive potentialia, recipiunt: quod revulsionum & derivationû usum præstent. Veruntamen singulare hoc vomitivum ac sternutatorium usurpant, aliorum omnium loco, Hermetici, salem videlicet vitrioli ritè præparatum: quo sælicissimè utuntur, paucorû granorû exhibitione, in congruenti decocto aut stillatitia aqua solutorû, quo lenis vomitus, ac utilis educitur. Idem sal, si naribus insuffletur, privatim cerebrum expedit, & mirè repurgat: Cujus usus longè salubrior est & innocentior helleboro ipso albo, qui vulgè in hunc finem usurpari solet.

In

Vomitivû.

In corroboraciones & confirmationes cerebri, aliarumq; oblaſarum partium, nec nõ intemperiei correcciones, & reliquiarum reſolutiones: cùm in hunc finem Dogmatici uſurpent uniones, margaritas, corallos, grana- ta, rubinos, ſapphiros, hyacynthum, jaſpidem, lapidem Lazuli, aurum & argentum in folia, aut limaturam redactum, cornu cervinum, unicornu, caphuram, ſericum crudum aut chermes, & id genus alia: ex quibus confe- ctiones alkermès, de hyacyntho, de granatis, diamargaritum, de rubinis, de lapide ſtellato ſeu lazuli: nec nõ antidotum Alexandrinam, diamargaritum calidum & frigidum, aut etiã antidotum è margaritis, & è corallis, à Nico- lao Myreſo deſcriptam, concinnant. Quæ *De antido. ſect. 10. c. 35. & 36.* quidem confectiones & aurum recipiunt, & omnes propemodum pretioſos lapides, alia- que id genus roborantia, quæ pro fundamẽ- to & baſi variarum aliarum antidotorũ quo- que admittuntur, idq; ſine ulla ingredientiuũ præparatione, quàm in pulveres redactorum, ut mox dicemus. In illorum, inquam, medica- mentorum roborantium, craſſè præparato- rum locum, quæ ad ventriculum cum ſtoma- cho inaurandum & inducendũ lapidibus po- tiùs conducunt, quàm ad cerebrum corro- borandum, cùm ejuſmodi craſſa medicamen- ta à ventriculo coqui & vinci nequeant, nec

X

idcirco

*Corrob. Hermeti-
corum.*

idcirco in venas sic exhibita traduci, quibus
 substantia corporis nostri frui possit: inter
 Hermeticos vel minimum etiam exercitati,
 surrogare solent corporum crassiusculorum
 loco magisteria corallorum, & unionum artifi-
 ciosè extracta, cum aciditate vitriolata mon-
 tana, vel ea, quæ ex junipero, guajaco, ligno
 quercino, (ejusmodi aciditate supra alia om-
 nia abundante, ut jam pridem lib. 5. magni
 nostri mundi speculi docuimus) extillat: nec
 non etiã, rubinorum, granatorum, smaragdo-
 rum, saphyrorum essentias, ejusmodi acidita-
 tis vitriolata beneficio extractas, quæ in sale
 marino, aut nitri & petræ delitescit: quamq;
 vel minimus spagyricorum artifex novit pro-
 licere ac separare ex ipsis salibus, qui ejusmo-
 di lapides pretiosos in essentias resolvunt,
 propriis suis coloribus tinctas, ut rubinorum
 & granatorum servato colore rubro, & sola-
 ri, hyacynthi tinctura flava: smaragdi virore
 & venereo colore: saphyri saphyrico &
 lunari. Quibus etiam notum est artificium ex-
 trahendæ tincturæ ex chermes, longè aliud, ac
 ab illo diversum, quo ab infectoribus ex gra-
 no tinctorio aut scarlata, ut vocant, color e-
 ducitur. Sic essentias & olea caphuræ, croci,
 arte extrahi in Pharmacopœa nostra docui-
 mus: nec non aurum & argentum in calcem
 ptimum redacta, ut in liquorem potabilem
 sint

*Tinctura
lapidum.*

sint traducenda, solis juniperi & salviæ oleis, aptè ut decet, præparatis, & in hanc rem accommodatis, perspicuè ibidem demonstravimus. Quæ quidem essentia, sive salis consistentiam, sive olei formam obtineant, sive eæ solæ sint & separatæ, sive etiam inter se commixtæ, ex juscuro, aut aliquo alio congruente liquore exhibentur: quæ idcirco sic in venas distribuuntur, balsamum suum, & spiritus in nostros spiritus & naturalem balsamum traducetes ac commiscentes; quibus nostri corroborati, ac fortiores redditi, nullo negotio seminaria, vel radices etiam occultissimas hujusmodi morborum evellere & prorsus eruncare possunt.

Præterea in eundem scopum Hermetici conservarum rosmarini, pæoniæ, salviæ, & aliorum id genus loco substituunt olea & essentias suas: nec non theriacæ aut mithridatii loco, essentiam illarum aqua corniculi cervini extractam usurpant: aut aquas etiam, quas vocant theriacales, antepilepticas, antapoplecticas, & antiparalyticas, & id gentis alias specificas aquas, morbis istis cõgruentes & aptas: de quibus jam supra loquuti sumus: quarumq; formulas in eadem nostra Pharmacopæa, ex spagyrica aut Hermetica schola petitas, descripsimus: quibus Dogmaticorum præsidia auferentur, & illustrarentur: quæ alioqui per se

324 *Jos. Querc. Tetras graviss.*
 & seorsim omni ornamento ac decore desti-
 tuta sunt.

CAPUT XXVI.

*De Spagyrica Cranii humani Epilepsiae spe-
 cifici preparatione.*

QUOD ad specifica attinet, Dogmatici, ut suo loco diximus, multa ejusmodi in usum revocant: inter quæ aquas nostras antepilepticas de hirundinibus, de picis & similibus additionibus salivæ ex iis extractorum, & ex Hermeticis petitorum, decoratas auctasque descripsimus. Inter quos Dogmaticos, sed recentiores imprimis, nemo est qui omnibus aliis medicamentis huic morbo idoneis & specificis cranium humanum summis laudibus non præferat, fœminæ laboranti cranium muliebri; viro, masculum adaptantes. Veruntamen inter illos non satis constat de ejus præparatione: cum alii, ut exhibeatur, in cinerem album redigi velint: alii citra calcinationem & omnem præparationem, sed quale est per se, autumantes ustione omnem primigenium humorem, vitalemque; omne principium absorberi & exarescere. In quo falluntur plurimum: solamque; sibi externam rerum anatomiam non internam notam esse hoc nomine testantur, circaque; corticem

*Discrepan-
 tes Dogmat.
 opiniones de
 prepar. Cra-
 nii humani.*

tan-

tantum rerum, non circa nucleum aut medullam, hactenus esse versatos, ut paulò potè patefaciemus, cum de admirandis salium virtutibus & effectis verba faciemus.

Huc igitur intrudemus, juxta Hermeticorum industriam, cranii præparationem: unde admiranda auxilia, adversus epilepsiam privatim, eruemus, cujus summa & præstantissima ac peroptima præparatio, magisterium ejus est: *quod sit, si unum aut alterum cranium, recens, exquisitissime omni carne denudatum, & in frustula aut ramenta concisum in cornu tam aut retortam, ut vocant, immittatur, cujus tuba adhæreat capax recipiens, ne strictius spirituum vi & copia, ex retorta arena immersa & inhumata prodeuntium, dissiliat. In qua operatione igni nequaquam parcendum, qui infra supraq, ac circumcirca ita est ex arte admoventus, ac assidue perflandus, ut retorta ex incendio incandescat ac exardeat: nec ab igne fovendo priùs desistendum, quam ex cornuta spiritus albi in vas recipiens effluere desierint: quod facile cognoscetur ex recipientis vasis declaratione, cujus perspicuitas nihil spirituum, amplius exhalantium aut rubri olei, unde antea turbabatur; restare satis arguet. Quo cognito ab ignis continuatione cessandum: sinendumq, est, ut perse sensim extinguatur, & citra tactum vasa refrigescant: à quibus agitandis super sedendum ad*

Magisteriū
cranii hu-
mani, ejusq;
preparatio.

X 3 horas

326 *Jos. Querc. Tetras graviss.*Sal cranii
humani.

horas 24. ut per otium spiritus melius in recipiēte firmentur, insideant ac conquiescant. Ex quo tandem effundendus erit seorsim liquor subalbidus, ac instar lactis turbidus, qui ex singulis craniiis ad quatuor circiter aut quinq³ uncias extillare solet, cui rubrum oleum sanguinis instar, supernatabit ad sex drachmas, vel semiunciam: at fœces in fundo retorta residua, carbonis instar comminuti nigerrime, in cineres albos erunt, igne reverberii redigenda: ex quibus sal aquâ pœonia aut aliâ antepilepticarum nostrarum stillatitiâ, eruatur. (Plegma enim unius aut alterius cranii huic rei satis esse nequeat, nisi fortè copiosa ex multis craniiis proliciatur.) Eiusmodi autem sal solvatur, filtretur ac coaguletur cum eadem ipsa aqua: idq³ multoties repetatur, dum perfectissimè emundatus sit ac depuratus. Interà autem, dum huius salis operationi incumbetis, ter aut quater repetetis ac iterabitis liquoris cum tinctura sua supernatante conjuncti, destillationem. Quùm autem omnia ista gravem admodum ac fragrantem odorem spirent, ut is detrabatur, trajiciendus erit liquor, per modicum colchotaris, ex vitriolo Cyprino aut Ungarico exiccati, qui verè aureus ac summè pretiosus inde evadet, mercuriū cum tinctura sua mixtum, oleo aut sulphure continens, in quo liquore si salem suum dissolveris, qui per se solusq³ summum est Epilepsia remedium.

in perfectissimum evadet medicamentum: cuius si duas aut tres guttas ex semicochleari aqua antepileptica, aut theriacalis, intra & extra epilepsiæ paroxysmum exhibueris, idq; per mensem singulis diebus continuaveris, perfectam hujus mali curationem, favente Deo, consequeris.

ADDITIO.

Huic magisterio cranii humani, ut supra parati, si essentia aut magisterii perlarum & corallorum ana ℥j. addideris, diamoschi, diacastorei ana ℥℥ spiritus vitrioli veri, hoc est, cum virore suo extracti, guttas 24. olei de seminibus peonia, guttas 20. mellis anacardini ℥j. mixtaq; simul omnia circulentur in Pellicano in B. M. ad tres aut quatuor dies. Quibus exactis liquor exemptus accuratè asservetur, & cum opus fuerit ℥j. aut seorsim, aut ex aliquo alio liquore, quales sunt superiores, exhibueris, mirandos effectus inde nasci percipies.

PRÆPARATIONIS COMPENDIUM.

Qui tantum temporis & operæ in hujusmodi præparationibus verentur infumere, etsi utilissimis: compendiosiore hanc, quæ sequitur, viam ingredi poterunt: ut scilicet sumant unum aut alterû cranium, recens excarnatum, & nunquã sepultum, quod in frustra continuant aut ramenta, ex quibus destillatione per

X 4

reter.

328 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

retortam, liquor cum spiritibus, ut supra, extrahatur: quod uno die perficitur. Atq; totus hic liquor bis per se rursus distilletur, ad maiore puritate inducendam. Qua operatio integrum diem non exigit. Cujus liquoris uncias quatuor sicastorei recentis ℥j. diamoschi dulcis, confectionis alkermes ana ℥β. mellis anacardini ℥j. addideris, simulq; omnia probe miscueris, & rursus ex alembico igne cinerum sublimaveris, corallo- rumq; & perlarum essentia cum spiritu vitrioli extracta ana ℥j. nec non olei succini guttas xx. oleorum cinnamomi & anisi ana guttas x. addideris, scrupulumq; istius mixtionis exhibueris ex aliqua convenienti aqua mira percipies, si ab una ad alteram Lunam, ejus usum non intermiseris.

ALIA CRANII OMNIUMq; FACILLIMA preparatio.

Quum non semper cranium recens occur- rat: nec pervius sit omnibus illius excarnandi modus, ut illis, qui de more in anatomis ver- santur: eorum loco usurpari illa poterunt, quæ recens è sepulchris effodiuntur, & si alio- rum bonitate non æquant, quod minus mer- curialis essentia, aut nihil prorsus obtineant, quam quæ recentia sunt, & nunquam sepul- chro condita, abundè possident & retinent: nihil enim in his humo absorptum est, ut in aliis,

aliis, quæ diutiùs cœmeteriorum terrâ nitrosâ obruta, atq; idcirco ab ea omni carne, medullâ & liquore spoliata, quem à propria natura mercurialem & sulphureum obtinent, prorsus exaruerunt & depasta sunt. Quod eorum salibus non accidit, quos propter fixiorem illorum naturam in residuo ossium restantem, terra non attingat, ne dum possit absumere. Hac enim ratione ad infinita secula, ossa & nitida & integra, citra ullum formæ aut fixioris suæ substantiæ detrimentû & iacturam perstare, ubiq; perspicere est. Eligantur autem ea crania, quæ minorem in sepulchro moram passa fuerint, ex quibus sal, ut sequitur, proliciatur: quod præsentius & magis specificum Epilepsis futurum est remedium, quàm si pulvis solus aut imparatus, aut etiam albedinem calcinatus exhibeatur: siquidem sal qui ex cranio arte extrahitur, in liquorem faciliè resolvitur, qui eo venis nostris ac spiritibus communicabilior & penetrantior est ullo pulvere aut cineribus terrâ suâ & corporeâ mole adhuc obtusis & oppressis. In quo utiq; sale non tantùm craniorum, sed aliarum etiã omnium rerum abundè primigenius humor & vitale rerum principium inlita sunt. Hinc fit ut inter simplicia, ea, quæ copiosiore sale abundant, fortiùs vigeant, & strenuè magis temporum injuriis reluctentur,

*Sal cranii
ipso crudo
præstantius.*

*Quæ sale
abundant,
diuturniori
vitiâ fruuntur.*

tur, ut nullis nec rigoribus, nec ardoribus perimi aut vinci possint, quo minus virorem suum & vegetationem conservent, quod secus aliis, eò minus præditis, accidit. Idem videre est in animalium genere, ut inter illa, quæ copiosiorē saltem natura possident, ea vivaciora & diuturnioris sint vitæ. Quin & partes animalis eo abundantiores, quales sunt ossæ, minus corruptioni obnoxie sint, & serius interitum minentur. In iisdem salibus formæ rerum delitescunt, quod luculentis exemplis paulò post illustrabim⁹, ut unicuique pateat, & oculis subjiciatur, ac veluti manibus palpetur, quicquid admirandarum proprietatum & effectuum, in vitali illo principio latitet & contineatur.

Ut igitur facilem, & citra temporis jacturam ac impensarum magnitudinem extrahendi è cranio salis modum doceamus, quod libenter in gratiam Pharmacopæorum ac artificum minus solertiū, ut addiscant: nec non ægrorū, qui magnis sumtibus, sua inopia patere coguntur, ut ex hac facilitate, quam proponimus illis, libenter succurratur, nec ex difficultate operationis, de qua nemo conqueri possit, charitas erga proximum refrigeret, quam in Christianis cordibus erga fratres ardere par est & æquissimum, prout sequitur, præstabimus.

Preparatio

Et tria, quatuor, aut etiam plura crania, que parata

parum diu in terra delituerint, ut diximus. Ea salis cranii
 in frustra contundantur (solum calvariam intel-
 ligo citra maxillas aut mandibulas) que prius
 vino optimè deterfa & mundata, postea in vi-
 num album infundatur, in quo caryophylla, ma-
 cis, storacis marini, lilii conval. tilie, calend.
 salvia macerata fuerint: quod bis aut ter subin-
 de repetendum, ut hoc infusionis vino optimè im-
 bibantur. Atq; sic parata craniorum frustra in cu-
 pellam terream non vitreatam immittantur, que
 in furno reverberationis, Athanore dicto, posita,
 flamma carbonum, non ligni, in calcè aut cin-
 rem redigantur albissimum. Qui quidem cinis
 in matratium vitreum injiciatur, cui tantum aqua
 rosmarini superfundatur, ut quatuor aut quinque
 digitos superemineat. Obducatur firmissimo lu-
 to vas, quod abiete & cera constet Hispanica, ne
 quid expiret: atq; in B. M. bulliente collocetur, in
 quo, ad quatuor aut quinque dies in digestionem &
 circulationem retineatur: quo tempore aqua, lixi-
 vii instar, cranii sale tingetur ac impregnabitur.
 Refrigerato vase, aqua per inclinationem effunda-
 tur: & materia recentem aquam superfunde de-
 nuo, ut nova fiat digestio & circulatio, ut supra:
 idq; toties iteretur, donec totus sal in aquas transie-
 rit. Istius aque sale impregnata, vel dimidium
 cochlear argenteum propinari potest in cura-
 tionem vel presentis vel futurae epilepsie chroni-
 ce. At si ab ista aqua salem separare volumus,

omnes

332 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

omnes ista aqua impregnata in alembicum profundantur, ex quo destilletur aqua à sale, qui in fundo alembici remanebit: quem si animus est puriorem reddere & crystallinum, solutionibus, filtrationibus, coagulationibus identidem crebrò repetitis, ad summam puritatem adducetur: qui & solus pretiosissimus est ac magna virtutis, & essentiis corallorum, perlarum, & id genus aliarum rerum antepilepticarum, commixtus.

CAPUT XXVII.

De seminarii prædictorum affectuum plenaria resolutione ac consumptione, deq; usu & præparatione Topicorum, juxta Hermeticos.

Dietæ Dogmat.

IN resolutionem & consumptionem prorsus integram reliquiarum Epilepticarum, vertiginum diuturnarum, & apoplexiarum in paralyfes degenerantium, post præparationes, evacuationes, aversiones, derivationes ac roborationes superiores Dogmatici, ut jam monuimus, diætis utuntur, ut vocant, hoc est, hydroticis, ac sudorificis decoctionibus, ex guajaco, china & salzaparilla, ac sassafras, atq; id genus aliis vulgaribus sudatoriis concinnatis. Hermetici verò in eundem finem ac scopum, talia quidem remedia admittunt: at illis præterea sales suos admiscet,
aut

aut liquores acidulos, qui minore dosi, & citra exuperantem calefactionem, longè magis in eisdem affectus conducunt.

In hoc etiam Dogmaticis sunt superiores, quòd inter hydrotica vegetabilia norint & habeant singularia quèdam specifica singulis istis morbis proprietate quadam congruentia: ut adversus epilepsiam hydroticum hoc specificum habent, viscus nempe quernum præparatum: semen pæoniæ, & rasuram ligni buxei, quæ inveteratis etiam vertiginibus opem ferre potest. Adversus paralyfes hydroticum usurpant ex ligno jûniperino cum floribus calendulæ, lavendulæ & rosmarini magnâ copiâ, addentes singulis hydroticis suos sales in majorem utilitatem, nec non aliquot liquorum acidorum guttas ex sulphure aut vitrioli spiritu. Præter hæc omnia, alia possidēt hydrotica ex metallica substantia desumpta, longè adhuc aliis & præstantiora & meliora, de quibus suo loco postea dicemus, unde discatur illorum in remediis fœcunditas & divitiæ, nec nō in præparandis & coquendis hydroticis ex vegetabilibus præstantia & industria: unde quàm egregiè observationes, vulgares illas omnes superantes, eliciantur, percipere licebit, si omnis absit invidia, & res ex æquo & bono judicetur: quòd præter eas, quas jam suprâ descripsimus, formulas, clariùs

*Hydrotica
Hermetico-
rum speci-
fica.*

rius patebit ex iis, quæ in restituta nostra Pharmacopœa abundè tradidimus.

Topica.

In remedia topica eundem curationis scopum spectantia, nec non tam inveteratis epilepsiis, quam apoplexiis conferentia, ac paralytibus, loco oleorū castorei, salviæ, betonicæ, rutacei, vulpini, nardini, laurini, piperini & similia vulgaria: nec non unguentorum, Marriati, Agrippæ; de bdellio, communiū, ex quibus præscribuntur formulæ in unctionem membrorum affectorum, Hermetici usurpant olea arte & citra vulgaris olei olivarum additionem extracta longè aliis subtiliora, penetrantiora, magis attenuantia & discutientia, nec non nervosas partes corroborantia, ex omnibus gummi generibus, ex castoreo, styrace, benjoino, floribus salviæ, rosmarini, betonicæ, calendulæ, seminibus pœoniæ, ex baccis lauri, juniperi, piperis, & aliis id genus aromaticis. Ex quibus etiam cum aqua vita præstantissima balsama & odorifera ad easdem intentiones conficiunt. Quod autem hodie multi Dogmatici, oleis therebinthinæ, petroleo, de cera & lateribus, sive simplicibus, sive cõpositis utantur, palàm est eos ejusmodi remedia ex spagyricis esse mutuatos: ut olea etiam alia, quæ ex omnibus resinis, pinguedinibus & axungiis, ex quibus etiã admiranda linimenta componuntur, destillari solent

Balsama.

lenti

lent: quæ potissimum contracturis & paralyfi
cõferunt. Horû præparationes videre licet in
nostra Dogmaticorû Pharmacopœa, artificiiis
ejusmodi spagyricis aucta & exornata. Hic tã-
tùm subjiciemus, duorû aut trium topicorû
ejusmodi formulas, quæ præsertim omni pa-
ralyse & contracturarum, sive recentium, si-
ve inveteratarû generi maximè conducunt:

oleorum resina & therebinthine arte spagy- *Topicum ad*
rica extractorum, ana lb. j. s. galb. bdel. serapini *paralys. &*
ana ℥ iij. castor. ℥ ij. benjoini, styracis calam. a- *contract.*
na ℥ j. s. pinguedinum taxi, cuniculi, anseris, an-
guilla, ana ℥ iij. medulla cruris bubuli ℥ ij. aqua
vite optime lb. ij. baccharum juniperi, lauri, semi-
nis peon. conquassatorum ana ℥ ij. caryophyl. nu-
cis musc. contusorum ana ℥ j. piperis longi ℥ s.
florum salvia, rosmarini, beton. lavend. calend.
ana pug. ij. succi corticis ebuli & sambuci, ana ℥
iiij. omnia in amplum matratium vitreû conji-
ciantur longi colli, & in digestionẽ in simò equi-
no calido, vel in Bal. M. ad quatuor aut quinq;
dies collocentur, ut pinguedines in eo liquefiant.
Solei therebinth. ac aqua vite opera gummi sol-
vantur, & aromatum ingredientiumq; aliorum
spiritus ac essentia sepãretur ac eliciantur. Hinc
calentibus adhuc omnibus fiat colatura & for-
tis ex torculari expressio: expressumq; ut subti-
lius & in tenuiorem ac magis spirituosam quin-
tam essentiã redigatur, in alembicũ aut cupreã

336 *7os. Querc. Tetras graviss.*

cornutam, quae destillandarum pinguedinum & gummi, vel seorsim etiam, instrumenta sunt aptissima, immitatur, gradatim ignem circumcirca admovens, qualem ejusmodi pinguedinum destillatio exigit. Hac ratione prolicietur balsamus aut oleum copiosum & magne virtutis, omnium ingredientium vires sortitum. A quo si lubet, aquosam stillatitii vini substantiam, aliorumque succorum separabis ad lentissimum ignem, aut non separabis, si voles. Isto oleo tota dorso spina ab occipitio ad imam usque vertebrae, partesque paralyticas aut resolutas illines: quas unctas lana pingui succida, granorum juniperi & aliorum cephalicorum pulvere conspersa, involves: unde mirandos effectus in omni paralytis & contracturae genere, nec non omnibus, in summa, nervorum affectibus suis probaturus.

ALIUD.

℞ oleorum de cera, de lateribus compositorum, & ut in Pharmacopea nostra Dogmaticorum descripta occurrunt, ana ℥.j. ℞. benjoin. styracis, calamit. ana ℥.iij. castorei, myrrhae ana ℥.ij. euphorbii ℥.℞. injiciantur omnia in vas vitreum optime clausum, & in cella vinaria, aut frigido aliquo loco repositum, ut brevi solvantur gummi, & in balsami naturam oleorum beneficio convertantur. Cui, etsi jam per se insignis ac magna virtutis, si olei laurini, arte spagyrica extracti

tracti ℥ iiii. pinguedinis urfi, taxi, arte chymica etiam parata, ana ℥ iij. addideris & probe miscueris, prestantissimum & penetrantissimum balsamum consequeris: nec non ad omnes nervorum affectus efficacissimum, ac ad robur partibus unctis maximè conciliandum. Siquidem in olea ista de cera & lateribus composita, quæcumq; simplicia nervis amica ac familiaria sunt, ingrediuntur, & suam virtutem deposuerunt. Docuimus etiam in eadem nostra Pharmacopœa, ejusmodi olea, nec non laurinum & de pinguedinibus, citra olei alieni additionem, elaborare. Quarum formularum exemplo, quivis Medicus, vel tantillum chymicis extractionibus initiatus, sexcetera alia ejusmodi remedia ad illarum imitationem præclarissima, nullo negotio excogitare ac parare possit, ut dilucidè cuivis videre & experiri licet. Si porro iis de cera & lateribus oleis, flores sulphuris adjeceris, non ineptè feceris. In illis enim perinde ac in oleo terebinthinæ dissolvi possunt, modò id fiat in calido aliquo loco. Veruntamen balsamus ingratus hinc odorem sibi compararet: quo fit, ut hinc flores non addamus: quorum tamen utrum si expetis, ad majorem exiccationem, balsamo sulphureo Martini Rulandi, in centuriis ejus descripto, uti possis: quo tam rara & admiranda præstitisse se scriptis affirmat.

Y

Hic

Hicigitur tam internorum, quàm exter-
 norum præfidiorum chymicorum omnibus
 curationum indicationibus, quæ hujusmodi
 morbis congruunt, tanquam ex picta tabella,
 oculis subjecta habetis ornamenta & gazas,
 quæ, tum ex vegetabilium familia, tum ani-
 malium deprompra sunt, rejectis in alium ad
 calcem hujus scripti locum, metallicis: ut
 quæ & præstantiora aliis omnibus *ἐνεργότε-
 ρα* admirandisq; effectis, magis prædita sunt:
 ubi etiam Dogmaticorum methodum sequi-
 mur, qui ut plurimum præmissis imbecillio-
 ribus remediis, frustra q; tentatis ex vegeta-
 bilibus & animalibus, ad metallica tandem
 confugiunt, dum ægros suos ad thermas aut
 minerales aquas, tanquã ad tutiora subsidia,
 relegant: quas tamen boni illi viri, sui imme-
 mores, alibi damnant & respuunt: quiq; (ut
 nonnulli alii, qui veteri senectæ & crassæ suæ
 ignorantia immori malunt, quàm turpiter,
 ut putant, à sententia dimoveri se patiantur)
 parum norunt, quàm sibi sic contradicendo
 cæcitatæ & ignorantia, nec non in erroribus
 suis pervicacia ac obstinationis reos se faciât,
 ignorantes arte naturam, ad cujus imitatio-
 nem, ejus fundamento, ars superextruit, posse
 etiam in his remediorum generibus supera-
 ri, & de præstantia arti cedere. Quod & in a-
 liis rebus omnibus videre licet, quæ aut me-
 dica-

*Dogmaticis
 mineralia
 tantoperè
 ipsis inuisa,
 extremum
 sunt refu-
 giium.*

dicamenti, aut nutrimenti usum præstant, ubi natura, sive rhab. sive colocynthidem aut alia purgantia, sive frumentum & racemos in alimentum producat, requirit tamè artem, quæ naturalia ista in usum hominis perficiat, & consentanea ejus naturæ, ac magis vel ad medicandum, vel ad alendum congrua reddat & aptiora: quod vel cæcis ipsis perfectissimum est ubiq; ex infusionibus medicamentorum, ex panificio & vini elaboratione, quæ egregiæ utique & excellentissimæ sunt artis præparaciones, citra quas crudiores illi cibi, & medicamenta assumpta, vitæ humanæ longè essent nocentiora, quàm utiliora: & altiore radice ac occultis seminariis carentia, vulgaria quidem & communia remedia, quæ natura sponte sua fert, fortè usui esse possint, citraque ullum exquisitius artificium. Quæ si nihil proficiant, æquum est ad fortiora & validiora confugere: ut sic ad debellandas grues Pygmæorum aut stilponum robur fatris esse possit, ne dum ad mures aut formicas longè imbecilliores expurgandas: ad hydram verò, leonem, aut aprum Ætolicum subigendum, fortius longè robur opponendum sit. Hujusmodi sunt hi morbi, Epilepsia, lepra, apoplexia, lues Hispanica, & id genus alii, quos hic tractamus, quorum immanis ac indomita ferocia non nisi Herculeâ

*Ars Natura
dona ad u-
sum homi-
num reddit,
idonea.*

340 *Jos. Querc. Tetras graviss.**Medicamē-
ta externa.*

clavâ devinci ac opprimi potest. Idcirco aptè summus ille Dictator Hippocrates & ad rem dicebat, extremis morbis, extrema esse adhibenda remedia. Inter autē extrema ejusmodi remedia, hoc est, valentissima & fortissima, supremum occupant locum, quæ metallica esse diximus, de quibus nunc nobis restat dicendi opportunitas.

CAPUT XXVIII.

De salium quorundam ex Mineralium familia desumptorum, affectibusq; prædictis specificorum anatomia interna & vitali, virtute & præstantia.

TA L I A esse metallica præsidia vel ipsi Dogmatici satis superq; compertum habent, ac fateri coguntur: cum (ut suprâ monuimus) in quibusvis deploratissimis morbis, ubi silent vulgaria remedia, ad thermas & minerales aquas, metallicis spiritibus gravidas, confugiunt, ex quibus varios ac admirandos effectus experiuntur, ut quotidianus testatur earum usus, omni rationum pondere ac argumentorum cumulo superior.

*Salium effi-
cacia.*

Inter autem metallicas substantias, (quæ trium sunt generum) eæ quæ ad naturam salis referuntur, quæq; magis de simplicitate ele-
men-

mentari participat vi & efficacia agendi majore pollent. Fusiore autem de hujus principii vitalis natura, donis, proprietatibus, officiis ac præstantia tractatione in librum nostrum de recondita rerum natura, artisq; mysteriis, tanquam in suum locum, differimus: rati satis esse, hinc in præsentia admonere, quam graviter ex Dogmaticis nonnulli hallucinantur & peccent, qui salis cranii humani incinerationem ac extenuationem, in epilepsiæ curatione damnant, nec non aliorum salium ex variis rebus extractorum, ad emundandum, expurgandum, ac omnis generis impuritates corporis nostri, quæ omnium morborum, quibus oppugnamur, seminaria figunt, eluendum, usum respuunt ac explodunt: ex quibus (si natura eas sordes, bilis nitrosulphureæ beneficio, in jejuno intestino excretricem facultatem vellicantis, ac ad expulsionem irritantis, non deturbaverit) varia morborum genera oriuntur. Est autem fel ex salium naturalium genere detergentium, quemadmodum & urinæ alii excretionum generi inservientes, ut alibi docuimus.

Salium propriet.

In hoc porro magis hallucinantur, quod sales ab incinerationibus & extractionibus, humido suo primigenio ac vitali principio prorsus spoliari autument. Quo satis indicat, quam exiguam, aut nullam etiam prorsus a-

Calcinatione salium humidum eorum primigenium non absumi.

anatomia vitalis & interna rerum naturalium cognitionem habeant, etsi ubique vitales rerum spiritus, & admirandas eorum virtutes ac effectus, citra tamen iudicium, animadvertant: satis enim quotidiana, ad erudiendos illos, esset ex odoribus, saporibus & coloribus rerum petita experientia, ni prorsus aut stupore nativo, aut spontaneâ malignitate cæcutire vellent. In illis enim potentibus qualitatibus, quæ aliunde, quàm ex salibus, ac præcipuè metallicis, non emergunt, satis superque interna elucescit ac viva anatomia. Quod exempli gratia, patet in sale zuccharino, quod ex plumbo vitæ vitrioli, vegetabilium omnium principis, aut etiam (quod satius est dicere) veri illius nectaris essentiâ cælesti acidulâ, elicitur: siquidem viribus menstruorum illorum totum propemodum plumbum in salem redigitur, qui vel communi etiam aqua, instar vulgarij salium, dilui ac solvi potest, tractariq; filtris ac coagulationibus, aliorum instar. Ex quo ad siccitatem redacto, spiritus educi arte possunt, qui in aquam vitæ fragrantissimam, & summè admirandam resolvuntur, quæ flammam non segniùs, quàm vera & subtilissima vini essentia concipiat, sulphure proprio ac tincturâ, sanguinis instar rubicundissimâ, ei super-

Vitales rerum qualitates unde proficiuntur.

Anatomia interna Saturni.

pernarante. Unde verus Philosophus ex triade per unionem copulata unitatem colligit: quod verum est auri dissolvens, ut jam alibi scripsimus.

Atq; ex hac potissimum scaturigine, veri Medici Hermetici universalia sua ac suprema remedia in epilepsias, vertigines, apoplexias, quas hic tractamus: nec non in elephantias, caneros, & id genus gravissimos ac invictos morbos expilcari debent, ut humano generi feliciter consulant.

*Universalia
Hermetico-
rum reme-
dia.*

Quoad corallum attinet, qui arbusculus est metallicus, ex saxis marinis exurgens, vitamque à spiritu salis vegetantis possidens, ut qui etiam totus naturam salinam præ se fert, cum totum penè ejus corpus in salem redigi possit, mediantibus illis dissolventibus, quæ supra attigimus, quibus evaporatis, & exiccata coralli substantia salina, ex eo pariter aqua vitæ ardentissima educitur, quæ, instar quoque essentia vini, flammam concipit, cum rubra, sanguinis instar, tinctura, quæ circulationis aut rectificationis beneficio aquæ innatat: quæ quidem aqua & tinctura, si probè inter se uniantur, jam tum antidotum præbebunt adversus epilepsias & apoplexias præstantissimam, si aliquot ejus guttæ ex aqua aut liquore congruo assumantur. Quod tamen

*Anatome
Coralli.*

*Antidotes
antepilept.
& antapoplectica.*

artificium, si eodē modo persequamur, quem observavimus in mēstruo Saturni describendo, aut Lunaria minore, aut opere vegetabili Raymundi Lullii, quas operationes in tractatu nostro de priscorum Philosophorū medicinæ materia, &c. descripsimus: certissimū ac supremum dissolvens educemus, quod aurum in veram quintam essentiam (quod veris omnibus Philosophis factū facillimum est) sit redacturum.

Margarita.

Similis aqua vitæ ex perlis & unionibus ex eodem, cum corallis, fonte productis, extrahi etiam potest. Reperiuntur enim perlæ in conchis marinis, variis coloribus inargentatis. Quos quidem varios colores à salis spiritibus proficisci exemplo docuimus, in nostro tractatu de priscorum Philosophorum medicinæ materia proposito, cum de sale petre loqueremur, cujus spirituum penetratione totum alembici corpus variegatur attingitur, colorem opalæ, hoc est, omnigenæ picturæ, referens.

Cordialia.

Etsi autem vel solæ ipsæ aquæ vitæ aut essentia perlarum aut corallorum, per se satis & ex sese inter præstantissimas antidotos commirè recreantes ac refocillantes censeantur: si tamen ulterius procedatur, dissolvens inde solare & lunare admirandæ & incomparandæ virtutis, adversus epilepsias ac desperatos

*Vera Solis &
Luna mēstrua.*

ratos omnis generis affectus, extrahetur ac elaborabitur, ut nemo non sani iudicii tantā medicamenti vim & efficaciam ubique testetur, nec nisi obliqua ac perversa raptus mente fateri erubescat.

Si quis autem de operationum longitudine ac diuturnitate, nec non caritate tam laboriosi medicamenti conqueratur: sciat ille, magnis potentibus ac divitibus solis etiā esse dicatum, & à nobis in illorum usum proponi, qui nullis parcunt sumptibus, ut huiusmodi arcanis vitæ suæ conservandæ consulant, & tam gravibus ac horrendis malis sese expediant. Præterea in hunc finem etiā hæc à nobis exponuntur, ut pateat oculis, quàm admirandas vires, proprietates & effectus vitales conclusos in se, sales vel metallici habeant, & quàm solerti ac sagaci artificio in aquas vitæ, præter multorum etiā magnorum Medicorum & Philosophorum, qui sibi omnium rerum scientiam arrogāt, opinionem ac fidem, transeant ac resolvantur.

Occuratio.

Ex rubinis, smaragdis & hyacinthis cum floribus kibric, ex arte ter calcinatis igne reverberii, ut artis est, tandem cum salis spiritu vitriolato eliciuntur essentiæ seu tincturæ, ad prædictos morbos profligandos, peritiles. Smaragdorum & rubinorum essentiæ cum aqua lili convall. exhibentur ad epilepsiam

Tincturæ gemmarum affectibus prædictis specificæ.

346 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

& vertigines; at hyacynthorum tinctura cum aqua calendulæ exhibita, paralyfi & contracturæ summum est remedium, si post generales evacuationes, per quindecim dies continuos usurpetur, harum tincturarû doses sunt iij. v. aut vj. guttulæ, vel cum proprio menstruo conjunctæ exhiberi possunt usq; ad unum cochlear cum vino, aut aliquo alio liquore convenienti.

CAPUT XXIX.

De Spagyrica salis marini analysi, admirandaq; ejus, tum in vegetabilia ac metallica quædam Naturæ individua, tum in corpus humanum agendi potestate.

ATopus est, ut salium nostrorum tractationem perfequamur, ac miros etiam salis marini effectus expiscemur, quo quotidie omnia cibariorum genera condiuntur, nec illo, ad vitam humanam tam necessario, quicquam carere potest.

Si à salis marini dulcibus crySTALLIS exordiamur, qui ex materia tam acri ac salsa extrahuntur, non dubium est, quin ignaris hominibus, rem istam supra hominis industriam esse arguētibus, risum moveamus; quod quidem si ad amissim legum & normarum Philosopho.

lophiæ illorum rem istam revocemus, utique ridiculam planè futurum est: non autem si ad incudem veritatis, genuinis ac legitimis Philosophis probè cognitam, & quibus solis hæc scribimus, referamus. Visum est autem *Quibus hæc scribantur.* hoc tam suspiciendum arcanum, in gratiam illorum, enucleare, ea lege tamen, ut solis artis filii, terminorum ejus peritis, ac verè Philosophiæ fonte prolutis, non ignaris & stupidis hominibus, imò etiam maledictis ac cõvitiis tantam artem proscindentibus ac indignè lacerantibus, in cognitionem veniat. Æquum est enim, detrectatores ejusmodi in sua inscitia ac cæcitate permanere, fuesq; ac porcos ab unionibus istis proculcandis arce-re, ne dum admittere.

Preparatio.
 Solvatur igitur sal marinus, filtratur & coaguletur ex arte, cū proprio & naturali menstruo, idq; toties, dum summā purificationē ac claritatē acquirat. Hujus sic emundati & clarificati salis lb. vj, adjice dissolventis vitriolati & mellistui ex vegetabili, & animali parati, quod sufficit ad majore fermentationē ac corroborationē, ut facta digestionē cõveniente, quā præiisse oportet, usum vehiculi prabeat, ad commodius spiritus aqueos, sulphureos ac vitriolatos, dulces, acidosq; qui firmissimè sali illi reconditi inherent, extrahendos. Quod in pixide Wallemburgica, vel quavis alia, que ignē sustineat, qualis sunt retorta Bellovacen-

348 70f. Querc. Tetras graviss.

vacenses, ex quibus Lutetia aqua fortes exprimuntur, prestandum est.

In hoc versatur rei cardo, ut gradatim ignis admoveatur: in quam rem sedulo artifice & in huiusmodi opere exercitato incumbendum est, Necnō & fornax reverberatoria Athanoris requiritur, in qua opus ex norma & mensura dirigatur. Oportet enim vas incandescat purpureo, nō claro colore, ne videlicet sal fluat: cuius fluxus spiritus retineat, ne copiosius & opportunē, ut decet, extillent. In eo autem adequato igne cornutam aut retortam immorari necesse est ad octo dies, quo tempore semper recipienti invigilandū erit, quod usq; adeo, & spissum & capax firmissimog, luto obvolutum esse oportet, ne quid usquā expiret: quod & turbidum & spiritibus vaporosis ac albis oppletum animadvertetur, in quibus

Primū Ens
metallorū.

virtus & primum ens metallorum resolutum est in aquam acidissimam. Post spiritus exhaustos, tandem ad collum & summitatem recipientis, sub finem destillationis sublimabitur, aut attolletur terra, que foliata dicitur, instar nivis albissima, que ei collo adhaerebit, qui mercurius aut sulphur Philosophorum nuncupatur, quam utramq; appellationem meritō & iure suo obtinet.

Terra foliata.

His itaq; peractis & refrigeratis omnibus vasculis, ut probe omnia conquiescant, loricis suis vasa erunt exuenda, cōiunctaq; per agitationem utraq; essētia salina ac spiritalis seu liquida, in

alema-

alembicum effundentur vitreum, ex qua tria principia summe spiritualia, simplicissima ac efficacissima seu maxime penetrantia, qua in ea continentur, separanda erunt, ut seorsim singula seponantur, ut mox dicetur, quae deinceps in unum corpus uniantur, quod vere homogeneum est, ac nihil heterogenei retinens, simplicissimum ac penetrantissimum efficacissimumque futurum est.

Alembicus autem & Recipiens firmissime loricata in Balneo vaporoso collocentur, suo quodque loco, ac lentissimo calore inspidum phlegma, aqua tantum inutilis sapore referens, separetur. Quo separato ad justam satis quantitatem, idque lentissimo igne, ut dictum, alembicus frigori exponatur, ubi pellucidissimi lapilli crystallini, gustuque dulces formabuntur: quibus semotis ac seorsim sepositis, redditoque denuo Balneo dulci alembico, ut rursum ad lentum calorem inspidum phlegma sejungatur, si rursum alembicus frigori exponatur, concrecent iterum glaciales globuli, iidemque per dulces. Qua quidem operatio toties repetenda est, dum nulli amplius lapilli emergant, & quicquid residui extillabit, non amplius phlegma inspidum, sed aciditatis vitriolatae, quae mordicationem summam lingua inferat, instar acerrimi spiritus vitrioli, gustum inducat. Tunc vero ab operatione desistendum, & in fundo alembici querendum verum salis oleum vitriolatum acidumque.

Crystalli
dulces salis.

acidumq; a quo omne insipidum phlegma & inutile extractum fuerit. Crystallini vero lapilli, etsi sapore dulces deprehendantur, admiranda tamen sunt virtutis, ut qui soli seorsim vel cum oleo suo ad idoneam quantitatem permixti, sint verum Solis terrestris menstruum ac dissolvens, ejus proprietates ac virtutes vitales vegetantesq; locupletans, ac exacuens, quemadmodū cœlestis Sol in Arietis signo domicilium figens, ubi Marti sedes gratissima est, exultat, & præpotentes vires, in rerum mundanarum renascentia exerit, spiritus rerum in penentralibus terrę veluti sopiros calore suo virtuteq; excitans, ut ad superficiem terrę attollantur & individua sua, sensim radicibus corporeis, corticibus & caudicibus, illius viribus assumptis, virore, floribus, verno tempore tandē ornata procreent. Quos quidem Solis cœlestis effectus balsamicus terrę liquor, qualē ex salibus erui diximus, quodammodo imitari potest. Siquidem nihil natura progenuit, quod idem ars imitatione non effingat: & quę potest Sol cœlestis naturali proprietate præstare, eadem & Sol artificialis, chymica industria paratus, & ex rebusterrenis assumptus, exerere quodammodo valeat. Quod enim est inferius, idem est ac quod superius. Liquor igitur iste balsamicus, ex sale eductus, hoc ipsum potest, si ad debitam quantitatem aquę aut passivi liquoris,

Menstruum
Solis.

Simile.

ris, qui ubiq; copiosus occurrit, commisceatur. Rosa, viola,
Et emarci-
darum veri-
ficatio arti-
ficialis.
Ista enim sic diluuntur ac temperantur inter se idonee mixta, ut hac mixtione, rosa, viola, alivé flores, vel emarcidi ac sicci, quicq; omni odore vitaliq; virtute, vel longo ante tempore exuti fuerint, perfusi, ac imbuti, pristinum virorem, & vitales alias dotes recipiant, ac in colorem genuinum ac magis etiam floridum, quo vel dissolvens ipsum etiam tingetur, redintegrentur, ut nec Majus, ex naturali & verno Sole, tot tamq; elegantium florū sit feracior, quam hyems ex artificiali nostro Sole, ad radices herbarum effuso, fecunda eniteat.

Hoc igitur modo, qui supra dictus est, si dulcedo illa crystallina salis, cum oleo aut aciditate vitriolica propria, debita proportione conjugatur, Solq; in eo philosophicè solutus, & in quintamibi essentiam reductus, omni sanguine rubicundiozem (quem colorem ex coctione aut digestionem propriq; calore sibi comparat) adjiciatur; Hinc universalis medicina nascetur Medicina
Universalis. admiranda virtutis, qua vel lepram ipsam tñm universalem, tñm particularem totius corporis, Epilepsias, & id genus indomitos affectus, unius aut alterius tantum grani dosi, expugnare valeat.

Accepimus à docto quodā Medico, Francisco Rentzio, Pomerano, elegantiarum istaram chymicarum perquam studioso, arcano-
rumq;

rumq; naturæ indagatore solertissimo, dicente, quòd Joannes Montanus Strigius, antiquus & magni nominis Medicus, ac singularis raræq; in utraque medicina eruditionis (quem in magno pretio habebat, cùjusq; in Catalogo primorū Hermeticorum alibi meminimus) cum salis dulcibus istis crySTALLIS, statim ubi variis solutionibus & coagulationibus concrevisset, oleū ex illis rubicundissimum resolveret, quod in proprio vase, Solem in liquorem reduceret, unde præstantissima medicina oriretur, coctione omnium colorum discrimina experta; cujus ad granum unum aut alterum pro dosi admiranda auxilia adversus superiores morbos præberentur.

Multi vulgares Medici, qui externam tantum rerum anatomiam rimantur, nec interiora illorum viscera penitus introspiciunt, quiq; bona ex parte, de rebus ex linguæ & palati gustu judicant, atque ex eo qualitates suas derivant, sibi nequaquam persuadeant, in sale usq; adeò sapore acri & salso, hinc quidem tantam inesse dulcedinem, totq; & tam suspiciendis effectis præditam. Illinc verò liquorem educi vitriolicum, eumq; acerrimū, qui tam variis etiam, & potentibus effectis, rerum videlicet omnium solutionibus & coagulationibus elaborandis congruat, prout abundè

abundè in tractatulo nostro de signaturis rerum internis docuimus: quod hic repetere supervacaneum sit, nisi ut seriò mentibus nostris inculcetur, in hoc vitali principio rerum, quarum mare locuples & fecunda est minera, immensum arcanorum & mirabilium virtutum pelagus delitescere.

CAPUT XXX.

De interna Vitrioli signatura, variisq; ejus ad varia morborum genera proprietatibus.

Apræfidiis illis, quæ Hermetici ex sale communi eruunt, progrediendum est nobis ad ea, quæ ex vitriolo privatim extrahuntur: quod quidem genus est salis, inter alia naturalia, non infimè corporeum, ut constare potest ex eo, quod nobis semper Martis & Veneris, hoc est, ferri & cupri speciem videndam exhibeat, quæ vel omnium chymicorum minimus novit ex vitriolo extrahere, nec nõ per vitriolum ipsum intra paucas horas Martem in Venerem convertere. Unde Poëtæ Philosophi ansam arripuerunt, de amoribus Martis & Veneris dicendi ac scribendi, quorum proles Cupido, Deus amorum (hoc est, magnus ille consensus & sympathia, studiumque res omnes inter se colligans, ac

Sympathia Martis & Veneris à Poëtis descripta.

Z sum-

summo effectu devinciens) esse fingitur, genuinusq; Veneris filius, quã fingunt ex spuma maris enatam, unde ab iisdem Poëtis *ἀφροίτη* & *ἀφροίσις* dicta sit, eamq; omnium generationum, totiusq; naturæ parentem eleganter ac verè dixerunt, si internum illorum sensum capiamus. Sic enim figmentis arcana sua mystica involvunt & obtegunt, ut solis sublimibus ingeniis, nō idiotis pateant. Sed mysteriorum istorum, aliorumq; arcanorum accuratiorem inquisitionem, in libro nostro de recondita rerum natura persequemur, contenti hoc tantum impræsentia addere, vitriolum extrinsecus viride, interiorem tamen rubedinem continere; ac, præ omnibus aliis salibus, acetum terrestris possidere, quod omnium rerum terrestrium fermentationem, cum aqua mixtum (qualem fermentum farinæ aqua dilutæ exhibet) inducat. Ejusmodi enim putrefactione & maceratione utriusq; inter se juncti elementi, acetum istud naturæ intrinsecus spiritu suo fermentante, attollit & excitat pastam illam naturæ, unde transmutationes, productiones cōsuetæ & individua queque procreantur. Ac primo loco ex ejusmodi fermentatione omnis mineralis substantia ortum habet, ex cujus spiritibus tinguntur postea vegetabilia, quorum essentia animalia deinceps pascuntur & foventur, ut alibi diximus, etiam

*Signatura
vitrioli.*

*Fermentatio
natura.*

*Vegetabilium
tinctura
origo.*

est obsecrari. Hujus enim rei lucem clariorem in librum illum nostrum de Recondita rerum natura differimus, ex qua studiosus lector magnum fructum ac voluptatem sit reportaturus.

De vitriolo autem quid sentiat Galen. libro suo de simplicibus, & quid de ejus transmutatoria virtute scribat, licebit ex ipso Galeno audire, quum refert, se ex mineris Cypri, terreum quendam carbonem, Misy vocatum, attulisse, quem in angulo quodam musæi repositum, successu temporis, in sory conversum fuisse, deinceps in chalcitidem, hoc est, vitriolum, ac tandem in chalcanthum, quod idem est ac venus seu cuprum.

Multa autem habentur vitriolorum genera. Quod ex Anglia & inferiore Germano advehitur, caerulei coloris, non usquequaque laudabile est. Ungaricum vero inter præstantiora ac meliora habetur. Ut autem bonitatis fiat periculum, admoveatur aut affricetur cultro: si suo tacto, cultrum rubro colore, hoc est, cupreo inficiatur, laudatissimum ac optimum habebitur. Cõstat enim in occultis suis visceribus Venere inclusam continere, cujus contactum Mars statim amplectitur, usque adeo magna est inter utrumque metallum sympathia ac consensus. Inter optima Romanum quoque vitriolum cõferatur, si sincerum, nec adulteratum ad nos afferretur. Quod enim advehitur, vitriolica sua

Gal. sententia de vitriolo.

Vitrioli multa species.

Examen vitrioli.

ochra, quæ semen auri in se conclusum habet, sæpenumerò spoliatum est. Alioqui syncerum magno pretio venditur, ut quod non nisi coronato pondò proster. Sed omnium præstantissimum est Cyprium saphyrini coloris, quæ lunaris est tinctura in internis Lunæ partibus. Quæ quidem Luna perfectionem Solis, seu auri, cominus æmulatur, quo fit, ut ejusmodi vitriolum majorem cum auro consensum ac societatem habeat. Hinc fit, ut etiam veri Philosophi ex Cyprio vitriolo, saphyrini coloris, menstruum aut dissolvens utriusque Luminaris majoris, hoc est, auri & argenti norint extrahere: quod ex aliis vitrioli generibus, citra additionem, fieri nequit. Cyprium enim vitriolum magnâ Solis quantitatem in se continet, quod ejus, supra alia, pretium auget, ut non nisi tribus aut quatuor aureis nummis singulæ libræ divendantur.

*Ex vitriolo
remedia.*

Ex vitriolo autem multa variaq; , eaque egregia remedia proliciuntur. Cùm enim naturæ metallicæ prima materia, & tanquã Ens primum habeatur & sit: nõ dubium est, quin ejus spiritus, nondum mole corporis solida crassaque metall. obruti: sed corporei adhuc spiritus, aut corporis spiritualis naturam retinentes, viva activaq; efficacia ac qualitate, hoc est, immensa ac inexplicabili virtute (ut qui à simplicitate & puritate elementari mi-
ngra-

neraliq; minùs recedant) præditi ac instructi
 sint: utpote in quo vitriolo omnes omnium
 metallorù spiritus, vires ac proprietates po-
 tentiâ, tanquam in sua origine, delitescant &
 contineantur: ac in primis vitriolati seu vene-
 rei spiritus, ut & Martiales, Lunares, Solares,
 que: qui cum eo tanto cõsensu ac congruen-
 tia junguntur, ut in ipsum vel magna etiam
 copia, sese transfundant, & ab eo eliciantur.
 Unde fit, ut non tantum qui à vitriolo extra-
 hantur spiritus, solius cerebri affectibus tan-
 quam Lunares, conducant: sed cordis etiam,
 renum, partiumque generationi dicatarum,
 martialibus quoque ac venereis morbis, tan-
 quam venerei ac martiales opitulentur ac re-
 medium adferant. Sed hanc astronomicam
 ac chymicam sympathiam, alibi, in nostro de
 Recondita rerum natura libro, fufius juvan-
 te Deo sumus explicaturi: hic satis sit, eam
 tantum obiter delibasse: ut quantis virtuti-
 bus vitriolum polleat, & quam variis usibus
 sit aptum ac idoneum, non minùs quam aque
 metallicæ vitriolatae, ad quas invicti morbi
 ac deplorati ablegantur, elucescat.

Si autem quæritur ratio, cur ejusmodi vi-
 triolum, aut quæ ab eo educuntur remedia,
 quatenus Lunarem, Martialem ac vitriolicâ
 naturam possident, propria ac specifica sunt
 cerebri ac renum agritudinibus? responde-
 bimus,

*Vitriolum,
 est sedes &
 habitacu-
 lum omniũ
 spirituum
 metallicorũ.*

*Bona & pro-
 prietates
 spirituum vi-
 trioli.*

*Causa istarũ
 specificarum
 vitrioli vir-
 tutum.*

bimus, perinde rem in illis se habere, ac in salvia, betonica, quæ cerebro congruunt: in floribus buglossi, borraginis, aliisque, qui cordiales habentur: in eupatorio, quod jecori dicatum est à natura, & scolopendrio aut theriach spleni ejusq; affectibus destinato: infinitisque aliis simplicibus, quorum occultæ sunt adhuc virtutes, ut quæ ex qualitatibus elementaribus, calidis aut frigidis non pendeant, sed sola experientia nitantur.

Sed cum hoc silere sit potius, quam respondere: dilucidiores rationes annectemus, quibus demonstratur, quàm verum, proprium ac genuinum, specificumq; epilepsiarum ac apoplexiarum remedium sit, spiritus ex vitriolo abstractus, singulari sua proprietate id genus morbis facile reluctans ac abigens.

Summa spiritus vitrioli subtilitas.

Ac primo quidem loco, hoc ex ejus summa subtilitate, ac, ut ita loquar, spiritualitate proficisci certum est, cujus prompta virtus uno momento fertur in cerebrum ac in cor, quæ in hoc morbo precipue laborant & premuntur. Ut enim videmus eum, qui deliquit animi patitur, & syncope prosternitur, facile vini spiritu aut aqua vitæ ori infusa, vel labiis ac naribus admota, nec non aceti odore vitriolicæ naturæ, quod statim cor feriant, longè magis recreari, ac promptius erigi, quàm si quavis gelatina, aut delicatissimo ac maxime nutritio-

tritionis restaurante, ac cōsummato cibetur: quod hæc spiritali virtute careant penetrāte, & spiritibus nostris, solis vitæ nostræ authoribus, analogæ ac communicabili: quæ vini & aceti spiritui usq; adeò subtilis & penetrans inhæret, ut vel solo odore suo vitriolico, consopitos etiam spiritus nostros ac sensus excitet & redintegret.

Hinc inferre licet, quanta sit, ut ita loquar, spiritualitas ac subtilitas, virtusq; attenuans, penetrans, & instaurans. spiritus vitrioli, qui ita insigniter, prompteq; cerebrum ferit, ut solo ejus odoratu sternutatio confestim excitetur.

Præter ejusmodi tenuitatem ac spiritualitatem essentiæ, qua sese facillè cum malignis, melancholicis ac vitriolatis vaporibus, quibus jam antea præcipuas horum morborum causas arrogavimus: varios alios effectus exerit spiritus iste vitriolicus, ut abundè ac aperte demonstravimus alibi: utpote nimirū, qui cum sit magnum ac validum coagulans, facillè fumos, vapores & spirituolos halitus, ac malignos, qui ex inferioribus partibus ad superiores feruntur, coagulare potest, virtute ista, qua præditus est, coagulandi, ut sic eorum effectus, ac fructus, quos in summa sua exaltatione producant, interpellentur.

Satis superq; alibi demonstravimus, quod

De sign. rerum intern.

Facultas coagulativa spiritus vitrioli.

360. *Jos. Querc. Tetras graviss.*

fit inter omnium rerum spiritus, cum materia sua corporea ac terrestri concretos coagulatosvé, ac eos, qui hujusmodi vinculis corporeis, vel naturæ beneficio, vel artis industria, soluti sunt, discrimen, ut ista hic repetere non sit opus.

Ejusdem vis dissolvendi.
Veruntamen si causa efficiens horum morborum crassa, materialis ac obstruens fuerit, (ut propè omnes Dogmatici sentiunt.) hic idem spiritus contrarias partes sustinet, ut scilicet crassa illa dissolvat, extenuet, ac liquefaciat, ut sic quoque naturam adjuvet, quo facilius ea extrudat ac dissipet.

Vis quadam magnetica in vitriolo latet ad Epilepsiam.
Addam tamen & aliam rationem, ea conditione ac lege, ne censores mei, quos apiricos profus habeo, non verè Dogmaticos aut Hippocratis asseclas (ex quorum numero me esse profiteor) effuso gutture rideant, & hiant gutture cachinnos suos in me protervè exhalent & eructent: ea nempe est magnetica quædam virtus, in acido spiritu delitescens metallico, qui ad energiam aut activitatem simplicitatemq; elementaris naturæ propius accedens, sua ea virtute magnetica, vim habet attrahendi, domandi, evincendiq; acidos illos melancholicos ac vitriolicos animalis spiritus, quos supra horum morborum diximus esse authores ac artifices. Nec absurdum fuerit reficere, hanc esse rationem, qua
magnus

magnus ille Dictator Hippocrates scripserit loco jam citato: *Melancholici comitiales facile fiunt. & comitiales melancholici*, eò quòd magna sit causarum analogia & consensus utriusq; morbi, melancholici nempe & comitialis. Quin & in hunc finem satis dilucidè alibi demonstravi, veræ melancholiæ atræ qualitates ascriptas longè meliùs convenire, si vitriolici humoris appellatione insigniantur, ut suis rationibus omnia comprobavimus.

De sign. ver. inter.

Magnetica autem illa virtus, quam appello, longiùs diffunditur, quàm quæ in Magnete vulgari & ferro attractio est. Hac attrahente virtute, Arsenicum summum venenum, multis è corpore attrahendis venenis idonea aptaq; fit medicina: aut præparatum ab eo oleum, si extrinsecus etiam inducatur, summo usui ac præsentissimo remedio est, curandis nempe cancris, & arsenicalibus ulceribus omnibus. Hujusce dicti etiã nostri aperte veritatè indicant, serpentum axungia adversus suos morsus, oleum Scorpionis adversus suos ictus, & mel cõtra apum infixos aculeos, ac sexcenta alia id genus exempla arguunt ac confirmant. Sed fusio rem harum rerum tractationem, in librum nostrum de Recondita rerum natura rejicimus, ubi non vulgaria & trivialia quæq; centies repetita, ab irrisoribus & censoribus audientur: qualia solent in suis

Talis magnetica vis in aliis quibusdam naturis in dividuis quoque cernitur.

Z § scriptis

362 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

scriptis ejusmodi homines rapsodica confar-
cinare: sed seria & gravia quæq; : quæ mode-
stis & candidis ingeniis, pacatisq; animis, ad-
mirationi, pro rei argumento futura sunt.

At singulares dotes, quas quidã ex Medici-
næ spagyricæ coryphœis vitriolo arrogat, au-
diamus: nec non varias ejus præparationes ac
exquisita remedia, quæ ex illo eruit, & eruenda
docet, videamus: quæ ad varias curationũ
indicationes, nec nõ ad profligationem non
tantũ morborum istorum quatuor, de qui-
bus agimus, at aliorum etiam gravissimorum
deploratorumq; , quibus humanum corpus
profternitur, restitutionem respiciunt: ita ut
in uno hoc metallico individuo appositè ac
exquisitè apparato, & in internas vitalesque
partes omnes dextrè dissecto, integrã Phar-
macopæi officinam comperire liceat.

Sive enim præparandi sint omnibus modis
humores, sive quæ crassa & tartar ea sunt, at-
tenuanda sint: tenuia increassanda; impura ex-
purganda: supervacanea per urinas, sudores,
alvi excretionẽ, vomitum, vacuanda: sive ob-
structa, penetranda ac referanda sint: sive fue-
rit omnibus modis naturalis calor instauran-
dus; in hoc eodem vitriolo auxilia rimari li-
ceat; quin & idem ipsum verum omnis gene-
ris doloribus sedandis opportunum anody-
num deprehenditur, omniumq; venenorũ ac

exi-

*Omnis gene-
ris remedia
ex vitriolo
educuntur.*

exitialiū humorum alexipharmacū, nec non omnium inflammationū ardorumq; febriliū extingtor ac moderator fit. De eo ipso hæc sunt verba Paracelsi, tom. 2. pag. 72. *Vitriolum* (inquit) in se continet laxativum summū, quod omnes corporis partes penetrat, easq; mundificat: Secundo continet constrictivum: Tertio si ipsius frondes præparentur, tunc in caduco est arcanum: Quarto si flores ipsius separentur, tum summum est penetrativum: Deniq; si fructus decerpantur, summum caloris nativi instaurativum fuerit. *Vitriolum* enim habet vim renovandi & instaurandi, tom. 6. pag. 366.

Et eodem tomo pag. 77. *Vitriolum*, inquit, est purgativum specificum, ad omnes humores præter naturales. Præparatio illius remedii ibidem describitur.

Alibi: *Aër vitrioli*, inquit, aut ex sicca exhalatione, aut decoctione paratus, subtilissimam vitrioli essentiam in se continet, & in cerebro, pulmonibus & ventriculo easdem, quas sal, virtutes perficit: præterea alia arcana in se habet, videlicet ad ieterum, abundantiam bilis, dejectam appetentiam, nimiam obesitatem, ad calculum. Item purgat pulmones, curat pleuresin, caducum, arthritidem, spasmus, &c.

Et alibi: *Vitrioli virtutes*, inquit, intra corpus & extra illud apparentes sunt præstantissima. Intra corpus curat ieterum, calculum, febres, ver-

mes,

364 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

mos, caducum, obstructiones alvi. Extra corpus curat scabiem fixam, lepram, &c. Sed hæc omnia non nisi preparatum præstat, crudum enim nihil prodest.

Si quis varia remedia, quæ ex eo Paracelsus in omnes febres intermittentes, quartanas, tertianas & quotidianas elicit, videre cupiet, nec non, ut ea cum sale absynthii cõmiscet, consulat tomo 3. pag. 329. ejusq; in omnis generis pestes, igneas, aëreas, aqueas & terrestres, usum videat eodem tomo, pag. 82. 84. 85.

Atque quàm aptè phthisi ac verminationi congruat, legat ejusdem tomi pag. 360. & pag. 387.

Quantum adversus omnis generis manias conferat idem vitriolum, legat tom. 4. pag. 91. 100. 104. 109. 110. Quod ipsum, ut sit omnium tartarearum ægritudinum, calculi nempe, arthritidis, & id genus aliarum auxilium, junctum etiam cum sale aut spiritu tartari (unde fit vitrioli magisterium) consulat tomi 5. pag. 226.

*Magister.
vitrioli.*

Ecquid deniq; nõ amplius præstat vitriolum? En & ex eo ipso præstans elicitur remedium, adversus oculorum dolores & affectus, suffusiones, ungues, maculas, & id genus alia: quorum remediorum formulas ac compo-

posi-

positiones elegantissimas qui nosse cupiet, discat ex tomi 6. pag. 236. 237. 238.

Quæ quidem remedia quàm sint ab anti-
 quorum formulis ac præparationibus aliena, *Vsus vitrioli secundum veteres.*
 quibus nec vis, nec anatomia ipsius vitrioli
 intrinseca, externis tantùm coloribus & ma-
 teriæ elementari affixis, cognita fuit, ex supe-
 rioribus locis à nobis citatis, satis superq; li-
 quebit: nec non ex ipsorum veterum usu. Nō
 aliter enim Actuarius lib. 2. method. med. cap. 5.
 calchanto utebatur, quàm adusto & postea
 loto in oculorum affectibus. Celsus quoque
 lib. 5. de re medica cap. 10. non aliter vitriolo
 utebatur ad sanguinē supprimendū, quàm
 crassa ejus in formam topicam materia ad-
 ministrata.

Galenus 9. simpl. postquam calchantum
 fortè fortuna in calchitim transire conspe-
 xisset, ipsumq; medicamentū ex Cypro ma-
 gna copia asportari scripsisset, hæc addidit:
*Ceterum mirari subit de hoc medicamento, quo
 pacto vehementissima astrictioni admixta est
 caliditas non ignava. Constat ergo (addit) quòd
 omnium maxime condire servareq; carnes hu-
 midas potest, nimirum caliditate humiditatem
 absorbens, atq; astrictione substantiam contra-
 hens ac constipans.*

Eadem scripserunt, cum Galeno, Paulus
 Ægineta lib. 6. de re medica, & Oribasius med.
 collect.

colleat. lib. 15. ut hinc videre liceat, quàm gravi Coryphæus ille Dogmaticorum admiratione fuerit raptus, dum in vitriolo tantam astringentem, cum tanta caliditate, animadverteret.

Sed quid mirum, cum ille, cum multis aliis suis sectatoribus, externis tantum elementis attentus, vivæq; rerum anatomia ignarus, & interiores medullas parum scrutatus, quantæ fuerint vitrioli virtutes, planè ignoraverit, ejusque administrationem, non magis quàm antimonii (de quo mox dicturi sumus) caluerit?

Vix enim veteres vitrioli usum agnoverunt, quàm in topicum & externum medicamentum applicatione, unde emplastrum concinnarunt, quod ex ejus nomine diacalchantum nuncuparunt, ineptè à Pharmacopæis diacalchiteos nomine insignitum, quibus ignotum est, quod statuit Gal. discrimen inter calchitidem & vitriolum aut calchantum: quod tanquam basis est ipsius emplastri.

Dioscorides ipsum etiam erudum, ac citra ullam aliam præparationem præscribit, non tantum externis morbis inducendum, ac intrinsecus etiam ad drachmæ pondus ex melle dilutum, ut eo ascarides enecentur, nec non etiam ad vomitum iis concitandum, qui fungis pasti sunt venenatis.

Doctus

Doctus ac sedulus ejus Interpres Matthio-
lus oleum etiam ipsum vitrioli potu exhibi-
tum probat ac commendat, tanquam singu-
lare calculi & asthmatis remedium, si con-
gruis aquis mixtum exhibeatur.

At Paracellus verorū Medicorum chymi-
corum opinionē secutus, isq; præ aliis omni-
bus coævis ac æqualibus, in interna rerū me-
tallicarū anatomia versatus, longius progred-
ditur, ac infinitos hujusdē vitrioli apparatus
ac remedia docet, idq; trium principiorū se-
paratione, mercurii nempe, aut spiritus, à suo
oleo vel sulphure & sale, quæ vel separatim
vel in triade conjunctim unitatē constituen-
te administrantur, quorum trium principio-
rum varios effectus ac diversos usus indicat,
singula singulis morbis ex natura sua & pro-
prietate adaptans, salem videlicet & oleum
crassiora, ad mundificandum, expurgandum,
vacuandum ac expediendum ventriculum, a-
liāq; nutritioni inservientia viscera, ægritu-
dinibus tartareis à crassiori materia genitis:
Spiritam verò morbis astralibus, ut apople-
xiis, epilepsiis, de quibus nunc agimus, ac-
commodans ac administrans. Sic enim ille
tom. 4. pag. 362. 363. *Summum arcanū*, inquit,
pro caduco est in vitriolo, non in oleo, sed volati-
litate, id est, spiritu vitrioli: ideo volatilitas non
est rejicienda: sed cum oleo tertio aut quarto igne
fortif.

*Tria vitrio-
li principia.*

fortissimo destillanda, pellicananda aut retor-
tanda. Tum enim oleum acquirit naturam vo-
latilem. Sola namq; volatilia astris imperant.

Nec non alibi dicit: *Quicquid caducum
debet curare, oportet ut sit penetrativum, & to-
tum corpus permeet, centrumq; morbi inquirat.*
*Verum cum oleum ex colchotare destillatum,
naturam habeat terrestrem, & ultra eam regio-
nem, cui exhibetur, non egrediatur. Hinc eo mi-
nus cura caduci ab eo perficitur.*

In eo igitur spiritu solo vitrioli, ad epile-
psias curandas, eliciendo, magna cautione &
industria opus est, cui appendices congruæ, ac
domando tanto malo specificæ adjiciantur,

Idem Paracelsus antiquorum methodo, in
solo vitrioli phlegmate destillatione ad sic-
citatem usq; proliciendo, posita non contentus,
ulterius progrediebatur, colchotare nempe
rubeo reddendo suum phlegma, idq; toties
cohobando, hoc est, novies aut decies reaf-
fundendo ac destillando, dum spiritus omnes
humidi & sicci segregarentur ab ipso colcho-
tare, unde longè potentius ac efficacius red-
debatur remedium.

Is igitur, ut subtilius vitriolum attenuaret
Cyprium, ex Ungaria asportatum, vel Roma-
num (quo potius, quam alio, semper uteba-
tur) in opus præstantissimum, primùm phle-
gma destillatione educebat, ipsumque toties
capiti

capiti mortuo reddebat, dum eo colchotar penè profus imbueretur: quibus peractis, optimum vini spiritum accipiebat, quem cum colchotare, phlegmate suo ac spiritu imbuto, commiscebat: commixtis & ad digestionem ac concoctionem unum aut alterum diem, vasiq; vitreo lutato, ut dicunt, & firmissimè loricato, repositis, destillabat omnia in recipiens, nudo & simplici igne gradatim aducto, dum spiritus omnes & humidi & ficei destillatione expirarent, & in liquorem resolverentur. Deinde hunc liquorem in B. M. putrefaciebat ac digerebat, ut à spiritibus fœx seu sedimentum quoddam segregaretur. Postea theriacalis aquæ camphoratæ quartâ parte adjunctâ, denuò omnia bis aut ter extillabat: unde antepilepticum remedium admirandæ potestatis & effectus creabatur, si durante paroxysmo, ad agrum excitandum, exhiberetur, & in morbi præcautionem continuè, ac per idoneum temporis intervallum scrupuli semis dosi cum liquore aliquo congruo administraretur.

Aliquando eidem vitrioli spiritui auri folia adjiciebat (quæ in eo solvi solent, si optimè paratus sit) ex quibus spiritum suum vitriolatum correctum & aurificatum concinnabat, qui utique eidem morbo congruentissimus est, ut ipse testatur tom. 4. pag. 162.

Aa

Quin-

Quinetiam interdum huic spiritui addebat visci querni essentiam & extractum pœoniae, salis cranii humani & similibus, omnibus cum vini spiritu, & fecalitiis panis biscocto mixtis, destillatis, riteq; cohobatis: cujus remedii commodè & magno fructu scrupulus exhibetur ex aqua idonea, lili convallii, florum tiliaë, & id genus aliorum.

Idem præterea Paracelsus tom. 3. pag. 374. elegantem aliam compositionem epileptico morbo aptissimam, cujus basis vitriolum est, describit in hunc modum:

Antepilepticum Paracelsi.

℞ vitrioli Romani vel Ungarici ℥. xv. liquoris pœoniae, camphoræ, rasuræ eboris, spodii ana ℥. ℞. destilla per retortam in colchotar. ℞ hujus liquoris ℥. iij. alcool vini correcti, aquarum melissæ, valerianæ, ana ℥. ℞. colchotar. ℥. j. redactè denuò per retortam. ℞ hujus liquoris ℥. j. colchotar. recentis ℥. ij. destilla demum per cornutam totam diem & noctem, & exibat phlegma, liquor & oleum: postea in Bal. M. separabitur phlegma, & per cineres liquor, seu mercurialis spiritus: per arenam verò, fortiori igne, oleum extrahetur. Phlegmatis dosis infantibus est ℥. j. ante paroxysmum. Liquoris in adultis est ℥. j. iis qui quadragesimum annum superant, dantur olei gr. aut guttæ iij. cum aqua chelidoniæ, vel majoranæ.

Multas alias easq; excellentissimas hujusmodi,

modi, in eundem finem & à nobis concinnatas, usq; comprobatas præparaciones ac cõpositiones adjungemus: nec non alias, quæ multis etiam aliis celebribus Medicis, mihi amicis, experientia notissimæ fuerunt, quasque illis acceptas fero, epilepsii & tribus aliis affectibus opportunissimas.

Neq; enim hic agitur, nec fert tempus, ut de infinitis aliis remediis loquamur, quæ ex vitriolo extrahi & parari possunt, quæq; multis aliis morbis, tum internis, tum externis congruentissima, ut ea, quæ manii & melancholicis omnis generis, asthmatis, phthisi, imbecillitati & doloribus stomachi, icteris, scirrhis lienis & hepatis, calculis comminuendis, & id genus aliis maximè salutaria sunt: quorum descriptionem in Antidotarium nostrum spagyricum rejicimus, quod Reipub. medicæ propediem daturi sumus, favente Deo.

In eo varias etiam tincturas docebimus, quæ per vitriolum, ex floribus, seminibus & radicibus vegetabilium omnium extrahuntur ad præparaciones, immutationes, quas alterationes vocant, & correctiones intemperierum omnis generis, cõferentes: ex quibus ad multos alios variosq; morbos etiam specifica remedia ob vitriolum promanant.

Ibidem quoque varia purgantium generaper alvum, vomitum, urinas & sudores aperiemus.

riemus. Quin & partibus nobilibus recreandi-
dis, ac corroborandis conferentia remedia,
veraq; dolorum omnium anodyna, quæ ex e-
jus sulphure vitriolato educuntur, indicabi-
mus: ex eo denique individuo metallico tot
tamq; varia medicamenta, nõ secus nec par-
cius, quàm in Antimonio, de quo posthac a-
gemus, demonstraturi sumus, quæ officinæ
Pharmacopæi plenè instruendæ & complen-
dæ, ut diximus, satis esse possint, unde longè
præstantiora, potentiora ac perfectiora re-
media vulgaribus depromantur.

Obiectio.

At si quis ex Censoribus nostris, planè se-
cretorum hujusmodi ignaris, excipiat, in hu-
jusmodi mineralibus venena delitescere: quæ
à Galeno aliisq; lethalia ac exitialia indican-
tur: respondebimus, si Galeni scripta legan-
tur, quæ nono de simplicibus medicamentis
metallicis libro habentur: ac imprimis quæ
de hydrargyro ab illo dicuntur: videri illum
parum in re minerali aut metallica versatum,
de qua tamen, ne quid ignorasse videretur,
(et si in hydrargyro ignorantiam suam profi-
teatur) scripsit: nec non addemus istiusmodi
censoribus in responsionem, quæ doctus ille
in Dioscoridè Commentator cap. 59. de An-
timonio lib. 5. in aliquos suæ ætatis Medicos,
ejusdem cum nostris Aristarchis farinæ ho-
mines scripsit. Ubi enim is admirandas ali-
quot

Resp.

quot curationes ac effectus vitri antimonii, cujus tunc temporis solius cognitionem habebat, descripsisset, virtutumq; historias aliquas recensuisset, tandem post admirandam medicamenti celebrationem addit hæc verba: *Idcirco satis mirari non possum quorundam Medicorum sententiam, qui antimonium lethale venenum esse autumant. Cum enim medicinam profiteantur, nonne satis norunt, nullum dari electione purgans medicamentum, quo & antiqui & neoterici utuntur in purgationibus, quod suo careat veneno? En utrumque belleborum, omnes rithymali species, ptyusam, elateriũ, colocynthidem, euphorbium, thapsiam, scammonium, thymelæam, & inter mineralia lapidem Lazuli, lapidem Armenium: aris scoriam (quæ in usum quotidianũ usurpabant veteres adversus hydropisim) suis venenatis qualitatibus copulata isthæc omnia, quis negare audeat? Quid de sandaracha (addit) exitialissimo veneno dixerint, quod tamen in pilulas ex melle Asthmaticis prescribit Dioscorides, ut & Avicennas usurpat Arsenicum? Sed de ejusmodi pertinacibus Medicis satis dictum sit (inquit) qui antimonium criminando, longè perniciosiora indies medicamenta usurpant. Antimonii enim usus ritè ac legitime administratus, curationum miracula potius quam secus ostentat. Tandem infert illos & judicio & ratiocinatione sana plurimum*

valere, qui chronicis morbis ac desperatis, sive pituitosis, sive melancholicis, antimonium præscribunt. Manum Dei ipsum vocans.

Eadem cum docto Mathiolo & sentimus & inferimus adversus pervicacissimos nostros & ignarissimos Censores: quibus tamè mox videre licebit, nisi bardis & afinis fuerint stupidiores, nec citra admirationem, non vomitiva illa & laxantia medicamenta, ex solo antimonii vitro proritata: at varia purgantium genera, quæ vel perniciosissimis, corruptissimis, ac venenosis humoribus cum electione etiã, citra omnem molestiam, sed quàm lenissimè vacuandis aptissima ac tutissima sunt, ut quæ etiã lenitate ac facilitate vulgaria ac quotidiana laxativa superent.

Quin & ex eodem diversa mundificantia sanguinis, sudorifica, corroborantia ac instaurantia, in pulveres, liquores, olea, extractiones, essentias, tinturas parari conspecturi sunt. Deniq; tanquam alterum Protheum, varias formas & naturas identidem induentem admiraturi sunt: qui pro varietate figurarum, quas in præparatione assumit, varietatem etiã curationum diversorum morborum gravissimorum ac deploratorum exhibet.

Quis igitur ejusmodi ac tam insignè medica-

dicamentum potius non beet ac celebret, quàm deterat: eorumq; memoriam colat, qui primam ejus inventionem ac usum in Remp. medicam invexerunt: nisi stupidissimi nostri Censores, atq; etiam maligni fuerint, qui secus faciant?

Sed revertamur, unde digressi sumus: ac remedia nostri vitrioli, quæ ab istiusmodi ignaris improbantur, pergamus excutere.

Vitrioli usum respuunt, quòd ipsius spiritus sit acidissimus, oleum valdè acre, atque idcirco adurens & causticum, ut volunt. Subsistant illi paulisper, dum Antidotarium nostrum spagyricum intueantur, ubi exposituri sumus rationem ac modum, quem & nunc per transennam attingimus, spirituum oleorumq; vitrioli nempe edulcorandorù, ac non minùs suaviter, citra mixtionem sorbendorù, quàm syrupi limonum, aut de aciditate citri quotidie propinantur. Ibi enim docebimus vel sola digestionem (omnia dulcorate & con-

*Dulcoratio
spiritus vitrioli.*

temperante) vel cum proprii phlegmatis, vel spiritus vini additione & circulatione, vel olei tartari admixtione facta (licet acre sit ipsù tartari oleum, & cum acri oleo vitrioli jungatur) hoc ipsum tamen oleum illis admixtionibus atq; digestionibus opportunis, dulcissimum & potabile reddi. Quod etsi Censoribus nostris incredibile est, certà tamen

Aa 4 expe-

376 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

experientiâ fidem, quotiescunq; libuerit, facere possimus, ut inde vel sapere vel tacere discant.

Atque ut magna illa præcipuaq; remedia, quæ ex vitriolo eliciuntur, patefaciamus, ab ipso spiritu vitrioli viridi exordiemur, quem præ aliis omnibus remediis, specificum esse epilepsii oportuni omnes Hermetici censent. Fit autem hoc modo:

Spiritus vitrioli cum suo virore extractio.

Accipe vitrioli optimi, sive Hungarici, sive Romani, quantum voles, ex eo phlegma educito, dum spiritus destillatione egredi incipiant: tum mutetur recipiens, & aliud recens substituatur, in quod spiritus omnes traducantur. Quo peracto, novum accipe vitriolum, ex quo phlegma rursum spiritusq; seorsim prolicito, qui seponantur separatim: tantamq; vitrioli quantitatem extillato, qua phlegmatis & spirituum copia, quam desideras, satis esse possit, hoc est, ex utrisq; lb. ij. aut etiam amplius.

In phlegmate macerentur, in B. M. ad quatuor aut quinque dies, semina hyperici & pœonia, viscus quernus, flores lilii convall. tilia, calendula, rosmar. hyperici, & rasura eboris, cornu cervi & crani humani pro lubita: quorum postea fiat expressio, qua destilletur. Hac destillatione tres aut quatuor recentis vitrioli Ungarici libras imbuito, quas quater aut quinque foribus reafundito, singulis vicibus liquorem in B. M. ferven-

fervente extillando, ut sic vitrioli corpus melius referetur: cui tandem spiritum ipsum asservatum adjicies, componendo omnia in matraccio satis capace, tubis vitreis longis instructo, quorum ultimi extremities in latum diffundatur, in formam infundibili, cui alembicus adaptetur firmissimè junctus, vase in B. M. fervente locato: sic, si benè opereris, solus spiritus cum virore elicietur, usq; adeò subtilis ac penetrans, ut vini spiritum potentiâ aquet. Cujus etiâ solius si guttulæ xv. vel xx. exhibeantur, tutissimum comperiatum esse epilepsiarum remedium, sive insultus ipse epilepsiæ fuerit expugnandus, sive venturus arcendus, eo modo, quo utendum esse docebitur.

Si phlegmate antepilepticis remediis, ut supra, imprægnato (vitrioli Ungarici loco) vitriolum Veneris imbuatur, ut sit in extrema operatione, tunc præstantius multò ad omnes epilepsias curandas remedium habebitur: quo utendum fuerit per mensem à paroxysmo, aut ad morbi ipsius interitum usque. Hujus dosis erit duodecim aut quindecim guttarū, cum aliqua theriacali aqua isti morbo congrua ac specifica, aut alia ejusmodi idonea.

Atque hinc notandum, si spiritus centrum ipsum aut minera morbi pertingat, futurum paroxysmum, si quis adhuc expectetur, lon-

378 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

gè mitiorem, ac indies faciliorem accessurum esse: tuncq; temporis, cum vis morbi incipiet minui ac desinere, ad sanitatem integram pergentis, æger aliquas tantum vertigines, sed citra convulsiones lapsusq; experietur, citra etiam spumæ rejectionem, ac iudicii & mētis privationem: quæ quidem vertigo tandem suavi quodã somno stipata prorsus evanescet. Nec tamen intermittenda curatio est, donec perfecta consequuta sit sanitas. At primis curationis initiis, utetur æger specificis purgationibus ac ea victus ratione, quæ cõgrua ac opportuna sit, ut à nobis paulò pòst dicetur.

Si Epilepsiæ hystericæ occurrant, suffocationibus matricis stipatæ, spiritui vitrioli addenda erit tinctura ex granis actes aut sambuci maturissimis chymicè extracta: in quibus hystericis affectibus, ut omnia feliciùs succedant, si res præsertim cum mulieribus ditioribus ac potentioribus nobis sit (vitrioli Veneris loco) usurpandum præcipuè fuerit Jovis vitriolũ, cujus vel soli flores, vel sal promptissimum, tutissimum ac specificum suffocationum ac hystericarum epilepsiarum auxilium per se est.

Sequitur aliud potens ex vitriolo remediũ, quod tincturã vocamus, nostræq; est descriptionis. *R: si fieri potest, vitrioli cyprii, vel si desit,*

*Tinctura
vitrioli.*

Unga.

Ungarici saltem viridissimi, non cœrulei (quale Germanicum est) quantum volēs. Si enim aliud usurpetur vitriolum, vix operatio succedat, quam expectamus. Ex eo in igne cinerū, per alembicū, quicquid phlegmatis & spiritus extrahi poterit, educatur: ac eorum magna quantitas colligatur. Super subsidens autem colchotar in pulverē attritum, affunde istius phlegmatis tantū, quantum quatuor digitorū altitudine superemineat. Aëri frigido, ut resideant, exponantur ad aliquot dies, semel aut bis quotidie commovendo, dum tinctura vitrioli viridi colore impregnetur, qua elegantissimū smaragdi colorē emulatur. Quod certissimè accidet, si optimū vitriolum sumatur. Hunc virore sensim, ne quid turbetur, per inclinationem segregabimus, ac denuò fœcibus recens phlegma affundemus, quod recentē etiā tincturam ac colorē proluciat. Si phlegma ante plenā ac perfectā tinctura ex colchotare extractionē deficiat, a tincturis prioribus jam extractis, distillatione illud erit separandū ad consistentiā mellitā: quo factō in fundo subsident crystalli usq; adeo elegantes & pellucidi, ut smaragdos elegantissimā aequent, qui seorsim asservandi sunt. Phlegma autē illud extillatū fœcibus reassundetur, ut smaragdino illo virore denuò impregnetur: idq; toties & in hunc modū iterandū, dū nulla amplius extrahi possit viriditas. Ab eiusmodi smaragdino virore phlegma (quod semper asservandū est) per distillationē

sepa-

380 Jof. Querc. Tetras graviss.

separatur ad mellitam consistentiam, quae in frigido exposita crystallos exhibebit smaragdinos, qui cum prioribus jungendi erunt & miscendi.

Atq; ut eorum sufficiens quantitas habeatur, xij. aut xv. librae vitrioli erunt initio operis destillanda ex diversis alembicis.

Collectis hujusmodi crystallosum, eorumq; acidissimorum, quatuor aut quinque libris, prestantissimus vini spiritus erit adjungendus, omniaq; in Pellicano Hermetice clauso circulanda, ne quid expiret: deinde ex alembico vitreo, arena immerso, igne per gradus administrato extillabit cum spiritu vini, vitrioli spiritus. At colchotar suo adhuc oleo rubro ac gravi imbutum, in fundo subsidebit. Huic colchotari attrito, & jam cornuta aut retorta, optime loricata imposito, spiritus vitrioli una cum spiritu vini conjunctus affundatur, ignisq; per gradus admoveatur ad quatuor dies, qui tandem eò usq; intendatur, ut una cum praedictis spiritibus totum rubicundum oleum ac exquisitissimum extrudatur: a quo vini spiritum per Bal. M. primo, tum proprium suum spiritum per cineres separabis, ut oleum in fundo restet acido-dulce ac suavissimum, sanguinis instar rubicundissimum, admirandarum virium adversus omnes agritudines, in crassiore materia sedem habentes.

Quod oleum (ut in magisterium reducat, magnamq; ex eo comparetur epilepticum remedium)

dium) cum suo proprio vitriolato spiritu, qui antea extractus est, conjungendum est, simulq; circulanda in Pellicano omnia ad plusculos dies, unde remedium dulce ac suavissimum, nec satis unquam laudandum, adversus epilepsias, astralesq; omnes affectus alios, resulter: idq; precipue, si calcinatum philosophicè aurum, & perfecta solutione philosophica resolutum, adjectum fuerit. Dosis una aut altera saltem gutta erit, nec plures, cum aqua idonea. Hæc utique medicina tantæ est virtutis & energiæ, ut non epilepsis tantum: at apoplexiis etiam, paralyti, vertigini, mania, extasi, lycopæ aut deliquiis animi, ventriculi imbecillitati, cachexia, hydropsi, calculo & omnibus hysteriis affectibus succurrat. Ut autem ex hujusmodi tinctura fiat elixir & lapis, aut universalis medicina ad sanitatem & mundificationem omnium corporum, sequenda est methodus & operandi ratio, quæ jam à me in tractatu meo de Præscorum Philosoph. medic. materia, &c. descripta est, nec non in responsione nostra ad Anonymum censorem, qui quæ minùs callebat, eò audaciùs impugnare & reprehendere ausus est.

Ut igitur ex tinctura prædicta vitrioli elixir, Elixir vitrioli lapidem aut medicinam universalem conficiamus, sequenti methodo utendum erit: Caput illud mortuum, in fundo relictum post separationem spiri-

382 *Jos. Querc. Tetr. graviss.*

spiritus & olei, calcinetur in igne reverberii aethanoris, ex quo cum proprio phlegmate sal extrahatur: qui variis ac iteratis solutionibus, filtrationibus ac coagulationibus ad perfectionem depurandus est: huic sali (debita proportione & mensura philosophica observata) adde spiritum vitrioli reservatum, ut supernatet duobus digitis, digere ac destilla, novum spiritum affundendo, ac totum hoc opus reiterando, donec pars volatilis superet partem fixi, possitq; predictus sal, per viam sublimationis, in aquila caelestem exaltari, omni talco & unione pellucidiorum. Tunc salem hunc armonicum seu mercurium Philosophorum, justa ac philosophica mensura seu pondere, cum proprio glutine sulphureo imbibe & incera reiterate: hancq; tandem triadem matrimonio junctam in toro furni secreti, veris Philosophis noto, ad tempus idoneum ac prefixum coque, donec unitatis documenta conspiciantur, omnesq; transcurrant colores, supremusq; ac desideratus, purpureus nempe tandem emicet: sic fiet elixir, lapis seu medicina universalis, fluens, summè penetrans ac permanens: veraq; Salamandra fixa, nullis gradibus ignis superabilis, cujus vel granum unum ad curationem deploratissimorum corporis humani morborum sit satis.

Qui per ejusmodi fulmen ac æthereum ignem, solem fulminare, incinerare, philosophice

phicè vereq; calcinare, ac in primam suā substantiam, radicem & elementa (etsi corpus sit fixissimum ac compactissimū) revocare & reducere norunt (quę reductio non minore labore & industria, ut volunt Philosophi, quàm ejus generatio perficitur) hac fulminatione & fermentatione admiranda miracula conspecturi sunt, ut qui hac ratione aurum, tanquam mortuū & inane, vitalibus virtutibus, ac efficacissima vegetatione donaturi sint: indeq; majora, quàm fas sit dicere vel scribere, præstare possint.

Hujusmodi reductio (ut scribit alicubi Paracellus) fit per putrefactionem, quæ omnia, quę per radices generatur & procreantur, ad ipsas reducit: ita ut quod terra est, tempore certo in terram redeat: aqueum in aquam vertatur, & sic de aliis elementis.

Putrefactio ejusmodi non fit nisi per humiditatem, in qua consistit & operatur, & per calorem ac corrosivum, quod sibi habet proprium, vel alienum. Sic corrosio frangit semen in agro, & ad perfectam putrefactionem deducit, ipsius corpus per omnia penetrans & occupans ac solvens. Quod ut fiat, deducendum erit corrosivum dictum de potentia in actum, idque non nisi per calorem sibi innatum. Sic fimus, qui non est nisi sal excrementorum in stabulis resolutus,

terram

384 *Jos. Querc. Tetras graviss.***Regenera-
tio.**

terram reddit falsam & calidam, qua falsedine, quo calore, semina solvuntur, franguntur, ac ad putrefactionem deducuntur, quam sequitur regeneratio, ac multiplicatio speciei.

Hujusmodi naturæ salapertè (ut ex calcinatione constat) in omnibus rebus conspicuus est, cujuscunque generis: imò in ipsis aquis etiam insipidis, licet occultè, immorans. At præcipuè in vitriolo, tanquam in primo suo ente, elucescit, quod vel ex omnibus metallis elici potest, & in quod metalla omnia reduci possunt, ut alibi diximus: atque istiusmodi reductionis modum, metallorū nempe omnium in vitriolum in Antidot. nostro spagyrico docebimus. Hinc fit, ut ex eo (vitriolo inquam) tot tamq; præsentia remedia eruantur ad varios effectus conferentia. Alia enim coagulationi spirituum, alia corporum solutioni inserviunt, alia aliis operationibus congrua. Vitriolum enim Leo ille viridis Riplæi est, cujus admirandæ potestates satis enumerari non possunt, nec celebrari. Sed Censores nostri ista capere non possunt, ut qui & auribus & oculis planè privi sunt: nimisq; stupido & bruto ingenio, ut mysteria nostra, quæ de vitriolo docemus, capere possint: nec illis idcirco has margaritas offero: at politioribus ingeniis, qui majores ex nostris scriptis fructus

fructus edituri sint. Mirentur illi tātū cum suo Galeno, qui fieri possit, ut tantus calor, cum tanta adstrictione, jungatur in vitriolo, cum regulas istorum Doctorum hoc mysterium superet. Acuite ingenia igitur, arguti Censores, & alibi, quā in Galeno (qui eas omisit) tantarum ac tam variarum virtutum causas inquirete, ac tam admirandis præparationibus remediisq; , quæ ex uno vitriolo produximus, ex viva ejus anatomia, invigilate, si sapere vultis, & nugas istas de virtute ejus in condiendis ac conservandis carnibus, idiotis proprias, relinquire.

CAPUT XXXI.

De Antimonio.

INVIDIA, pervicacia, rabies quorundam Censorum, aut crassa potius & hebes illorum ignorantia, qui de incognitis absurdè garrere gestiunt: quiq; in sua illa ignorantia volutari & ei indormire libenter patiuntur, haud facilè asininam suam pellem aut senectam deponentes, ut novi aliquid melioris induant, usq; adè superbi, ut nihil à se ignorari credant, nec quicquam veterum scriptis adjici, aut de illis detrahi posse contendant: quasi fastigium perfectionis attigerit medicina: illorum, inquam, hominum audacia ac

B b

per-

perviciacia, tractatum hunc mihi protraxit de vitrioli in partes varias dissectione: ut quantæ hoc minerale individuum veteribus ignotum, sit utilitatis, ac quàm necessarium, ostenderem.

Quod etiam à me longiorem adhuc post hac fortassis orationem extorquebit, de mercurio, aliisq; metallis: atq; hinc de antimonio, cui ad raucedinem usque allatrant, tanquam exitialissimum omnium venenum carpentes ac repudiantes: quorum mendacia ut diluantur, rationesq; eorum excutiantur, nunc nobis onus incumbit: ostenderemusq; quàm à veritate alieni deflectant, si extracta ab ipso remedia, & ut par est apparatus, varia ac admiranda, in curatione variorum ac deploratissimorum affectuum, infinita alia vulgaria subsidia multis stadiis post se relinquere, apertum fecerimus. In eo enim sexcentæ proprietates, variae ac præstantes, ut præparantes, expurgantes, vomitiones concitantes, & id genus alia, ut nunquam satis laudari queat hoc medicamentum. In cujus defensionem non abs re Matthiolus, ut jam diximus, in hujusmodi ignaros ac pertinaces Medicos invecus est: cui tantæ est æstimationis, ut manum Dei ipsum vocitet, tanquam cœlitus emissum, adversus gravissimos hominum languores universale subsidium.

Inpri-

In primis autem videamus, quid antiqui de metallico hoc individuo scripserint, & quo jure novi isti Censores in venenorum ordinem referat, perpendamusq; quibus facultatibus præditum ipsum veteres dixerint, quas præparaciones illius, usum & adaptationem admiserint, ut æqui ac judiciosi lectores omnes oculis ipsis notent, quàm externa hujus medicamenti anatomia, ex solo suo cortice antiquis cognita, præ interiore à veris Medicis nobis tradita, mutila sit, & prorsus inanis ac nulla.

Dioscorides lib. 5. c. 59. ubi loquutus esset de *Veterum opinio de antimonio.*
 electione ac bonitate antimonii, hæc subjicit: *Quod ad facultates ejus & proprietates attinet, vim habet astringendi, & meatus corporis obstruendi, refrigerandi, excrescentias carnis abstruendi, cicatrices obducendi, mundificandi oculorum ulcera & sordes.* Sub finem præparationem remedium attingit, quam Oribasius inter veteres Græcos ex ipso Dioscoride mutuatus in suum opus medicum transcripsit, collect. lib. 14. *Crematur sibi, inquit, crusta ex farina circumlitum, & carbonibus obrutum, donec crusta in carbonibus abeat. Ab igne semotum, lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino restingitur. Uritur etiam succensis carbonibus perflatum, donec igne deflagret. Si enim plusculum uratur, in plumbum transit. Lavatur ut cadmia atq; c. Sunt qui ut plumbi recrementum lavent.*

Bb 2 Atq;

Atque hæc est elegans eorum præparatio, quæ non mihi soli, sed multis aliis risum præbeat, ni responsione mea Antiquitas excusetur, quæ, quod novit, nobis candidè impertita est, ultra progredi minimè habilis.

Qui autem Antimonium fusione in plumbum mutari autimant, satis testantur, se parum in rebus metallicis versatos. Potuerunt illi quidem violentiore calcinatione & ignitione portionem quandam antimonii in tegulum transeuntem observasse, quod metallum quidem referat, at plumbum non sit, ut quod fragile sit & in pulverem reductile, diversæq; admodum naturæ ac proprietatis. At in hoc quoque, ut in reliquis, excusationem merentur.

Galenus de simplicium medicamentorum facultatibus 9. post Dioscoridem de Antimonio scribens, quædam verba de facultatibus ejus facit: *Stimmi*, inquit, *ad facultatem desiccantem, adjunctam habet astringentem: quamobrem & ocularibus medicinis commiscetur, & illis scilicet, quæ conformantur in collyria, quæ vocant, & siccis, quæ utiq; collyria sicca cognominant.*

Paulus Ægineta lib. 7. de re medica. Orbaf. medicinarum collect. lib. 15. Aëtius tetra. 1. ferm. 2. cap. 72. Unius Galeni sententiam & verba propemodum ipsa de antimonii facultate sequuntur. Actua-

Actuarius lib. 6. metho. med. de eo scribit, quæ sequuntur: *Scibium verò, quod nuncupatur, si non est lotum, validam præ se fert astringentem vim: verum ubi eluitur, retunditur ad eò, ut ferè sit morsus expert.*

Hactenus de Antimonii facultatibus veteres scripserunt, unde venenatum medicamentum, aut inter exitialia collocatum, inferri non potest, ut sinistrè & citra rationem de eo ominantur Censores nostri: quum astringentis potiùs, quàm rodentis facultatis à veteribus judicetur.

Et si autem Dioscor. inter venena boracem & lapidem Lazuli recenseat, illorum tamen usus in medicina usurpatur, Lazuli quidem lapidis ad expurgandum humorem melancholicum, unde pilulæ ex ejus nomine vocatæ: boracis verò ad ciendos & vacuandos mulierum menses, partumq; adjuvandum, ac secundinas extrudendas, nec nõ ad varios alios affectus, vel intrò etiam assumptus.

Si ejusmodi remedia, quæ longè antimonio actiora agnoscuntur, in usum Medicum admittuntur, an æquum fuerit, antimonium excludere? Si verò quis excipiat, ab eo graves & laboriosos vomitus concitari, in vitrum etiam translato: in promptu responsio est, ab illo Censore magnam veteribus injuriã fieri, qui ignorantia illos arguat, ac inscitiam de-

tegat, quòd cum ignota iis fuerit vis ejus vomitrix ac purgatrix, pronunciaverint omnes, contraria, hoc est, astringente facultate pol-
lere, vel etiam ante præparationem aut ablu-
tionem, qua, ut vult Actuarius loco jam ci-
tato, ista retunditur, ut ferè sit morsus ex-
pers.

Nec tamen idcirco facilè concesserim, us-
que adeò exitiale esse medicamentum & ve-
nenum, quod vomitum cieat. Quid enim
helleboros, ac præsertim album, gravium
symptomatum pernicie superat? Attamen
vel ipse helleborus albus ab antiquis (ut su-
prà docuimus) in usum medicum assumptus
est, ac in specificum epilepsiarum auxiliū ad-
ministratus.

Idem de thapsia, elaterio, pane porcino
aut cyclamine, tithymallis, & id genus aliis
medicamentis, vomitum cum magna etiam
perturbatione concitantibus, nec tamen à
multis compositis purgantibus electuariis
exclusis, quæ variis morbis succurrunt, dici
potest.

Quicquid sit, à venenatis medicamini-
bus antimonium excepit Dioscorides ac An-
tiqui, nec in ordinem virulentorum illi re-
tulerunt, ut thapsiam, helleborum, & id ge-
nus alia, quæ recensuimus: quibus si in me-
dicina usi sunt, longè potiore ratione anti-
monium

monium, quod mox dissecturi sumus, usurpare liceat.

Ejus anatomix partes longè alias docebitur, quàm hactenus factum est, ejusque suavissimam medullam, relicto cortice, internaque viscera enucleabimus. Quod præparationibus chymicis facturi sumus, uni illi vitro, gravi & vomitibus molesto, nequaquam immorantes, licet à tyronibus quibusdã empiricis celebretur: sed sexcentis elegantibus præparationibus ac præstantissimis remediis inhærentes, quæ ad varias curationum indicationes referuntur, imò in universum omnibus morbis aptissimè succurrant: & ingruentibus aut futuris, utpote vitæ conservantia, prospiciant ac præcaveant, ita ut ex eo veram simus ab omnimoda medelæ efficacia panacæam descripturi ac tradituri, item Antidotum panchreston, ad multos affectus cõferens auxiliumq; maximum. Item Antidotum pantagogon, omnium humorum deturbationi & expurgationi idoneam: Antidotum Theodoretam, seu divinum munus cõferens. Item Antidotum Ζήφιλον, propter mirum ejus in conservanda vita studium & efficaciam.

*Varia ex
antimonio
remedia.*

Item Antidotum Soterion, seu salutare subsidium.

Item Antidotum Lysipyreton, sedans & extinguens omnes febriles ardores.

Bb 4 Item

Item Antid. Theodoton, à Deo datum remedium.

Item Antidotum Theopempton, quoddà Deo sit immissum.

Item Antidotū Panæreton, seu omni virtute ac viribus præditum.

Item Polychreston ad multa accommodatum remedium.

Item Isochryson, quoddà auro æquiparandum sit.

Item Iysiponon seu anodynum diaphoreticum dolorem solvens: Multasq; alias ejusmodi & varias antidotos ac exquisita remedia, quæ ex variis ingredientibus non componantur: sed ex uno solo antimonio petantur: quæ tamen, etsi ex uno, longè majoribus viribus polleant, quàm quæ à Nicolao Myrepto ex antiquorum floribus collectæ, & in ordinem redactæ ac descriptæ sunt lib. ejus de Antidotis, sectione prima: quas Antiqui ut magnis laudibus efferrent, hujusmodi titulis ac nominibus superbis ac ampullosis insignire gestierunt.

At qui accuratiùs & saniore judicio perlegent & excutient, ex quibus rebus componantur, & quàm confusa omnia, ac promiscuè & citra rationem inserta sint: nec non quàm parum judiciosè opium, mandragoram, papavera, hyoscyamum, helleboros, colocynthidem,

thidem, euphorbium, sulphur, & id genus alia, nulla præparatione cõdita, veteres intruferint, æquiùs ista omnia rideat, ni planè sit brutus aut cæcutiat, quàm compositionem usumvè earum laudet ac prober.

Sic veritas temporis filia tandem nobis nata est, & hominum ingenia illustravit, ut omnes ejusmodi compositiones, quæ jam ex novis Dispensatoriis excluduntur, nunc flocci faciant, & prorsus respuant, suisq; apothecis abdicent.

Eæ tamen erant veterum margaritæ, uniones & remedium flores odoratissimi & acceptissimi: qui ne arsenico quidem pepercerunt, nec plumbi usti, imò ne antimonii quidem ipsius crudi & inconditi (quod tanto perè à nostris Censoribus reprehenditur & inculpat) obliti sunt.

At tempus est, ut indicemus, quàm maturiore judicio, Hermetici, ac in primis magnus ille chymicus Theoph. Paracelsus, naturam, essentiam & qualitates omnes antimonii expederint, ac in partes omnes artificiosè disseuerint, in falem nempè suum, in sulphur & mercurium, utq; longè alias ejus præparationes docuerint, quàm ustiones & lotiones vulgares, quibus ipsum redderent collyriis, antiquorum more, opportunum.

Quin & indicandum est, ut Hermetici in

304 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

eo alias exquisitiores virtutes, & singulares proprietates observaverint ac detexerint: utque astrictionum umbratiliū loco, contra omnis generis vomitiones lenes, moderatas, & longè illis tutiores, quæ ex helleboris aut ære uiso cientur, minoreq; molestia vacantes patefecerint, ac ex eo eruerint: licet illis Antiqui uterentur, & infantibus etiam, ut supra diximus, exhiberent. Quin & ostendemus, varia in eo, eaq; suspicienda, attamen lenia, benigna, & citra nauseam laxantia præsidia reperta, ut hac ratione catholico, diaphœnico, hieris, tripheris, electuariis, Indis majoribus & minoribus, confectioni hammech, & similibus antecellant. Ex nostris enim descriptionibus & experientia constabit, si antimonium purgationi alvi adoptemus, omnibus corruptis ac venenosis humoribus electivè repurgandis esse idoneum, siquidem ejus virtute ac facultate tota sanguinis massa declaratur ac repurgatur, citra vehementiorem caliditatem, quam nullam infert, quum vel ipsi linguæ sit insipidum, aut gratum potius palato ac suave, quàm secus, leniterq; contra aliorum medicamentorum molestissimè agentium morem, vires suas exerat.

Docebimus præterea varias illius præparaciones, ac præstantes virtutes diaphoreticas.

eas, quæ mirabiliores, quàm hydrotica alia omnia Guajacina, aut cætera id genus, effectus producant: imò etiam in diversas alias figuras cõmutabimus, in corroborantia nempe medicamenta & alexipharmaca, longè utique aptiora & utiliora ad nectar vitæ nostræ tuendum, & vires corporis corroborandas, ac venena omnia ab eo excludenda, morbosq; pestiferos, omnibus aliis confectionibus Alchermes, de hyacyntho, mithridatis & theriacis. In hoc deniq; métallico individuo videndam exhibebimus (etsi, tanquam præsentaneum venenum, à quibusdam ignaris Censoribus respuatur, damnetur, & diris devoteatur) universalem medicinam, medicinarum medicinam, & admirandorum aut miraculorum ipsum miraculum, seu mirabile mirabilem.

Sed ad rem ipsam jam descendamus, & veritatem verborum nostrorum confirmemus propriis experienciis, tum alienis, quas ex doctissimis quibusvis Medicis & Philosophis Hermeticis, eorumque scriptis ac colloquiis mutuati sumus, & adhuc mutuabimur, super varias ac admirandas præparaciones, remediaq; quæ ex antimonio proliciuntur.

Ripheus, Northon, Isaac Holandus, Rupescissa, Basilius Valentinus ordinis S. Benedicti, & inter alios omnes Paracelsus, super alia omnia metalla, Antimonium collauda-

tunt

396 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

runt ac celebrarunt : hic adæquans ipsum in suis Archidoxis, & libris de vita longa, quam plurimisq; aliis locis, primo enti auri : quod mirum in modum in omnibus ejus partibus, & ubiq; sedulo examinavit ; nihil unquam sibi habens ipso commendatius, at præsertim mercurio ejus & sulphure. Docet enim ipsum Antimonium ex purissimis perfectissimisq; mercurio & sulphure progenatum, sub vitrioli genere in metallicam formam atque splendorem.

Quin & lib. 3. de vita longa, cap. 6. de infinitis aliis ac admirandis virtutibus testatur, quæ in eo delitescunt.

Antimonium, inquit tom. 4. pag. 105. *restaurator est, & renovator omnium virium corporis.* Et lib. 6. Archidoxorum de magister. fol. 36. *Antimonium*, ait, *curat leprosos, morphæam, scabiem, leoninam elephantiam, tyriam, &c.*

Ibidem addit : *Cum materia antimonii sit spoliativa & mundificativa, hinc fit, ut corporis impuritatem non secus absorbat, quam aurum & argentum ab ipso depurari videmus. Inprimis autem, præter opinionem, curat id ipsum lepram.*

Et alibi, tomo nempe 6. cap. 308. *Antimonium omnes morbos tollit, & vires amissas restituit & renovat.* Et eodem tomo, pag. 107.

Quinta

Quinta essentia, magisteriū & primum ens antimonii corpus mundificat a lepra, renovatione & instauratione perfecta. Et ibidem, pag. 109. Primum ens Antimonii tantas habet virtutes, ut omne id, quod contingit, transmutet, omnia, quæ ab humore radicali enascuntur, separet, & ex fundamento corpus renovet.

Et tomo 4. pag. 70. Magisterium Antimonii est confortativum in caduco. In eodemmet tomo pag. 356. Tanta est vis antimonii, ut gravissimum caduci paroxysmum curet. Et pag. 84. 85. & 88. Quinta essentia Antimonii curat vesaniam. Eadem est confortativum in contracturis. In eodemmet tomo pag. 104. & pag. 91. Oleum antimonii præservat ab omnibus speciebus amentia, ut flores benè præparati præservant a lepra, tomo 5. pag. 273.

Si omnia, quæ de eo ejusq; facultatibus ac virtutibus prædicantur, huc vellem transcribere, nullus unquam fuerit finis.

Restat ut præparationum diversarum, ac vationum remediorum documenta & artificia aggrediamur, quæ ab ipso Paracelso, aliisque compluribus, ante & post ejus ætatem, doctis viris edocentur, nostrumque ipsi symbolum ac talentulum conferamus, prout aliquando ipsi manibus paravimus, composuimus, & in usum fœlicissimè retulimus.

ANTI-

ANTIMONII PANACÆA.

Regulus Martis stellatus cum sale solari, primum cum sale martiali exaltato, sublimetur bis tertio, habebis flores rubros, qui edulcentur optime: Et ad lentum ignem exsiccati, à colchotare tertio denuò eleventur. Hoc factò jam habes tuos flores spiritus Martis Et vitrioli impregnatos, blande purgantes, Et ad febres omnes intermittentes extinguendas, variosq; morbos curandos, conferentes ac summe utiles, quos serva.

Fixatio salis
armon.

Insuper Armoniacũ salem, cum aequali calcis viva quãtitate, fortissimo igne tribus iteratis vicibus calcina, singulis vicib⁹ aqua calida ipsum salem separans, idq; per dissolutionẽ, filtrationẽ Et coagulationẽ, reasfundendo semper recentẽ calcẽ ad unamquamq; operationẽ, dum armoniacus sal figatur, Et liquabilis reddatur instar metalli.

Hic fusus sal in humido ponatur, qui brevi in pellucidissimũ liquorẽ convertetur, quem mundificabis, in tribusq; eius partibus paulatim solves partem unã mercurii metheorizati, ac ea ratione essensificati, ut in crystallum adducatur, qui Venetianum vitrũ emuletur. Hac dissolutione charta grisea non conglutinata tota imbibatur: charta sic perfusa matratis vitreo includatur, cum suo alembico Et recipiente, ex qua liquorem mercurialem igne arena elicitò, quem rectificabis, ut dilucidissimus odorisq; fragrantissimi ac gratissimi moschum redolentis, eniteat.

Is

Istum etiam jam per se sudoribus ciendis, de quibus in consilio nostro de Lue Venerea egimus, aptissimus est.

In eadem aqua aut liquore, unam aut alteram unciam prædictorum florum dissolve per cohobationes varias: reassundendo toties recentem aquam, aut novum liquorem, donec totum sit solutum: atq; hanc solutionem a suo menstruo non segregatam servabis.

In eodem menstruo seorsim perlarum orientaliū ℥j. dissolvit, cum ℥ss pulcherrimi ac rubicundissimi coralli, quæ facile in eo liquore solvuntur, utraq; hanc solutionem demum cum dissolutione tuorum florum conjungito, ac cohobationibus identidem per quatuor aut quinque dies repetitis, singulis vicibus destillando ac reassundendo liquorem, idq; quater, quarta destillatione ad siccitatem usque facta: donec perle & corallia una cum floribus prædictis optimè juncta, inserta & incorporata in subtilissimum ac spirituosissimum pulverem omnia redigantur.

Huic mixtioni adde tinctura solis facta, ut paulo post dicemus, ad drachmas duas: ac iis omnibus tandem superfunde vini spiritum alcoholisatum, qui cohobationibus per biduum aut triduum iteratis, tandem separetur, ut panacea nostra antimonii in fundo relinquatur, admirandis virtutibus ac proprietatibus prædita.

In usu & administratione infantibus & par-

parvulis exhibetur trium granorum quantitate, adolescentibus & ad ætatē virilem pro-
vectis granorum septem: robustioribus ad 8.
9. aut etiam 10. administrari potest ex vino al-
bo, aut congruo alio liquore, in quo uno mo-
mento pulvis solvitur.

Hæc medicina ut plurimum in sensilem o-
perationē exercet, interdum per sudores tan-
tūm: interdum leniter alvum laxando, urinas
provocando, omnia citra molestiam aut per-
turbationem præstans. Sed sæpius sola hu-
morum correctione, instauratione ac corro-
boratione balsami radicalis agit, quàm ulla a-
lia aperta vacuatione aut alteratione sensili.
Atq; ut paucis dicam, universalissima est me-
dicina, omnibus ægritudinibus vel deplora-
tissimis etiam, ut epilepsii, apoplexiis, para-
lysiis, omni hydropisis generi, cachexiis,
hystericis affectibus, atq; id genus aliis.

Juxta morbi gravitatem & magnitudinem
per 12. vel 15. dies exhiberi debet: quod vel et-
iam vitam producere in multos annos po-
test (volente Deo) sanitatem tuendo, & cor-
pus à variis morbis conservando, si vel semel
tantūm in mense de ea medicina sumatur.

ANTID. PANCHRESTOS

Antimonii.

*℞. flores reguli Martis rubros, hos reverbera
vasi*

vas vitreo infernum dicto, ac firmissimo luto loricato impositos, ex quo nihil prorsus expirare possit. Maneat vas in Athanoris reverberio ad tres aut quatuor dies. Quo factò, tinctura cum aceto radicato extrahatur, recens semper materia reasfundendo & extillando, dum nulli amplius tinctura colorem imbibat. Separetur menstruum à tinctura, quæ postea vini spiritu alkalisato perfusa juxta artem extrahatur, citra separationem spiritus vini. Hujus exhiberi possunt aliquot guttæ in jusculo aut liquore congruo dilatæ. Totâ enim sanguinis massam emundat, morphæam, lepram, scrophulas, luem perfanat, instaurat & auget nativum calorem, visciditates ventriculi absorbit, ac corpus omnibus recrementis expedit. Colicis aptissima est medicina, nec non præfocationibus matricis, si reguli Martii loco regulus Jovis substituatur ad hujusmodi flores parandos. Poterit etiam à tinctura vini spiritus segregari, si ita videbitur, ad siccitatem usq; eamque variis aquæ destillationibus identidem repetitis exerce-re & dulcorare, quæ tandem siccetur: pulveris dosis fuerit trium aut quatuor granorum.

ANTIDOTUS PANTAGOGOS.

℞ reguli Martis aut Veneris calcem optimè paratam & calcinatam, ut artis est, hanc quam poteris

C 6

poteris

402 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

poteris optimè dissolves cum salis gemma fusibilis mercuriali spiritu, omnia ad aliquot dies postea putrefacta & digesta per singulos ignis gradus, ac tandem per violentissimum, destillentur: que crassum reddent oleum, quod rectificatione attenuandum & subtiliandum erit, ac iterum destillandum, crassiores faeces segregando à puriore liquore. His addes optimū vini spiritū, circulando omnia, postea destillando, ita ut semper crassiores faeces amendantur, ac ter aut quater sic destillationes iterentur. Atq; fervetur hic liquor accuratissimè, tanquā utilissimum omnibus morbis remedium, cujus gutta ad alterandum, vacuandū, aliosq; curationum scopos cōplendos potentior est centū lagenis, herbarū decoctionibus refertis, nec non ipsi de rhabarbaro potionibus: siquidē hæc sanguinem repurgat, appetitū sopitum excitat, ventriculū aliaq; nutritionis viscera corroborat: funditus evellit cachexiarum radicem ac procul amandat, nec nō melancholias hypochondriacas: adversus icterū & omnis generis arquatos morbos, ac hydropes specificū est medicamentum, leniter purgando, ac urinas provocando: nec majore duarum guttarum dosi singulis vicibus opus est, ex aliquo cōvenienti lique: modò ad aliquod tempus singulis diebus, aut alternis eadem dosis propinetur, habita morbi magnitudinis & virium ægro-

tantis

tantis ratione. Potest etiam hoc remedium in præcipitatum & calcem albam, rubram, imò etiam flavam redigi, cujus tria aut quatuor grana in dosin sint satis:

ANTIDOTUS ζήνσιλθ.

Accipe de antimonii minera, quæ ex Ungaria asportatur, quantum voles: hanc in calcem, ac si in vitrum esses liquaturus, adurito. Postea ut magis attenuetur, & dissolutioni aptior fiat, cum alba fuligine mercuriali sublimetur, deinde edulcetur: ei superfundes, ut crescat ejus virtus, & facilius solvatur, acetum philosophicum ex acido liquore roris seu mannae coelestis cum eademmet minera per digestionem & fermentationem philosophicam factum & preparatum. Omnia deinceps ponantur in Bal. M. ad satis diuturnum tempus, ac donec philosophicum acetum rubicundissimo colore tinctum conspiciatur, quod simul etiam sensim, ex interiore superioris minere aut magnesia Saturnina saccharo, edulcescet. Huic materia tam crebris ac iteratis vicibus acetum recens superfundito philosophicum, dum nullus restet tinctura color in materia: fiat per distillationem separatio ad siccitatem usque. Pulveris jam crebris distillationibus ex aqua nubis edulcato, adde præstantissimam aquam vitam ex corallis prolecta q. s. ex qua tincta colore rursus extrahere pellucidum ac diaphanum, rubini coloris emulum.

Cc 2 Post

404 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Post varias ejus cohobationes ac circulationes proprias, & ad attenuationem majoremq; subtilitatem necessarias, omnia igne fortissimo ac vehementissimo urgeto, idq; etiam initio & non observatis mitiorum ignium gradibus: tum cum aqua vitæ coralliorum, oleum ipsum antimonii rubrum, suave & exquisitissimum extrahatur, verum vitæ balsamum nunquam satis laudandum nec commendandum. Cum ipsa vitæ aqua & in ea relinqui potest, citra separationem, si lubet: aut ex eo aliquot guttas immiscere pro doli, vino aut liquori ei morbo, cui velis succurrere, congruo: quales sunt liquores lili convallii, lavendulæ & calendulæ pro epileptiis, apoplexiis & paralyfi: qualis & aqua theriacalis adversus pestiferos & contagiosos morbos: nec non ad lepram, morphæam, luem, scrophulas, & id genus alios affectus curandos, aquæ fumiterræ & veronicæ: Vera enim est universalis medicina, quæ sopitos spiritus excitat, roboratq; animales, vitales & naturales, mundando totam sanguinis massam, instaurando radicalem balsamum, & corpus humanum ita renovando, ut & in juvenilem statum hominem transformet. Tanta deniq; tamq; præstans medicina est, ut laudes ejus ac admirandæ virtutes satis prædicari non possint. Verus enim est vitæ balsamus, vero vitæ mercurio æquipollens, de quo verba facit
Para-

Paracelsus tomo 6. pag. 45. in hunc modum:
*Mercurius vita corruptiones corporis humani
 ita tollit, sicuti ligna putrida ligno amputantur.
 Hic senectutem restaurat, & eam in juventutem
 mutat: non quod novam essentiam in homine
 generet: sed quod quintam essentiam adhuc re-
 residuam, incorruptam conservet: unde postea
 nova virtutes emergunt. Impurum igitur a spi-
 ritu vite removeret: unguis pedum & manuum,
 item canitiem tollit: juventutem confirmat, ita
 ut senectus non amplius canos possit producere.*

Rupecissa lib. de quinta essentia, cap. 41.
 de tam exquisita ac pretiosa loquens Anti-
 monii dulcedine & tinctura, talem tantumq;
 thesaurum esse ait, ut nusquam in toto orbe par-
 occurrat.

At qui ex ejus aliorumq; similium descri-
 ptione tentabit hanc Antimonii tincturam
 ex crudo, & in pulverem tantum redacto An-
 timonio, cum aceto ex vino destillato, extra-
 here, utcunque sit vinum generosum & po-
 tens, & quantumcunq; temporis in digestio-
 ne illius teratur, oleum prorsus & operā per-
 dat. Genuinorum igitur ac verorum est Phi-
 losophorum, nosse distinctiones & composi-
 tiones ejusmodi menstruorū aut acutorum,
 Infinita enim eorum genera ex sexcentis re-
 bus variis varia fieri & componi aut extrahi
 possunt, quæ variantur ex ingredientium va-

*Menstruo-
 rum spagy-
 ricorum va-
 rietas.*

406 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

rietate, proprietatibus ac virtutibus. Aceta enim ex cerevisiis Anglicanis, Belgicis, Germanicis, vi hordei aut frumenti enata: aut ex pomaciis & piraceis Normanicis expressa, virtutes fructuum, ex quibus prognata sunt, rerinentia, longè lateque inter se differunt: multoq; magis distant ab aceto, quod ex vino omnium vegetabiliū principe, & maximè omnium vitriolato cōficitur. Quin & inter vini aceta magnum statuitur discrimen: siquidem acetum ex vino albo extractū multum à rubelli vini discrepat. Et vinorum Creticorum aceta, debiliorum vinorum acetis (qualia sunt Tigurina) longè multumque virtute antecellunt: sic oligophorum vinum magno discrimine à vinoso & generoso vino distinguitur: ut inde liceat inferre, aceta cerevisiarum, pomaciorum aut piraciorum, immaturorum ac debiliorū vinorum, nunquam fore rerum metallicarū solutionibus apta, nec eò usque potentia, ut aceta hydromelitū vinosorum. quæ cum manna cœlesti, naturā animalē percurrerūt, & præter vegetalē induerunt, atq; sic summoperè rectificata spirituales vires & aëreas planè sibi compararunt: ita ut omnia quævis alia, solvendi ac dissuendi potentia superent. Quod obiter dictum sit, ut multi discant, etsi experiētiis veris ac certis polleant, se tamen non abs re spē sua cadere. & à
scope,

seopo, quæ sibi proposuerunt, aberrare, quòd aceta Philosophorum non norint, eorumq; dicta ex litera, non sensu mentiantur.

Addo præterea magnum inesse discrimen inter acetum simpliciter destillatum, acetum forte destillatum, acetum forte dephlegmatum, acetum forte benè rectificatum & alkalifatum, acetum radicum, & acetum philosophicum, quod summo virtutis gradu eminet: quodq; nos componimus ac conficimus ex mixtionè & cõvenienti proportione, fermentatione ac unione aëreæ aciditatis animalis, & mercurialis acoris aquei, cum vegetali terrestri, ut ea tinctura, de qua supra loquuti sumus, extrahatur, ad nostram *ζήφιλον* antimoni Antidotum concinnandam.

De omnibus aliis acetorum seu menstruorum, seu dissolventium superiorum, nec non innumerorum aliorum, & naturæ ignium differentiis agemus, quæ claves vocantur artis: eorumque varias addiscemus præparationes, compositiones & usus in Antidotario nostro spagyrico, tanquam in proprio & dictato huic tractationi loco. Quæ quidem omnia scitu maximè necessaria, magnæq; sunt utilitatis, operæ pretium rati, hæc pauca de illis attigisse & notasse locum, ubi abundè hæc docebuntur, ut Medicus & verus Philosophus chymicus, qui sententiam verborum

408 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

nostrorum concipiet, in operatione antimoni, aliorumque mineralium, ac metallorum, quæ in illo nostro opere describimus, tanquam adversus omnes morbos eosq; deploratissimos præstantissima remedia, labi nequeat.

ANTIDOTUS SOTERIOS

Antimonii.

Accipe regulum Jovis, ex quo in pulverem trito, hepar aut crocum metallorū cum sale sulphureo conficies. Hujus hepatis pulvis ruber, citra separationem salis, in lixivio ex cineribus clavellatis, & calce viva parato bulliat, donec lixivium summum ruborem contrahat, quod in vas per inclinationē effundes, idq; lentè, ne quicquam de fœcibus admisceatur. Evacuato lixivio, pulverem vulgari more cum potentissima aceto præcipitabis. Abluantur & dulcorentur omnia: deinde cum vitriolica hydromelitis vinosi aciditate, alkalisata proprio sale, tincturam aut colorem extrahes: a qua tinctura menstruū separabis, dein illam circulabis ad aliquot dies cum flagrante juniperi spiritu. Deinceps per retortum crebris cohobationibus vi ignis ipsam extrudes, à qua demum spiritum flagrantem separabis, si ita videbitur, ut restet in fundo destillatorii liquor suavissimus, omnium affectuum pulmonum aquè salutaris medicina, ac balsamus, lac

ant

aut butyrū dulce sulphuris : cujus tres aut quatuor imò ad sex usq; guttas ex jusculo vel vino, aut congruis aquis, pthificis, dyspnoicis, asthmaticis, pleuriticis, peripneumonicis propinabis. In summa saluberrimum est & potentissimum medicamentum quàm plurimis, iisque gravissimis morbis mirum in modum profligandis & extinguendis aptissimū.

ANTIDOTUS LYSIPYRETOS

Antimonii,

℞. florū rubrorū antimonii ℥ iiij. florū sulphuris sublimatorū ad perfectam albedinem ℥ ij. misceantur cum duplo colchotaris vitrioli Ungarici aut Cyprii, ac ter sublimentur, habe- bis flores rubicundissimos, si bene operatus fueris. Hi cum aciditate vitrioli Veneris primò, deinde cum vero Saturni aethereo spiritu essensificentur. Hujus philosophicæ essensificationis si cal- lueris artem, medicinam suspiciendam con- cinnabis, veram Antidotum Lysipyreton, om- nis generis febres, pestiferas etiam, sedan- tem ac extinguentem, si ad iiij. aut v. guttas de ea ex idoneo liquore propinaveris.

ANTIDOTUS THEODOTOS

Antimonii,

℞. fungē justo & debito pondere, mensura, pro- portione ac ordine sex inferiores planetas terre- stres, cum sublimiori sphaera stellata Saturnina,

Cc. 5 tan-

410 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

tanquam cum ceterorum prima radice, ut una bene amalgamentur, & philosophicè calcinentur. Ex hac calce depurata cum sulphuris montani aqueo spiritu, per cohobationes in calido, & macerationes ex arte in frigido factas, tincturam rubeam pellucidam aut diaphanam instar granati elicies: à qua nubium aquarum auxilio primum menstruum separabis, tincturamq; ipsam per varias cohobationes, circulationes & rectificationes necessarias, puro hydromelitis vinosi spiritu excipies, qui ejus colorem eruet, quo tingetur rubini coloris instar, magno cum splendore & perspicuitate: Atq; sic in se septem metallorū veram tincturam simul continēbit, remediū verè theodoton admirandū virium & proprietatū, & quod Deus nobis largitur in curationem omnium generaliter morborum, vel desperatissimorum, trium, quatuor, quinque vel sex etiam guttarum dosi.

ANTIDOTUS THEOPEMPTOS**Antimonii.**

Aurum ter per Antimonium examinatore suum trajectū amalgametur cum mercurii antimonii debita quantitate & proportione, ex quibus electrum minus fiet. Ex hac amalgamatione abluta, & nigrioribus fuliginibus repurgata, exquisitissimam tincturā extrahere, cum spiritu sulphureo junipero, eo modo operans, qui in duabus superioribus preparationibus traditus est. Hanc tinctu-

tingturam diaphanam ac pellucidissimā, instar rubini, variis cohobationibus in circulato minore Parac. exercebis, quod postea, si voles, separabis, ut tingtura restet sola: Quam sedulo conservabis, tanquam pretiosissimum donum à Deo hominibus missum, adversus pestem, lepram, omnis generis morphem, lues, & alios id genus gravissimos affectus presentissimū remedium, trium, quatuor, aut quinque guttarum dosi ex aqua theriacali.

ANTIDOTUS PANÆRETOS

Antimonii.

R. minera antimonii Ungarici ad albedinem calcinata, juxta artē lb. β. sacchari candi in formam syrupi cum circulato minore transmutati lb. j. cui paulatim calcē illam antimonii admisceto. Digeratur omnia per 4. aut 5. dies in B. vaporoso, deinde per gradus ignis destillentur. Ex hac destillatione triplex liquoris genus educitur post separationē circulati, quod primū omnium egreditur. Primus, qui albus est, cancrofis ulceribus & externis morbis opitulatur. Secundus, qui flavus est, vacuationi per alvū, & per vomitū idoneus est. Tertius rubicundissimus, instar sanguinis, dulcisq; balsamus, qui seponendus est ab aliis, si cohobationibus ternis aut quaternis rectificetur, & abluatur cum aqua rosarū, aut buglossi, aut cichorii, quam separabis tingturam & rubicundam & dulcem,

quia

412 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

quæ admirandas curationes præstabit, in lepra, morphæa, malo mortuo, sex guttarum quantitate exhibita in aqua fumiterræ. Adversus apoplexiam & epilepsiam dosi duarum aut trium guttarum quantitate ex aqua centaurii minoris. Adversus pestem exhibebitur ad septem guttas, ex aliqua theriacali aqua, unde sudor copiosus emerget.

*Laudanum
Baracelsi,*

Cum eodem oleo rubro aut tinctura Paracelsus laudanum suum diaphoreticum & solutivum cōcinnabat, quod præ aliis omnibus remediis commendatissimum, & in summo pretio habebat adversus pestes, intermittentes febres, adjiciens essentias aloës, myrrhæ, croci, ambræ flavæ, & id genus aliorum, unde pilulas compingebat, dimidii scrupuli, aut integri, dosi deglutiendas.

ANTIDOTUS POLYCHRESTOS Antimonii.

Accipe reguli Martis stellati lb. j. mercurii in meteoron redacti & essensificati lb. j. s. pulverisuntur & cōmiscantur, retortæ vasi imponatur cum recipiente, subjiciendo gradatim ignem & genus quoddam gummi crystallini gravis, se se in frigido coagulantis & calido solventis, extillando: quod una aut altera destillatione, feces semper separando, rectificabis Super hunc liquorem toties spiritum hydromelitis vinosi affunde

Et cohoba, ut tandem crebris istis cohobationibus liquor dulcescat, spiritusq; separato, restet in fundo oleum antimonii exquisitissimum ac pretiosissimum. multis curandis ægitudinibus, iisq; gravissimis aptissimum. Quin & domitor est tertianarum febrim, quotidianarum, ac in primis quartanarū, si tres, quatuor, quinque aut sex etiam guttæ, habita virium ægratione, exhibeantur. Blandè enim vomitum multis concitat, aliis alvi solutionē citra vomitum: eamq; vim habet, ut radices & semina mali prorsus eruncet ac evellat.

Spiritus hydromelitis vinosi separatus, ut supra diximus, accuratè servatus, & tandem vitriolica aciditate imprægnatus, summum est diaphoreticum, & longè ab aliis vulgaribus aliud, si dosi dimidii cochlearis aut integri ad summum, vel seorsim, vel vino aut alio liquore dilutum administretur.

ANTIDOTUS ISOCHRYSOS

Antimonii.

Regulus Martis cum aquila cœlesti in meteora reducatur, & ab acredine optimè abluatur exicceturq;: tum cum aqua stygia Philosophorum, ex duobus salibus spiritualibus, sulphureo & mercuriali, debita proportione & ex arte composita, solvatur, digeratur, ac tandem per iteratas cohobationes precipitetur. Ex hoc precipitato

414 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

pitato spiritus aqua philosophica auferantur, in
 reverberio Athanoris, perpetuò precipitatū spa-
 tula ferrea cōmovendo, donec acquirat flavum
 aut floris calendula colorem: quem ablue cum a-
 qua pluvia destillata. Huic exiccato pulveri af-
 funde acetum Philosophorū, de quo jam mentio-
 nem fecimus, & tamdiu digere, donec menstrū
 rubino colore tingatur, relictis quibusdam feci-
 bus albis in fundo. Menstruo per cineres separa-
 to, remanēbit in fundo pulvis levissimus, rubri
 coloris, denno per duas tresve horas sub craticula
 reverberandus: cui tum demum, si aquam vite
 juniperi affundas, atq; ex arte digeras, ferè totus
 pulvis in tincturā convertētur rubicundissimā
 & admirandarum virtutum, vel ipsi auro pota-
 bili, aut ejus tinctura equiparandā. Apostema-
 ta interna omnia sine noxa aperit atq; curat,
 sanguinem concretum dissolvit, corruptum-
 que purificat: ad lepram, scrophulas, luem ve-
 neream, pestē, infinitosq; alios morbos prae-
 sentaneum remedium: imò ipsum hominem
 renovat, & sanum diutissimè conservat, do-
 sis guttulæ .vj. .vij. .viij. .x. cum vino vel alio li-
 quore bis in die, juxta morbi necessitatem.

ANTIDOTUS LYSIPONOS, SEU

Anodynum diaphoreticum

Antimonii.

*Accipe reguli lb. ℞. salis nitri cum sulphure
 aut*

aat floribus sulphureis, ut artis est, purificati & vitrificati ℞. j. reducantur in pulverem, & optime misceantur, & crucibulo indita ponantur in igne circulari, ignem augendo per gradus, eumq; crucibulo sensim admovendo, donec omnis materia fluxerit, instar metalli fusi. Tunc vel ferrum candens, vel carbonem ardentem injice, ut sal comburatur. Remanentiam exime, dulcifica, exicca, & cum aequali salis predicti parte secundo uratur, dulcificetur & exiccetur, idem opus tertio repetendo: Relictum pulverem vase vitreo fixatorio bene occluso inditum, per quatuor quinqueve dies in igne fixationis fove, dando ignem per gradus, donec vas tandem igniatur, & pulvis antea albus acquirat calendule colore: quem tandem cum aqua vite juniperi correctissima, in vase bene occluso, circulabis per aliquot dies: post exime materiam, & affusa ter quaterq; nova aqua vite juniperina, semperq; accensa, a predicta materia exuratur, ac postremo bene exiccetur. Dosis à ℥ ss. ad ℥ j cum vino optimo vel aqua convenienti.

Est hæc antidotus verè λυσίπονον, omnes dolores ventriculi, intestinorum, uteri, à quavis causa subortos solvens & sedans, si cum vino vel aqua chamæmeli exhibeatur. Ulceribus renum, vesicæ & uteri: item depravata mensium excretioni, fluxuiq; muliebri admittandum remedium: quod cum vino, jusculo

aut

aut alio convenienti liquore misceri potest: vel cum mucilagine gummi tragacanthæ, bis tervé in die exhiberi. Eodem modo exhibitum pestilentibus omnibus affectibus, itemque febribus intermittentibus summopere conducit. Sanguinem enim per sudores, & per insensilem plerunque transpirationem, purificat & repurgat, vitæq; nostræ balsamū balsamica sua vi instaurat, totumque hominem renovat.

Eadem planè methodo, cum regulis ex omnibus metallis, sive conjunctim, sive separatim factis & præparatis: itemq; cum antimonio crudo, vel ex arte calcinato, vel cum ejusdemmet floribus, tum albis, tum rubris procedendum est, ad antidotum illam lysiponium, vel diaphoreticum Antimonii anodynum, remedium illud admirabile coccinandum ac præparandum: quod à chymico peritro tentari ac probari, ad multorum ægrorum salutem facillimum fuerit: sed ab imperito difficillimum, atque id potius perniciosum, quam salutare.

His floribus Antidotorum suavissimarum Antimonii, ex Antidotarii nostri spagyrici horto decerptis, contenti erimus, ut in hanc arcam infereremus, ac quatuor his gravissimis morbis, de quibus agimus, adaptaremus: qui quidem ubiq; merentur implantari, ob præ-

præstantissimas suas virtutes. & adversus omnes affectus in universum efficacissimas ac potentissimas, (ut jam satis superque docuimus.) Atq; hæc remedia ab omnibus utiq; avidè expetenda essent, ut quæ optimè concepta, parata, & administrata evellere omnia omnium morborum seminaria, utcunq; gravissimi & desperatissimi sint affectus, & radicatus extirpare possint.

Sed hæc satis sint, quæ huc contulimus: quadraginta præparaciones & compositiones ejusdem antimonii, easque elegantissimas ac potentissimas, Antidotario nostro aservamus, quales sunt tincturæ, quæ ex toto ejus corpore extrahuntur citra ullam divisionem, ex sententia Paracelsi: Arcana, magisteria, essentia, olea, balsama, & aquæ vitæ omnis generis: quæ varia ac distincta sunt remedia ipsius antimonii, variis etiam & distinctis morbis congrua, cum internis, tum externis, ut fusè in Antidotario nostro docebitur: ubi etiam methodum mercuriorum ejus educendorû & regulorum describemus. Quin & varia illius sulphura, salia diversa, flores varii generis, unde infinita parantur remedia purgantia, vomitum concitantia, sudores moventia, urinas provocantia, corrigentia, revellentia, mundantia, corroborantia, omnibus deniq; curationû scopis infer-

D d

vien-

418 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

vientia, nequaquam prætermitemus. Quod disertè hoc loco decantamus ac prædicamus, ut oculis subjiciamus, quot quâtaq; ac quàm admirandæ virtutes in hoc antimonio delirescant, Antiquitati incognitæ.

Sicutique ex Græcis, Arabibus & Latinis Galenus, Rhafis, Celsus & alii magni ac celebres viri, qui alium sibi scopū, quàm publicæ utilitatis & artis suæ ornandæ ac locupletandæ, nullum proposuerunt, in quo magnam promerentur laudem, nunc essent superstites, & tot oculis elegantes remediorū flores cernerent, naribus odorarentur, & manibus palparent: quantâ, Deus bone, lætitiâ rape-
rentur, quantaq; industria in hortis suis ejusmodi semina & flores foverent, excolerent, & auerēt, ut ex eis fructus amœnissimos ac utilissimos humanæ Reip. decerperent ac cōferrent: sic bonorū agricolarū ac œconomorum fidē ac diligentiam imitantes, ut omnia referrent ad utilitatē communē & hominū sanitatem bona fide, nulla privati commodi habitatione, quemadmodum malæ mentis homines, quales sunt quidam hodierni Censotes, qui probos agricolas se confingunt ac simulant, quum ne levissimū quidē stipitem aut radiculā peritè eruncare possint: ut qui lolium tritico, & rosas carduos anteponāt: quiq; hoc unū in votis habent, ut potiùs metant, quàm ferant:

ferant: alacres ad rapiendum, ad erogandum
quàm segnissimi & illiberales: privatis com-
modis addicti: utilitatis publicæ contempto-
res: quiq; ex aliorum vituperio gloriam au-
cupari perpetuò student. Quibus nò alius u-
tiq; finis expectandus est, quàm qui fuit Icar-
i: qui insolenti audacia ac superbia ferox, ma-
jora viribus aggressus, & aliùs in aërē, quàm
ferebat ejus industria ac facultas, delatus, tan-
dem in gurgites & barathra præceps detur-
batus est. Sed ejusmodi homines quæstui tan-
tùm inhiantes, suis erroribus permittamus:
inclament & insultent, quantum volent, in
remedia chymica: splendorem tam præstan-
tis medicinæ latratibus suis convellere obni-
xè contendant: quid quàm frustra omnia ten-
tent, & dedecus sibi potius conflent, quàm
vel tantilla nota aut nàvo illà aspergant. Sed
pergamus, quæ nostri sunt officii partes ex-
plere, & utilitatem publicam indefesso stu-
dio, quantum in nobis fuerit, promovea-
mus. Proponamus igitur & describamus chy-
mica alia remedia, quæ his quoque morbis,
quorum curâ persequimur, nativa ac specifi-
ca proprietate præsentissimè succurrunt. Ea
ex mercurio Solis & Lunæ mutuabimus, quæ
inter metalla eorumque medicas facultates,
principatù nullo negotio obtinent. Quæ au-
tem ex illis remedia huc adferemus, ea ex An-

tidotario nostro spagyrico, ut pleraque alia, rursum educemus, quæ tamen brevi favente Deo, ei ipsi opportunè vel cum scœnore etiã restituemus.

CAPUT XXXII.

*De Sole & Luna.**Veterum
sententia.*

GALENUS ceteriq; Græci authores parùm in auri & argenti cognitione versati fuerunt, ut ex iis aliqua eruere remedia norint. Licet enim Galeno Antidotus de margaritis, & lætificans Galeni, ut vocant, quæ aurum & argentum excipiunt, arrogetur: iniquè tamen id fit: siquidem multa in illis simplicia ingredientia deprehendere liceat, quæ ætati Galeni incognita fuerint, ut sagacissimè notat Fuchsius in Antid. è margaritis, quam Nicol. Myrepsus ei adscribit lib. de Antid. c. 38. & Adolph. Occo celebris Medicus Augspurgensis in Augustano suo medicamentario in compositione lætificantis, sub nomine Galeni, observavit, quam ejus adulterinã esse, & falsò à Nic. Myrepsò illi adscriptã, judicavit. Quin & ipse Galenus lib. 9. de medicamentorũ facultatibus cap. de medicamentis metallicis, nullã auri aut argenti mentionem addit. Unus Ægineta de re med. lib. 5. cap. 8. de scorpii plaga, Argentum scribit plagæ aut ictui ejus appositum prodesse præter opi-

opinionem. Et Aëtius miratur tantum, qui deglutitum aurum medicari & opitulari possit. Itaque duo illa metalla in medicos usus assumpta, & in antidotos relata ex officina Arabica prodierunt, qui primi eorum medicamentis aptandorum inventores fuerunt. Quod ex ipso Nicol. Myrepsio videre licet, variarum Antidotorum hinc inde consarcinatori & rapsodo, qui præcipuas & præstantissimas, utpote corroborationi virium idoneas, & gravissimis quibusvis morbis curandis efficacissimas in suum commentarium transcripsit, à quibus aurum & argentum in foliola aut rammenta, citra ullam aliam præparationem, redacta excipiuntur, ut legi potest in aurea Alexandrina, in Diacamero, aut (ut in Augustano medicamentario scribitur,) in Antidoto de lapide Radiato aut Lazuli juxta Mesuem, qui ejus sibi inventionem arrogat, quam & alibi etiam, ut nos, confectionem alkermes vocat, nec à nostra differt, quàm restitutione quadam in meliorem statum compositionis, à nostris præstita. In Antid. Argyrophora dicta, Antid. è saphyro, Antid. ad cardiacos, ad melancholicos omnesque cordis affectus, quemadmodum & in utrumque electuarium de gemmis calidum & frigidum duo illa metalla admittuntur à Mesue: nec non aurum in confectionem cardiacam Alexandri Bened.

D d 3

Hinc

Hinc constat metallorum aliquem fuisse usum apud Antiquos, ipsaq; in multis, iisque præclarissimis Antidotis & cõpositionibus, usurpata, quarum aliæ adhuc nunc vigent & in usu sunt quotidiano, ad corroborationem virium: quarum tamen, ut diximus, Græci caruerunt cognitione: nec aliis earum concinndandarum methodus, ut neq; condiendorû melle aut saccharo ad saporis suavitatem medicamentorum ratio, quàm solis accepta ferenda est Arabibus. Primi enim omnium posterioris seculi Medicorû de virtutibus pretiosorum lapidum, auri atque argenti, tractarunt, quas ex splendore & puritate eorum agnorunt non esse potentissimorum affectuû steriles: ut ex Rase, Serap, aliisq; Arabibus cognosci potest.

Avicennas ipse, quem inter celeberrimos recensemus, hæc de auro sic scribit lib. 2. tit. 2. *Aurum*, inquit, *natura est æquale & subtile*: cumque de virtutibus ejus & operationibus verba facit, addit: *Limatura ejus ingreditur in medicinas melancholie, & melius cauterium ac velocius sanabile est, quod fit cum cauterio auri. Retentio ipsius in ore removet fœtorem oris, & ingreditur limatura ejus medicinas alopecie & tyrie liniendas, & iis immiscetur, que bibuntur, confortat oculum in alkool positum. Confert doloribus cordis, & tremori ipsius, &*
mali-

malitie animi, & ei, qui solus loquitur. Et in libello de medicinis cordialibus tr. 7. hæc quæ sequuntur, ipsemet scribit Avicennas de auro & argento: *Aurum* iudicatur, inquit, inter iudiciū argenti & hyacynthi, & est quidem infra hyacynthum & supra argentū, cuius quidē complexio temperata est, aliquantulū vicina colorī, & est eius operatio à proprietate. De argento autem sic loquitur: *Argentū* aliquantulū est frigidum & siccum, & eius quidem effectus similis est effectui hyacynthi, hoc excepto, quòd multò est debilius illo. Quam verò proprietatē Avicennas hyacyntho tribuat, ut intelligamus, subjicit quæ sequuntur eodē lib. paulò pòst: *Hyacynthus* temperatus esse videtur. Inest autē ei proprietas letificandi & confortandi cor, & fortiter obviandi veneno: & hac quidem proprietas est virtus, non suis attribuenda cōponentibus: sed manat ab ipsa eo modo, quo ex magnete emanat virtus, per quam magnes attrahit ferrū è longinquo. De his autē, quæ in consideratione hyacynthi persuadere oportet, est ut incōveniens esse dicatur, calorem naturalem agere in hyacyntho, cum sumitur intra corpus, transmutationē & dissolutionē atq; cōmixtionem eius substantiæ, cum evaporabili substantiā spiritali, quemadmodū agit in croco & similibus. Et in summa incongruū quidē est, quòd dicatur, quòd hyacynthus in forma sua substantiali patiatur à naturali calore, & exinde

424 7os. Querc. Tetras graviss.

postmodū ejus opus manifestari. Etenim ejus substantia quēadmodū patet sensui, valde est ab hujus passione remota. Videtur ergo, quod naturalis calor nec imprimat in substantia, nec in accidentibus forma sua inseparabilibus: sed solum in ubi ejus, & loco & qualitatibus ejus accidentalibus. In ubi quidē, & loco, quia facit ipsum cum sanguine penetrare, usq; ad partes cordis. Quapropter cum afficitur propinquius passo, fortius imprimit suum effectū. In qualitatibus quidem, quia calefacit ipsam hyacinthū: De natura verō calefactionis est, ut manifestet proprietatē, & excitet virtutem. Secus apparet in carabe: ipsum enim quando debilitat, paleam trahere videtur: fricatur quidē donec caleseat. post hoc apponitur palea, & attrahit ipsam velociter. Et videtur ergo, quod ultima impressio nature nostre, vel caloris naturalis nostri in hyacintho sit ista: & quod actio sit additio manationis ex eo ad illud, ad quod sit manatio naturaliter, & additio appropinquationis, &c. Hęc Avicennas.

Hinc cōcipi potest ab exemplo de hyacintho, quid Avicennas aliiq; Arabes judicaverint de natura & proprietatibus auri & argēti, dum vult tandē concludere, calori naturali nullam inesse agendi potestatem in hyacinthum introsumptā: nec transmūtandi & dissolvendi ejus substantiam. At ea permanet, ut est in substantia vaporosa & spiritali, quem-

admo-

admodum supradictus calor agit in crocum, aut aliud quid simile. Quod quidē illi, aliisq; omnibus concedimus, qui aurum, argentum, saphyrum, hyacynthum, & reliquos pretiosos lapides in tenuissimum pulverem redactos propinant, quos vel utcunq; subtilissimè tritos, atq; sic intus assumptos, ne sic quidem calor naturalis noster domare ac dissolvere queat: attamen & metalla & pretiosos lapides, si in calcem philosophicam, essentias, magisteria, olea, liquores aut tincturas adducantur, (in quem scopum tendunt Hermetici, ut corpori humano cedant in medicamenta) faciliè naturalis calor noster atterat, concoquat & edomet.

At nunc tempus est, ut Hermeticorū sententiam aperiāmus, atque ut elegantes ac varias præparaciones & operationes, diversaq; remedia, quæ illi tum ex auro, tum ex argento extraxerunt, in medium proponamus.

Videamus igitur quid de istis scribat Paracelsus, quæ peritus Doctor ac æquus lector conferat cum antiquorum scriptis, eaq; simul ad incudem revocet, ac de iis iudicium ferat, pronuncietq; maturo iudicio, penes quam utriusq; partis inclinēt victoria, & quæ scopum propiūs attigerit.

Primo igitur loco hæc sunt, quæ in genere de metallis crassa sua materia indutis scribe-

*lib. de compo-
s. metall.
in principio.*

bat Paracellus: *Metallorum usus citra noxam, in medicina nō est, nisi prius comminuantur, alterentur, & naturā metallicā depositā, in aliam, essentiam transmutentur. Parum etiam ex eis effectum speres, si non præparatio, quam alchymia docet, applicationem præcesserit, id est, si ante in sua arcana, olea, balsama, quintas essentias, tincturas, calces, sales, crocos, & his similia, redegerit & egroto administraverit.*

*Genuinus
metallorum
usus.*

Hinc constat, omnes illas Antidotos & electuaria corroborantia, quæ aurum, argentum, pretiososque lapides in pulverem crudum tantum redactos admittunt, ab Hermeticis repudiari: siquidem ista sic parata ventriculis auro & argento tantum incrustandis ac obducendis profunt: cum Hermetice præparaciones in essentias, magisteria & tincturas adductæ longè nobiliores effectus edant. Sed cum hic de auro & argento privatim agamus, videamus, quid Hermetici, ac imprimis Paracellus, de iis tradant, quid de illorum virtutibus & præparationibus scribant: postea quid ex nostris hortis efflorescat, ut laboribus etiā nostris fruantur omnes, quos universo populo consecravi, docebimus.

*Singula creata
a naturā
tendunt ad
perfectionē.*

Ea omnia, quæ nascuntur ac intereunt, ut volunt Hermetici, suam habent progressionem ad summū perfectionis gradum, in quo scilicet nulla est amplius elementorum contrarie-

trarietas, vel destructionis causa. Ista elementorum adæquatio, vel naturarum uniformitas, omnium est nobilissima & perfectissima, adeoq; omnium creaturarū nobilitas & perfectio. Talis uniformitas, quæ substantia est omnibus elementis æqualis in uno auro præsertim inest, in quo propter hanc elementorum adæquationem, nulla potest contingere diminutio seu destructio, ita ut jure etiã possit omnium gemmarum & corporum clarificatorum dici materia: & propterea aurū etiam aded perfectū est, ut illo nihil perfectius aut nobilius reperiatur: *uni enim nil deperit auro, &c.* ut scribit Augurellus. Hæc autē auri perfecta natura accuratè consideranda est. Ea enim est omnibus elementis æqualis & uniformis, ut dictum: duplicis tamen nature, spiritualis scilicet, seu astralis, formalis, volatilis: & corporalis, materialis & fixæ. Utraq; summo studio investiganda est, ne in tam amplo labyrintho erremus: sed ut veram magnæ veræq; medicinæ, & veri seu uberrimi elixiris materiam, quæ præsertim in sola natura & substantia solari consistit, eruere queamus.

Cum autem hoc præsertim nobilissimum corpus, compactissimæ & firmissimæ sit substantiæ: absq; apertione & fractione aut solutione illius nihil boni præstare poterimus. Nam cum natura in hoc corpore perfectio-

Summa perfectio in auro.

nem

nem attigerit, atque idcirco ab ejus ulteriore operatione quieta cesser, arti commisit industriam suam, quam aliquid adhuc perfectius huic corpori tribuat. Idcirco incipit ars, ubi definit natura, quæ nullum sibi alium proponit scopum, quam & perfectionem illam auctiorem reddere, & eam ex materiali corpore eruere, ut spiritualement, astralem, & æream reddat, medicinæ universali ad omnes corporis humani affectus profligandos idoneam. Quæ quidem sic arte reddita medicina, infinitis tum demum virtutibus cumulatur, quæ alioqui in crassa substantia sopita languebant, similisque redditur grano, quod numero, potestate & viribus (agricolæ industriam) augetur ac multiplicatur: qui non tantum terram suam aratro profcindit ac præparat, at eam fimis imprægnat, igne nitroso ac calore sulphureo gravidis & potentibus, quæ natura in fimos contulit, ex cœlestibus derivatum. Sic ars in auro operatur, eandem aut similem industriam conferens, quam sementi suæ agricola. Ea autem variis naturæ ignibus internis utitur in sua operatione, quorum virtutes in digerendo & vivificando posite sunt, quas novit artifex externo igne excitare, eoque omnes coctiones imitari ac perficere, quas natura in suis operationibus adhibet, ut maturitatem & perfectionem

rebus

*Vivificatio**ars.*

rebus omnibus, quas producit, conciliet.

Sic mundus & elementa ejus, ignis inter-
 ventu transitura sunt atq; etiam renovanda, *Renovatio mundi.*
 & à pristina forma in crystallinam longè per-
 fectiorem, puriorem & nobiliorem, ac in æ-
 ternum durabilem commutanda sunt.

Ars quoq; cum in suis operibus variis igni-
 bus utatur, quatuor organa aut instrumenta *Quatuor artis instru-
 menta.*
 ad artificium suum complendum adhibet, so-
 lutionem nempe, aut putrefactionem, qua
 aurum in primam suam naturam ac materiam
 reducit (alioqui perpetuò aurum tantum man-
 surum inutile) qualis tum primum erat, quum **I.**
 exorsa est auri cōfectionem natura, eam sem-
 per ad perfectionem usq; summam promo-
 vendo. Alterum instrumentum sublimatio **II.**
 est, cujus ope ars, ex ipso corpore soluto & a-
 perto, spiritum, animam & tincturam, vires
 & virtutes, quæ in ipso auro delitescabant,
 extrahit ac segregat. Tertium calcinatio est **III.**
 & Physica digestio, qua spiritus & anima cum
 corpore in unionem revocantur, ita ut ex tri-
 nitate partium fiat rursus totius unitas, nec
 non conjugium arctissimum, ac indissolubi-
 lis conjunctio.

Quartum organum artis fixatio est, qua tres **IV.**
 illæ distinctæ partes sic unitæ, usq; ad eò in se-
 se vincuntur ac constringuntur, ut nulla par-
 tium amplius fieri queat divisio. Sicutique
 aurum

aurum specie mortuum, in vitale, vegetale ac prolificum aurum immensæ virtutis convertitur, ex cujus semine si vel granum exhibeatur, miras affectuum curationes in sanitatis corporis humani cōservationem ac vitæ productionem ostendet.

Atq; hæ sunt generales Hermeticorum in naturam proprietates ac facultates auri speculationes, quæ quidem longiùs progrediuntur, & majoris momenti sunt, quàm Dogmaticorum ratiocinationes, ut pleriq; omnes sanæ mentis homines judicare ac concipere facile possint.

Sed ad particularés eorundem Hermeticorum contemplationes, quas scriptis mandarunt, docuerunt ac experti sunt de proprietatibus, virtutibus, nec non variis ac magnis operationibus, præparationibus, & infinitis remediis, quæ ex auro eliciuntur, descendamus: & prætermisâ longâ illâ ac innumerâ Hermeticorum, virorum alioqui celebrium, serie, qui hoc argumentum tractarunt, & in ipsum quàm scælicissimè operati sunt, unius Paracelsi scripta intueamur, quibus facile omnibus, vel maximè invidis hominibus satisfiat: nec non pertinacissimis ac pervicacissimis quibusdam Censoribus mirabilia videnda ac stupenda exhibeantur.

Aurum, inquit ille, lib. 2. de transmutatione

tione

tione rerum naturalium, pag. 308. & lib. de renovatione & restauratione, pag. 107. corpus hominis ad summam sanitatem reducit, omnes morbos curat & tollit, omnes colores restituit, inflamat, renovat. Et lib. de vita longa, tom. 6. pag. 126. Aurum præservat a lepra. 7. tomo. Aurum ex universis elixiriis summum ac potentissimum est, corpus servat, & liberum reddit ab omni aegritudine: neq; id corrumpi sinit. Corrigit enim ac emendat quicquid nõ est sincerum. Eodemmet tomo lib. 3. de vita longa, pag. 173. 174. de auro loquens, eiq; tot tantasq; virtutes ac proprietates tribuens, non quidem illi foliato, aut in limaturam comminuto, prout crassè veteres illo usi sunt, sed philosophico, hoc est, crassa sua materia, vario artificio spoliato, & ad summam spiritualitatem adducto, ut fiat medicamentum multis ac variis, iisq; gravissimis morbis idoneum, eademmet verba profert.

Porrò ex auro varias docet elici præparationes: atq; ex illo (ut & idem de Luna reliquisq; metallis) tria propria eruit:

Vitriolum nempe solis, qui sal ejus est,

Sulphur solis,

Et Mercurium solis.

Dein ex illis tribus principiis, vel cõjunctim, vel separatim varia remedia parat, ut:

Arcanum auri simplex,

Arca-

Arcanum auri vitriolatum,
 Crocum solis,
 Magisterium solis,
 Liquorem solis,
 Quintam solis essentiam,
 Elixirium solis,
 Balsamum solis,
 Aurum potabile,
 Tincturam solis.

Vitr. Solis.

Processus ac verus extrahendi vitriolum auri
 modus docetur tomo 6. lib. de morte rerum
 naturaliū, pag. 291. Ibidemq; methodum ex-
Sulph. Solis. plicat educendi solaris sulphuris: virtutesq;
 utriusq; docet, esse diaphoreticas, diureticas,
 mundificantes, ex quibus multa eliciuntur
 remedia, variis morbis opportuna.

*Mercurius
Solis.*

Ut autē Solis mercurius separetur ex auro,
 & in primū ens suū reducatur, primamq; ra-
 dicem, processus ac methodus docetur eodē
 tom. p. 291. 437. Ex quo mercurio solari varia
 præcipitata parantur, aliaq; remedia præstan-
 tissima purgantia & sudorifica, veri scrophu-
 larum, luis venereæ, morphæarū, & id genus
 aliarum egritudinū, ex massa sanguinis in-
 quinata ac corrupta proficiscentium domitores.

Ejusmodi remedia parva admodum quan-
 titate exhibentur intrò sumenda, eaque in
 pulverem vino aut alio liquore dilutum, aut
 in pilulas ex conferva aliqua formatas.

Arca:

Arcanum auri simplex describitur ab eodem tom. 4. pag. 362. quod caduci morbi specificum ac peculiare remedium esse docet: nec non omnibus maniarum ac melancholicarum generibus opportunissimum, dosi dimidii ℥. aut circiter.

Arcanū Solis simplex.

Arcanum auri vitriolatum, iisdem morbis: sed præcipuè epilepsiæ aptissimum, describitur tomo 6. pag. 160. cujus dosis est quatuor aut quinque granorum tantum.

Arcanum Solis vitriolatum.

At croci solaris conficiendi ratio habetur eodem tom. 6. pag. 440. Quæ quidem remedia omnia per sudores operantur, nec, etsi magnos alvi fluores concitent, idcirco contra morborum petere & pervadere desinunt, ex quibus balsamum vitale recreando ac corroborando radices & primas mali origines extirpant, ac fontes exhauriunt, modo naturæ tantum, non nobis cognito.

Crocus Solis.

Quomodo verò magisterium Solis paratur, docetur tomo 6. lib. 6. de magist. & lib. 3. archidox. de Elementorum separationibus: atque hæc vera panacæa est, & adversus omnes morbos vel deploratissimos, quales sunt lepra, scrophulæ, malum mortuum, morphæa, exanthemata, variolæ, lues, epilepsiæ, apoplexiæ, paralyfes, contracturæ, & id genus alia, præsentissimum auxilium.

Magist. Solis.

Formula ac compositio liquoris auri de-

Liquor Solis.

E e scribi-

scribitur tomo 3. lib. de viribus membrosum.
 In contracturæ cura nihil altius, nihil laudabilius est liquore auri & liquore mumie, ut scribit idem Paracel. lib. 2. de tartaro, tract. 1. pag. 278. Eodem quoque libro & tract. pag. 287. Idem author historiam refert cujusdam hominis, cujus nomē exprimit, qui per quinquennium integrum contracturâ ac paralyfi membrorū perculsus, intra novem dies pristinae sanitati profus hoc auri liquore restitutus est, multis aliis locis describitur idem liquor, quos brevitatis causa omitto.

*Quint. essen.
 Solis.*

Quinta essentia auri dicitur, quando à corpore Solis quædã spiritualis & rubina essentia separatur, in qua omnis virtus inest, tomo 4. pag. 106. Exhibetur in curationē variorum morborū semel aut bis in die ex vino aut decoctione congrua, dosi 5. 6. aut 7. granorum.

Elixir Solis.

Modus elixiris solaris conficiendi, ejusque virtutes ac proprietates in morbos etiam desperatissimos traditur tomo 6. lib. 3. de vita longa.

Balsam. Solis.

Balsamū Solis, ejus processus ac ratio proliciendi, cum virtutibus ac facultatibus, explicatur in magna Chirurgia pag. 147. lupis præsertim ac ulceribus phagædenicis & cancerosis medicandis efficax, si intrò assumatur & extrinsecus inducatur, mixtis illius aliquot guttis cum alio balsamo leviori.

An-

Aurū potabile & Soleum Solis sine corrosivo, ut habetur tom. 7. lib. de Gradibus & Compos. pa. 361. extrahitur cum essentia salis ex calcinato destillata, qui postea rursus separabitur & præparabitur. Tum enim optimum aurum potabile efficitur, tom. 7. lib. de sale, pag. 148. & tom. 6. lib. de Resuscitatione rerum naturaliū, pag. 398. Hæc sunt, quæ ab illo dicuntur: In auro potabili parando, primus gradus est, ut aurum fiat volatile & non amplius possit reduci: Huic volatili auro addatur spiritus vini, & uterque fiat volatilis. In eodemmet tomo, lib. The-saurus Alkymistarum inscripto, pag. 398. Veri auri potabilis præparatio & administratio docetur. Itemque tomo 4. lib. de membris contractis, ubi hoc remedium tradit contracturis præsentissimum, tanquam verum illarum specificum. In finitis denique locis hujusmodi aurum potabile ejusq; præparations & usus ab illo describuntur: vires verò & proprietates eodem tomo, libro de membris contractis enarrantur. Tanta vis, inquit, inest auro potabili, ut non satis possit prædicari. Major enim vis confortandi non reperitur: Ita ut per hoc remedium omnes morbi curentur, imprimis ii, qui sunt in summo gradu, cujusmodi est contractura, &c. Qui plures processus & varios auri potabilis conficiendi modos discere volet, consulat quæ à docto

Libavio de eo scripta sunt, lib. Alchym. tract.
1. pag. 93. & 94.

Tinctura
Solis.

Tincturæ solaris præparatio, cum ejus facultatibus ac proprietatibus, ab eodē Parac. exprimitur lib. 2. Chirurgiæ magnæ pag. 146. & 147. his verbis: *Tincturam auri voco ipsius corporis colorem: quem si à corpore separaverimus, ut corpus album remaneat, perfectum opus erit. Sunt enim color & corpus res ab invicem, differentes, atq; ob id separari se patiuntur: hoc est, purum (quod color est) ab impuro, id est, corpore, sejungi: quod nisi primum fiat, omnis labor inutilis evadit. Separatione igitur facta, statim ad coloris clarificationem, ac ad summam graduum exaltationem properandum erit. Gradus autem, ad quem tinctura exaltari potest, quinquies duplus est, id est, quinquies in bis, 24. Nam sublimior non evadit. Tinctura hac summum in expurgando, renovando, restituendo, tum membro affecto, tum universi corporis sanguine mysterium continet.*

Praxis autem istius tincturæ proliciendæ, nec non menstruorum, salium nempe & spirituum vini præparationes, quæ præcipua sunt ad hoc artificium instrumeta, subjiciuntur paulò pòst, eodem loco expressa: cujus tincturæ administrationes etiam docet eodemmet lib. pag 154 his verbis: *Administratio*
tinctu-

tinctura auri, ad tollendam omnium ulcerum radicem, huiusmodi ferè est, ꝛ eius cum ꝛj. theriaca optima commiscetur: huiusq; mixtura ꝑj. jejuno exhibetur, & in lecto composito egro sudor imperatur.

In scrophulas, luem, variolas pari modo cum theriaca misceri potest, aut cum aqua theriacali antepileptica xx. aut xxv. guttarum numero ad ꝛiij. aquæ superioris, si quis morbus est epilepticus expugnandus: aut ad alterius aquæ antepilepticæ quantitatem, si paralysis profliganda: dosin cochlearis unius ad aliquot dies continuos quotidie iterando. Deniq; hæc tinctura variis, iisq; deploratissimis morbis curandis opportunè adaptatur, si ex rebus singulis morbis privatim congruis administretur.

Jampridem & ante annos triginta aut circiter, descripsimus in libro nostro de medicamen. spagyrica præparatione, cap. de auro hunc ipsum tincturæ extrahendæ processum; at breviter & obscure satis apud tyrones & rudes discipulos: perspicuè tamen satis illis scripsimus, qui in arte chymica versati sunt & exercitati. Hæc tinctura, quæ in rubrum colorem sublimatur ad formam stellæ radiantis, si philosophica proportione cum proprio mercurio seorsim etiam extracto misceatur, digeratur, & philosophicè coquatur: evadit

tincturarum omnium nobilissima ac præstantissima, ut sit tinctura etiam tincturarum, & jure medicina medicinarum vocari debeat, cujus vel unicum granum vino dilutum, aut alio aliquo liquore congruo exceptum morborum omnis generis curationi inservit.

Non dubium est mihi, quin nasci quidam Censores hanc auri tincturam rideant, fabulasque & nugas esse clamitent, quin etiam erit aperte vires operationis illorum & effectus viderint, coganturque ab experientia veritatem illorum confiteri & admittere, tamen non desinant imposturarum omnia hæc insimulare. Sed satis est mihi, si gerronibus istis respondero, quamplurimos esse eosque præclarissimos viros, in Germania præsertim, nec non alibi, imò etiam Principes, qui veritati auri potabilis suffragentur ac subscribant: admittantque illius præparationem, qua in liquore quadraginta aut quinquaginta variis modis per alembicum aurum extillat, ut in corpus amplius nunquam reduci queat: quorum modorum aliquos jam hæc legistis, quos ex Paracelso citavimus: quibusque veritatem derogare iis sit nefas, qui vel tantillum in chymicis operationibus versati sunt. Hoc ipsum ego, qui vel omnium chymicorum infimus sum, experientia possim, cum libuerit, oculis videndum subjicere infra decem dies: extra-
ctam

Etiam, inquam, variis modis tincturam auri: nec nō in potabilem liquorem, supra viginti etiam formas, ipsam redigere: cujus rei spondeo me certissimam fidem re ipsa facturum, ei qui ingenuè post conspectum experimentum & rei veritatē, ignorantia suam ingenuè fateri velit, & tā nobilia ac præclara artificia, antiquitati incognita suspicere ac admirari.

Quòd autem varias ac admirandas proprietates auro ascribant Hermetici, in spiritualē naturam, corporeā relictā, adducto, ratio est, quòd inter naturalia omnia corpora, auri corpus emineat, & alia corruptione ac perennitate superet: idq; ratiocinantur majore jure, quàm Hippocrates, & post illum Mesues aliiq;, helleboro, tot venenis ex eorum sententia implicato, majores curandorum morborum vires, quàm auro potabili, tribuant.

Superiores illę omnes auri præparationes, quum spiritualē naturam, & aëream substantiam ei concilient, ipsum idcirco reddunt epilepsis, apoplexiis & paralyfibus, de quibus hinc scribimus opportunum auxilium, cum ex aliquo congruo liquore administrantur.

Unam hoc loco adjiciemus remediorum nostrorum Solarium descriptionē, cujus formula istis morbis specifica, certissima, ac facilis brevisq; est præparationis. Si tamen ænigmatica videbuntur vobis mea verba, non

est quod miremini. Tantū enim tamq; præstans argumētum aliter, quā philosophico eloquio, tractari haud potest, cum solis etiam Philosophis illud dicatum sit, & eis pervium.

Calcinate philosophicè solem, ad supremū puritatis gradum prius per antimonium adductum, & aqua stygia glaciata immergite, qua ex draconis omnivori fontibus hauritur. Ibi Sol passurus est ecclipsin & splendore suum depositurus, ac in nigrum, lividum & mortuū colorem mutaturus: cujus tamen mortificatio hæc, vite ipsius initium est. Huic igitur sic moribundo aquam nubium depluit, quā toties tam diuq; illi faciem abluit, donec sensim inclarescat, & ex fusco colore paulatim deposito splendidior fiat. Nec quicquam periculi verendum ex crebra illius abluitione, ut neq; ex illius mortificatione. Quò enim magis extinguitur, eo splendidior vitam, majoremq; gloriā sibi comparat ex sulphureo & ardente liquore fructuū maturorum juniperi: qui ex Sole vitalem suam balsamum & sanguinem exquisitissimum extrahit, corpusq; ejus album, pallidum, ac tanquam exanime, aut omni spoliatum vita, relinquit. Hunc balsamū & sanguinē solis vitalem si crebris cohobationibus ex spiritu flagrante Saturni per alembicū exercueris: exuperante acquirat activitatem ac operandi vim, virtutesq; eximias, quibus balsamū nostrū naturale corroboret, ac potentiorē reddat, sese omnibus

bus suis hostibus expediendi: cujus dosis sit quatuor aut quinque guttarum aut granorum ex aqua lilii convall. aut florum tiliæ adversus epilepsias & vertigines: ex aqua lavendulæ cōtra apoplexias, & ex calendulæ aqua adversus paralyfes ac contracturas.

Sed hunc processum tincturæ solis, & auri potabilis idcirco ænigmatica verborum obscuritate de industria involvi: non quod cælare quicquam velim posteritatem, aut illi tam egregia mysteria invidere, etsi tamē certus sum, hoc à quibusdam Censoribus existimatum iri, quibus etiam hæc nostra ludibrio futura sunt: qui tamen aliquando, depositâ ignorantia, & comparatâ tantorum arcanorū scientiâ, falsuri sint, me citra rationem hoc non fecisse: quod ea scilicet non sint, quæ dicata sunt doctis, plebi promulganda, & quæ sunt secreta, taliaque haberi debent, vulgò propalanda. Alioqui enim arcana definerent esse arcana, & gloriâ suâ, deposito velo, ab indignis & profanis hominibus exuerentur ac proculcarentur. Si Pythagorici, aliiq; idque genus Philosophi doctrinam suam numeris velarunt: Lulliani primariis literis Alphaberi, quæ muta sunt omnia, & docendo nihil docentia, nunquid majore jure & ratione, voces draconis omnivori & aquæ stygiæ congelatæ, ex ejus puteis haustæ, aliarumq; id

*Virtutes &
remedia,
qua ab Her-
meticis ex
Luna eru-
untur.*

genus vocū longè magis omnibus Philoso-
phis perviarum ac apertarū, quos nostris my-
steriis dignos censemus, à me usurpari liceat.

Priusquam autem huic capiti finem impo-
namus, aliquid nobis de Luna aut argento
dicendum est, similiq; ordine, quem hacte-
nus sequuti sumus, docendum, quid de ea, e-
jusque virtutibus ac proprietatibus Antiqui
fenserint, & in quem usum hoc metallum re-
tulerint, qui medicinam spectet: ut subne-
ctamus postea Hermeticorum sententiā, qui
adyta Naturæ altiùs, quàm cæteri omnes,
ingressi sunt, ejusq; sinum ac viscera in aper-
tum protulerunt, unde arcana quàmpluri-
ma, eaque admiranda magnā industriā erue-
runt, nobisq; evolverunt.

Scripsimus jam in libro nostro de medi-
cam. spagyrica præparatione, idque pridem,
compositiones & antidotos argentum & au-
rum admittentes: quarum adhuc paulò antè
de auro loquentes, mentionem fecimus: ac
simul docuimus, cui usui illa essent apud an-
tiquos, & cūr compositionibus inserta: nec
non ostendimus, Galeni, aliorumq; Græco-
rum, qui sequuti sunt, temporibus illorum
in medicina usum fuisse incognitum: atq; ab
Arabibus primis in Antidotos suas cardiacas
ea fuisse inuenta. Unus tamen inter Græcos
Ægineta illo usus est in scorpionum ictus ex-
trin;

extrinsecus plagæ inducto: sicq; de eo loquitur
 5. lib. de re medica. cap. 8. *De Scorpionis plaga:*
Facit ad eosdem (ictus supple) & trifolii semen
potum & ocymi semen: Prater opinionem quoq;
facit argentum statim plaga appositum.

Nunc verò patefaciamus, ut metallum hoc
 non secus ac aurum, utq; exactioribus modis
 ac præparationibus, quàm Græci & Arabes
 fecerint, ab Hermeticis, elaboratum ac disse-
 ctum fuerit. A quibus sic exenteratum est, &
 omnibus modis comminutum, ut in impal-
 pabilem naturam, hoc est, spiritualement corpus
 ejus sublimarint, & quod in eo materiale e-
 rat, formale prorsus & incorporeum reddi-
 derint: unde virtutes ejus admirabiles & pro-
 prietates agnoverunt, aliasq; non minus nobi-
 les ac efficaces, in remedia internorum affe-
 ctuum vel graviorum etiam, quàm sint scorpio-
 nis ictus, extrinsecus in laminas plagis appo-
 situm, erui posse & elaborari deprehenderunt.

Paracelsus ipse in suis scriptis, varias ipsius
 argenti perinde ac auri præparationes tradi-
 dit. Ex eo enim non secus ac ex auro vitrio- *Tria Luna*
 lum aut salem, sulphur mercuriumq; eadem *principia.*
 fermè methodo extrahit. Quin & ex illo do-
 cet, quemadmodum ex auro, quatuor elemē-
 ta separare, tom. 6. pag. 16. de separatione ele-
 mentorum.

Nec nō magisterii Lunæ elaborandi ejusq;
 pota-

444 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

potabilis reddendæ artificium aperit, non se-
cus ac auri, tom. 6. pag. 60.

At quum Luna propriè ac privatim cere-
brum spectet, ejusque morbis, ut maniiis &
melancholiis, epilepsiiis, &c. specificum sit
medicamentum, ei adaptatur: ut cordi ex sua
propriètate aurum.

Liquor viridis Luna, inquit Paracelsus, ce-
rebrum confortat & quasi novum restituit. Pro-
cessus autè ejus elaborandi exprimitur tom.
3. lib. 2. de virib⁹ membrorù pa. 7. hoc modò:

*Liquor Lu-
na viridis.*

*R. Luna calcinata, q. s. cohobetur diebus septè
per vinum vitæ: tum calx Luna resolvitur in li-
quorem tenacem. Hic digeratur in Bal. per men-
sem unum, tum resolvitur, & succum viridem
representat. Quicumq; noverint hanc Lunam
philosophicè calcinare, facillè in liquorem
hoc processu eam traducunt.*

Eà igitur hoc modo calcinatà ac mortifi-
catà, quem suprà docui de sole calcinando: ex
ea liquoris sulphurei salviæ beneficio, ut au-
ro juniperinus congruit, tinctura elicitur sa-
phyrica, essentia, liquor, & oleum lunæ ex-
quisitissimum ad omnes epilepsias, apople-
xias, paralyfes, aliosq; id genus affectus con-
ferens, si quatuor guttarum numero ex con-
grua aqua aut liquore propinetur.

Libavius lib. 2. Alchymia, tract. 1. pag. 94.
tres modos conficiendi istius Lunæ liquoris
aut

aut Lunæ potabilis aperit : qui quidem author describit, pariterque docet tres ejus in calcem adurendæ processus, eodem lib. & tr. pag. 99. 100.

Atq; hæc satis de utriusque metalli auri & argenti dissectione, ac interna terrestrium duorum luminarium evisceratione, hoc loco dicta sint, quatenus iis quatuor affectibus, de quibus nunc agimus, conducunt : reliquas eorum proprietates ac varia aliis morbis congrua remedia, aliorumq; metallorum virtutes ac effectus, in morbis varios excutiendos, rejicimus in Antidotarium nostrum Spagyricum. In conclusione tandem, quæ sequuntur de mercurio aut argento vivo, annectemus, ut pateat nihil ab antiquis de hoc metallico individuo scriptum nec dictum, nisi per transennam & obiter: quod potius ipsum in venenorum catalogum referrent, quam in pretio, ut exquisitum remedium, haberent, ejus proprietatum prorsus ignari : at contra Hermeticos, Preceptorem suum sequutos, (qui semper asseruit : *Quod est superius, illud est idem esse inferius*) longè alias agnovisse in eo proprietates ac remedia, partes omnes ejus interiores accuratè dissecando ac revolvendo : in quibus infinita arcana delitescere, morbis vel gravissimis ac deploratissimis conferentia, compererunt : quæ etiam juxta varias illius

præ-

præparationes, varia eruerunt, ejusq; infinitas compositiones in magnum medicinae ornamentum transcripserunt, ut sequenti capite ostendemus.

CAPUT XXXIII.

De Argento vivo sive Mercurio.

SEQUENTES semper eum ordinem ac methodum, quam in hoc tractatu observavimus (præsertim de metallicis auxiliis agentes) ut, quid de illis senserint veteres Dogmatici Mediciq; celebriores, primò dicereamus, sive de proprietatibus illorum differerent, sive eorum compositiones & usum in medicinam inveherent; deinde ut apertum vel luscis etiam, quid Hermetici splendoris ac lucis contulerint, faceremus, ac quàm varia ex illis arcana excogitarint, & in magnum

*Veterum de
Mercurio
sententia.*

Medicinae decus ac ornamentum eruerint. Primum hoc loco, quid de eo senserint, dixerint ac scripserint Dogmatici, in medium afferemus. tribuemusq; illis hunc honoris gradum (sicut hætenus fecimus) ut priores sententiam pronuncient.

Dioscorides inter veteres Græcos antiquissimus scriptor, virtutes ac proprietates metallicarum substantiarum interpretatus, hæc de argento vivo subnectit lib. 5. sui commentarii,

tartii cap. 70. *Argentum vivum*, inquit, fit ex minio, quod falso cinabaris dicitur, in fictilem patinam, ferream concham habentem, minium conjiciunt, calice concham tegunt, argillaq; illinunt & carbones succendant. Nam fuligo, qua calici inhaesit dearsa argentum vivum est. Quinetiam invenitur in argenti fodi- narum tectis in guttas concretum. Servatur in plumbeis, stanneis aut vitreis vasculis. Aliam namq; materiam exest. Et lib. 6. cap. 28. idem hæc scribit de ejus virtutibus: *Argentum vivum potum eadem procreat, qua argenti spuma, torsiones nempe, intestinorumq; dolores: atq; eadem usurpanda sunt auxilia. Videtur autem juvare lac eptum in magna etiam copia: sed post vomendum est.*

Oribasius medicin. collect. lib. 13. transcrip- sit verbum verbo, quæ dixerat Dioscorides lib. 5. c. 7. de mercurio.

Idem & Actuarius inseruit iisdem verbis lib. 5. method. medic. cap. 12. sub finem, pro- prietatesq; ibi argenti vivi describit, quas prius Dioscorides docuerat: nec non etiam in lithargyri aliorumque metallorum descri- ptione, eundem Dioscoridem æmulatur ac sequitur lib. 6. c. 28.

Ex quibus omnibus liquet, nec ipsum Dio- scoridem, nec posteros ejus longo post tem- pore exortos Græcos, unam eandemq; can- tionem

tionem semper recantantes, magna argenti vivi cognitione imbutos fuisse. Nec aliud de eo etiam sensisse videtur magnus ille Galenus, et si aliis verbis utitur, cum sic scriptum reliquit 9. lib. simplicium: *Ipsum non esse ex simplicibus sponte nascentibus medicamentis: sed ex iis, quae preparantur, velut arugo, litharg. &c.* Attamen de proprietatibus ejus idem nihil refert, nec qualitatibus: cum ingenuè fateatur, se nullum unquam ejus fecisse periculum, neque quod interimat, si devoretur, neque ubi admotum sit. Vel minimus autem tyronum, qui levissimam etiam rerum fossilium cognitionem attigerit, novit, argentum vivum vulgare esse minerale à natura productum, in formam liquidam & aquam siccam, ut multis in Germania & Hispania (unde optimum asportatur) locis reperitur.

Error Dioscor.

Minium quid sit?

Argentum vivum igitur ex minio non conficitur, ut Dioscor. ejusque sequaces sentiunt: siquidem minium aliud nihil quam plumbum est, vi ignis calcinatum ad rubedinem usque, quemadmodum cerussa plumbi calx est altera, vapore aceti prolecta, ut à Monspellanis ex venere aut cupro vapore vini & racemorum extrahitur calx cupri, viride æris, aut barbarè verdetum dicta.

Quod ad Cinabarim attinet, pauca etiam de illo sibi esse nota satis testatur: Cinabrium enim,

enim, quod in officinis Pharmacopœorū proficit, factitiū est, ex argento vivo cum sulphure primū mortificato, deinde sublimatione exaltato concinnatum, quod facile etiam ferè totum in mercurium currentem convertitur, hoc est, ut ex lib. i. xiiij. uncia propemodum exprimantur, si, ut in consilio nostro de lue venerea docuimus, calci vivæ admixtum ex cornuta aut retorta vi ignis protrudatur: quæ quidem mercurii præparatio longè melior ac exquisitior est vulgari.

Est & aliud minerale Cinabrium formam lapidis rubri referens ponderosissimi, quod variis locis reperitur. Sed apud Marpurgenses ampla, elegans & ferax illius minera est in Hassia, cujus magnam satis copiam attuli, quam doctissimus vir Johannes Hartmanni, in Academia Marpurgensi Mathematicus Professor, ac celeberrimus Medicus Philosophusq; mihi donavit. Ex eo Cinabrio non dubium est, quin possit eo modo, quem describit Dioscorides, & post eum Oribasius, sublimatione mercurius extrahi, cujus etiam capax est ipsa fodina, copiosiorq; eo modo elicietur à Dioscoride descripto, ex eo minerali mercurius, quàm ex artificiali. Quod igitur minium vocat Dioscorides, potest intelligi de Cinabrio illo minerali, non de minio illo, quod vi ignis potius in vitrum vel plumbum

Cinabrium.

Alia cinab.
species ad
Marpur-
gum.

*Alias error
Dioscor.*

bum reducitur, nunquam verò in mercurium
vertitur, nisi alia methodo, quam quæ a vete-
ribus tradita est, procedatur: quos inde con-
stat parùm in rerum metallicarum cognitio-
ne ac præparationibus fuisse versatos. Quo-
rum in hac re ignorantiam satis superque te-
statur mercurii conservandi ratio, quam do-
cent: cum dicunt, vitreis vasculis, plumbeis
aut stanneis excipi & custodiri debere: ut qui
alioqui vasa alia omnia exedat: cum tamen
nihil magis voret, quam metalla illa duo su-
perius commemorata, terrena vasa ne mini-
mum quidem arrodens, unde eos inscite de
illo loquutos esse veteres, & citra experien-
tiam videre est.

Sed in istis frustra tempus diutius teramus,
nisi eo fine, ut pateat non omnia omnibus An-
tiquis fuisse cognita: magnis tamen laudi-
bus illos esse celebrandos, ac beneficia eo-
rum erga nos agnoscenda. Quinetiam &
qui sequuti sunt, gloriam suam mereri, &
à nobis gratum animum: quod quæ supra an-
tiquos calluerunt, candidè nobis impertie-
rint, & indies adhuc publicæ utilitati invigi-
lent ac consulant: nec non ut ostendamus
etiam nunquam Medicinam tantum perfe-
ctionis gradum attigisse, quin in secula & dies
singulos, incrementi aliquid, gloriæ ac orna-
mèti possit accipere; ut aperte patebit ex hoc
etiam

etiã mercurii argumẽto, de quo nũt agimus.

In quo Ægineta aliquid amplius agnovit, quã superiores qui præcesserunt: siquidẽ de quadam mercurii præparatione ac præcipitatione scribit, quæ erat in usu, quæq; intus etiã assumebatur: atque hæc sunt, quæ docet: *Argentum vivum ad medicum usum non ita valde assumitur, quim venenum existat: verum quidemustum ipsum ac in cinerem redactum, aliis speciebus permixtum, colicis & volvulosis bibendum dederunt.*

Avicennas ipse cum aliis Arabibus, qui post Græcos scripserunt, eos risit, qui argentum vivum factitium esse opinabantur: hujus habuit & cinabrii artificiosi cognitionem, nec non etiã mineralis Priscis incogniti. Semper enim aliquid lucis rerum veritati, & ejus cognitioni tempus addit, ac ut vulgò dicitur, tolas profert.

Videamus igitur, quid ille lib. 2. tract. 2. de illo in formam interrogationis scribat: *Argentum vivum quid est? Argentum vivum aliud est purgatum à minera sua, & aliud extrahitur ex lapidibus minere sue cum igne. Secus sit aurum & argentum.* Addit: *Et Galenus quidem & alii existimaverunt, quòd ipsum sit arte factum sicut lithargyrium: quoniam est extractum cum igne, & quoniã substantia ejus est similis substantia Uxiphur.* Existimavit itaq, quòd
 Ff 2 ipsum

452 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

ipsum non sit, nisi ex algenzinpher in vase lutato, super quod est ignis accensus & sublimatus: sed non est ita: imò uzifur (id est, cinabrium) sit ex eo cum sulphure. Deinde possibile est, ut extrahatur ex eo substantia argenti vivi.

Qua occasione Mercurius in usum Medicum venit.

Post Avicennam aliosque Arabes novis multis iisque gravissimis morbis exortis, ac inprimis horrenda illa venerea lue grassante, multi iisque; magni viri ac celebres, de hoc morbo tam gravi extinguendo, anxie solliciti fuerunt, omniaque; hinc inde meditati sunt, quibus tam diro veneno tot symptomatis ulcerum ac nodorum, pustularum, cancrorum ac phagædenorum stipato possent succurrere: in cujus curationem à nonnullis eorum tentatum jam fuerat argentum vivum: atque huic curæ accommodatissimū remedium cognitum: perrexerunt ipsum in usum admittere linimenti primūm ulceribus inducendi, unde egregios effectus perceperunt, imò præstantiores, quàm ab ullo alio auxilio fas esset experiri: postea frictionis, ac demum medicamenti intrò assumendi: quod idcirco in pilularum formā Barbarossæ dictarum vel crudum etiam exhibitum est. Quin & sunt adhuc hodiè Medici, qui eodem argento vivo utuntur crudo, ex theriaca, mithridatio, aut confectioe Alchermes, cum moscho, ambra, aut cardiaco aliquo pulvere: unde sæpè feli-

felices successus experiuntur, in ardoribus urinarum, gonorrhæis fœtidis, & pustulis venereis minùs malignis. Alii ipsum argentum vivum præcipitarunt, & in pulverem variis modis redegerunt, edocti fortè ex lectione scriptorum Æginetæ. Deniq; in quascunq; formas fuerit paratus & mutatus mercurius, singulares semper suæ virtutis effectus fœliciter prodidit, ita ut à Recentioribus pro veneno, contra veterum opinionem ejus facultatis imperitorum, haberi desierit: imò summis laudibus elatus sit. Sive enim eo crudo complures nostri seculi celebres Medici usi fuerint, variis tamen morbis ipsum, citra præparationem etiam opitulari tutò deprehenderunt: quemadmodum magnus ille Brassavola in examine simplicium testatù reliquit, se crudum etiã infantibus lactantibus & pueris & grandioribus ætate, magno cum fructu argentum vivum exhibuisse, cum morti proximis ex vermium torsionibus illos animadverteret: quibus tamen nulla alia auxilia profuissent.

Sed de argento vivo jam plura attigi, sive crudum, sive præparatum administratur: ejusque in consilio nostro de lue venerea proprietates ac virtutes, ex Dogmaticorum etiã sententia enarravimus: Diutiùs igitur in hoc argumento versari, & sententias veterum

Græcorum, tum Arabum, tum etiam recentiorum Medicorum hic copiosius congregare, supervacaneum fuerit. Quocirca elegantissima illa ac summa variaque ejus ornamenta, varias præparaciones, varia remedia, eorumque fœlices administrationes, quas Hermetici in usum revocarunt, & adhuc quotidie adhibent, aggrediamur.

Inter omnes Chymicos Philosophos antiquiores & recentiores, Paracelsus præ aliis summa cura & industria virtutes, qualitates & proprietates ipsius argenti vivi excussit: cujus varios etiam apparatus, variaque ac præstantissima adversus vel deploratissimos morbos conferentia remedia docuit: Cujus idcirco consilium, autoritatem, & operandi modos potius, quam aliorum omnium sequemur. Attamen inter alia notandum est, mercurium variis modis esse considerandum, vel crudum & qualem natura procreat: quem sic administratum noxio-rem, quam salubriorem esse duco, ut sentit idem Paracelsus, qui de eo sic scribit tomo 6. pag. 61. *Mercurius crudus tremorem & rigorem in homine facit.* Et eodem tomo pag. 65. *Mercurius, nisi optime paratur, tum eosdem morbos inducit, si intra corpus sumatur, quos efficit extra corpus: qui quidem sunt jam antè expositi tremores, aliaque gravia symptomata, ut facile aurifabri seu*

Varia Mercurii consideratio.

seu inauratores, & qui in fodinis versantur,
 experiri solent. Aut considerandus est mercurius
 solertis Artificis ac Philosophi manibus
 paratus, qui arte antiquâ pellem exuit, novas-
 que qualitates ac virtutes induit. Quod idem
 sic confirmat Parac. tom. 5. pag. 45. *Mercurius,*
inquit, optimè preparatus est naturalis theriaca,
&c. Sed hic plura de argenti vivi natura non
 differemus, siue ea sit frigida, ut nonnulli vo-
 lunt, siue calida, ut alii sentiunt, siue temperata,
 siue secus, siue perniciosa, siue salutaris, ut va-
 riè sunt & discordes multorû sententiæ: quem-
 admodû fusè jam satis in Consilio nostro de
 Lue Venerea ista tractauimus: ubi lector pos-
 sit discere, cuius sit ex mea sententia naturæ.
 Quicquid sit, spirituale est corpus, aut spiri-
 tus corporalis admirandæ naturæ: aqua est fri-
 gida & sicca extrinsecus: calida verò & humi-
 da intrinsecus, utq; possit liquefacere, solvere
 & amplecti in se metallica corpora (prout a-
 qua marina cõtinet in se soluta salina corpo-
 ra) homogeneous est spiritus, cuius vel minima
 pars mercurius semper est, perinde ac ejus to-
 tum: ut qui vi ignis possit quidè avolare, tan-
 quam spiritus volatilis, corpus tamen ubique
 suû semper retineat volando, utcunq; altissi-
 mè etiã eleyetur: ne ullâ inde patitur altera-
 tionè aut corruptionè, cum summè adæquata
 ubiq; in sua somatopsychia elementa habeat,

*Natura
 Mercurii.*

Ff 4 non

*Solis & Mer-
curii sym-
pathia.*

non secus ac in Solis psychosomatia talia re-
periuntur. Quæ quidem elementorū in mer-
curio adæquatio, tantam illi parit cum Sole
analogiam, præsertim cum uterque in essen-
tiam & simplicissimam puritatem redactus
est, quæ prima eorum est materia, ut mutuo
amplexu avidè sese excipiant, & naturā suam
invicem communicent, ac in unionem sum-
mam corporis & spiritus vinciantur: siquidē
alterius spiritus ab altero corporalitatē mu-
tuatur: alter verò à spiritu, corporis spiritua-
litate, ut uterque simul fiat & *ψυχροματίας*
& *σωματοφύζως.*

Mercurius autem ille tribus modis ex vul-
gari redditur Philosophicus, sublimatione,
præcipitatione & destillatione.

*Mercurius
essensifica-
tus.*

Ex supremis Solis in essentiam aut tinctu-
ram præparationibus, supra didicimus, qui ex
corpore ejus solari rubedo quædam virtuti-
bus grava & spiritali tincturâ, sublimatio-
ne per alembicum elicitur, relicto in fundo
vasis albo corpore: hæc secus ex mercurio in
veram suam essentiam sublimationis appa-
rato, extrahitur artis beneficio Mercurius ef-
sensificatus, ut vocant, à quo variis sublima-
tionibus & mundificationibus (si ita liber)
nigredo illius mira abstrahitur, ut tandem
verè homogeneus is & splendore ac claritate
purissima, instar crystalli perspicuus emicet:
atq;

atq; sic purissimus redditus, & omni pernicie ac veneno exutus, totus tum rapitur miro Solis amore, ut quàm ocyssimè ipsi advolet, si admoveatur, & promptissimè ac firmissimè illi uniatur, quasi vi magnetica & proprietatum ac essentialium similitudine Solem ad se attrahens, ac sibi arctissimo matrimonii vinculo copulans & devinciens: cum alioqui ante ejusmodi illius præparationem, non ita arctè cum auro conjungi poterat, cruditate sua interpellatus: quòd cum cocta materia crudum, ut volunt Philosophi, nullum consortium habeat.

Sic itaq; mercurius præparatus desinit esse vulgaris mercurius: at verus & Philosophicus tum vocatur, ut qui veri artificis philosophica manu talis sit redditus.

Innumeri præstantissimi Philosophi multum hujus mercurii præparationi insudarunt, quam vix assequi potuerunt: partamq; variis celarunt figuris & enigmaticis verbis, tanquam totius operis potissimum caput, involverunt, ut profanum vulgus à tanto arcano arcerent. Quod tamen speramus aliquando nos patefacturos, vel in Antidotario nostro spagyrico, vel alio aliquo loco opportuniore ac commodiore, ne quid invidisse doctis viris videamur.

Arnaldus Villanovanus hoc fundamentum

Ff 5

jecit

458 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

jecit præcipui sui operis, ut constat ex lib. de perfecta lapidis physici investigatione cap. 3.

Essensificatus mercurius ex Paracelsi doctrina tom. 6. pag. 298. fit reiteratis mercurii sublimationibus ex vitriolo & sale, ac ejus revivificationibus. Si idem mercurius novies sublimetur, & toties resuscitetur, tum ad summam puritatem, est perductus, omnemq; vim venenatam, qua scatebat, deposuit: cujus virtutes tunc immensa sunt tom. 6. pag. 299. Deniq; certum est, sublimationis artificio argentum vivum ad supremum puritatis ac perfectionis gradum adduci posse: nec ideo tantum, quod nigris suis fuliginibus ac impuritatibus exuatur: at potius quod illa sublimatione, sulphure & igne naturæ imprægnetur, à quo cælestes & efficaces proprietates, admirandasq; virtutes mutuetur. Unde verè philosophicus mercurius, & verum acetum metallicum Philosophorum reddatur ac vocetur: utpote qui Solem & Lunam tunc in primam suam materiam revocare, & ex corporeis spiritualia, ex mortuis vitalia, cum eorum radicalis humoris, ac virtutum seminalium, ignis sulphurisq; naturæ (quod tam diu celarunt Philosophi) cōservatione, reddere possit. Ignoscant autem Philosophi, si, quod hactenus miris obscuritatibus velatum est, in gratiam rei literariæ aperire cōtendo, & clariora luce præclaris ingeniis & veritatis ac arcanorum studiosis afferre: quod & jam pri-

pridē tentavi, & citra ænigmata aut parabolas illis tantūm, non autē malignis hominibus & nihil quā invidiā, odia, & ignaram arrogantiā spirantib⁹, quos nihil hīc moror, exposui.

Addo porro, cū hoc essensificato exaltato mercurio, in aceto philosophico soluto, ubi Sol quoq; seorsim sit resolut⁹ philosophica ac debita proportione: si uterq; jungatur post eā a menstruo separatur: deinde humidi segregatione, arte sublimationis facta ambo exaltentur, tum mercuriū purpurea solis veste exornatū iri, Solis vitā & virtutes in sese transferentē, unde præstantissimū oritur magisteriū, & admirandū vitæ elixir ad sanitatis cōservationē, & somniū corporū mundificationē perfectā. At Cæsares nostri irradiantē hunc Solem nunquā sunt perspecturi, quod sopito nimis & tenebroso cerebro, ingenioq; bruto ac hebere sint. Maneāt igitur isti homines in suis tenebris. Solis enim dicatur hoc lumen, qui sagaci ingenio & indefesso studio huic arti, secreta naturæ versanti, incumbunt, indagātq; cū quinq; his qualitatibus, oratione videlicet, studio, industria, labore & paciētia, ad hoc opus necessariis. Addo & hoc insuper, internū illū naturæ ignē in illo mercurio essensificato latentē, sistere posse, coagulare, congeliare, & in crySTALLINā duritiē, uno momento, propriē suæ aquę metallicæ ac fluētis justū pōdus, aut circiter, cōpingere: à qua vicissim

mmmm

ille

400 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

ille sic extinguitur ac temperatur, ut ex contrariis utriusq; effectis ne minima quidē de substantia illorū portiuncula depereat, aut etiam diminuatur: ita ut hoc artificio, qui antè Draco erat omnivorus, lenis ac suavis columba reddatur: Aquilaq; cœlestis, cœlestiū ac admirandarum virtutum ferax, tum præfertim, quūm ejusmodi aqua (ut ego quotidie operando experior, qui coctas aquas magis, quàm crudas probo ac commendo) ex omnibus simul junctis Planetis, aut ex uno solo, extracta fuerit: vel etiam ex fonte illo uberissimo, cujus scaturigo excelsioribus montibus oritur, usq; aded̄ dulcis saccharata ac mellita, ut simulac Aquila eum depasta est liquorem, & ad satietatem ebibit, hoc est, quantum potest haurire (quæ nota est plenæ satietatis) ea, inquam, Aquila, quod non caret admiratione, agrestem, acerbam, ferocem, mortiferamque suam naturam, statim & uno momento in benignā, suavem, mitem ac salutarem commutet: atq; ut paucis dicam, quod fuit antea non inferius venenū viperino, in theriacam tamen theriacarum, hoc est, in nobilissimum omnium ac præstantissimum remedium convertatur: cujus vires ac proprietates sunt detergere, mundare, rectificare, repurgare, modò per alvum, modò per urinas, rotam sanguinis massam: instaurās ac corroborans balsamum

sanum nostrum naturalem, cum naturam etiam balsamicam in se possideat. Hinc idcirco lepræ, scrophulis, luis, variolis, morphæis, putridis febribus ac continuis, inflammationibus internis, pestilentialibus affectibus opportunum auxilium est, ac tanquam panacæa omnibus morbis profligandis idonea: cujus ne ipsi quidem infantes, nec gravidæ mulieres usum refugiant: ut quod etiam omnis generis hominum tuendæ ac conservandæ sanitati cōducatur, scrupuli unius dosi, aut etiam majore, ex aliqua conserva, aut ex cochleari vini, aliusvè congruentis liquoris.

Non tñe fugit, ô Censores, Chymicorum conjurati hostes, vix superficiem verborum meorum vobis fore perspicuam, ac iis, quantum in vobis erit, fidem esse pro vitibus derogaturos: sed quid moror ista, cum mihi tantum animus sit, tam elegantes margaritas in agrum alium longè vestro cultiorem ac feraciorum immittere ac ferere, unde messis laboribus meis debita certò speretur ac expectetur: neque putetis, sono tantum verborum meorum aëtem verberari, nihil verò ultra præstari posse: Verum utique est & citra mendacium verissimū, quod loquor: quodq; luculento potentissimi Principis, cui hoc opusculum consecratur, omni virtutū ac perfectionum genere clarissimi testimonio ful-

ciatur:

462 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

ciatur: Cujus utiq; unius fides vel sexcentorū aliorum testimonia superat: et si ei oculato eorum, quæ dicimus, testi tres alios celeberrimos Professores in ejus celebri Academia docētes, & ordinarios ipsius Medicos adjungimus, qui ejus mādato & studio, quo flagrabant, cernendæ veritatis ipsis oculis viderūt, & re ipsa probarunt, quæcunq; hic à me dicta sunt: iidemq; varia hujus remedii experimēta ediderūt, ut de illius effectis fierent certissimi. Quin & ipse potentissimus Princeps in se ipso illius fœlicissimè periculū fecit, ut qui sic & suave & jucundū ac gratū deprehenderit esse purgans medicamentū, omnes intentiones ac scopos ab Hippocrate cōmendatos assequutū, ut citò, tutò, & jucundè operetur.

*Mercurius
vita.*

Hæc medicina cum aquis & mercuriis duorum luminariū parata, Arcanum, magisteriū, elixir ac mercurius vitæ dici potest: quibus titulis ipsum insignit Paracelsus, sic scribens: *Mercurius vitæ*, inquit tom. 6. pag. 33. *est arcanū & quinta essentia: hic præservat, instaurat & renovat hominē. Idem hominem ita depurat, ut unguēs, pilos, cutim & omnē impuritatem tollat:* Eodē tom. pa. 45. Et eodēmet tom. 6. pag. 51. *Mercurius vitæ*, inquit, *omnia metallā in primā materiā resolvit & perficit in homine: omnia membrā renovat, quæ in senibus sunt absumta, virtutesq; deperditas reducit. Cum auro multis in locis ipsum comparat.* Qui

Qui plura videre volet de admirandis virtutibus, quas Paracelsus eidem arcano aut vitæ mercurio ascribit, legat Archidoxorum lib. 5. de arcanis, cap. de mercurio vitæ.

Sed fat sit de præparationibus dictum, quæ per sublimationē aut exaltationē fiunt. Quicumq; capiet, quæ à nobis modò scripta sunt, varios præparationum modos assequetur, qui pro varietate mercuriorum virtutes etiam ac proprietates variant, ut alia sint Solis & Lunæ præparationum virtutes ac facultates, aliæ plumbi, cupri & ferri.

Nunc verò ad præparationes præcipitati superiorum mercuriorum accedamus.

Qui nos ætate præcesserunt, parum in anatomia interna mercurii versati, ipsum primum calcinarunt, aut juxta Paulū præcipitarunt, & in calcē redegerunt: *Alii quidem solo sulphuris vapore, unde genus quoddam artificiosè cinnabrii cōcinnabant magne virtutis, intro etiā sumi. Alii verò ipsum præcipitarunt fortibus aquis vulgaribus: atq; hoc præcipitatum dulcorabant crebris ablutionibus aquarum cordialium & vite: unde remedium educebant in curationem luis venereæ, exhibentes ad gr. viij. x. aut xij. aut extrinsecus inducentes ipsum perfectè edulcoratū, vel solum, vel aliis mixtū, ut butyro: unde linimentū formabāt in omnia phagedenica & exedētia, cacoëtica, virulenta,*
Præcipit.
Mercurii.
cancro-

464 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

canCrofa, ac vitriolica ulcera, quod omnia a-
lia virtute unguenta superabat.

Hujusmodi præcipitatum sic elaboratum à quodam celeberrimo Medico pulvis Angelicus mercurii, ob egregias ac divinas doctes, quibus pollebat, vocatum est. Mihi tamè hujusmodi præparationes displicent: nec unquam ego mercurii præcipitationes, aquarum fortium vi factas, hætenus probavi, nec adhuc commendo: siquidè ejusmodi aquæ noxiæ sunt ac exitiales, utpote quæ salium suorum perniciè ac corrosione præcipitatum inficiunt, quod à vulgaribus artificibus emendari, corrigi, ac edulcari nequit ut decet, quò salubre fiat & fœlix remedium.

Si idem mercurius cum spiritibus vitriolicis ipsius vitrioli, aut salis gemma, aut salis communis, aut salis petra præcipitatus fuerit, qui pene omnes eandem naturam possident, eosdemq; ferè aut similes effectus producant, si optimè philosophico more preparati fuerint: hic inquam mercurius, si ex cinnabari artificiosa vel minerali extractus fuerit, supplebit mercuriorum corporum metallicorum defectum, quibus carueris: Isq; mercurius præcipitatus ita eleganter & artificio dulcoratus reddetur & mansuetus, ut longè lateq; vulgarem viribus ac effectis superet.

Ex eo porro (loco aqua fortis communis) si ex aqua philosophica, de qua jam à nobis facta est
suprà

suprà mentio (cujus spiritus, facilius quàm aqua fortis separantur) precipitatum feceris, additis fluxibus tartari & nitri, omnia perfectè contemperantibus ac edulcantibus, id bonitate alia precipitata longè superabit. At si in eadem aqua philosophica alterum duorum luminarium intinueris ac dissolueris, eidemq; aqua mercurios cinnabaris mineralis, aut Antimonii seorsim immerferis ac solveris, cum minore elegantis nostri reguli stellati portione addita, cujus pondus jam pridem alibi in libro nostro de medicam. spag yr. prepar. tradidimus cap. de Argento vivo: omnibus dein rectè permixtis & obumbratis, si crebris cohobationibus ac reverberationibus exerceantur, & ex arte edulcentur, inde turpethum nostrum minerale nascetur, vel Aquila cœlestis Paracelsi ac Phædronis: quod turpethum, trium, quatuor, quinq; aut sex granorù pondere vino infusum exhibita ejus colatura, admirandos effectus operatur, leni tamen & facili evacuatione, nec molesta corpus exercens: nec tamen eorundem granorum perierit vis, quorum novæ subinde infusiones iterari & propinari commodè possint. Atq; hoc præstantissimum, nec satis unquam laudandù remedium est, adversus omnis generis lues, epilepsias, paralytes, nec non hydropes, ut sic testatur Parac. tomo 5. pag. 295. Arcanam vim habet, inquit, auferendi aquositates hydropicas,

Aquila cœlestis Paracelsi & Phædronis.

Gg

quod

466 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

quod nec colocynthis, hermod. esula, turbith præstare possunt, hæc enim poros non ingrediuntur, sicuti mercurius.

Mercurii metallici, Solis, Lunæ, Veneris, aliorumq; metallorū cum spiritu vitrioli aut sulphuris præcipitatorū : aut saltem idq; melius (sed majore temporis diuturnitate) cum calcibus suis philosophicis vi ignis : Ejusmodi, inquam, mercurii ut plurimum sunt diaphoretici, unam aut alterā tantum sedem operantes : tantarumq; ea auxilia sunt virium, ut adversus pestes, lepras, lues, contagioneq; serpentina morborum genera ac venenosa, febres, epilepsias, paralytes, ac alios desperatos affectus, usq; adeo potentia ac singularia præsidia sint, ut ingenuè fatear, ad laudes eorum satis celebrandas deesse mihi orationem : quæ quidem remedia si ritè administrantur, etsi parva tantum pixide contineri possint, sexcenta tamen alia amplis & magnis vasis ingenti fastu conclusa, medicamenta, virtutibus superent, & multis longè à tergo stadiis relinquunt. Ejusmodi remediis brevi, Deo dante, Antidotarium nostrum spagyricum copiosè instructum habebimus, ut nos etiam tempori & studiis omnium veræ medicinæ studiosorum serviamus: quæq; multis ornamentis ac divitiis longè lateq; vulgariibus medicamentis clariora ac splendidiora futura

futura sint, & oculis omnium sexcentas eorum nō vulgares præparaciones subijciemus.

Mercurium quendam præcipitatum diaphoreticum describit Parac. tom. 6. pag. 288. lib. de morte rerum in hunc modum: *Mercurius in aqua forti graduata calcinatus, ab eaq̄ quinquies separatus, donec rubedinem elegantem acquirat, postea dulcoretur. Deniq̄ spiritus vini novies ab ipso destilletur, donec mercurius ignem ferat & candescat: tum preparatus est mercurius diaphoreticus, qui mercurius cum aqua saltaberi dulcificatur: & eadem ab ipso per distillationem separata, semper novā affusā, donec nulla acrimonia in aqua percipiatur, dulcis verò recedat, tum præcipitatus hic mercurius dulcedine saccharum & mel superat, in morbo Gallico, cancrofis ulceribus, aliisq̄ variis morbis supremum remedium, omniaq̄ efficit, quæ Medicus desiderare possit.*

*Mercurius
diaphoreticus.*

Præcipuū igitur tanti hujus remedii momentum, alibi apertè declaratum, in perfecta ejus dulcificatione positum est, quæ cum ea aqua saltaberi fit, quam à veris chymicis ignorari est nefas, cum secus eos callere oporteat, qua in re vera sita sit dulcificatio, quibus liquoribus, præ aliis omnibus, insint vires ac proprietates uno momento edulcandi, quod vel acerrimum est, ne hujus rei ignari ad hanc præparacionem se accingant,

Gg

2

alio-

alioqui venenum potius, quàm utile medicamentum aut Alexipharmacum paraturi sunt: cujus quidem deleteria noxa medicamento ipsi non est ascribenda, at tota imperiti artificis ignorantia vendicanda.

Omnes propemodum elegantes mercurii præparationes, quæ præcipitatione fiunt, paucis versiculis complexi sumus. Censores igitur nostri, qui assiduè præcipitato allatrant, videant (ni planè voluntariis ignorantia cataractis oculos mentis sibi velent ac excæcent) quàm vera Philosophorum præcipitata differant à vulgaribus mercurii præcipitationibus aut calcinationibus leviter elaboratis, de quibus Ægineta verba fecit: aut ab iis, quæ ab ignaris empiricis passim in usum adducuntur: quas quidem omnes respuimus & damnamus, ab illisq; tam procul recedimus, quàm propinquissimas nobis mercurii verorum Philosophorù præparationes totis ulnis amplectimur & admittimus: quas totius nostri corporis valetudini tuenda aptissimas esse credimus, multisq; experientiis didicimus.

Tertia & ultima mercurii præparationis species restat nobis explicanda, quæ est de oleis aut liquoribus suavibus ac potabilibus ab eo expressis. Quæ de re jam alibi in Consilio nostro de Lue Venerea obiter & pauca quædam attigimus.

Mer.

Mercurius sublimatus, coagulatus & precipitatus resolvitur facile in oleum, inquit Paracellus tom. 6. pag. 282.

Quinta essentia seu oleum Mercurii paratur, sicut quinta essentia aut oleum Solis tom. 6. pag. 34. ubi vera loquitur Paracellus. Consultantur igitur, quæ jam supra de variis quintæ auri essentiæ olei & liquoris ejus potabilis modis scripsimus ac docuimus: & quisque ad eorum imitationem (ut repetitionem singulorum molestam omittamus) simili modo, præparationes varias oleorum & liquoris mercurii, aut mercurii potabilis aggrediatur, qui mira sua dulcedine, quam in se continet latentem, condiatur, & in usum intrò assumendum, non secus ac Saturnina essentia, adducatur.

Quod ad proprietates ac virtutes mercurialis istius olei dulcis attinet: eas abundè in Consilio nostro de Lue Venerea explicavimus, ut quod supremum curationis luis gradum occupet, tum intus assumptum, tum extrinsecus inductum. Externa enim ejus inductione quævis vel deploratissima ulcera, ut cancrofa, fistulosa, polypi prorsus absumuntur, exiccantur, & planè convalescunt, nullum à medicamento dolorem passa. Quin & citra ullum dolorem carunculas vesicæ, aliarumq; partium sensiles penitè consumit &

Gg 3 abfor-

470 70f. Querc. Tetras graviss.

abforbet. Deniq; ut scribit Parac. in majore Chirurg. pag. 201. *Argentum vivum in oleum cōversum equiparatur balsamo solis.* Addit, hoc oleum coagulatum per colchotar, cum aqua parthenionis adhibitum reliquos balsamos superat: si in crocum aut in florem mutetur, tum summā curam in ulceribus omnibus perficit.

Et alibi, tomo nempè 4. pag. 91. *Oleum & quinta essentia mercurii ab amentia preservat.* Item in eodemmet tomo pag. 77. *Amentiam tollit.* Ibid. pag. 88. *Insaniam curat.* Et pag. 85. ejusdem tomi: *Oleum, inquit, mercurii in suffocatione intellectus usurpatur.*

Libavius, qui ingeniosè, doctè, & accuratissimè rimatus est, ac collegit remedium metallicorum flores, quiq; ea non rejicit aut damnat, ut ex ejus scriptis apparet, quemadmodum nostri Censores summa cum inscitia respuunt ac cōtemnunt, de quodam oleo mercuriali potabili, ejusq; proprietatibus verba facit lib. 2. Alchymia, tract. 1. pag. 95.

Quin & eodem lib. 2. & tractatu, pag. 89. videre est mercurii præparationes, ut suis impuritatibus expediatur, & philosophicus reddatur: ibidem etiam legimus mercurii præcipitati correctiones quàm utilissimas, de quibus scribit hæc verba: *Hydrargyrum præcipitatum corrigunt, spiritus vini infusione & infusione, additione q; theriacæ:* ubi apparet, Libavius

bavium attentissimum esse ad correctiones veras & debitas præparaciones præcipitati perdiscendas: ut possit administrari citra periculum, & cum utilitate exhiberi: tantum abest, ut ejus usum respuat aut damnet, & igne ac aqua iis interdicat, qui eo scitè & methodicè utuntur, quemadmodum nonnulli Censores summa cum temeritate ac improbitate crudeliter eos averfantur & abhorrent: debachanturque non tantum in omnes spagyricos seu chymicos Medicos, sed & ipsam artem spagyricam damnant, idque etiam publico decreto: quod paulò post alio decreto non tantum utcunq; temperarunt, sed prorsus etiam palinodiam canentes, resciderunt, ne videlicet tantum facinus aggressi, quod in ipsam artem Chymicam, à quibusvis doctissimis Medicis comprobata infurrexissent, in odium & acres responsiones tantæ temeritatis incurrerent.

In consilio nostro de Lue Venerea, liquorem mercurialem, instar moschi fragrantissimum, tanquam præstantissimum diaphoreticum descripsimus, cujus formula fusiùs docetur in hoc tractatu capite de Antimonio, in nostræ Panacæe enucleatione, quod eo liquore mercuriali utamur, ut sit perlarum & corallorum dissolvens, atque tum singulare in multos affectus remedium.

472 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

Postremò in conclusione remediorum variorum, quæ ex mercurio extrahere novimus, eis adjiciemus solarem nostrū vitæ mercurium, qui extremum agmen diriget: tanquam omnium aliorum primariū, aut ex primariis alterum: à quo scilicet admirandæ curationes morborum vel gravissimorum, ac deploratissimorum perficiuntur.

*Mercurius
vita Solaris*

Accipiatur igitur liquor mercurialis, qui capite de Antimonio à nobis descriptus est in nostri polychresti Antimonii Antidoto, cui vel tantundem, aut amplius etiam sudoris hermaphroditii, virilis & fœminæ naturæ, aqueæ & terrestris, volatilis & fixæ, adjiciatur, ac omnia digerantur, cohobentur, ac destillentur, ut dissolvens fiat Lunare ac Solare, admirandæ operationis. Utrumq; luminare sic solutum, corpus recipere potest, etiam cum proprio menstruo conjunctum, atq; uno momento, nec citra admirationem in pulverē siccum reduci, cum liquefactivo & humectativo omnium rerum primo. De hoc pulvere ad summam dulcedinē adducto, exhibentur à 5. ad 7. grana ex duabus unciis infusionis vini albi, aut liquoris alterius congruentis. Ex hoc præterea mercuriali liquore, citra alterius dissolventis solaris aut lunaris additionē, fit præcipitationis artificio pulvis etiam candidus, quem nonnulli mercurium vitæ vocant: qui optimè præparatus, dulce fit vomitivum & solu-

solutivum medicamentum: cujus etiam vel unicum granum, linguæ tantum admotum citra deglutitionem, vires suas spirituosas stomacho impertit, lenemque vomitum provocat: quæ quidem purgatio non usquequaque clamoribus incessenda est, ut fit hodie: cum Antiqui ejusmodi vomitoriis uti solerent, & in variorum morborum curam commendarent: ut qui etiam in hunc finem helleboro albo uterentur, vomitivo quidem, ut existimo ego, longè violentiore ac perniciosiore, omni antimonii vitro, aut mercuriali præcipitato, inter vomitiva potentibus: quæ tamè, ut vulgò parantur, non admittimus nec probamus, ut sepè alibi diximus, & varia alia longè præstantiora ac salubriora remedia, vitrificationibus ac præcipitationibus istis vulgaribus Empiricis tantum, non veris Medicis & Chymicis notis, extrahendi ex duobus illis mineralibus modum docuimus.

Sed ut solarem illum nostrum vitæ mercurium repetamus, cujus dosim diximus granorum esse quinque; ad septem ex vini infusione exhibitam, remedium est quàm rarissimè, etiam iis qui ad vomendum proclives sunt, vomitum concitans: talisq; est ejus concitatio & tam lenis, ut potiùs expuitio aut salivatio, quàm vomitus dici debeat: at tamen per secessum elective quidem, sed citra molestiam

Gg 5 humo-

474 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

humores peccantes noxios ac perniciosos expurgat. Istitis enim sic vacuatis, quamvis idem remedium repetatur, & majore etiam dosi postea sumatur, nulla futura est ejus operatio, quòd subjecto careat, in quod agat. Nec non & hoc maximè considerandum (quod tam huic, quàm aliis remediis, quæ jam descripsimus ex antimonio, auro, mercurio & vitriolo, proprium est) spiritualiter potius ea operari, quam materialiter. Etenim si pulveri jam infusionem passo reaffundatur vinum, & iterum in eo maceretur ad aliquot horas: idque etiam si sæpiùs iteretur: semper vinum istud medicamentosum futurum est, purgans, sudorificum & diureticum, prout natura egri in earum evacuationum aliquam propensior fuerit: nec tamen pulvis (etsi virtutem suam in vini infusionē sæpiùs immitat & exerat) quicquam de pondere suo perdit.

Interea dum hanc metallicorum remedium sylvam complebam, & finem ei imponebam, tot ac tam variis artificiis ornata, ac tanta liberalitate nostra cumulata ac ditata: ut candidus ac æquus lector jam habeat, quod satis sit: medicaque Respubl. non mediocriter sit nobis congratulatura, ac beneficium agnitura; incidit in manus meas cujusdam intimi mei, non ultimæ notæ, nec levis
fama

famæ viri opera, libellus quidam, ex Italico idiomate in Gallicum versus, ex typographia Antuerpiana, apud Hieronymum Verdusren Anno 1603. profectus, inscriptus: *Compendium virtutum, natura, administrationis & usus cujusdam pulveris, qui pura est auri medicinalis essentia quinta, recens ab egregio viro, D. Victorio Algureto, Medico ac Phisico Schola Veronensis, &c. editus.* Hunc libellum ubi statim percurri, infinitas easq; sublimes proprietates notavi, quæ huic pulveri ascribuntur, quem solarem esse ferunt, & fixum auri spiritum. Nolo hîc præclaris ejus effectis & virtutibus immorari, nec de iis dubitare, aut quidquam detrahere, cum tot tantorumq; virorum testimonijs, & experimentorum, quæ citantur, fide eæ fulciantur ac confirmentur: præsertim etiam cum metallicorum remediorum admirandæ vires mihi abundè sint cognitæ ex eorum usu & administratione, parva etiam dosi exhibitorum, frequentiq; sua repetitione mira operantiû, quemadmodum modò de nostro vitæ mercurio solari suprâ scripsimus.

Contigit autem, ubi primùm revolverem hunc libellum, quendam cujusdam ægrotantis honesti viri & chronico morbo languentis, quem curandum susceperam, amicum ac familiarem detulisse apud eum istius pulve-

tis

476 *Jos. Quere. Tetras graviss.*

ris famam, virtutumq; ac experientie illius fide-
dem, cujus alter vir honestus & mihi cogni-
tus periculum fecisset felici successu: cumq;
æger meus consuleret me, num eo esset usu-
rus, nec ne: respondi, ad honesti illius viri, qui
tam promptum auxilium persensisset, rela-
tionem me ejus usum nequaquam esse re-
formidaturum: idcirco repente pulverem in-
stum ab illo amico suo accersivit, qui habe-
bat, rogavitq; sibi dari, quem ab illo accepit,
ea lege, ut dosi granorum septem uteretur;
hunc pulverem vidi candidissimū & tenuis-
simum, ut qui amyllum in pulverem redactū
æmularetur, at qui pondus mercurii non æ-
quaret. Hic pulvis inacerandus est in uncis
duabus generosi vini albi ad tres aut quatuor
horas: deinde ab ejus sumptione dimidia post
hora sorbendum jusculum datur. Hujus cras
spero me operationes tanti medicamēti per-
specturum, ut de ejus compositione postea
possim certius quid pronunciare. Qui enim
ex auro ipsam elici opinantur (qua ratione
insignunt ipsam spiritus auri fixi titulo) fal-
luntur meo judicio.

At & in hoc fallitur ipse interpret, aut ipse
libelli author, cum scribit, antiquitati igno-
ratam fuisse ex uno auro fixo spirituum ex-
tractionem, omnibusque hodiernis Medicis
adhuc esse incognitam, si omnes prorsus ab
hac

hac cognitione excludit, nec opinatur, ingenia hodiè acutissima reperiri, quæ in anatomia metallorum interna versati, possint ejusmodi spiritus ex auro, tincturamq; illius prolectare, ipsumq; aurum in essentiam potabilem variis modis redigere, prout infinitas illius præparaciones jam docuimus, ut ex eo nempe vitriolum auri educatur, sulphur solare, solaris mercurius, arcanum solis, magisterium solis, quinta essentia, liquor, elixir, & innumera alia id genus præstantissima remedia, quæ ex auro parantur, corpore auri in spiritum converso.

Quicumq; autem præter Paracelsi scripta, Gebri, Lullii, Arnaldi Villanovani, Riplæi, Rogerii Bacchonis, Alberti magni, Rupecisæ, sexcentorumque aliorum commentarios perlegerit, percipiet, ignotam illis nequaquam fuisse auri potabilis cõficiendi rationem: minusque iis incognitas illius virtutes ac proprietates, in omnes corporis humani affectus. Quin & ausim vel Chymicorum minimus affirmare, ex quadraginta vel quinquaginta spiritus auri prolectandi modis, quos calleo, Dei beneficio, omnes medicinas, quas ex illo spiritali reddito extraho, aut citrinũ floris calendulæ colorem aut subrubrum, aut purpureum, aut papaveris rheas dicti tincturam retinere. In summa, vergunt omnes ejusmodi

478 *Jos. Querc. Tetras graviss.*

modi medicinae in flavum aut rubrum colorem, utcumq; etiam praecipitatae sint ex mercurio solari, extrinsecus cadorem maximum & albedinem referente: quod non sine admiratione observari debet; ut quae extrinsecus tam album colorem referunt, interna scateant rubedine ac flavedine. Subit igitur mirari hujus pulveris tantam albedinem, si auri spiritus fixus & constans est, ut volunt; Animadverti tamē in secunda libri authoris appendice, mentionem ab eo fieri non auri, sed marcasitae aureae, aut alterius mineræ, ex qua aut ex aliqua alia magnesia, aut semimetallico alio subjecto, quod radicem & primum ens auri esse autumat, pulverem illum spiritualem extrahit, cum sic scribit: *Qui quidem noster pulvis aliud nihil est, quam quinta quaedam essentia auri ab origine ipsa talis profecta: sed in fluxibus & caloribus caelestibus ac radiis solaribus concocta & temperata: occulta & sparsa per hanc nostram mineralem materiam albam artificio ex radice & materia nostri auri. Quae quidem materia & radix potest etiam aurum purum sufficere, si vario operationum artificio ingeniose tractetur & exerceatur: Atq; hac auri quantitas satis est ad patefaciendum hujusce rei veritatē, quod nempe materia illa sit radix & veluti mater ac origo auri, unde pulvis noster propriè quintū esse auri meritò à nobis dicitur, &c.*

Hic

Hic personam Oedipi nolim induere, ut enodem, aut enucleem, quid sit: veruntamen possum ego ex vera magnesia, quæ Paracelso est aliisque Philosophis primo auri enti par & æqualis, aliquid simile, quod utilissimum fuerit, extrahere: imò etiam ex ea potentiores ac præstantiores medicinæ educi possint, quàm ex auro ipso, vel spiritualitatem adepto: utpote quæ materia nondum adhuc ignem sit experta: atque idcirco metallicis spiritibus admodum efficacibus prægnans ac referta turgeat. Ex ea magnesia elicere etiam possum liquorem, quem spiritu solari imprægnare queam, ut potentior & efficacior reddatur, eamque possum candidissimam præcipitare, unde fiat præcipitatum, quod lenes vomitus citra molestiam ciet: cujus unica dosis possit non una vice tantum, sed pluribus variis operationibus commodare: quod inde apparet, magnum utique remedium & multis ac variis morbis præsentissimum esse. Nec hujus effectus ab operationibus illius pulveris albi valdè dissimiles sunt, ut observavi in nostro ægrotante post usum illius, qui corruptos admodum humores bis vomitu expurgavit.

Quæ autem hîc dico, nolim sinistrè detorqueri, quasi studeam alicui detrahere, aut studia ac piam voluntatem authoris hujus pulveris

veris criminari aut carpere, qui candidè eum publicè erogavit: at majorè ille laudem mereatur, majoremq; animi gratitudinem, si ejus conficiendi, obscuris tamen verbis & velatis, descriptionem in eorum gratiam, qui illo digni sunt, traderet exemplo multorū Philosophorum, meoq;: qui libenter nostra aliis non invidemus, certi, non nobis solis, sed partim patriæ, partimq; parentibus nos esse natos.

Priusquam finem faciamus remediorum variorum, quæ ex mercurio parantur, & quæ jam ego in ordinem redegi, ac scriptis mandavi: aliquid porrò de cinabrio artificiali factitioq;, nec non de nativo ex mineris, nobis dicendum est.

Cinabrium artificiale.

De factitio quidem, quod aliud nihil est, quàm modus quidam sublimationis per sulphur factæ (sicut sublimatum mercurii, quod vocant, per vitriolum efficitur) per sulphur quidem, quod liquatur in vase terreo vitreato, cuiq; liquato sensim postea mercurius affunditur ad dimidium sulphuris pondus: ubi omnia probè spatulâ ferreâ aut lignè agitanda sunt & commiscenda, dum spatula illa tota calce nigra obducatur, quæ tum sublimationi, in vase congruo ad sublimandum posita, apta est. Hac ratione mercurius ruber elevatur, quod minium aut cinabrium refert: ejusq;

ejusq; est dosis pondus granorū trium, quatuor aut quinque, ut fiat medicamentum ad sudores educendos præstantissimum. Ex eodem fiunt præcipitata candidissima cum liquore ejusdem sulphuris, ex uno eodemq; fonte hausta, miræq; virtutis in purgando & sudores eliciendo, variis morbis, imò vel epilepsis, apoplexiis, paralyisibus opportunissima, si dextrè, ut decet, à Medico non Empirico, administrentur.

Quod ad nativum & minerale cinabrium attinet; Natura nobis in quibusdam auri fodinis in Hungaria profert genus quoddam mineralis cinabaris ponderosissime ac longè artificiali rubicundioris: Imò etiam quæ usque adeò transparens ac dilucida est, ut non minoris pretii, at majoris etiam ipso auro æstimetur: quæ per se & citra ullam præparationem aliam, quàm qua naturæ coctionibus temperata est, remedium est nobilissimum & admirandarum virium adversus minores epilepsias aut anephasias: sed verum præcipuè est specificum vertiginum, tale à multis magnis Philosophis Chymicis in Germania agnitum, à quibus hoc remedium, tanquam insigne arcanum, magno habetur in pretio, cujusq; ego beneficio cum Dei gratia, quatuor aut quinque egregios viros vertigine liberavi, vel unica hebdomada, quatuor

*Nativum
Cinabrium.*

H h aut

482 . 705. Querc. Tetras graviss.

aut quinque ad summum dosibus exhibitis, et si malum hoc vertiginosum usq; adeo interdum exacerbaretur, ut iudicium omne aegris eriperet. Eiusmodi remedium conficitur, ut sequens fert formula:

Specificum ad vertiginem.
 ℞ cinabarii mineralis veri ac lucidi ℥ ℥. hoc in alcohol super marmore rediges, seu in pulverem impalpabilem. Huic adijce magisterii perlarum, magisterii corallorum ana ℥ ij. croci ℥ j. folia auri decem, aut potius decem grana auri flammam concipientis: fiat pulvis, omnia fortiter super marmore agitando & commiscendo. Hanc pulverem sedulo asservabis, tanquam specificum remedium, & inter alia adversus superiores morbos praestantissimum. Dosis esto semis scrupulus aut integer scrupulus ad summum, ex aqua liliotum convallium exhibitus. Magnos & copiosos sudores ciet hoc medicamentum: Quod quamvis eo pretio sit, tantiq; aestimetur à celeberrimis Germaniae medicis: non dubium tamen est mihi, quin cane pejus & angue Censores nostri ipsum oderint ac refugiant, quorum palato insuave est omne metallicum medicamentum. Excipient autem illi, in eo argentum vivum contineri, atq; idcirco venenosum ac exitiale pharmacum. At eiusmodi homines in perpetuis ignorantiae ac superbiae tenebris sinantur versati ac iis immori, cum perverfi usq;

usq; aded sint iudicii, ut carduos rosis præferant, & vilia quæq; exquisitis rebus anteferant, majoris facientes, quam didicerunt à quodam rustico, de pavonis stercore receptam ad verriginem, quàm vel auri essentiam, vel perlarum ac corallorum magisteria, nec non ipsius cinabaris mineralis (verè solaris naturæ) usum, à tam doctis ac celebribus Medicis ejusdem cum ipsis professionis, certa multipliciq; experientiâ comprobatum, & tanquam specificum summumq; remedium commendatum.

CAPUT XXXIV.

Victus ratio.

A Erem perpetuò calidiorè & sicciorè deligant, ac hyemali tempore, cubiculi aërem igne luculento emendent. Fugiant longiorè moram sub dio & radiis lunari- bus, non minùs quàm in aëre nubilo caliginoso, aut aliàs intemperato, maximeq; si flaverit Auster vel Aquilo.

Caput semel ad minimum singulis mensibus tondeatur, quotidie verò manè detur, & linteorum aut spongiarum ope à sordibus & squalore probè detergatur: noctu æquè ac interdiu, ne plus justo, sed mediocriter tantùm caput ipsum contegatur.

H h 2 habi-

habita scilicet temporis & consuetudinis ratione: fugienda & alia, quæ illud ipsum calefaciunt & opplent, veluti balnea, lotiones capitis, & quæ sunt ejusdem generis.

Reliquum verò corpus à frigoris æstusvè injuria, quantum fieri poterit, accuratè vindicetur. Suffitus vaporum copia caput replètes, aliq; odoramenta summoperè calida omninò vitentur. Exercitium ante cibos mediocre, depositis prius alvi excrementis, haudquaquam erit inutile: Sed à cibo perpetuò tutior erit quies, aut certè levis deambulatio, ne, quod ferè fit, semicocti aut etiamnum crudi succi intempestivè nimium à ventriculo in totum corporis habitum rapiantur, nullo verò ludo aut exercitii genere utantur, in quo vehementius caput inclinare opus sit, aut vehementer in gyrum vertere. Caveant & inspectionem è loco alto in declivè, itemq; conspectum torrentium & similium rerum: exercitii vicem interdum supplebunt frictiones linteolo asperiore factæ, primò quidem brachiorum, deinde pettoris, crurum, tandemq; ipsius capitis.

Porro sobrietatem ac temperantiam, cibivè ac potus moderationem, ut alias semper, ita maximè in hoc affectu, & hoc corporis statu, magnoperè utilem esse cõstat apud omnes: prandere tamen perpetuò paulò libera-

beralius, parcius verò cœnare præstiterit.

Bis enim in die solummodò cibum sumi velim, idq; ex justis intervallis, quæ concoctioni sufficiant, famem tamen æquè ac cruditatem vitandam censeo.

Alimenta deligantur & laudabilis succi & flatus expertia, quæq; sint ad concoquendum facilia. In iisdem studiosè hic ordo observetur, ut quæ concoctu facilia sunt, reliquis perpetuò præmittantur; ac nihilo minus, quoad ejus fieri poterit, vitetur multiplex varietas. Nec enim præter rem est, quod solertissimus ait Plinius, *simplicem cibum esse homini utilissimum*. Quòd si tamen varius placeat, at certè in eo ipso similitudinem observari non fuerit difficile neq; inutile. *Nam dissimilia quæ sunt*, Hippocrate teste, *seditionem movent*, dum ex his alia citius, tardius alia & mitigantur, & in corpus ipsum dividuntur.

Jurulentis aut nunquam, aut parcè utantur, nec nisi matutino tempore: Tum verò iis incoqui poterunt, ex oleribus, hyssopus, thymus, pulegium, serpillum, salvia, majorana; A lactuca verò, portulaca, herbisq; cæteris frigidioribus & humidioribus abstinendum censeo: sed & fugiendum apium, quippe quòd proprietatem habeat excitandi & detegendi Epilepsiam.

Ex volatilibus eligendæ carnes pullorum gallinaceorum, caponum, pipionum, perdicum, attagenum, phasianorum, cæterarumq; avium montanarum, turdorum itidem, turturum, alaudarum & passerulorū; At damnantur carnes anserum; anatum, cæterarumq; palustrium.

In quadrupedum genere laudantur vitulinæ, hœdinæ, vervecinæ, & lepusculorum carnes. At fugiendæ vetustiorum leporum carnes, cervina item, suilla, aprugna, omniumq; maximè caprina. Cæterum assatæ carnes elixis perpetuò præferuntur. Piscium rarus sit usus, ac horum tantum, qui in fluviis rapidioribus degunt: nam fugiendi penitus, qui in lacubus, paludibus, aut stagnis victitant. Sed & illi assati super craticula, elixis aut in sartagine frizis antepo-
nendi.

Inter *εὐχμα* & *εὐρεττα* alimenta non ultimum locum sibi vendicant ova gallinarum tremula, gammari item & ptisanarium, quod hordeatum vocant.

A pinguibus, salsis, piperatis, aut alioqui acribus, itemq; à vaporosis omnibus aliis ac nidorosis abstinendum, qualia sunt cæpæ, allia, porrum, eruca, raphani, synapi, & quotquot alia vapores in cerebrum transmittere apta nata sunt: neq; his minùs legumina, ac
præ-

præsertim lenticula, caseus, lac, & quotquot ex lacte parantur fercula.

In fructuum genere commendantur, cap-
pares, uva passa, pistacia: at nuges & palmulæ
videntur. Panis secundarius primario utilior,
dummodò sit benè fermentatus, mediocri-
ter salitus & accuratè coctus. Placentæ, laga-
na, farcimina, crustula, & quotquot alia è pi-
storiiis operibus minimè fermentata sunt,
summoperè fugienda. In aromatum genere
convenient interdum macis, nux myristica,
cariophylli.

Parcior sit potus & in pastu solo, quoniam
immoderatus corpus gravat, & concoctionē
omnem impedit, potus verò sit aqua mulsa,
aut vinum rubellum & ἀλυσσορον dilutum a-
quâ, in qua Coriãdrorum præparata decocta
fuerint. Vaporosa & potentia vina omninò
fugienda sunt.

Secundâ mensâ assumi poterit pirum au-
steriusculum probè coctum: aut cydoniati
vel conf. ros. tantillum aut tale quid, quod os
superius ventriculi claudat exactè, atq; ad eò
concoctionem adjuvet, & vaporum ad ca-
put ascensum inhibeat. Vitandus somnus om-
nis, meridianus ac nocturnus etiam im-
moderatiôr.

Alvus ut quotidie liberè fluat, diligenter
prospiciendum, quòd si sopita, astricta vé fue-

488 7of. Querc. tetr. grav. tot. cap. affect.

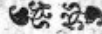
rit, arte aliqua elicienda. Veneris usum lubes
sciensq; prætermitto, quia cum moderatissi-
ma & temperatissima juvencula rem esse per-
suasum habeo.

Cæterum vitet subitam omnem animi
motionem, uti triste seu lætum nuncium, &
terrorem quàm maximè. Sic & ira, graviores
curæ, mœror, ac totum deniq; animi pertur-
bationum genus maximoperè fugiendum
est. A cibo statim, gravioribus studiis, lectio-
ni aut scriptioni severiori ne incumbat.

Inter amuleta Epilepsiam inhibètia com-
mendantur semina peoniæ collo subnæra,
ut & radix ejusdem, coralli item, jaspis viti-
dis, ita tamen ut ventriculum contingant.
Ungula quoq; alcis, vel collo appensa, vel an-
nulo inclusa & gestata accessionem Epile-
pticam inhibere creditur.

F I N I S.

Menda.

Menda, Benevole Lector, sic menda.

Pag. 7. vers. 8. lege *exudisates*. pag. 9. v. 24. *percelebris*. 14. 6. *Aretaus*. 17. 9. *arcus*. 23. 1. *Aretaum*. 31. 4. *excuciemus*. 39. 5. *tussiculoso*. 43. 27. *caput*. 57. 8. *abiegnum*. 64. 28. *pontica*. 66. 7. *celebriumq;*. 70. 12. *fomites & femina*. 73. 19. 83. 16. *insidere*. 92. 12. *imprimentia*. 11. 11. *strugino*. 118. 16. *subitum*. 120. 9. *exanimari*. 123. 20. *ibus*. 210. 15. *quod quidem torum vitriolatum est*, nec, *circo à veteribus & recentioribus Dogmaticis repudiatum*, sed *summe inter omnia preparantia laudatum & celebratum*. 228. 5. fe. 233. 24. nec. 236. 2. *quorum*. *ibidem*. 5. *post*, *Catharrorum genera*, adde, *usus evidens est*. 244. 5. *Et*, *abole*. 253. 2. *conquererentur*. 254. 2. *ea*. 269. 6. *scapulis*. 301. 23. *exordiamur*. 303. 3. *buxei*. 316. 25. *injiciant*. 329. 18. *etiam ad albedinem*. 336. 3. *immittantur*. 359. 17. *post*, *vaporibus*, adde, *miscet*. 360. 16. *prorsus*. 377. 28. *mineram*. 386. 13. *ostendemusq;*. 393. 23. *expedierint*. 418. 6. fe. 421. 8. *consarcinare*. 434. 10. *prorsus*. 455. 27. *nec*.

R E-

55
5
5

RERUM ET VERBORUM IN
Tetra de Morborum Capitis præci-
puè memorabilium
INDEX.

A.

- Biognum ligni sulphure scæ-
tet. pag. 57.*
*Aceti generatio
67. multæ species & dif-
ferentia. 406. 407.*
*Acerum Philosophicum
Quercetani. 407. Philo-
sophicum Metallicum.
458.*
*Actionum omnium fons &
origo. 77. 88. 90. 92. 93.
113.*
*Actionum corporis humani
liturgia unde vitietur.
78. 82.*
*Aëus primi & secundi dif-
ferentia. 110.*
*Ægineta de Mercurio sen-
tentia. 451.*
*Ætas puerilis variolis &
morbillis obnoxia. 1.*
*Agendi vehementia non
semper ab acri aut alia
quavis ad sensum ma-
nifesta qualitate pen-
det. 96.*
*Agentia naturalis sunt.
duplicia. 92.*
Ajwartois Hepatis. 49.
*Amuleta Antepileptica.
156.*
Analepsia. 16. 302.
*Analogia mineralium cum
natura humana à Ga-
lenicis absurdè negatur.
98. 243. 244.*
*Andernaci in investigan-
dis ad usum Medicum
nature arcana quæ
via. 168.*
*Anima hominis immorta-
lis. 112. mundi 99. 100.*
Animalis spiritus origo. 61.
*Annus duodecimus aut de-
cimus tertius referendus
mensurorum claustris
præfixus. 1.*
*Antepilepticum Paracelsi.
370.*
*Antidotus de Margaritis
iniquè Galeno adscribi-
tur. 420.*
Anti-

I N D E X.

- Antidotus antepileptica*
Catholica Quercet. 203.
Antidotus Theodoretii. 171.
 172.
Antimonialium aquarum
facultas. 248. *eas co-*
gnoscendi modus. 249.
Antimonii anatome Spa-
gyrica in tria principia.
 393. *antidotus Isochry-*
ses. 413. *lysipteros.* 414.
lysipteros. 409. *pane-*
retos. 411. *panchrestos.*
 400. *pantagogos.* 401.
polychrestos. 412. *So-*
terios. 408. *Theodotos.*
 409. *Theopemptos.* 410.
 ζήφιλα. 403.
Antimonii Panacea. 398.
Antimonium non est ve-
nenum. 389.
Antimonium à Mathiolo
magnepere commenda-
tur. 373. *varia suppe-*
ditat remedia Spagyri-
ca. 374. 386. 391. 417.
Antiqui usi sunt Metall-
cus. 138. 139. *existialibus*
violentisq; aliis reme-
diis, vel absq; ulla, aut
saltem frivola quadam
adhibita preparatione.
 218. *non habuere omnia*
cognita. 450.
Antiquorum sententia de
Antimonio. 387. 388.
de Mercurio. 446. *So-*
le & Luna. 420.
Apoplexia quid. 27. *desti-*
nit in paralyfin. 29. 30.
 257. *cur senibus fami-*
liaris. 35.
Apoplexia causa non consti-
stet in crassitie materia.
 118. 120. *causa externa.*
 32. 34. *interna.* 31. 33. 34.
 117. 120. 121. 122. *fomes*
& minera. 29. 74. *gra-*
dua. 258. *discrimen ab*
Epilepsia. 26. 29. 30. 117.
signa. 28. 119. *species qua-*
dam vena sectionem po-
stulat. 122. 259. *phle-*
gmatica signa & cura-
tio. 266. *curatio secund.*
Dogmaticos. 257.
Appetitus unde excitetur.
 68.
Apozema solutivum Anti-
paralyticum Quercet.
 276.
Aqua antepileptica Quer-
cet. 211.
Aqua à fluxu suo perenni
prepedita putrescit. 6.
Aqua fortis qua ratione
metalla resolvat. 79. 96.
Aqua hirundinum Ante-
pileptica Quercet. 148.
 150.

Aqua

I N D E X

- Aque Minerales affectibus quatuor, de quibus hoc libro agitur, specifica.* 247. 248.
- Aquarum stillatitiarum correctio & conservatio* 149.
- Aqua Theriacalis Antiepileptica Querc.* 302. 303.
- Aqua viua ex Margaritis.* 344.
- Aquila coelestis.* 460. vires, *ibid.* & 461. Paracelsi & Pheadronis 464. 465. ejus vires, *ibidem.*
- Arabes omnium primi aurum & argentum nec non gemmas in usum Medicum invexerunt.* 422. 442.
- Arcanum Solis simplex Paracel.* 433. *Vitriolatum* *ibid.*
- Arcana non sunt profituenda indignis.* 441.
- Aretaei commendatio.* 137.
- Ars naturae dona ad usum hominum reddit idonea.* 339.
- Ars Spagyrica imitatrix naturae.* 299.
- Arsenicum cancrosa ulcera sanat, 361. vi magnetica venena e corpore attrahit. *ibid.**
- Artium magna varietas.* 188.
- Arsyriorum perpetuum circumcidendi modus.* 32.
- Aurum potabile Paracelsi.* 435.
- Aurum potabile veteribus pariter & recentioribus est cognitum.* 476. 477.
- Auri Spagyrica analysis.* 432. & seq. *summa perfectio.* 427. *vivificatio.* 428.
- Avicenna de Mercurio sententia.* 451.
- Axungia serpentum moribus eorundem vi magnetica medetur.* 361.
- B.
- Balsamus & quinta essentia Hellebori nigri* 311.
- Plantarum.* 102. *Solus Paracelsi.* 414.
- Bilis est crassior Melancholia. 68. in lapillos concrevit. *ibid.* ejus officium.* 66.
- Boracis facultas.* 389.
- Bulimia.* 65. 79.
- Buxi Anatome interna, ejusque natura & facultas.* 214. 215.
- C.
- Calcinatione humidum primigenium in Salibus non absorbitur.* 227. 341.
- Ca.

I N D E X.

- Calor noster naturalis cor-
pora gemmarum & me-
tallorum dissolvere ne-
quit.* 425. 426.
*Camphora vis anodyna
unde.* 213.
Cancri centrum. 73.
*Canon curativus genera-
lis.* 40.
Cassia anatomia interna.
201. *vehementia, usus
salutaris & noxius. ibid.*
Catalepsia. 16. 302.
*Catalogus Arab. Medico-
rum.* 193.
*Cause antecedentes morbo-
rum.* 85.
*Cauteriorum in cura Epi-
lepsi. usus.* 225. 320.
*Chirurgica Epilepsia cura-
tio.* 224. 225.
Cinabrium factitium. 449.
480. *eius dosis.* 481. *redit
in Mercurium. ibid. eius
precipitatum.* 481.
*Cinabrium nativum Vn-
garicum.* 481. *Minerale
apud Marpurgenses Has-
sia. ibid. ex eo elicitur
Mercurius vivus. ibid.*
*Citoniorum odor nonnullis
noxius.* 232.
*Clysteres Dogmaticorum
revulsioni & derivatio-
ni cause Epilepsie inser-
vientes improbatur.* 319.
*Clysterum in cura Apople-
xia usus.* 268. 319.
*Colica quadam species per
Crisin in Paralyfin tras-
eunt.* 274.
*Convulsivi motus brevis-
rus vel longioris, causa.* 9.
Coralli anatomie. 343.
*Corroborantia antapople-
ctica Dogmaticorum.* 272.
*Corroborantia antepilepti-
ca Dogmaticorum.* 225.
226. 231. 321. *Hermetico.*
322.
*Corroborantia antiparaly-
tica tam interna quam
externa Dogmaticorum*
279. 280.
*Cotula foetida anatomie
Spagyrica.* 213.
*Cranii humani Epilepsi spe-
cifici electio, legitimusque
eius usus.* 227.
*Creatura singula natura
tendit ad perfectionem.*
426.
Crocus Metallorum. 319.
Crocus Solis Paracelsi. 433.
*Cruditates obstructions
pariunt.* 7.
*Crystalli dulces ex Sale ma-
rino.* 349.
D.
Dentium aqua dia 123.
Dia-

I N D E X.

- Diaphoretica principalia Dogmaticorum.* 234. & seq.
Diata Dogmaticorum est irrita. 239.
Difficultas artis Chymica neminem ab ea absterre-re debet. 306. 307.
Dioscoridis error de Cina-bari. 449. 450. de Mer-curio. 448.
Distributio corporis huma-ni in duos Elementorum globos. 43.
Dogmatici in preparatione Cranii humani dissen-tiant. 324.
Δύεξις ὑγιώδης Peri-patetic. 89. 110.
Dysenteria. 58. 72.
 E.
Elementa Hermeticis quid. 70.
Elixir Solis. 434. 459.
Empirici notantur. 184.
Empiricorum Encomium. 181. 182. 189. 191.
Epilepsia Idiopathica. 15.
 16. *Sympathica.* 8. 15. fit duobus modis. 16. habet plures sibi affines mor-bos. 11.
Epilepsia definitio. 15. Dif-ferentia. 15. 16. 75. 131.
varia nomina. 13. 114.
 perniciosa. 11. 12. 26. 130.
 142. 160. *causa.* 7. 30. 87.
 114. 115. 116. non est ma-terialis & crassa. 21. sed spiritalis. 22. 26. 302.
causa externa. 18. 21. sym-ptomata & signa. 17. 75.
 85. 115. eius fomes non semper latet in cerebro.
 76. *curatio secundum Dogmaticos.* 129. *Herme-ticos.* 301. & sequent. *Re-med. specificum in spiri-tu virrioli viridi consi-stit.* 114. 376.
Epileptici paroxysmi radix & origo. 9. 115.
Equus junior non minus est equus ac atate gran-dior. 111.
Esculentia sunt Tartarea. 64.
Essentia Solis. 456.
Exhalationum Mercuria-lium effectus. 52.
Exhalationum sulphurea-rum effectus. 53. 54.
Experimeta Scribonii Lar-gi ad Epilepsiam. 177. 178.
Extractum Hellebori ni-gri. 312.
 F.
Facultates rerum non à crassi qualitatum Ele-men-

I N D E X.

- metallarium procedunt.* 92. 108.
Facultas Spiritus Vichrioli specifica adversus Epilepsiam unde promanet: 358. 359. 360. 367.
Faginum lignum Sale abundat. 57.
Febris definitio duplex. 83.
Febres nonnulla per Crisin in paralyfin transeunt. 274.
Febrilis radice signatura. 85.
Fermentum natura. 354.
Ferrearum aquarum facultas. 248.
Florum Antimonii vehementia. 96.
Faecunditas & sterilitas avorum unde. 5.
Fons & origo affectus nobilis mulieris. 4.
Forma substantialis Peripateric. 92. 93. non crescit. 112.
Fuliginum natura. 56. *Difformentia.* 56. 57. 124. 125. *effectus.* 57. 124. 125.
Fumi carbonum & lignorum effectus. 120. 124.
Fumi verriginis aurores cur nullos dolores pariunt. 125.
Fumus cornuū cerebro fustus. 15.
Functio Cerebri animalium vigor languorq; unde dependat. 32.
Fundamentum generationis rerum naturalium. 103. 104.
G.
Galenici à sua opinione venter difficulter dimoventur. 182. 295. 338. *in cura Epilepsia calida & odorata remedia perperam adhibent.* 232. *de mineralibus perperam sentiunt.* 242. *cur tantopere in Mineralia & Medicos Spagyricos debentur.* 245.
Galenicorum fastuosa & magnifica denatura medica ex pulpitis publicis eloquentia. 186. *in praxi passillanimitas.* 187. *Vatimianum in Paracelsum odium.* 180.
Galenicis Mineralia aspernantibus eadem sunt extremū refugium. 139. 242. 338.
Galenic error de causa Epilepsia. 20. *de subjecto Epilepsia.* 75. *opinio de causa Apoplex. & Epilepsia est absurda.* 116. *sententia de Hæmorrhio.* 443. de

I N D E X.

- de Vitriolo.* 355. 365. *Hydroticum antepilepticū*
Galenus in re metallica pa- *Quercetani.* 237.
rum versatus. 372. *Hysterica mulieres paroxi-*
Gallia aquarum minera- *simo epileptico correpta*
lium ferax. 249. *quomodo sint tractanda.*
Generatio corporum imper- 151. 308.
fecte mistorum. 44. *Hysterica specifica.* 223.
Generationis & perfectio. 378. 401.
differentia. 109. 110. I.
Guajaci vires. 235. *Ictericia.* 7.
 H. *Idiota & Deia morbifica duo-*
Harmonia & conspiratio *bus modis fit.* 15.
natura in singulis rerum
ordinibus. 98. 127. *Ignis natura.* 428. *ejus vi-*
Hellebori nigri preparatio *res in Mercurio essen-*
juxta antiquos 219. vir- *ficato.* 459.
tutes. 220. *Ignis Philosophorum.* 301.
Hemiplexia 39. ejus causa. *Impressionum coelestium*
 40. *causa.* 88. 89.
Hepatis scirrhus. 69. *Indicationes curativae affe-*
Hercules Melancholicus. 14. *tus Epileptici mulieris*
Hermetica humorum ana- *dua.* 10.
tomie. 61. *Indicationes paroxif. Epi-*
Historia mulieris Epilepti- *lept. respicientes 141. 142.*
ca. I. *seminali Epilepsia fomi-*
Homo est microcosmus. 43. *ti radicitus evellendo in-*
 57. *servientes.* 233. 332.
Humorum preparatio. 205. *Indicationes curativae Epi-*
Hyacinthi facultas. 423. *lepsia unde variantur.*
Hydromel antepilepticum. 131. 132. 199. 207. *Apo-*
 209. *ad paralysem speci-* *plexia Dogmaticorum*
ficum Quercet. 275. *generales 257. & seq. spe-*
Hydrotica Hermeticorum *ciales.* 271.
quatuor illius capitis affe- *Infantes cur sint ad Epila-*
ctibus specifica. 333. *psiam proni.* 116. 170.
correpti epileptico paro-
xijmo

I N D E X.

<i>xismo quomodo sint. tra-</i>	<i>Liquor Solis Paracelsi.</i>	433.
<i>Bandi.</i>	<i>Liquores Mercuriales mi-</i>	
143. 307.	<i>crocosmi.</i>	48.
<i>Infantum Epilepticorum</i>	<i>Loca morborum.</i>	71. <i>astra-</i>
<i>curatione.</i>	<i>lium morborum diffici-</i>	
135.	<i>limè investigantur.</i>	73.
<i>Insomniorum diversitas.</i>	<i>74. methodus eadem in-</i>	
52. 53.	<i>dagandi.</i>	72.
<i>Instrumenta quatuor artis.</i>	<i>Loci differentia & conside-</i>	
429.	<i>ratio juxta Hermeticos.</i>	71. 72.
<i>Instrumentorum Chymico-</i>	<i>Lues Venerea quandoq; per</i>	
<i>rum varietas tanta un-</i>	<i>Crisin in Paralyfin desti-</i>	
<i>de orta sit.</i>	<i>nit.</i>	274.
299.	<i>Luna Spagyrica dissectio.</i>	
L.	443.	
<i>Laboratorii Spagyrici exta-</i>	M.	
<i>yea qn.</i>	<i>Magisteriū Cranii huma-</i>	
298.	<i>ni. 325. Solis.</i>	433.
<i>Lac corruptum qualia in-</i>	<i>Magnetica vis adversus E-</i>	
<i>ducat incommoda.</i>	<i>pilepsiam in Vitriolo la-</i>	
116.	<i>ret.</i>	360.
170.	<i>Magnetica vis in plurimis</i>	
<i>Lactis anatome.</i>	<i>natura individuis appa-</i>	
126.	<i>ret.</i>	361.
<i>Lapidis Lazuli facultas.</i>	<i>Manna facile bilefcis.</i>	201.
389.	<i>Margarita.</i>	344.
<i>Laudanum Diaphoreticū</i>	<i>Martis & Veneris Sympa-</i>	
<i>& solutivum Paracelsi.</i>	<i>thia à Poetis cur descri-</i>	
412.	<i>pta.</i>	353.
<i>Libavii studium Alchimi-</i>	<i>Matricis suffocationes non-</i>	
<i>cum.</i>	<i>nulla in paralyfin dege-</i>	
470.	<i>nerare solent.</i>	274.
<i>Lien est aceti seu fermenti</i>	<i>Materia prima Hermeti-</i>	
<i>natura domicilium.</i>	<i>corum.</i>	91.
66.	Ii Mat.	
<i>non est humoris crassi &</i>		
<i>faculenti officina.</i>		
66. 68.		
<i>Lienis scirrhus.</i>		
68.		
<i>Ligni Laurini & Juniperi-</i>		
<i>ni facultas.</i>		
236.		
<i>Liporhymia.</i>		
50.		
<i>Liquor Luna viridis, Para-</i>		
<i>celsi.</i>		
444.		

I N D E X.

- Matthiolus carpit Medicos, Antimonii ex Medicament. classe excludentes.* 373.
Mechanicus affectus epileptici in praedicta muliere nobili processus. 6.
Medicatrix simplicium facultas non à qualitatibus primis procedit. 208.
in quo delirescat. 107.
Medicamenta extrema. 340.
Medici officium. 128. *In graviorum morborum curatione saepius ab Empiricis superantur.* 182.
cum Ictis conferuntur. 185.
Medicina indies incrementum sumit. 450.
Mel contra apum infixos aculeos vi magnetica auxilium praestat. 361.
Melancholia Hypochondriaca. 65.
Melancholici humoris generatio & effectus. 62.
63. 65. natura & usus. 67. 68.
Melancholici cur sint Epilepsia obnoxii. 116. 361.
Mellus anatome. 261.
Menstruus fluor in quem finè à natura destinatus. 5.
ejus retentio qualia inducat symptomata. 2.
Menstruorum Spagyricorum varietas. 405.
Menstruum Perlarum & Corallorum. 399.
Mercurius corrodit vascula metallica, conservatur in fœcilibus. 450.
diaphoreticus Paracelsi. 467. *ejus dulcificatio fit per aquam saltaberi.* *ibid.* *essensificatus.* 456.
citò rapit Solem. 457. *ejus preparatio occultatur à Philosophis.* *ibid.* *Essensificatus Paracelsi.* 458. *Solis Paracelsi.* 432.
In quascunq; formas immutatus semper viribus pollet peculiaribus. 453.
Non est recetioribus Medicis venenum. *ibid.* *reditur philosophicus tribus modis.* 456. *venit in usum Medicum.* 452.
Mercurius vita Paracelsi. 405. 462. 463. *Solaris.* 472. *vires.* 473. 474.
Mercurii crudi usus. 452. *prabetur infantibus & pueris.* 453. *varia consideratio secundum Paracelsum.* 454. *natura.* 455.
Ejus & Solis sympathia. 456. *precipitatio.* 463.
 olea

I N D E X.

- olea & liquores. 468.
 469. 471. vires. *ibid.* Spiritus moschum redolens. 398. Precipitata vera quantum differant à vulgaribus. 468.
 Mercurii Metallorum precipitati sunt diaphoretici. 466.
 Metallorum in Medicina legitimus usus. 426.
 Metaprosis est duplex. 16.
 Meteora Macrocosmi. 45.
 Microcosmi. 46. 51. 57. 74.
 Methodus curativa Epilepsia Dogmaticorū. 127.
 &c. antiquorū. 162. &c. Arabum. 192. &c. Neoteritorum. 198. &c.
 Mineralis spiritus in familiā vegetabilium transfereunt. 48. 99. 101. 102.
 Mineralia non destituuntur vitā. 247.
 Mineralium medicamentorū prestantia. 139. 181.
 Minerarum morbificarum anatomia interna & vitalis. 47.
 Minium. 448. Miniū Dioscoridis. 449.
 Morbus ex imbecillitate balsami radicalis expulsionem illius molientis augetur. 7.
 Morbus omnis fit vel per idiotā. *Deiav* vel per *cuprā. Deiav.* 15. quomodo spiritibus insit. 83.
 Morborum scaturigo. 50. 51. loca. 71. semina & radices in corpore humano decrescunt. 85. radices & seminaria. 56. 59. 60. 81. causarum & symptomatum discrim. 81. 82. 84. 86.
 Mors quid sit. 105.
 Moschi natura. 232. ejus odoratus mulieribus hysteris noxius. *ibid.*
 Motus alicujus partis potest aboleri, salvo manente sensu sed non contrā. 37.
 Musici concentus vis & facultas Medica. 155.

N.

 Natura erga homines benignitas. 252.
 Narcotica vis cicutæ, rutæ, mandragoræ, papaveris unde dependeat. 214.
 Nepenthes Quercetani est specificum Epilepsia remedium. 214.
 Nervorū differentia. 30. 37.
 Nutrimētum hominis. 103.

O.

 Obstructionis apoplectica
 Ii 2 causa

<i>causa externa.</i> 32. <i>Inter-</i>	<i>de usu metallorum ma-</i>
<i>na.</i> 33.	<i>dico.</i> 426.
<i>Odor hepatis caprini affati</i>	<i>Paralyseos causa.</i> 41. 122.
<i>Epilepsiam excitat.</i> 19.	123. 286. <i>species.</i> 36. 38. <i>e-</i>
<i>Oleum ligni Heraclaei Ru-</i>	<i>jus & stuporis differen-</i>
<i>landi unde fiat.</i> 210.	<i>tia.</i> 38. <i>curatio juxta</i>
<i>Oleum scorpionum adver-</i>	<i>Methodum Dogmatico-</i>
<i>sus ictus eorundem vi</i>	<i>rum.</i> 273.
<i>quadam magnetica pol-</i>	<i>Paralyseon humoralium</i>
<i>let.</i> 361.	<i>cura.</i> 289.
<i>Oleum serpentis ad paraly-</i>	<i>Paraplegia.</i> 38. 39.
<i>sin.</i> 282.	<i>Parisienses Medici nimium</i>
<i>Opiata corroborans antepi-</i>	<i>ad Phlebotomiam pro-</i>
<i>leptica Quercetani.</i> 230.	<i>clives.</i> 290.
<i>purgatoria ad eundem</i>	<i>Paroxysmi Epileptici vehe-</i>
<i>affectum ejusdem.</i> 202.	<i>mentia & pernicies con-</i>
<i>Opiniones diversa de causis</i>	<i>sueti curandi metodo</i>
<i>Epilepsia.</i> 19.	<i>neglecta sine mora prom-</i>
<i>Orexis.</i> 65.	<i>ptum requirit auxilium</i>
<i>Oxymel Helleboratum ma-</i>	142. 143.
<i>jus Iuliani.</i> 210.	<i>Pavoris vis.</i> 10.
P.	<i>Pestilentialis veneni natu-</i>
<i>Paeonia signatura.</i> 157. 158.	<i>ra & effectus.</i> 58. 59.
<i>Facultates. ibid. ejus in</i>	<i>Perfectio renum.</i> 110. 427.
<i>Epilepsia curam legiti-</i>	<i>Phlebotomia in cura Para-</i>
<i>ma collectio.</i> 229.	<i>lyseos legitimus usus.</i> 290.
<i>Paracelsus interna rerum</i>	<i>Pilula Barbarossa.</i> 452.
<i>metallicarum anatomia</i>	<i>Pleuritis.</i> 58. 72.
<i>peritissimus.</i> 367.	<i>Pleuritidis pestilentis causa</i>
<i>Paracelsi aliorumq; Her-</i>	<i>& signa.</i> 72.
<i>meticorum philosopho-</i>	<i>Podagrica radice sedes est</i>
<i>rum sententia de Anti-</i>	<i>occulta & impervestig-</i>
<i>monio.</i> 395. <i>de auri vir-</i>	<i>abilis.</i> 73.
<i>tutibus & preparatio-</i>	<i>Potio purgatoria antape-</i>
<i>ne.</i> 431. <i>de Vitriolo.</i> 363.	<i>plecti-</i>

I N D E X.

<i>plectica Quercet.</i>	270.	<i>manet.</i>	88. <i>natura & ef-</i>
<i>Principiorum Hermeticorū</i>		<i>fectus.</i>	92.
<i>facultates.</i>	93.	<i>Quercetanus studet bene de</i>	
<i>Prodromi Paroxismi Epi-</i>		<i>Rep. Medica mereri.</i>	294.
<i>leptici.</i>	2.	<i>pacem & concordiam</i>	
<i>Prophylactica Epilepsia cu-</i>		<i>cum Dogmaticis colere.</i>	
<i>ra antiquorum Dogma-</i>		<i>298. Callet 50. modos</i>	
<i>ticorum.</i>	162.	<i>spiritum auri prolectan-</i>	
<i>Prophylactices tria instru-</i>		<i>di.</i>	477.
<i>menta.</i>	162. <i>remedia.</i>	<i>Quernum lignum sale ab-</i>	
	164.	<i>undat.</i>	57.
<i>Propria & d. m.</i>	110.	<i>Quinta essentia Solis Para-</i>	
<i>Pearmica antepileptica.</i>		<i>celsi.</i>	434.
<i>152. 153. 320. non nisi cau-</i>		<i>Quinta essentia ex vegeta-</i>	
<i>re infantibus adhiben-</i>		<i>bilibus extrahenda me-</i>	
<i>da.</i>	146.	<i>thodus.</i>	312.
<i>Pulvis angelicus.</i>	464.	R.	
<i>Pulveris Algureti potesta-</i>		<i>Rabies.</i>	65.
<i>tes.</i>	476. <i>unde fiat.</i>	<i>Radicales Epilepsia fomites</i>	
	478.	<i>difficiliter e globis suis e-</i>	
<i>Purgantia antepileptica</i>		<i>liminantur.</i>	233.
<i>Hermeticorum.</i>	310. 311.	<i>Radices seminales rerum</i>	
<i>Putrefactionis vis & facul-</i>		<i>qua sint.</i>	78.
<i>tas, ejusq; instrumenta.</i>		<i>Radix vita.</i>	104. 107.
	383.	<i>Regeneratio Natura putre-</i>	
<i>Pythagorica litera signifi-</i>		<i>factionem consequitur.</i>	
<i>catio.</i>	297.		384.
<i>Pythie oraculum reme-</i>		<i>Renovatio Mundi.</i>	429.
<i>dium antepilepticū de-</i>		<i>Rex Galliarum Chymia</i>	
<i>scribens explicatur.</i>	158.	<i>favet.</i>	297.
Q		<i>Rosa odor nonnullis est no-</i>	
<i>Qualitatum & signatura-</i>		<i>xius.</i>	232a.
<i>rum vitalium fons & o-</i>		<i>Rosarum, violarum, &c.</i>	
<i>rigo.</i>	91. 92. 342.	<i>emarcidarum resuscita-</i>	
<i>Qualitates elementarium</i>		<i>tio artificialis.</i>	35L.
<i>actionum vis unde pro-</i>			

I N D E X.

S.

- Sal Natura regenerationis multiplicationisq; autor in singulis rerum ordinibus est conspicuus.* 384.
Sal cranii humani ipso crudo est prestantior. 329.
Sale que abundat, diuturniore vita fruatur. 329.
Salia humiditate sua qua ipsorum malignitas obtunditur, privata, acrimoniam liberius ostendunt. 63, 65.
Salia Microcosmi. 48.
Salis Armoniaci fixatio. 398.
Salis cranii humani preparatio. 331.
Salis marini analysis Spagyrica. 346.
Salis principii hypostatici substantia fixa. 228.
Salium proprietates. 341.
Sambucus constat sulphure Anodyno. 213.
Sanguis est mare Microcosmi. 6. purgatur per variolas & morbillos. 4.
Ex Epileptici vulnere dimanans labiis illius inunctus paroxysmum sedare perhibetur. 154.
Sanguinis corruptio: 6. bilis. 62. Ichor. ibid. anatomia. 61, 126.
Sanitatis & morbi idem est subiectum. 71.
Saturni interna anatomia. 342.
Scorpionis iclus epilepsiam infert. 22, 30.
Semina actu sunt animata. 108, 109.
Seminum fecunditas & sterilitas a presentia vel absentia spirituum mechanicorum dependet. 90, 91, 92.
Separatio puri ab impuro. 49.
Singultus ventriculi. 9.
Solis proprietates. 101.
Somni generatio. 52, 119.
Spasmus. 9.
Specifica antepileptica. 213, 226.
Specificum ad vertiginem. 482.
Spiritus sunt instrumenta Natura. 90. Mechanici scientia sunt instructi. 16, 91.
Spiritus Salis aurum solvit. 95.
Spiritus Victrioli dulcis. 375. solificatus Paracelsi. 369.
Spiritus Victrioli antepileptici

I N D E X.

- præparatio Paracelsi.* 368. 369. *summa subtilitas.* 358. *virtus & præstantia.* 316. 357. *cum suo virore extractio.* 376.
- Spirituum actio terrestriū corporum mole, quorum vinculo devinciuntur, impeditur.* 95.
- Spirituum duplex consideratio.* 82. *differentia & varii effectus.* 91. 94. 95. 106.
- Stillicidiorum, Italis Douliches dictorum usus.* 253.
- Strumarum sedes.* 73.
- Strutio-Camelus qua ratione ferrum possit concoquere.* 79.
- Stupor membrorum.* 123. 287. *est* $\omega\epsilon\delta\sigma\mu$ \odot *paralyseos.* 38. 123.
- Suffitus bituminis & lapidis Gagatis cerebro funestus.* 15. 19.
- Sulphur Solis Paracelsi.* 432. *Vitrioli Epilepsia specificum.* 215.
- Superstitiosi Epilepsia curandi modi.* 154.
- Syncope.* 32. 50. 358.
- Synochus.* 55.
- Syrupus antepilepticus Quercet.* 309. *eiusdem helleboratus purgans*
- Antepilepticus.* 222.
- T.
- Tarantularum ictus quomodo curetur.* 155.
- Therapeutica Epilepsia curatio.* 132.
- Therma spiritibus metallicis sunt referta.* 92. 242. *earundem effectus.* 241.
- Tinctura Luna Spagyrica Quercet.* 444. *Solis, Paracelsi.* 436. *Quercet.* 437. 440. *Gemmarum.* 322. 345.
- Tincturarum vegetabilium origo.* 354.
- Tò δειόν η morbis astralibus subest.* 14. 46.
- Topica antapoplectica, antiparalytica, Hermeticorum.* 344.
- Topica antiparalytica legitimus administrandi modus.* 285.
- V.
- Vegetativa in agrum Microcosmi transplantata in sensitiva transeunt.* 47. 99. 101. 103.
- Vena sectio in cura apoplexie secundum veteres.* 260. 261. *secund. Querc.* 262.
- Venarum jugularium incisuram conglutinatio.* 263.
- Ven-

I N D E X

- Ventorum qualitates* & effectus. 89.
Verborū in spiritus nostros vis atq; efficacia. 155. 156.
Vermium generatio. 105.
Vertigo est parva Epilepsia. 8. 24. 26. 253.
Vertiginis causa externa. 24. antecedentes & conjuncta. 25. 124. 125. Symptomata. 126. curatio juxta Dogmaticos. 254.
Videndi actus vitiatur ab instrumento malè disposito. 90.
Victorii Algurethi libellus. 475.
Vitriolum est sedes & habitaculum omnium spirituum metallicorum. 357. solum & integrum Pharmacopaei officinam adornare potest. 362. 371. 372. ejus usum cur tan-
 topero ignari mineraliū censores reformident. 375. & cur ex eo tot tantaq; ad quosvis gravissimos omnium ferè totius corporis humani partiū morbos specifica remedia educi queant. 356. 357. 389. ex omnibus metallis elici potest, & vicissim haec in illius familiam transeunt. 384.
Vitrioli signatura interna. 353. 354. multa sunt species. 355. Cyprii praestantia. 356. proprietates ex Paracelso. 363. 364. Magisterium. 364. 380. usus secundum veteres. 365. 366. in tria principia dissectio. 367. Tinctura Quercet. 378. Elixir. 381.
Vinum abundat sale vitriolato. 63. liberalius haustum cur somnum inducat. 119. ejus anatomia. 61.
Visci querni in epilepsia curaris legitima collectio. 229.
Vitri Antimonii agendi serocia unde dependeat. 139. rejicitur. 139.
Vngula Alcis Epileps. specifica electio legitimaq; administratio. 226. quā occasione innotuerit. 15.
Vomitorium praestans. 353. 320. 473. 479.
Vrina humane anatom. 80.
Vteri suffocatio. 32. 34. 232.

F I N I S

